

JUDEȚUL HUNEDOARA

CONSILIUL LOCAL AL MUNICIPIULUI DEVA

HOTĂRÂRE A Nr.450/2020

privind aprobarea Politicilor publice în domeniile educație, asistență socială, mediu, transport și turism în contextul Strategiei de dezvoltare durabilă în perspectiva anului 2030, la nivelul UAT Deva, activitate realizată în cadrul proiectului „Optimizarea proceselor în concordanță cu Strategia pentru Consolidarea administrației publice la nivelul municipiului Deva”, cod SMIS 126422

Consiliul local al municipiului Deva **Județul Hunedoara**

În data de 01.04.2019 s-a semnat Contractul de finanțare nr.336 între Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, în calitate de autoritate de management pentru POCA și municipiul Deva, în calitate de Lider de parteneriat pentru proiectul „Optimizarea proceselor în concordanță cu Strategia pentru Consolidarea administrației publice la nivelul municipiului Deva”, cod SMIS 126422. Proiectul se derulează în parteneriat cu Asociația Centrul pentru Dezvoltare Durabilă Columna Craiova.

Obiectivul general al proiectului constă în consolidarea capacității instituționale și eficientizarea activității la nivelul municipiului Deva, prin fundamentarea strategică, simplificarea procedurilor administrative și reducerea birocrăției pentru cetățeni, implementând măsuri din perspectiva back-office - adaptarea procedurilor interne de lucru, și front office pentru serviciile publice furnizate.

În cadrul proiectului este prevăzută activitatea 4.1. Elaborarea a 5 politici publice în domeniul educației, turismului, asistenței sociale, mediu și transport la nivelul UAT. În acest sens au fost parcurse mai multe etape pentru realizarea acestei activități. Aceasta activitate a fost realizată de către partener, respectiv de către 5 experți cooptați de partener, fiind implicat câte un expert pentru elaborarea fiecărei politici publice.

Ținând cont de Procesul verbal de predare primire nr.74763/45 al documentației ce conține cele 5 politici publice, proces verbal întocmit de către Asociația Centrul pentru Dezvoltare Durabilă Columna Craiova și înaintat municipiului Deva în data de 02.10.2020, precum și cele menționate în Cererea de finanțare,

Având în vedere proiectul de hotărâre nr.412/2020, Referatul de aprobare nr.404/2020 al Primarului municipiului Deva, domnul Nicolae-Florin Oancea, din care reiese necesitatea și oportunitatea adoptării unei hotărâri privind aprobarea Politicilor publice în domeniile educație, asistență socială, mediu, transport și turism în contextul Strategiei de dezvoltare durabilă în perspectiva anului 2030, la nivelul UAT Deva, activitate realizată în cadrul proiectului „Optimizarea proceselor în concordanță cu Strategia pentru Consolidarea administrației publice la nivelul municipiului Deva”, cod SMIS 126422,

Referatul Biroului programe, dezvoltare nr.82942/02.11.2020,

În baza avizului Comisiei pentru administrație publică locală, juridică, apărarea ordinii publice, respectarea drepturilor și a libertăților cetățenilor, agricultură nr.27/82281/22.12.2020, avizului Comisiei pentru sănătate, protecția mediului înconjurător, protecție socială și servicii

publice nr.11/82286/22.12.2020, precum și avizului Comisiei pentru activități științifice, învățământ, cultură, activități sportive și de agrement nr.10/82280/22.12.2020

În conformitate cu Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, cu modificările și completările ulterioare,

În temeiul prevederilor art.129 alin.2 lit."b" și "d", alin.4 lit."e", alin.7 lit."a", "b", "i", "k", "n", ale art.139 alin.3 și ale art.196 alin.1 lit."a" din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare,

HOTĂRĂȘTE:

Art.1. - Se aprobă Politiciile publice în domeniile educație, asistență socială, mediu, transport și turism în contextul Strategiei de dezvoltare durabilă în perspectiva anului 2030, la nivelul UAT Deva, elaborate de către experții cooptați de către Partener - Asociația Centrul pentru Dezvoltare Durabilă Columna Craiova, în cadrul proiectului „Optimizarea proceselor în concordanță cu Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice la nivelul municipiului Deva”, cod SMIS 126422, conform Anexei care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art.2. - Prezenta hotărâre poate fi atacată potrivit prevederilor Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare.

Art.3. - Cu aducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri se împuternicește Direcția Deva 2020 prin compartimentele de specialitate.

Art.4. - Prezenta hotărâre se comunică:

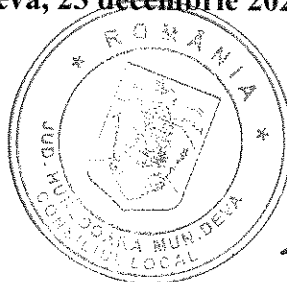
- Instituției Prefectului județului Hunedoara;
- Primarului municipiului Deva;
- Direcției Deva 2020;
- Serviciului programe dezvoltare.

Deva, 23 decembrie 2020

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ,

Consilier,

Ioan Dorin Petru



CONTRASEMNEAZĂ

Secretar general,

Laura Sârbu



Această hotărâre a fost adoptată în ședința ordinară din data de 23 decembrie 2020 cu următoarele voturi:

Total consilieri locali:18

Prezenți:17

Pentru:16

Împotrivă:0

Abțineri:1



Competența face diferență! Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

Axa prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Titlul proiectului: „Optimizarea proceselor în concordanță cu Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice la nivelul Municipiului Deva”

COD SIPOCA/SMIS 536/126422

Elaborarea politicilor publice în domeniile educație, asistență socială, mediu, transport și turism în contextul Strategiei de dezvoltare durabilă în perspectiva anului 2030, la nivelul UAT DEVA

Experți,

 Drăcea Raluca-Mihaela

 Iacob Constanța

 Lăcusteanu Tudor

 Popa Florian

 Bușe Lucian

Craiova, 2020

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



Cuprins

I. Contribuția Consiliului Local Deva la creșterea infrastructurii învățământului preuniversitar și a siguranței elevilor și personalului didactic, 2017-2023.....	8
Partea I. POLITICI PUBLICE LA NIVEL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI LOCAL ELABORATE ÎN DOMENIUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI	8
1. Politica educațională la nivel european.....	8
2. Politica educațională la nivel național	10
3. Situația actuală a sectorului educațional în municipiul Deva	14
Partea a II-a. FORMULAREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ	23
Secțiunea 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică.....	23
Secțiunea a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică.....	31
Secțiunea a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemelor identificate	32
Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemelor: Non-acțiunea	32
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemelor : optimizarea procesului de învățământ prin implicarea în mai mare măsură a autorității locale în creșterea infrastructurii educaționale și siguranței elevilor	33
Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemelor : intervenția limitată a autorităților locale ale statului	38
Secțiunea a 4-a. Identificarea și evaluarea impactului pentru fiecare opțiune	42
Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemei: Non-acțiunea	42
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemei: optimizarea procesului de învățământ prin implicarea în mai mare măsură a autorității locale în creșterea infrastructurii educaționale și siguranței elevilor	46
Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemei : intervenția limitată a autorităților locale ale statului	51
Secțiunea a 5-a. Prezentarea opțiunii selectate.....	55
Secțiunea a 6-a. Procesul de consultare publică	63
Secțiunea a 7-a. Procesul post-adoptare.....	64
II. Consolidarea capacității sistemului de asistență socială în contextul Strategiilor integrate de dezvoltare durabilă pentru perioada 2017-2023 la nivelul Consiliului Local Deva	67

Partea I. ANALIZELE CARE SUSȚIN DEFINIREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ ÎN DOMENIUL ASISTENȚEI SOCIALE LA CONSILIUL LOCAL DEVA.....	67
1. Asistența socială în țările Uniunii Europene și pe plan național	67
2. Strategia pentru dezvoltare durabilă a Municipiului Deva 2014-2020.....	69
3. Raportul de activitate al Primăriei Municipiului Deva și al Direcției de asistență socială Deva, 2018.....	73
4. Comunicatul de presă Beneficii și servicii sociale acordate de Direcția de Asistență Socială Deva în anul 2019	77
Partea a II-a. PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ.....	80
Secțiunea 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică.....	80
Secțiunea a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică.....	86
Secțiunea a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemelor identificate	87
Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemelor: non-acțiunea	87
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemelor : intervența autorităților locale ale statului	88
Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemelor : intervenția limitată a autorităților locale ale statului	92
Secțiunea 4. Identificarea și evaluarea impactului pentru fiecare opțiune	95
Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemei: Non-acțiunea	95
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemei: intervența autorităților locale ale statului pentru consolidarea capacității sistemului de asistență socială.....	99
Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemei: : intervenția limitată a autorităților locale ale statului	105
Secțiunea 5. Prezentarea opțiunii selectate	110
Secțiunea 6. Procesul de consultare publică.....	118
Secțiunea 7. Procesul post-adopție	118
III. Creșterea capacității de transport în contextul Strategiilor integrate de dezvoltare durabilă pentru perioada 2016-2030 la nivelul Consiliului Local Deva	122
Partea I. ANALIZELE CARE SUSȚIN DEFINIREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI LA CONSILIUL LOCAL DEVA	122
1. Politica în domeniul transporturilor în plan european și național (cadru european extras din materialul MAE)	122
2. Strategia de mobilitate urbană durabilă a Municipiului Deva 2016-2030	126

3. Aspecte ale infrastructurii de transport a Municipiului Deva și analiza SWOT a acesteia
128

PARTEA a II-a. PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ	135
Secțiunea 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică.....	135
Secțiunea a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică.....	139
Secțiunea a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemelor identificate	140
Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemelor: non-acțiunea	140
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemelor : intervenția autorităților locale ale statului pentru consolidarea capacității sistemului de transport.....	142
Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemelor : intervenția limitată a autorităților locale ale statului	145
Secțiunea a 4-a. Identificarea și evaluarea impactului pentru fiecare opțiune	147
Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemei: Non-acțiunea	147
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemei: intervenția autorităților locale ale statului pentru consolidarea capacității sistemului de transport rutier.....	149
Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemei: : intervenția limitată a autorităților locale ale statului	150
Secțiunea a-5-a. Prezentarea opțiunii selectate.....	153
Secțiunea a-6-a. Procesul de consultare publică.....	160
Secțiunea a 7-a. Procesul post-adoptare.....	161
IV. Revigorarea turismului și a identității istorice a municipiului Deva în contextul Strategiei de dezvoltare durabilă în perspectiva anului 2030	167
Partea I. ANALIZELE CARE SUSȚIN DEFINIREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ ÎN DOMENIUL TURISMULUI ÎN MUNICIPIUL DEVA	167
1. Contextul actual și perspectivele turismului internațional	167
2. Contextul european al turismului.....	174
3. Contextul actual și perspectivele turismului la nivel național.....	178
4. Potențialul turistic la nivel regional și local	182
4.1. Potențialul turistic în regiunea Vest	182
4.2. Potențialul turistic al județului Hunedoara	183
4.3 Valorificarea potențialului turistic din municipiului Deva	184
Partea a II-a. PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ.....	189

Secțiunea 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică.....	189
Secțiunea a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică.....	194
Secțiunea a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemelor identificate	195
Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemelor: non-acțiunea	195
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemelor : intervenția autorităților locale ale statului	196
Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemelor: intervenția minimală a autorităților locale ale statului pentru rezolvarea punctuală a unor probleme	201
Secțiunea a 4-a. Identificarea și evaluarea impactului pentru fiecare opțiune	204
Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemei: Non-acțiunea	204
1.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate	204
1.4.2 Impactul bugetar și financiar.....	205
1.4.3 Impactul social.....	205
1.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător și sănătății oamenilor	205
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemei: intervenția autorităților locale ale statului pentru dezvoltarea sistemului de turism	206
2.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate	206
2.4.2 Impactul bugetar și financiar.....	206
2.4.3 Impactul social.....	206
2.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător	207
Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemei: : intervenția limitată a autorităților locale ale statului	207
3.4.1 Impactul economic și asupra mediului de afaceri	207
3.4.2 Impactul bugetar și financiar.....	208
3.4.3 Impactul social.....	208
3.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător	208
Secțiunea a 5-a. Prezentarea opțiunii selectate.....	208
Secțiunea a 6-a. Procesul de consultare publică	217
Secțiunea a 7-a. Procesul post-adoptare.....	217
V. POLITICA PUBLICĂ DE MEDIU LA NIVELUL MUNICIPIULUI DEVA	224
Partea I. PRINCIPII GENERALE ȘI CADRUL DE BAZĂ LA NIVELUL UE	224
1. Temeiul juridic.....	224

2.Origini și evoluție	226
3.Obiectivele politicii de mediu.....	227
4.Principii generale	227
5.Cadrul de bază	228
A. Programele de acțiune pentru mediu	228
B. Strategii orizontale	228
C. Cooperarea internațională în domeniul mediului	229
D. Evaluarea impactului asupra mediului și participarea publicului.....	229
E. Punerea în aplicare, respectarea și monitorizarea Legislația UE în domeniul mediului a fost elaborată începând cu anii 1970	230
6.Rolul Parlamentului European.....	231
7.Politica de mediu la nivelul României - Istoric	232
8.Cadrul instituțional.....	234
Partea a II-a. PROGRAME DE SPRIJIN A POLITICII NAȚIONALE DE MEDIU	236
Partea a III-a. POLITICA DE MEDIU LA NIVELUL MUNICIPIULUI DEVA.....	240
1. Aspecte generale privind politicile de mediu asupra calității aerului	240
1.1.Integrarea politicii de mediu în elaborarea și aplicarea politicilor sectoriale și regionale	241
1.2.Ameliorarea factorilor de mediu în zonele urbane și rurale.....	243
1.3.Legislația privind calitatea aerului și directivele UE.....	244
1.4.Acțiuni prioritare în 2020.....	246
1.5. Aerul atmosferic și factorii care afectează calitatea aerului	247
1.6.Sistemul de monitorizare a calității aerului și principalii indicatori de calitate ai aerul.	251
2. Aspecte generale privind politicile de mediu asupra calității solului	258
2.1.Utilizarea de materiale și suprafețe permeabile	261
2.2. Infrastructura verde.....	262
2.3.Sistemul natural de colectare a apei	263
2.4.Calitatea apelor municipiului Deva	265
3. Aspecte generale privind politicile de mediu asupra spațiilor verzi.....	270
3.1.Scurt istoric despre spațiile verzi.....	272

3.2.Beneficiile oferite de spațiile verzi.....	273
3.3.Policile și managementul spațiilor verzi din orașele europene	276
3.4 Politici privind administrarea spațiilor verzi la nivel european	277
3.5.Situația spațiilor verzi urbane în municipiul Deva	278
BIBLIOGRAFIE	281

I. Contribuția Consiliului Local Deva la creșterea infrastructurii învățământului preuniversitar și a siguranței elevilor și personalului didactic, 2017-2023

Partea I. POLITICI PUBLICE LA NIVEL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI LOCAL ELABORATE ÎN DOMENIUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

1. Politica educațională la nivel european

Politica educațională constă în principiile și politicile guvernamentale din sfera educațională, precum și ansamblul de legi și reguli care guvernează funcționarea sistemelor educaționale.

Educația are loc sub mai multe forme prin intermediul mai multor instituții, scopurile fiind diverse. Exemplele includ educația timpurie, educația din sistemul preuniversitar până la clasa a XII-a, colegiile sau universitățile, educația profesională, educația adulților și formarea profesională continuă pe parcursul vieții. Prin urmare, politica educațională poate afecta în mod direct educația la care se angajează oamenii la toate vârstele, în fiecare moment al vieții acestora.

Exemple de domenii supuse dezbaterii în politica educațională, în special din domeniul școlilor, includ dimensiunea școlii, dimensiunea clasei, alegerea școlii, privatizarea școlii, urmărirea, selecția profesorilor, educația și certificarea, plata profesorilor, metodele de predare, conținutul curricular, cerințele de absolvire, investițiile în infrastructura școlară și valorile pe care școlile trebuie să le susțină și să le modeleze.

Prin urmare, analiza politicii educaționale semnifică practic studiul științific al politicii educaționale. În acest sens, se caută o serie de răspunsuri la întrebări legate de scopul educației, obiectivele (sociale și personale) urmărite, metodele de realizare a acestora și instrumentele de măsurare a succesului sau eșecului acestora. Cercetările destinate informării politicii educaționale se efectuează într-o mare varietate de instituții și în multe discipline academice. Cercetătorii importanți sunt afiliați departamentelor de psihologie, economie, sociologie și dezvoltare umană, pe lângă școli și departamente de educație sau politici publice.

În Uniunea Europeană, educația este responsabilitatea statelor membre, iar instituțiile Uniunii Europene joacă doar un rol de sprijin. Conform art. 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comunitatea contribuie la dezvoltarea educației de calitate prin încurajarea cooperării între statele membre, prin acțiuni precum promovarea mobilității cetățenilor, proiectarea de programe de studiu comune, stabilirea de rețele, schimbul de informații sau predarea limbilor străine ale Uniunii Europene. Tratatul conține, de asemenea, un angajament de a promova învățarea pe tot parcursul vieții pentru toți cetățenii Uniunii.

De asemenea, UE finanțează programe educaționale, profesionale și de consolidare a cetățeniei, care încurajează cetățenii UE să profite de oportunitățile pe care le oferă cetățenilor să trăiască, să studieze și să lucreze în alte țări.

Începând cu anul 2000, conștienți de importanța educației și formării pentru obiectivele lor economice și sociale, statele membre ale UE au început să lucreze împreună pentru a atinge obiective specifice în domeniul educației. Prin schimbul de exemple de bune practici politice, prin participarea la activități de învățare de la egal la egal, prin stabilirea unor criterii de referință și prin urmărirea progreselor în raport cu indicatorii cheie, cele 28 de state membre își propun să răspundă coerent provocărilor comune, păstrându-și în același timp suveranitatea individuală în domeniul politicii educaționale. Această strategie este denumită **programul Educație și Formare 2020 (ET2020)**, care este o actualizare a programului Educație și Formare 2010.

Astfel, politicile din domeniul educației și formării profesionale au fost în mod special stimulate odată cu adoptarea **Strategiei Europa 2020** în cadrul căreia statelor membre li s-a oferit îndrumare specifică în legătură cu reformele prioritare în fiecare an sub forma unor recomandări specifice. În domeniul educației și formării profesionale, Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării (ET 2020) prezintă în linii mari instrumentele și procedurile pentru cooperarea la nivelul UE. Acesta a stabilit, de asemenea, șapte obiective care trebuiau atinse până în anul 2020, astfel (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/139/educatie-si-formare-profesionala>):

- cel puțin 95 % dintre copiii cu vârste cuprinse între patru ani și vârsta obligatorie pentru începerea educației primare ar trebui să participe la educația preșcolară (95,4 % în 2018);
- nu ar trebui să existe un procent mai mare de 15 % de persoane de 15 ani care să dețină abilități insuficiente în domeniul lecturii, matematicii și științelor (în 2018 acest procent era de 19,7 % pentru abilitățile în domeniul lecturii, 22,1 % pentru cele în domeniul matematicii și 20,6 % pentru cele în domeniul științelor);
- procentul de persoane care abandonează timpuriu educația și formarea profesională ar trebui să fie mai mic de 10% (în 2018 acest procent era de 10,6 %);
- cel puțin 40 % dintre persoanele cu vârste între 30 și 34 de ani trebuie să fi absolvit o formă de educație terțiară (în 2018 acest procent era de 40,7 %);
- cel puțin 15 % dintre adulți (grupa de vârstă 25-64) ar trebui să participe la programe de învățare pe tot parcursul vieții (în 2018 acest procent era de 11,1 %);
- cel puțin 20 % dintre absolvenții cu studii superioare și 6 % dintre persoanele cu vârsta între 18 și 34 de ani cu studii profesionale trebuie să fi petrecut o perioadă la studiu sau formare în străinătate;
- proporția absolvenților cu studii medii sau superioare cu vârsta între 20 și 34 de ani care au terminat studiile în urmă cu 1-3 ani și au un loc de muncă să fie de cel puțin 82 % (în 2018 acest procent era de 81,6 %).

Uniunea Europeană este, de asemenea, partener în diferite proiecte interguvernamentale, inclusiv în Procesul de la Bologna, al cărui scop este crearea unui spațiu european de învățământ superior prin armonizarea structurilor și standardelor de studii academice, precum și a

standardelor academice de asigurare a calității în toate statele membre ale UE și în alte state europene. țări.

Având în vedere orizontul 2030, în anul 2015, la o reuniune a Adunării Generale a ONU de la New York, a fost adoptat documentul istoric: **Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă**. Prin cele 17 obiective ale sale, acest document încearcă să realizeze un viitor mai bun nu numai pentru noi, ci și pentru copiii noștri. Bazat pe cei trei piloni ai dezvoltării durabile - economic, social și de mediu - Agenda 2030 a fost adoptată de statele membre ale Uniunii Europene, inclusiv de către România.

De menționat că *fiecare obiectiv din Agenda 2030 necesită educație* pentru a împuternici oamenii cu cunoștințe, abilități și valori pentru a trăi în demnitate, a-și construi viețile și a contribui la societățile lor. Aceasta deoarece, în prezent, conform UNESCO, ”peste 262 de milioane de copii și tineri se află în afara sistemului de educație, șase din zece copii nu au avut niciodată acces la educație și 750 de milioane de adulți sunt analfabeți, alimentând sărăcia și marginalizarea” (<https://en.unesco.org/themes/education2030-sdg4>).

Direcțiile pentru educație sunt incluse în Obiectivul 4 pentru Dezvoltare Durabilă (SDG 4) al Agendei 2030 și vizează, în principal ”asigurarea unei educații de calitate incluzive și echitabile și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții pentru toți” până în anul 2030. Foaia de parcurs pentru atingerea obiectivului educațional, adoptată în luna noiembrie 2015, oferă îndrumări guvernelor și partenerilor cu privire la modul de transformare a angajamentelor în acțiune (*Cadrul de acțiune Educație 2030*). UNESCO este responsabilă de coordonarea comunității internaționale pentru a atinge acest obiectiv prin parteneriate, orientări politice, dezvoltarea capacităților, monitorizare și pledoarie.

În timp ce guvernele dețin responsabilitatea principală pentru asigurarea dreptului la o educație de calitate, Agenda 2030 este un angajament universal și colectiv. Este nevoie de voință politică, colaborare globală și regională și implicarea tuturor guvernelor, societății civile, sectorului privat, tineretului, ONU și altor agenții multilaterale pentru a aborda provocările educaționale și a construi sisteme care să fie incluzive, echitabile și relevante pentru toți cursanții.

2. Politica educațională la nivel național

Sistemul național de învățământ este constituit din ansamblul unităților și instituțiilor de învățământ de stat și private de diverse tipuri, niveluri și forme de organizare a activității de instruire și educare.

Sistemul național de învățământ este structurat în niveluri educaționale, astfel încât să fie asigurată coerența instrucției și educației conform particularităților de vârstă și individuale ale elevilor și studenților.

Structura sistemului de învățământ din România cuprinde: învățământul preșcolar, învățământul primar, învățământul secundar inferior, învățământul general obligatoriu,

învățământul secundar superior, școlile de arte și meserii, școlile de ucenici, învățământul post-liceal și învățământul superior (Figura nr. 1.1).

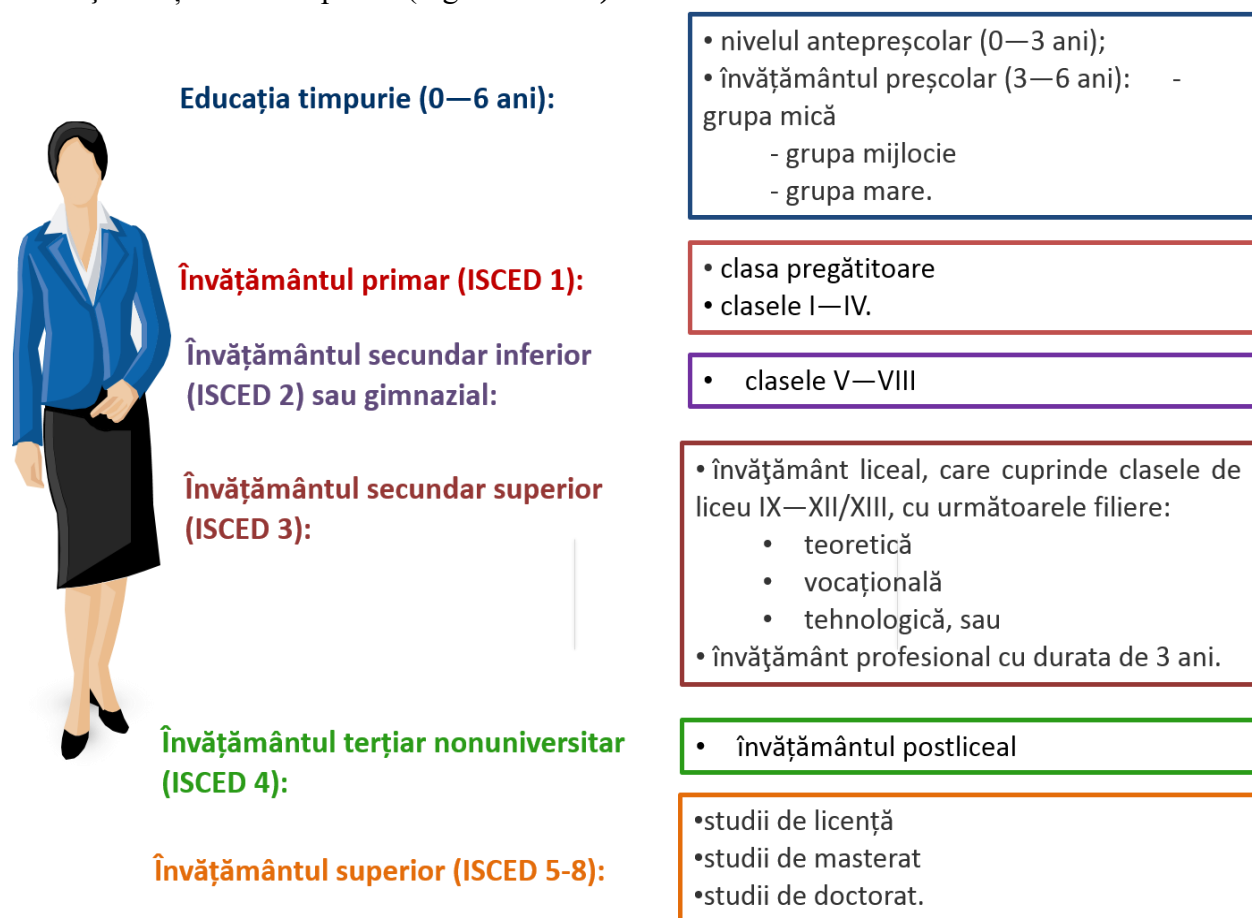


Figura 1.1. Structura sistemului de învățământ din România

Sursa: realizat de autor pe baza informațiilor https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-64_ro

Deși, după anul 1989 au fost elaborate două legi ale învățământului, **Legea nr.84/1995**, respectiv, **Legea nr.1/2011**, practic fiecare lege s-a modificat de nenumărate ori, prin Ordonanțe de Guvern. Spre exemplu, durata învățământului obligatoriu a fost redusă în anul 1990, de la 10 la 8 clase. După 10 ani, s-a revenit la 10 clase obligatorii și au fost introduse așa numitele „Teste naționale”, care au fost ulterior anulate (2007/2008). În perioada 2007/2008, au fost introduse Tezele cu subiect unic, la care s-a renunțat în doar 2 ani de la adoptare.

Numeroasele acte normative care au modificat Legea Educației Naționale din 2011 prevăd, printre altele: posibilitatea de a organiza a treia sesiune de Bacalaureat, pentru elevii care n-au putut promova în primele două sesiuni, posibilitatea de a urma primul an de curs al unei facultăți, chiar în lipsa examenului de Bacalaureat, reducerea accesului reprezentanților elevilor la ședințele consiliilor de administrație, organizarea concursului pentru postul de director al școlii de către Inspectoratul Școlar, nu de către școală, etc. În plus, la nivel preuniversitar, s-a renunțat la angajarea profesorilor și a directorilor de către școală, fapt ce permitea posibilitatea

de concediere a acestora tot de către școală. Practic, se observă că *majoritatea măsurilor de descentralizare și depolitizare a sistemului de educație din Legea din 2011 au fost anulate sau modificate în esența lor până în prezent.*

Legea 1/2011 a adus schimbări majore în învățământ, dar fără să poată rezolva o serie de probleme de fond, cum sunt: rata ridicată a abandonului școlar, lipsa de pregătire a unor cadre didactice, modernizarea metodelor de învățare, diminuarea numărului de discipline studiate etc.

În vederea alinierii sistemului de învățământ românesc la cerințele europene și pentru atingerea obiectivelor stabilite prin Strategia Europa 2020, după anul 2011, au fost adoptate primele strategii în domeniul educației și formării profesionale: Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii 2015-2020, Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020, Strategia Națională de Învățare pe Tot Parcursul Vieții 2015 -2020 și Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020, care sunt monitorizate și evaluate.

Totodată, în vederea dezvoltării competențelor digitale, în planul-cadru pentru învățământul gimnazial, a fost introdusă pentru prima oară în trunchiul comun – începând cu anul școlar 2017-2018 – disciplina Informatică și TIC, cu o oră pe săptămână. În cadrul proiectului „Internet în școala ta” au fost conectate 2.446 de școli din mediul rural și mic urban la internet de bandă largă, numărul beneficiarilor situându-se la 714.339 elevi și 56.203 profesori (<http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2019/03/Romanias-Sustainable-Development-Strategy-2030.pdf>, pp 38).

Accesul și participarea la educație de bună calitate sunt esențiale pentru ca o societate să funcționeze corect și să devină durabilă. Educația nu ar trebui să fie doar un proces care trebuie finalizat înainte de a intra în forța de muncă. Ar trebui privit ca un proces prin care să pregătească generațiile mai tinere pentru provocările viitorului și unul care continuă de-a lungul vieții lor. Ar trebui să încurajeze inovația, meritocrația, gândirea critică constructivă, curiozitatea, buna conduită și emanciparea.

În acest sens, **Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030**, adoptată de România în anul 2019, prin care sunt transpuse obiectivele Agendei 2030, își propune în cadrul obiectivului 4 să realizeze asigurarea accesului tuturor copiilor la învățământul preșcolar, primar și secundar echitabil și de calitate, care să ducă la rezultate relevante și eficiente; creșterea numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea în locuri de muncă decente și să amplifice antreprenoriatul; asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile.

Orizontul 2020 fixat prin strategiile sus menționate (Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii 2015-2020, Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020, Strategia

Națională de Învățare pe Tot Parcursul Vieții 2015 -2020 și Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020), precum și țintele 2030 sunt prezentate în mod sintetic, mai jos.

ORIZONT 2020

Creșterea accesului la o educație incluzivă și de calitate, inclusiv prin îmbunătățirea confortului elevului și a curriculumului bazat pe competente, implementarea pachetului social garantat, crearea cadrului normativ pentru serviciile de educație timpurie;

Promovarea culturii antreprenoriale și a deprinderilor necesare în tot sistemul de educație prin reînființarea și/sau modernizarea atelierelor școlare în învățământul profesional și tehnologic; organizarea de concursuri antreprenoriale bazate pe proiecte cu aplicare practică în și între unitățile de învățământ; încurajarea activităților de mentorat voluntar și a parteneriatelor cu mediul de afaceri pe plan local; extinderea societăților antreprenoriale studențești și încurajarea conlucrării acestora cu agenții economici pe bază de contract prin dezvoltarea de parteneriate între universități și reprezentanții mediului antreprenorial;

Modernizarea infrastructurii în domeniul educației și formării profesionale conform standardelor UE pentru întregul ciclu educațional, de la educația timpurie ante-preșcolară la studiile post-doctorale și învățarea pe tot parcursul vieții pentru dobândirea de cunoștințe și deprinderi relevante pe piața muncii și asigurarea egalității de șanse indiferent de statut social, sex, religie, etnie sau capacități psihomotorii, îmbunătățirea coeficienților din formula de finanțare astfel încât să sprijine mai mult școlile dezavantajate;

Stabilirea cadrului normativ pentru desfășurarea programelor de formare continuă și stimularea participării la asemenea

ȚINTE 2030

Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional;

Învățământ axat pe competente și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii optionale;

Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă;

Accentuarea rolului, în procesul educațional, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli;

Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional;

Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



programe; înființarea centrelor comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; cointeressarea companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;

Susținerea procesului de învățământ prin programe educaționale extrașcolare și extra-curriculare care să asigure educația pentru sănătate, educația civică, cultural-artistică, științifică, ecologică și educația prin sport

cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu mediul de afaceri;

Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE;

Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointeressării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;

Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul;

Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor;

Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile.

Sursa: Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, Obiectiv 4: Educație de calitate

3. Situația actuală a sectorului educațional în municipiul Deva

La nivelul județului Hunedoara, structura rețelei școlare cuprindea pentru anul școlar 2018/2019 un număr de 111 unități de învățământ cu personalitate juridică acreditate, rețeaua de educație asigurând nevoile de formare de la nivelul 01 ISCED (învățământ antepreșcolar) până la nivelul 6,7 și 8 ISCED (învățământ universitar).

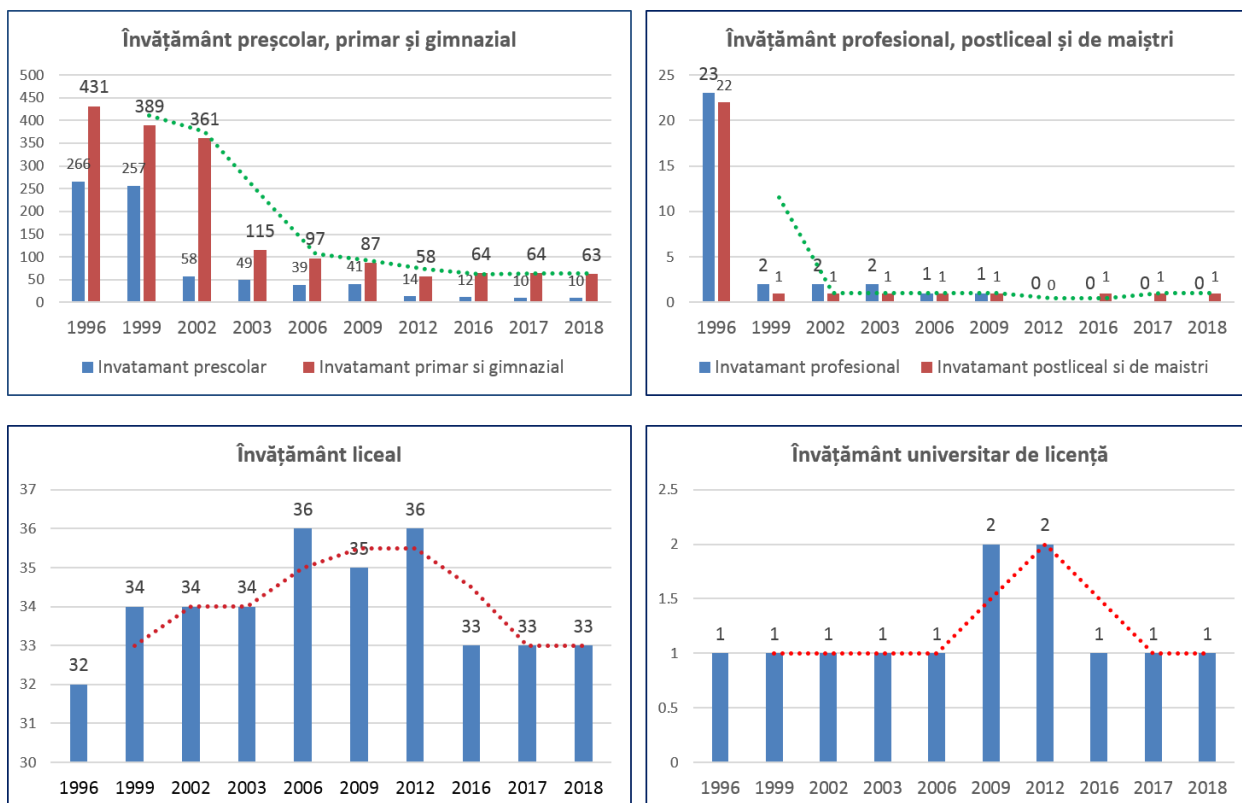


Figura 1.2. Structura rețelei de educație la nivelul județului Hunedoara

Sursa: realizat pe baza datelor INS Tempo online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Din datele prezentate se observă o reducere masivă a numărului unităților de învățământ la nivelul județului de la 779 (în anul 1996) la 111 (pentru anul școlar 2018/2019). Cea mai semnificativă reducere s-a înregistrat în cazul unităților de învățământ preșcolar (de la un număr de 266 în anul 1996 la un număr de 10 în anul 2018/2019), primar și gimnazial (de la 431 la 63), învățământului profesional, postliceal și de maiștri (învățământul profesional fiind desființat în anul 2009). Totuși, încercarea de a stopa declinul sever al populației școlare din învățământul liceal manifestat în perioada 1990-2008, prin desființarea școlilor profesionale, nu a avut nici pe departe efectul scontat, întrucât, după o perioadă de creștere a populației școlare din învățământul liceal în intervalul 2008-2012, a urmat o perioadă de reducere accelerată, ajungându-se ca, în anul 2018, să se situeze la un nivel mult inferior anului 2008.

Aceeași situație se înregistrează și la nivelul municipiului Deva care dispune în prezent de o rețea de 12 instituții educaționale care asigură nivelele de educație și formare, de la grădinițe până la învățământul terțiar non-universitar (ISCED 4).

Tabelul 1.1. Evoluția structurii rețelei de educație la nivelul municipiului Deva (1992-2018)

Nivel de instruire	1992	1996	2000	2004	2008	2010	2012	2016	2017	2018
Antepreșcolar	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1

Preșcolar	19	20	11	11	6	3	2	1	1	1
Primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	12	14	11	8	5	3	2	2	2	2
Primar și gimnazial	:	:	:	:	:	:	:	2	2	2
Liceal	9	9	10	10	11	10	10	8	8	8
Profesional	5	5	:	:	:	:	:	:	:	:
Postliceal (inclusiv învățământul special)	4	5	1	:	:	:	:	:	:	:
Tehnic de maiștri	2	3	:	:	:	:	:	:	:	:
Universitar de licență	:	:	:	:	:	1	1	:	:	:
Universitar de licență - învățământ privat	:	:	:	:	:	1	1	:	:	:
Total	51	56	33	29	22	17	15	12	12	12

Sursa: INS Tempo online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Se observă astfel o **reducere a numărului unităților de învățământ la nivelul municipiului Deva**, de la 51 (în anul 1992) la 12 (anul școlar 2018/2019), cu un maxim de 56 unități de educație la nivelul anului 1996.

În prezent, structura unităților de învățământ preuniversitar la nivelul anului școlar 2018-2019 cuprinde un număr total de **12 unități de învățământ**, dintre care: 2 grădinițe de copii, 2 școli din învățământul primar și gimnazial și 8 licee (Figura 1.3).

REȚEAUA DE INSTITUȚII EDUCATIONALE A MUNICIPIULUI DEVA

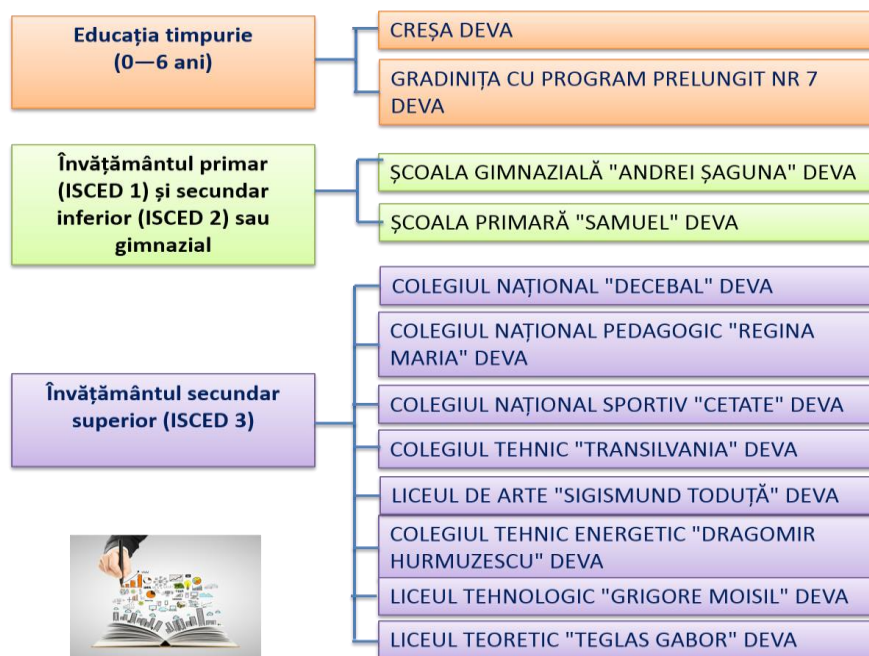


Figura 1.3. Rețeaua de instituții educaționale a municipiului Deva

Sursa: realizat pe baza informațiilor ISJ Hunedoara, <http://isj.hd.edu.ro/index.php/reteaua-scolara>

În plus față de numărul unităților școlare de la nivelul municipiului Deva, analiza sistemului de învățământ preuniversitar, baza existenței continuării formării profesionale, scoate în relief o contracție a acestuia în perioada 1992-2018, ca urmare a **declinului populației de vârstă școlară**, așa cum reiese din datele furnizate de INS și prezentate în tabelul nr.1.2.

Tabelul nr.1.2. Populația școlară pe niveluri de educație și niveluri de instruire, număr persoane, 1992-2018, municipiul Deva

	1992	1995	1998	2001	2005	2009	2012	2016	2017	2018
Total	16955	17718	17361	16555	15811	12907	11780	11400	11377	11258
Copii înscriși în creșe	:	:	:	:	:	:	:	72	100	136
Copii înscriși în grădinițe	2069	1919	1624	1651	1685	1698	1701	1412	1380	1452
Elevi înscriși în învățământul primar si gimnazial (inclusiv învățământul special)	8541	8388	8118	7140	5525	4904	5124	5211	5159	5048
Elevi înscriși în învățământul liceal	4010	5105	5063	5102	5284	5499	4333	3468	3402	3295
Elevi înscriși în învățământul profesional	2091	1390	1020	1128	1292	505	59	342	371	394
Elevi înscriși în învățământul postliceal (inclusiv învățământul special)	130	235	585	456	147	150	509	849	918	913
Elevi înscriși în învățământul de maiștri	114	146	130	161	47	:	34	46	47	20
Studenți înscriși în învățământul universitar de licență, din care:	:	535	821	917	1831	151	20	:	:	:
- Studenți înscriși în învățământul universitar public de licență	:	:	82	422	62	:	:	:	:	:
- Studenți înscriși în învățământul universitar privat de licență	:	535	739	495	1769	151	20	:	:	:

Sursa: INS Tempo online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Analizând datele tabelului, remarcăm **tendința de scădere a populației școlare la nivelul municipiului Deva** pentru toate nivelurile de instruire, cu excepția învățământului postliceal, care prezintă un trend ascendent, de la 130 persoane în anul 1992, la 913 persoane la nivelul anului 2018.

Se observă astfel că, la nivelul anului școlar 2018, populația școlară totală, pe toate nivelurile de instruire, era într-un număr de 11.258 persoane comparativ cu un număr de 16.955 persoane, la nivelul anului 1992. Acest lucru reflectă **un ritm de descreștere al populației școlare de 33,6%**. Cu alte cuvinte, în anul 2018, în sistemul de învățământ preuniversitar la nivelul municipiului Deva erau școlarizați un procent de 66,4%, față de numărul elevilor existenți în anul 1992.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Desigur, această evoluție a populației școlare pe niveluri de instruire *este dependentă în mod direct de o serie de indicatori*, cum sunt: evoluția demografică a populației la nivelul județului, evoluția gradului de cuprindere a elevilor în sistemul de educație, rata abandonului școlar etc.

La nivelul județului Hunedoara, în ultimii 8 ani populația rezidentă a cunoscut un declin cu 8,7 %, de la un număr de 417.008 persoane în anul 2012 la 383.647 persoane în anul 2019.

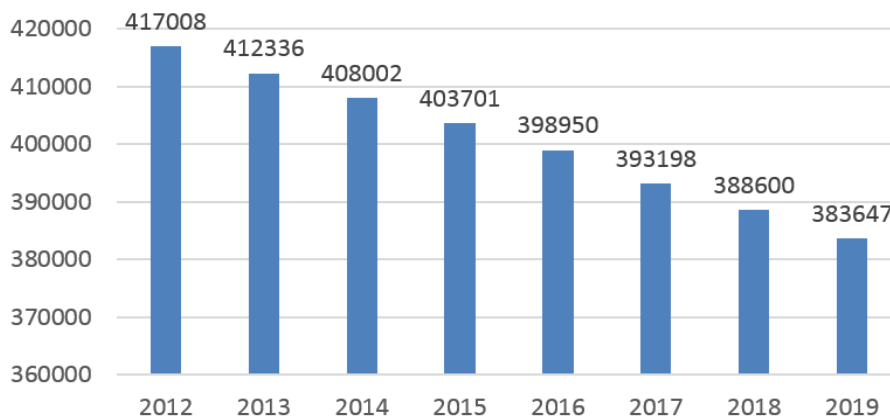


Figura 1.4. Populația rezidentă din județul Hunedoara în intervalul 2012-2019 (număr persoane)

Sursa: INS Tempo online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Reducerea populației rezidente la nivelul județului cu 8,7% în anul 2019 față de anul 2012 (însemnând o pierdere în termeni absoluți de 33.361 persoane în anul 2019 comparativ cu anul 2012) *a influențat numărul populației școlare pe niveluri de educație și niveluri de instruire, dar nu este singura cauză a reducerii* acesteia întrucât, așa cum reiese din Figura 1.5, ritmul de descreștere al populației școlare pentru același interval (26,05%) este triplu față de ritmul de descreștere al populației rezidente (8,7%), la nivelul județului Hunedoara.

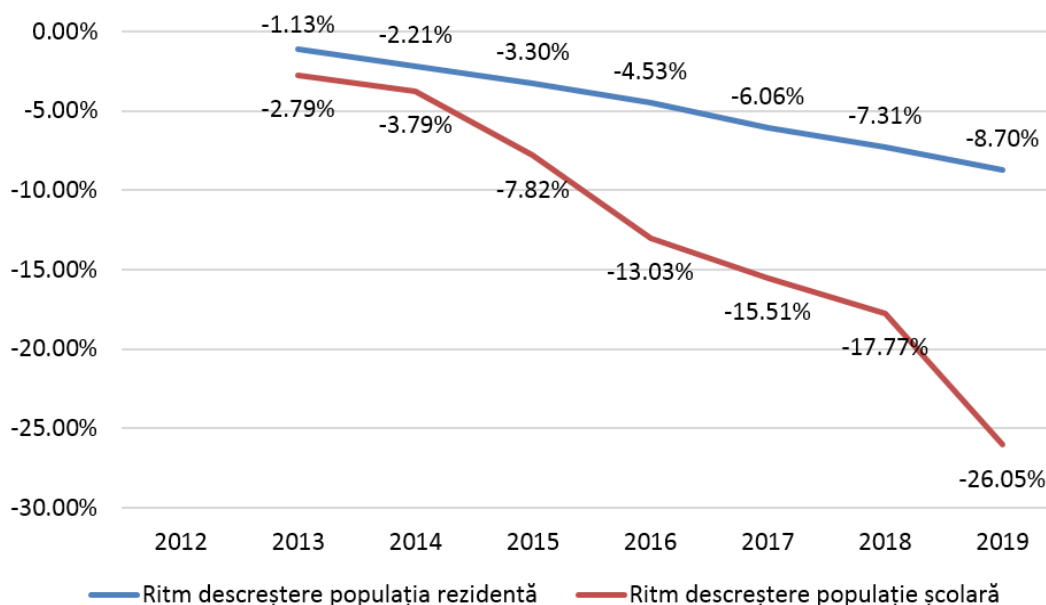


Figura 1.5. Comparație între ritmul de descreștere al populației școlare totale și ritmul de descreștere al populației rezidente, în perioada 2012-2019 la nivelul județului Hunedoara (an de bază 2012)

Sursa: calculat și realizat de autor pe baza datelor INS Tempo online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Prin urmare, tendința de scădere a populației școlare reprezintă o consecință directă a scăderii ratei natalității la nivelul județului, dar și a **reducerii ratei de cuprindere în învățământ a elevilor pe grupe de vârstă**.

În ce privește rata abandonului în învățământul preuniversitar la nivelul județului Hunedoara, se constată o *evoluție ascendentă pe toate ciclurile de învățământ*, cea mai ridicată fiind în învățământul postliceal și de maiștri (9,4% la nivelul anului 2018), urmată de învățământul secundar ciclul 2 (Figura 1.6)

Abandonul școlar al populației după absolvirea învățământului secundar inferior este o urmare atât a reducerii drastice a numărului de școli profesionale și transformarea acestora în licee cu profil industrial, cât și al declinului nivelului de trai al populației și intensificării fenomenului de migrație temporară.

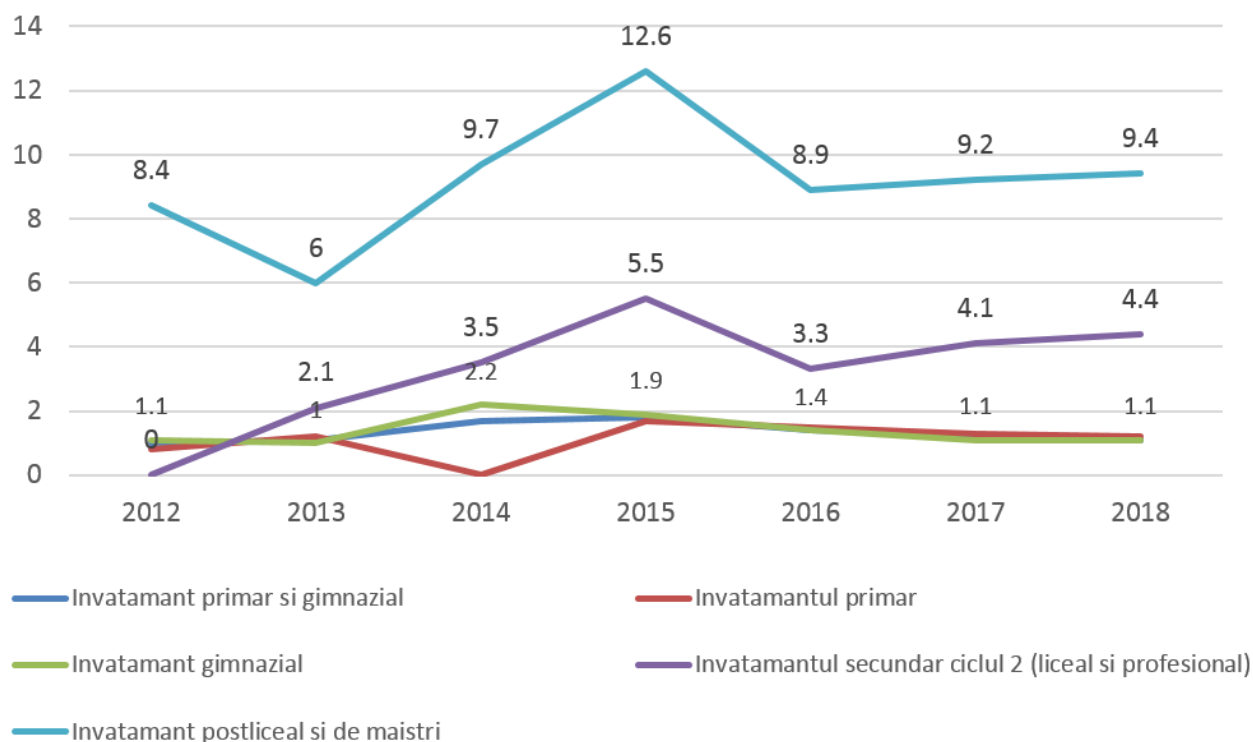


Figura 1.6. Rata abandonului școlar în perioada 2012-2018, pe niveluri de educație (%) în județul Hunedoara

Sursa: realizat de autor pe baza datelor INS Tempo online, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Elevii din mediul rural, din familiile sărace și romii sunt în special expuși riscului de abandon școlar și de "sărăcie educațională". În ciuda unor variații ale tendințelor din anumite perioade de timp, în ultimul deceniu, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație și formare profesională nu evidențiază un progres semnificativ.

Sintetizând aspectele prezentate, se constată, la nivelul județului Hunedoara, dar și al municipiului Deva, o **scădere accentuată a populației școlare** începând cu anul 1997-1998, datorate următoarelor cauze:

- scăderea natalității;
- creșterea abandonului școlar, în special pentru grupa de vârstă 15-18 ani pe fondul sărăciei și al imposibilității susținerii studiilor de către familiile cu mulți copii și venituri nesustenabile;
- dezorganizării familiilor prin emigrarea forței de muncă;
- lipsa de motivare a tinerilor pentru anumite profesii aflate pe cale de dispariție și alimentate de situații conjuncturale legate de slaba salarizare, dispariției locurilor de muncă, instabilității relațiilor contractuale dintre angajator și angajat;
- costuri de școlarizare ridicate care contribuie la inegalitatea de șanse și creșterea abandonului școlar, în special în mediul rural (numai 2% urmează ciclul complet de

învățământ primar + gimnazial + liceal), aspect care înregistrează consecințe dintre cele mai grave, concretizate în existența a cca 50.000 de copii care nu sunt cuprinși în rețeaua școlară.

Scăderea populației școlare și-a pus amprenta asupra numărului de clase și școli care, din lipsă de elevi, au fost comasate și/sau desființate, asupra stabilității personalului didactic, asupra posibilității de asigurare a stabilității cadrelor didactice calificate, utilizarea de personal didactic suplinitor și, în cele mai dese situații, necalificat în raport cu postul didactic pe care îl suplinește, dificultatea parcurgerii zilnice a unor distanțe foarte mari de către copii, ca urmare a lipsei mijloacelor de transport, orar școlar neadecvat.

Pe de altă parte, salarizarea scăzută practică în învățământ, în special pentru tinerii absolvenți, tendința de evadare către alte funcții care oferă venituri mai mari, costurile ridicate de navetă, sunt motive pentru care numărul cadrelor didactice pregătite profesional a scăzut continuu.

Desființarea școlilor profesionale, prin transformarea lor în licee tehnologice, contribuie la desfășurarea formală a practicii, la ruperea legăturilor cu mediul de afaceri și, în special, la dispariția unor meserii (tâmplar, fierar, ospătar, frizer etc.).

Ca un plus în derularea procesului educațional, **unitățile de învățământ împreună cu primăria Deva susțin derularea învățământului dual** (care reprezintă o formă de organizare a învățământului profesional și tehnic organizată la inițiativa operatorilor economici interesați, în calitate de potențiali angajatori și parteneri de practică cu scopul de a livra forța calificată de muncă necesară angajatorilor (<https://www.primariadeva.ro/stiri-si-evenimente/inva-539-amantul-profesional-si-dual-un-avantaj-concret-pentru-investitorii-interesa-539-i-de-municipiul-deva>)).

Ca și o exemplificare a procesului de derulare a învățământului dual în municipiul Deva, amintim acordul de parteneriat între E-Distribuție Banat și Liceul Tehnologic Energetic “Dragomir Hurmuzescu” Deva. E-Distribuție Banat a început să susțină începând cu anul 2019 o clasă în sistem dual ai cărei absolvenți vor primi certificarea de Electricieni Exploatare Centrale, Stații și Rețele Electrice.

Programul conține o importantă componentă de pregătire practică, atât în laboratoarele Liceului Tehnologic cât și în instalațiile E-Distribuție Banat. Astfel, în primul an al programului, elevii vor urma cel puțin 20% din ore de formare practică în instalațiile E-Distribuție Banat, iar această pondere va crește la 60% în al doilea an și la 70% în al treilea an. Pregătirea practică va include ore de mentorat cu specialiști și tutori ai E-Distribuție Banat, pregătiți special pentru aceste activități. Compania va acorda elevilor o bursă lunară de 200 de lei, care se adaugă bursei de 200 de lei acordate în sistemul de învățământ profesional de stat. În plus, E-Distribuție Banat va susține diverse nevoi ale elevilor, cum ar fi cheltuielile legate de examinările de medicină a muncii și analize medicale obligatorii, echipamente de lucru și de protecție, masa de prânz în fiecare zi, cheltuielile de transport și cazare pentru elevii din afara Devei, abonamente la transportul intern în Deva, vizite de studiu (<https://www.primariadeva.ro/stiri-si->



evenimente/inva-539-amantul-profesional-si-dual-un-avantaj-concret-pentru-investitorii-interesa-539-i-de-municipiul-deva).

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



Partea a II-a. FORMULAREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ

Secțiunea 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică

1. *Argumente în favoarea inițierii propunerii de politică publică*
2. *Care sunt problemele care necesită acțiunea de elaborarea a unei propuneri de politică publică în domeniul asistenței sociale?*
3. *Care sunt cauzele și efectele problemelor?*
4. *Prezentarea datelor statistice care susțin definirea problemei*
5. *Ce grupuri sunt afectate și în ce măsură?*

Cadrul legislativ existent la un moment dat într-o societate, precum și așteptările cetățenilor definesc cadrul general cu privire la ce trebuie să facă sau să nu facă factorii de decizie. Cu toate acestea, responsabilitățile actorilor implicați în procesul de elaborare a politicilor publice nu sunt și nu rămân strict stabilite. Aceste responsabilități suferă transformări o dată cu evoluțiile care au loc în societate și de aceea ele sunt supuse schimbării. De exemplu, schimbările din domeniul social, economic sau tehnologic se reflectă în așteptările referitoare la ce ar trebui factorii de decizie să facă.

Cu toate că problemele din cadrul societății sunt schimbătoare, chiar dacă valorile sunt în schimbare, factorii de decizie se schimbă și nu există consens la nivelul societății, unele probleme ajung să fie discutate public și să se formuleze politici pentru soluționarea lor, în timp ce altele nu ajung pe agenda publică. În acest context apare întrebarea referitoare la acei factori care au o putere destul de mare de precizie a acelor probleme care vor deveni probleme de politică publică și au posibilitatea de a fi soluționate.

Larry Gerston (2002, p. 32) a formulat un set de 4 factori care au o putere mare de prezice dacă o problemă are șanse să devină o problemă de politică publică. Acești factori sunt: amploarea, intensitatea, durata și resursele pentru rezolvarea problemei. O anumită problemă devine o problemă de politică publică dacă îndeplinește cât mai mulți factori din cei menționați.

În acest context, problematica învățământului preuniversitar și creșterea siguranței elevilor și personalului didactic este o problemă care îndeplinește toți cei patru factori enunțați și permite construirea arborelui problemei (figura nr.1).

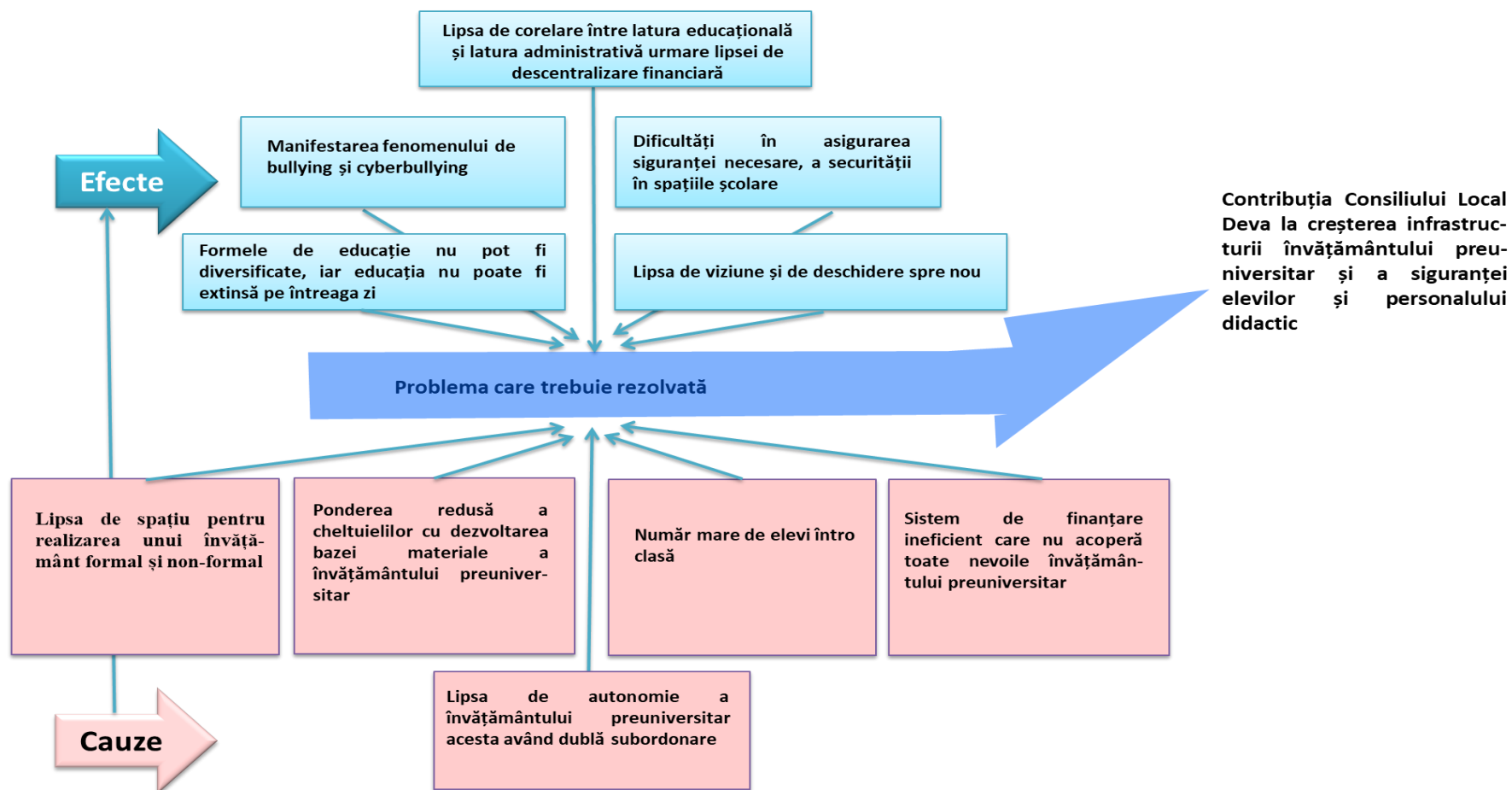


Figura nr.2.1. Arborele problemei

Sursa: aparține autorului

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



Deși au fost înregistrate multe rezultate pozitive pe linia învățământului preuniversitar se constată produceri de bulversări urmare frecvențelor transformări care au avut loc, de multe ori în "timpul jocului" sau au avut loc activități derulate în virtutea inerției. În baza arborelui problemei prezentat în figura nr.1, se pot formula patru direcții de acțiune care pot fi supuse analizei și care necesită o schimbare de paradigmă în modul în care ne gândim la sistemul educațional preuniversitar și la măsurile care pot fi luate în vederea creșterii implicării Consiliului Local Deva la îmbunătățirea eficienței și eficacității acestuia, luând în considerare patru mari domenii care pot fi avute în vedere, respectiv:

- 1. Infrastructura educațională** fără de care nu poate funcționa sistemul de educație preuniversitar. În prezent se constată că infrastructura educațională este încă slab dezvoltată, iar sumele alocate din buget pentru dezvoltarea sistemului educațional nu răspunde intențiilor declarate cu ocazia elaborării programelor de guvernare de a se situa în jurul valorii de 6%;
- 2. Lipsa de corelare între latura educațională și latura administrativă** se manifestă în contextul existenței unei duble subordonări a sistemului educațional preuniversitar, și anume: sub aspect educațional este subordonat Ministerului Educației și Cercetării reprezentat în plan local prin Inspectoratul Județean Școlar, iar sub aspect administrativ este subordonat Administrației Școlilor din cadrul Consiliului Local. Acest sistem de organizare îngreunează fluxul informațional pe care îl face inefficient;
- 3. Finanțarea** reprezintă una dintre constrângerile importante ale funcționării eficiente a Sistemului educațional preuniversitar și lipsește de autonomie a instituției școlare care nu poate dispune de sursele de finanțare alocate pentru funcționarea și dezvoltarea acesteia
- 4. Siguranța și securitatea în școli** aduce valoare adăugată și constituie o condiție esențială pentru o educație de calitate. Problemele legate de siguranța și securitatea elevilor regăsite prin fenomenul de bullying necesită o atenție sporită din partea autorităților locale, nu doar în calitate de simpli finanțatori, ci și ca reprezentanți implicați ai comunității, conștienți de rolul esențial pe care îl au și de efectele pe termen lung pe care le antrenează educația.

CAUZE ȘI DATE STATISTICE	GRUPURI AFECTATE
Infrastructura educațională	
1. Anual la nivelul Municipiului Deva au fost cuprinși în învățământul preuniversitar în medie 10800 de copii în condițiile în care potrivit normelor arhitecturale există un maxim de 6700 de locuri conform datelor Inspectoratului Județean Școlar Hunedoara. Dacă mai punem și problema amenajării unor spații pentru diverse discipline (laboratoare de chimie, biologie, geografie, istorie) se remarcă adevărata insuficiență a spațiilor care obligă organizarea programului orar în două ture;	Direct: 1. Cadrele didactice; 2. Elevii Indirect 1. Managementul școlilor;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*

2. Din planurile de acțiuni anuale și strategia de dezvoltare a Municipiului Deva pentru perioada 2017-2023 în coroborare cu Rapoartele de activitate ale CL Deva, se remarcă faptul că, în domeniul educației, pe linie de infrastructură educațională, accentul a fost pus pe reabilitarea clădirilor unor școli pe bază de fonduri europene;
 3. În anul 2018, la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar se înregistrau 69 de săli de clasă, insuficiente pentru cei 11258 elevi cu atât mai mult cu cât în unele domenii se lucrează cu jumătăți de clase (electric, mecanic, construcții, instalații și lucrări publice) ca urmare a diferențierii specializărilor de tehnician transporturi de tehnician operator tehnică de calcul, electrician exploatare de joasă tensiune de instalator instalații tehnico sanitare și de gaze, mecanic auto de zidar, pietrar tencuitor;
 4. Dată fiind lipsa spațiilor, deși statistic există declarate 69 laboratoare (14% din numărul total de laboratoare pe județ) amenajate în cadrul celor 12 unități școlare în anul 2018, în realitate acestea sunt utilizate ca săli de clasă;
 5. Existența a numai 32 de ateliere școlare pentru învățământul primar, gimnazial și liceal demonstrează faptul că Sistemul de învățământ preuniversitar se află mult în urma altor zone ale țării privind implementarea programelor de învățământ și Formare Tehnică și Vocațională (TVET);
 6. Dotarea din ateliere, laboratoare, cabinete, săli de sport, săli de clasă este precară (mobilier uzat) care implică costuri ridicate de întreținere;
 7. Integrarea tehnologiei informației în învățământul preuniversitar este insuficientă (1262 calculatoare pentru 11258 elevi) revenind în medie, în anul 2018, un calculator la 11,2 elevi și insuficientei pregătiri digitale a cadrelor didactice;
2. Inspectoratul Școlar;
 3. Primăria municipiului Deva

Lipsa de corelare între latura educațională și latura administrativă

Școala ca și organizație, pentru a-și atinge obiectivele, are nevoie de un sistem managerial adecvat definit prin funcții specifice: proiectare, decizie, organizare, coordonare, evaluare etc. Managementul școlii trebuie să asigure funcționarea și dezvoltarea școlii ca sistem deschis, aflat în relație permanentă cu mediul său exterior, cu comunitatea în care funcționează și nu numai. Pentru a-și realiza obiectivele propuse școala este nevoită să atragă, aloc, folosească o gamă diversă de resurse: materiale,

1. Administrația locală;
2. Conducerea școlilor;
3. Cadrele didactice;
4. Elevii

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



financiare, umane, informaționale și de timp.

Lipsa de autonomie financiară a școlilor a condus la separarea laturii educaționale de latura administrativă cu consecințe negative asupra realizării unui învățământ modern și de calitate. În acest sens pot fi subliniate cel puțin următoarele aspecte:

1. Finanțarea exclusiv cantitativă pe baza indicatorului cost/elev nu contribuie în suficientă măsură la acoperirea nevoilor anumitor categorii de școli cum ar fi cele care școlarizează un număr important de elevi proveniți din familii vulnerabile și care vor rămâne insuficient luate în considerare;
2. Deciziile autorităților locale și a inspectoratelor școlare de comasare a școlilor care și-au pierdut personalitatea juridică cu școli care îndeplinesc criteriile de păstrare a personalității juridice au afectat sursele financiare care s-au diminuat conform formulei de finanțare practicate;
3. Fluxul informațional nu funcționează direct între managementul școlii și administrația locală care administrează sursele financiare. Între managementul școlii și administrația locală se interpune Inspectoratul Școlar și Ministerul Educației care, în cele mai multe cazuri nu informează în mod oficial Primăria de unde și imposibilitatea de a onora nevoile investiționale ale educației preuniversitare;
4. Învățământul primar și gimnazial dispune de cele mai mici investiții

Finanțarea

Finanțarea învățământului preuniversitar, în aparență este simplă, clară și eficientă fiind asigurată din următoarele surse, astfel:

- Finanțarea de bază pentru acoperirea cheltuielilor cu salariile, sporurile, indemnizațiile și alte drepturi salariale, inclusiv a contribuțiilor aferente acestora, pentru acoperirea cheltuielilor cu pregătirea profesională, cu evaluarea periodică a elevilor și pentru acoperirea cheltuielilor cu bunuri și servicii. Finanțarea de bază este suportată de buget pe baza indicatorului cost standard pe elev și este virată Administrațiilor teritoriale pe raza cărora se află unitățile școlare din sistemul preuniversitar. Finanțarea de bază

1. Administrația locală;
2. Conducerea școlilor;
3. Cadrele didactice;
4. Elevii

pentru anul 2020 la nivelul întregului sistem de învățământ este de 3,4% din PIB din care în jur de 1,8% se cuvine învățământului preuniversitar. Subfinanțarea sistemului de învățământ preuniversitar pune presiune pe administrațiile locale pentru alocarea de surse complementare și suplimentare;

- Finanțarea complementară este destinată acoperirii unei game largi de cheltuieli, preintre care: investiții, reparații capitale, consolidări, evaluarea periodică națională a elevilor, burse, transportul elevilor, naveta cadrelor didactice și a personalului didactic auxiliar, concursuri școlare și activități executive extrașcolare organizate, pentru asigurarea securității elevilor și cadrelor didactice ș.a. Finanțarea complementară se asigură din bugetele locale ale UAT-urilor în raza teritorială a căreia se află unitatea școlară;
- Finanțarea suplimentară se acordă ca sumă globală fixă din bugetul Ministerului Educației Naționale pentru premiarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu rezultate deosebite în domeniul incluziunii sau în domeniul performanțelor școlare. Consiliile locale contribuie la finanțarea suplimentară, acordând granturi unităților de învățământ, în baza unei metodologii propria și are la bază un contract încheiat între unitatea școlară și finanțator;
- Alte tipuri de venituri. Unitățile de învățământ preuniversitar de stat pot obține venituri proprii din activități specifice, conform legii, din: donații/ sponsorizări/ alte surse legal constituite. Învățământul poate să fie finanțat și direct de către operatori economici, precum și de alte persoane fizice sau juridice, în condițiile legii. Învățământul poate fi susținut prin burse, credite de studii, taxe, donații, sponsorizări, surse proprii și alte surse legale.

Mecanismul de finanțare funcționează bine în condițiile unui sistem de educație dezvoltat, dar în actualele condiții se constată un mecanism greoi care, numai în mică parte are în vedere adevăratele cerințe ale instituțiilor școlare, sens în care pot fi punctate următoarele aspecte:

- diferențierile între costurile reale și costurile standard nu reflectă în mod obligatoriu calitatea actului managerial sau politica managerială și nu pot fi rezolvat de la o zi la alta;
- componența comisiilor organizate la nivelul inspectoratelor școlare pentru stabilirea cheltuielilor medii anuale pe

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



instituții de învățământ preuniversitar de stat privind finanțarea de bază, se ocupă în mod exclusiv de aspecte cantitative fără să ia în considerare aspectele sociale și de mediu specifice fiecărei instituții;

- deși finanțarea complementară are în vedere propunerile instituțiilor de învățământ preuniversitar sursele de acoperire țin de posibilitatea de finanțare care pot fi alocate prin bugetul primăriei, aspect care limitează cheltuielile care pot fi efectuate pe seama unor astfel de surse;
- procesul de elaborare a proiectului de buget al unităților de învățământ preuniversitar este limitat la cheltuielile cu destinație specială și este integrat în bugetul inspectoratului școlar de care aparține unitatea școlară respectivă

Siguranța și securitatea în școli

Siguranța elevilor și a personalului didactic în incinta unității de învățământ și zona adiacentă acestora constituie una din condițiile fundamentale pentru organizarea unui proces educațional de calitate, performant. Totodată, prevenirea conduitelor violente în rândul elevilor și aplicarea cu operativitate a măsurilor de corecție pentru minorii autori de infracțiuni pot determina, cu un grad mare de reușită, formarea unor generații de tineri care resping tentațiile ilicite și anturajele delincvente.

1. Cadrele didactice;
2. Elevii;
3. Familiile elevilor;
4. Administrația locală

Violența școlară îmbracă forme diferite, de la agresivitate verbală, amenințare, distrugerea bunurilor, batjocorire, intimidare, la agresare fizică, portul de arme. O formă de manifestare a agresivității deseori întâlnită în mediul școlar este comportamentul de tip bullying (hărțuirea). Violența în școală duce la o stare constantă de insecuritate și poate compromite starea de bine socială și emoțională a elevilor.

În acest context, siguranța în unitatea de învățământ presupune o conjugare constantă a eforturilor tuturor celor cu atribuții sau preocupări în acest domeniu: părinți, cadre didactice, autorități locale, poliție, precum și a altor actori sociali care pot contribui în mod concret la asigurarea siguranței în mediul școlar.

- lipsa de implicare a consiliilor locale în ce privește paza corespunzătoare în școli;
- experimentul Grupului Școlar de Telecomunicații și Lucrări Publice din Hunedoara, intitulat "butonul de

panică", deși s-a dovedit a avea o rată de succes de 80% în scăderea cazurilor de violență nu a fost implementat ulterior;

- camerele de supraveghere instalate în incinta școlilor sunt formale întrucât lipsește analiza acestora și raportarea evenimentelor;
 - amplificarea fenomenului de bullying și cyberbullying și lipsa de implicare a autorităților locale în combaterea acestuia;
 - slaba performanță a consilierilor locali care fac parte din Consiliul de Administrație al unei școli.
-

Secțiunea a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică

Scopul prezentei politicii publice este acela de a optimiza contribuția Consiliului Local Deva la creșterea infrastructurii învățământului preuniversitar din municipiul Deva și a siguranței elevilor, în concordanță cu strategia adoptată

➡ **Obiectivul general**

Optimizarea procesului de învățământ în concordanță cu Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice la nivelul Municipiului Deva

➡ **Obiective specifice**

- *Obiectivul specific 1* : Stimularea eforturilor Administrației Publice în vederea creșterii infrastructurii educaționale
- *Obiectivul specific 2*: Susținerea unei mai bune corelări între latura educațională realizată în școli și latura administrativă de sprijin realizată de Administrația Publică
- *Obiectivul specific 3*: Optimizarea procesului de finanțare în vederea realizării cerințelor sistemului educațional
- *Obiectivul specific 4* : Sprijinirea sistemului educațional în vederea creșterii siguranței și securității elevilor și cadrelor didactice în școli

➡ **Obiective operaționale** pentru optimizarea procesului de educație (anul 2023 și perspectiva anului 2027)

- *Obiectivul operațional 1*: Creșterea anuală a infrastructurii educaționale cu cel puțin 10% față de anul precedent;
- *Obiectivul operațional 2* : Creșterea anuală cu cel puțin 20% a echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar
- *Obiectivul operațional 3* : Creșterea participativă a surselor de finanțare cu cel puțin 15% până în anul 2023 față de anul 2020
- *Obiectivul operațional 4* : Creșterea graduală a siguranței și securității în școli, cu cel puțin 30 % în fiecare an până în 2023.

Pentru formularea proiectului de politică publică privind *Contribuția Consiliului Local la creșterea infrastructurii învățământului preuniversitar și a siguranței elevilor și personalului didactic* din municipiul Deva, a ținut seama de agenda publică a autorității locale, de programul de guvernare în perspectiva anului 2023 și de prioritățile stabilite la nivel politic care apar pe parcursul guvernării.

Având în vedere Decizia Prim/ministrului nr.297/2016 au fost elaborate trei opțiuni, dintre care prima se referă la non-acțiune (status quo). Cea de a doua opțiune reprezintă o corelare a scenariilor analizate cu cauzele problemei și cu obiectivele, iar cea de a treia opțiune reprezintă o variantă simplificată în care acele acțiuni nu sunt luate în considerare.

Având în vedere recomandările existente în materie de politici publice, descrierea impactului opțiunilor a fost efectuată pentru fiecare etapă în parte, în acord cu amploarea schimbărilor propuse.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Secțiunea a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemelor identificate

Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemelor: Non-acțiunea

Impactul variantei: niciun obiectiv operațional nu va fi atins.

Non-acțiunea presupune păstrarea situației actuale fără nicio intervenție, atât din partea autorităților locale, cât și din partea sistemului educațional. Nu vor exista beneficii, dar nici costuri deoarece în acest scenariu nu se adoptă nicio măsură, iar cel mai important risc este acela ca școlile să rămână la același nivel actual.

1. Infrastructura educațională va rămâne la același nivel de dezvoltare insuficient constatat în prezent

- Ritmul de scădere al populației școlare în Municipiul Deva (în medie cu 1,5% anual în intervalul de timp 2015-2018) nu va avea un efect pozitiv asupra spațiilor de învățământ din sistemul preuniversitar și, în consecință lipsa de spații școlare se va resimți în continuare;
- Lipsa spațiilor de învățământ urmare neefectuării de investiții în infrastructura educațională va afecta în continuare disponibilitatea laboratoarelor de specialitate necesare unui învățământ modern;
- Tendința de dezvoltare a TVET va fi restricționată de insuficiența atelierelor școlare;
- Dotarea atelierelor, laboratoarelor, cabinetelor, sălilor de sport și sălilor de clasă va continua să se afle la un nivel nesatisfăcător;
- Absența unor practici instituționalizate de dotare școlară minimală cu instrumente și tehnologii educaționale va conduce la o scădere a procentului de tineri care dețin competențe digitale și, implicit va scădea competitivitatea absolvenților pe piața muncii

2. Corelarea între latura educațională și latura administrativă nu va putea fi realizată, iar școala nu va putea să se implice în administrarea surselor financiare.

- Se va păstra actualul sistem de finanțare de bază cantitativă pe baza indicatorului cost/elev iar diferențierea utilizată în prezent pe baza unor coeficienți de corecție nediferențiați pe zone geografice și grupuri vulnerabile, sistem de finanțare care este considerat ca fiind ineficient în prezent;
- Se va păstra actualul flux informațional cu privire la modul de utilizare a resurselor financiare și luării deciziilor care nu va avea în vedere și opiniile managementului unităților școlare;
- Învățământul primar și gimnazial va rămâne în continuare vitregit de investiții, cu atât mai mult în actualul sistem de comasare practicat la nivelul sistemului de învățământ preuniversitar

3. Finanțarea rămâne una dintre constrângerile principale ale sistemului de învățământ preuniversitar, indiferent de nivelul la care sunt gestionate sursele și luate deciziile.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



- Actualul sistem de fundamentare a proiecțiilor bugetare și alocare a fondurilor nu va fi susținut de un sistem de culegere, transmitere și prelucrare a datelor care să ofere obiectivitate și siguranță în legătură cu gradul de finanțare al fiecărei unități de învățământ și cu nevoile reale de fonduri;
 - Autoritățile locale nu vor avea o implicare reală și efectivă în funcționarea și dezvoltarea serviciului educațional;
 - Nu va exista o implicare reală în proiectarea și execuția bugetară a instituțiilor de învățământ preuniversitar
 - Autoritățile locale nu se vor implica în evaluarea volumului de fonduri necesar și identificarea posibilităților de sprijin a școlilor în dezvoltarea de programe proprii
- 4. Siguranța și securitatea în școli** va rămâne nerezolvată. Problema este destul de sensibilă cu atât mai mult cu cât studiul efectuat la nivel național în anul 2018 reliefează faptul că cele mai multe acte de insecuritate școlară au loc în Transilvania și Banat
- Nu se va realiza paza corespunzătoare a școlilor;
 - Nu vor putea fi introduse instrumente moderne de monitorizare și eradicare a violenței în școli
 - Participarea consilierilor locali în cadrul Consiliilor de administrație a școlilor va rămâne inefficientă;
 - Nu vor fi identificați factorii de risc care determină un comportament agresiv verbal, fizic și cibernetic al elevilor

Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemelor : optimizarea procesului de învățământ prin implicarea în mai mare măsură a autorității locale în creșterea infrastructurii educaționale și siguranței elevilor

Impactul variantei: prin intervenția autorităților locale în procesul de învățământ va avea loc o creștere a infrastructurii educaționale și se vor demara noi măsuri pentru reducerea și/sau înlăturarea violenței în rândul elevilor

MĂSURA	ACȚIUNI CARE POT FI ÎNTREPRINSE
Obiectivul operațional 1 : Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	
1.1. Prioritizarea proiectelor de investiții în funcție de cerințele actorilor implicați în procesul de educație	1.1.1. Finalizarea lucrărilor de reabilitare exterioară și interioară a școlilor prevăzute în planul de investiții pe intervalul 2017/2023; 1.1.2. Revizuirea planului de investiții și includerea adăugării de spații (corpuri anexă) la școlile unde configurația terenului permite și unde numărul de elevi este mare; 1.1.3. Pilotarea programului Masa Caldă în cât mai multe unități de învățământ preuniversitar, în special în zonele în care se află comunități defavorizate, aflate în situații de risc; 1.1.4. Investiții în programe durabile, care să presupună crearea de noi campusuri școlare, cămine și cantine, dotarea corespunzătoare a

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



	școlilor cu laboratoare, digitalizarea unităților de învățământ, investiții în dotarea unităților de învățământ profesional și tehnic cu echipamente, dar și a școlilor vocaționale, pentru ca elevii să își poată dezvolta abilitățile în parametri optimi
	1.1.5. Organizarea de programe privind educația rutieră pentru elevi
1.2. Corelarea obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;	1.2.1. Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale; 1.2.2. Introducerea criteriilor de eco-eficiență în toate activitățile, inclusiv în sistemul educațional; 1.2.3. Dezvoltarea și extinderea relațiilor de parteneriat între școală și comunitatea locală, prin cultivarea unei relații deschise și facilitarea accesului acestuia la informațiile cu caracter public, prin aducerea la cunoștința părinților, elevilor, membrilor comunității, a problemelor cu care se confruntă școala azi, inclusiv solicitarea sprijinului partenerilor locali în soluționarea problemelor de investiții.
1.3. Elaborarea și asumarea unui plan de acțiune care să asigure coordonarea componentelor educației deschise care sunt deja implementate sau se află în curs de implementare în sistem, inclusiv prin alocarea cu prioritate a resurselor din fondurile existente sau programate	1.3.1. Realizarea investițiilor în infrastructura TIC în școli prin achiziția de calculatoare și conectarea la internet în fiecare clasă; 1.3.2. Stimularea creatorilor de resurse educaționale deschise prin mecanisme asociate utilizării fondurilor comunitare; 1.3.3. Sprijinirea școlilor prin alocarea de surse proprii ale administrației locale pentru crearea Bibliotecilor virtuale – portalul național de resurse educaționale deschise; 1.3.4. Inițierea de cursuri pentru pregătirea permanentă a cadrelor didactice în domeniul digital; 1.3.5. Îmbunătățirea investițiilor în educație pe termen lung; 1.3.6. Implicarea administrației locale în creșterea interesului comunității față de educație, în special a familiilor elevilor care resping integrarea tehnologiilor în procesul educațional.
1.4. Sprijinirea grupurilor de tineri aflați în căutarea unui loc de muncă	1.4.1. Realizarea de studii privind corelarea cererii de pe piața muncii cu necesarul de formare profesională la nivel regional; 1.4.2. Realizarea unei campanii de informare și conștientizare a grupului țintă privind beneficiile conversiei; 1.4.3. Susținerea de programe de consiliere și orientare/reorientare profesională.
Obiectivul operațional 2: Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	
2.1. Implicarea tuturor factorilor de decizie de la nivel local relevanți și interesați de îmbunătățirea calității educației	2.1.1. Cooperarea între toți membri comunității, indiferent de rasă, etnie, apartenență religioasă, vârstă pentru sprijinirea școlii în dezvoltarea unei educații de calitate și a procesului de învățare; 2.1.2. Creșterea rolului de comunicator între Ministerul Educației și Administrația locală a Inspectoratului școlar pentru cunoașterea și

pentru toți	aprecierea corectă a cerințelor reale ale învățământului preuniversitar; 2.1.3. Armonizarea responsabilităților Consiliilor locale cu prerogativele de care dispun pe linie de educație, prin înființarea de parteneriate cu inspectoratul școlar;
2.2. Transferul a cel puțin 20% din responsabilitățile și resursele Administrației locale în sarcina administrației școlare	2.2.1. Legea prevede că autoritățile locale administrează terenul și clădirile oferite școlilor ceea ce justifică dreptul acestora de a lua decizii cu privire la cheltuielile de reparații capitale și modernizări. O parte din aceste atribuții pot trece în atribuțiile școlilor; 2.2.2. Este necesară consultarea directă a școlilor în organizarea, funcționarea sau dizolvarea unor structuri de învățământ implicate în educația și formarea vocațională;
2.3. Implementarea unui ciclu al răspunderii bazat pe standarde de calitate	2.3.1. Inițierea unor preocupări comune școală-administrație locală pentru consultarea elevilor și a părinților privind satisfacției acestora față de oferta educațională a unității școlare pentru a se evita actualele situații de a se forma clase subdimensionate numeric; 2.3.2. Schimbarea opiniei administrației locale cu privire la optica de considerare a calității ca responsabilitate internă și exclusivă a școlii; 2.3.3. Identificarea pe întreg ciclul al răspunderii, modul în care se închid buclele de feed/back și modul în care se realizează managementul, cum funcționează aparatul tehnic pentru toate tipurile de evaluări existente în sistem și modul în care sunt tratate interacțiunile umane în diferite puncte ale ciclului răspunderii; 2.3.4. Promovarea valorilor cu privire la realizarea ciclului responsabilității : receptivitatea, flexibilitatea, consecvența, stabilitatea, leadership-ul, probitatea, competența, eficacitatea, prudența, răspunderea.
Obiectivul operațional 3 : Creșterea participativă a surselor de finanțare	
3.1. Creșterea bugetară anuală succesivă a surselor de finanțare complementare și suplimentare	3.1.1. Analiza atentă a cauzelor care generează diferențe între costul standard și necesarul real de fonduri al unei școli și alocarea echitabilă și transparentă a resurselor; 3.1.2. Identificarea unor surse de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură în domeniul infrastructurii învățământului preuniversitar; 3.1.3. Elaborarea unui buget special care poate oferi sprijin financiar integrat (de tip grant) sau poate finanța anumite categorii de activități (de exemplu, organizarea unor programe extracurriculare pentru elevii cu risc mare de abandon, organizarea unor programe tip școală după școală, asigurarea cu materiale și echipamente

	didactice noi pentru realizarea unor activități didactice mai atractive etc.); 3.1.4. Alocarea unei cote de cel puțin 10% din impozitele colectate la nivelul administrației publice pentru finanțarea educației; 3.1.5. Identificarea unor surse financiare pentru realizarea împrumuturilor (acolo unde nu există sau acestea sunt deteriorate), securizarea clădirilor, iluminat și alte măsuri de creștere a siguranței unităților școlare.
3.2. Utilizarea unor instrumente specifice pentru finanțarea învățământului preuniversitar	3.2.1. Atragerea de fonduri publice și private pe baza parteneriatului public-privat necesare dotării complete a școlilor cu mecanisme (lifturi, rampe de acces, grupuri sanitare corespunzătoare) care facilitează accesul la educație pentru elevii cu dezabilități; 3.2.2. Utilizarea unui algoritm de alocare a finanțării complementare și specifice pentru învățământul preuniversitar, din sumele globale stabilite prin bugetul administrației locale, de următoarea manieră: • Sume fixe pentru fiecare școală, indiferent de numărul de elevi și profilul școlii o cotă de 10%; • Alocații legate de activitatea pedagogică, o cotă de 12%; • Alocații legate de funcționarea clădirilor, o cotă de 7%; • Alocații legate de procesul de învățământ, o cotă de 65%; • Alocații specifice, o cotă de 6% 3.2.3. Definirea și implementarea unor instrumente, proceduri și mijloace pentru finanțarea învățământului TVET.
3.3. Accesarea unui proiect cu finanțare europeană privind stimularea participării la educație a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate	3.3.1. Creșterea participării la învățământul ante-preșcolar, preșcolar și al elevilor, în special a grupurilor cu risc de părăsire timpurie a școlii; 3.3.2. Asigurarea unor pachete de servicii destinate preșcolarilor și elevilor din ciclul primar, gimnazial, liceal în vederea stimulării participării la educație și a prevenirii fenomenului de părăsire timpurie a școlii (servicii suport educaționale, servicii psiho-sociale, activități recreative, activități de socializare); 3.3.3. Asigurarea de servicii de educație parentală și de consiliere socială; 3.3.4. Realizarea unei campanii de informare și conștientizare a părinților, persoanelor în grija cărora rămân copiii, specialiștilor, copiilor și publicului larg în ceea ce privește obligațiile legale care le revin părinților la plecarea din țară
Obiectivul operațional 4: Creșterea siguranței și securității în școli	
4.1. Creșterea gradului de siguranță a elevilor și personalului didactic și prevenirea delincvenței juvenile în incinta și zonele	4.1.1. Elaborarea unui plan de acțiune comun a factorilor responsabili cu prevenirea și combaterea fenomenului de violență în unitățile școlare: administrația locală, inspectoratul școlar, directorul școlii, inspectoratul de jandarmi și poliția locală; 4.1.2. Activitatea de prevenție trebuie însoțită de activitatea de detectare a comportamentelor anti-sociale și a factorilor

adiacente unităților de învățământ preuniversitar	favorizanți, utilizând soluții de analiză comportamentală și găsirea soluțiilor adecvate; 4.1.3. Monitorizarea permanentă și evaluarea gradului de siguranță a elevilor și personalului didactic, precum și de protecție a unităților de învățământ pe baza unor controale comune la unitățile școlare; 4.1.4. Monitorizarea permanentă și evaluarea evoluției și dinamicii fenomenului delincvenței în mediul școlar, îndeosebi a faptelor comise cu violență, pe baza analizelor semestriale realizate la nivel local de către instituțiile partenere;
4.2. Îmbunătățirea capacității instituționale de cunoaștere și asigurare a modului în care este realizată siguranța școlară	4.2.1. Cunoașterea la nivel local a problemelor cu care se confruntă unitățile de învățământ preuniversitar în vederea bunei gestionări a siguranței școlare; 4.2.2. Implicarea activă a factorilor responsabili în realizarea siguranței în școli prin nominalizarea pentru fiecare școală a unui reprezentant al autorității locale (poate fi consilierul local reprezentant în Consiliul de Administrație al școlii), un reprezentant din partea poliției locale, un reprezentant din partea școlii; 4.2.3. Realizarea semestrială a cel puțin două simulări privind comportamentul și siguranța elevilor în caz de situații de urgență (cutremur, incendii, inundații, explozii, accident chimic în vecinătate) în funcție de factorii de risc; 4.2.4. Exercițarea lunară de către factorii responsabili nominalizați cu monitorizarea siguranței în școli, a modului în care personalul de pază își exercită atribuțiile, în special cu accesul în unitatea de învățământ.
4.3. Îmbunătățirea capacității instituționale de prevenire și combatere a fenomenului violenței în școli	4.3.1. Realizarea de programe/proiecte și campanii de prevenire a violenței în mediul școlar prin combaterea bullying-ului, cyberbullying-ului, consumului de droguri; 4.3.2. Organizarea unor programe de instruire la nivel teritorial în "cascadă" a polițiștilor, cadrelor didactice și părinților privind prevenirea și combaterea violenței în școli; 4.3.3. Transparentizarea măsurilor de prevenire și combatere a fenomenelor de violență a elevilor și cadrelor didactice

Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemelor : intervenția limitată a autorităților locale ale statului

Este o opțiune simplificată prin intermediul căreia obiectivele propuse sunt parțial atinse, iar măsurile vizate nu sunt puse în practică în totalitatea lor

MĂSURA	ACȚIUNI CARE POT FI ÎNTREPRINSE
Obiectivul operațional 1 : Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	
1.1. Prioritizarea proiectelor de investiții în funcție de cerințele actorilor implicați în procesul de educație	1.1.1. Finalizarea lucrărilor de reabilitare exterioară și interioară a școlilor prevăzute în planul de investiții pe intervalul 2017/2023; 1.1.2. Revizuirea planului de investiții și includerea adăugării de spații (corpuri anexă) la școlile unde configurația terenului permite și unde numărul de elevi este mare; 1.1.3. Pilotarea programului Masa Caldă în cât mai multe unități de învățământ preuniversitar, în special în zonele în care se află comunități defavorizate, aflate în situații de risc;
1.2. Corelarea obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;	1.2.1. Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale; 1.2.2. Introducerea criteriilor de eco-eficiență în toate activitățile, inclusiv în sistemul educațional;
1.3. Elaborarea și asumarea unui plan de acțiune care să asigure coordonarea componentelor educației deschise care sunt deja implementate sau se află în curs de implementare în sistem, inclusiv prin alocarea cu prioritate a resurselor din fondurile existente sau programate	1.3.1. Realizarea investițiilor în infrastructura TIC în școli prin achiziția de calculatoare și conectarea la internet în fiecare clasă; 1.3.4. Inițierea de cursuri pentru pregătirea permanentă a cadrelor didactice în domeniul digital; 1.3.6. Implicarea administrației locale în creșterea interesului comunității față de educație, în special a familiilor elevilor care resping integrarea tehnologiilor în procesul educațional.
Obiectivul operațional 2: Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	
2.1. Implicarea tuturor factorilor de decizie de la nivel local relevanți	2.1.1. Creșterea rolului de comunicator între Ministerul Educației și Administrația locală a Inspectoratului școlar pentru cunoașterea și aprecierea corectă a cerințelor reale ale învățământului

și interesați de îmbunătățirea calității educației pentru toți	preuniversitar; 2.1.2. Armonizarea responsabilităților Consiliilor locale cu prerogativele de care dispun pe linie de educație, prin înființarea de parteneriate cu inspectoratul școlar;
2.2. Transferul a cel puțin 20% din responsabilitățile și resursele Administrației locale în sarcina administrației școlare	2.2.1. Legea prevede că autoritățile locale administrează terenul și clădirile oferite școlilor ceea ce justifică dreptul acestora de a lua decizii cu privire la cheltuielile de reparații capitale și modernizări. O parte din aceste atribuții pot trece în atribuțiile școlilor; 2.2.2. Consultarea directă a școlilor în organizarea, funcționarea sau dizolvarea unor structuri de învățământ implicate în educația și formarea vocațională;
2.3. Implementarea unui ciclu al răspunderii bazat pe standarde de calitate	2.3.1. Inițierea unor preocupări comune școală-administrație locală pentru consultarea elevilor și a părinților privind satisfacției acestora față de oferta educațională a unității școlare pentru a se evita actualele situații de a se forma clase subdimensionate numeric; 2.3.3. Identificarea pe întreg ciclul al răspunderii, modul în care se închid buclele de feed/back și modul în care se realizează managementul, cum funcționează aparatul tehnic pentru toate tipurile de evaluări existente în sistem și modul în care sunt tratate interacțiunile umane în diferite puncte ale ciclului răspunderii;
Obiectivul operațional 3 : Creșterea participativă a surselor de finanțare	
3.1. Creșterea bugetară anuală succesivă a surselor de finanțare complementare și suplimentare	3.1.1. Analiza atentă a cauzelor care generează diferențe între costul standard și necesarul real de fonduri al unei școli și alocarea echitabilă și transparentă a resurselor; 3.1.1. Identificarea unor surse de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură în domeniul infrastructurii învățământului preuniversitar; 3.1.2. Elaborarea unui buget special care poate oferi sprijin financiar integrat (de tip grant) sau poate finanța anumite categorii de activități (de exemplu, organizarea unor programe extracurriculare pentru elevii cu risc mare de abandon, organizarea unor programe tip școală după școală, asigurarea cu materiale și echipamente didactice noi pentru realizarea unor activități didactice mai atractive etc.);
3.2. Utilizarea unor instrumente specifice pentru finanțarea învățământului preuniversitar	3.2.1. Atragerea de fonduri publice și private pe baza parteneriatului public-privat necesare dotării complete a școlilor cu mecanisme (lifturi, rampe de acces, grupuri sanitare corespunzătoare) care facilitează accesul la educație pentru elevii cu dezabilități; 3.2.2. Utilizarea unui algoritm de alocare a finanțării complementare și specifice pentru învățământul preuniversitar;

	3.2.3. Definirea și implementarea unor instrumente, proceduri și mijloace pentru finanțarea învățământului TVET;
3.3. Accesarea unui proiect cu finanțare europeană privind stimularea participării la educație a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate	3.3.2. Asigurarea unor pachete de servicii destinate preșcolarilor și elevilor din ciclul primar, gimnazial, liceal în vederea stimulării participării la educație și a prevenirii fenomenului de părăsire timpurie a școlii (servicii suport educaționale, servicii psihosociale, activități recreative, activități de socializare); 3.3.4. Realizarea unei campanii de informare și conștientizare a părinților, persoanelor în grija cărora rămân copiii, specialiștilor, copiilor și publicului larg în ceea ce privește obligațiile legale care le revin părinților la plecarea din țară
Obiectivul operațional 4: Creșterea siguranței și securității în școli	
4.1. Creșterea gradului de siguranță a elevilor și personalului didactic și prevenirea delinvenței juvenile în incinta și zonele adiacente unităților de învățământ preuniversitar	4.1.1. Elaborarea unui plan de acțiune comun a factorilor responsabili cu prevenirea și combaterea fenomenului de violență în unitățile școlare: administrația locală, inspectoratul școlar, directorul școlii, inspectoratul de jandarmi și poliția locală; 4.1.3. Monitorizarea permanentă și evaluarea gradului de siguranță a elevilor și personalului didactic, precum și de protecție a unităților de învățământ pe baza unor controale comune la unitățile școlare;
4.2. Îmbunătățirea capacității instituționale de cunoaștere și asigurare a modului în care este realizată siguranța școlară	4.2.1. Cunoașterea la nivel local a problemelor cu care se confruntă unitățile de învățământ preuniversitar în vederea bunei gestionări a siguranței școlare; 4.2.2. Implicarea activă a factorilor responsabili în realizarea siguranței în școli prin nominalizarea pentru fiecare școală a unui reprezentant al autorității locale (poate fi consilierul local reprezentant în Consiliul de Administrație al școlii), un reprezentant din partea poliției locale, un reprezentant din partea școlii;
4.3. Îmbunătățirea capacității instituționale de prevenire și combatere a fenomenului violenței în școli	4.3.1. Realizarea de programe/proiecte și campanii de prevenire a violenței în mediul școlar prin combaterea bullying-ului, cyberbullying-ului, consumului de droguri; 4.3.3. Transparentizarea măsurilor de prevenire și combatere a fenomenelor de violență a elevilor și cadrelor didactice



*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



Secțiunea a 4-a. Identificarea și evaluarea impactului pentru fiecare opțiune

Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemei: Non-acțiunea

Prima opțiune este cea în care se păstrează situația actuală care conduce inevitabil la menținerea și adâncirea problemelor existente

Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
1.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate			
➔ Impactul macroeconomic:			
- Lipsa spațiilor de învățământ urmare neefectuării de investiții în infrastructura educațională va afecta în continuare disponibilitatea laboratoarelor de specialitate necesare unui învățământ modern; - Tendința de dezvoltare a TVET va fi restricționată de insuficiența atelierelor școlare; - Absența unor practici instituționalizate de dotare școlară minimală cu instrumente și tehnologii educaționale va conduce la o scădere a procentului de tineri care dețin competențe digitale și,	- Se va păstra actualul flux informațional cu privire la modul de utilizare a resurselor financiare și luării deciziilor care nu va avea în vedere și opiniile managementului unităților școlare; - Învățământul primar și gimnazial va rămâne în continuare vitregit de investiții	- Actualul sistem de fundamentare a proiecțiilor bugetare și alocare a fondurilor nu va fi susținut de un sistem de culegere, transmitere și prelucrare a datelor care să ofere obiectivitate și siguranță în legătură cu gradul de finanțare al fiecărei unități de învățământ și cu nevoile reale de fonduri; - Autoritățile locale nu se vor implica în evaluarea volumului de fonduri necesar și identificarea posibilităților de sprijin a școlilor în dezvoltarea de programe proprii	- Nu vor putea fi introduse instrumente moderne de monitorizare și eradicare a violenței în școli ; - Participarea consilierilor locali în cadrul Consiliilor de administrație a școlilor va rămâne inefficientă;

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
implicit va scădea competitivitatea absolvenților pe piața muncii			
➡ Impactul asupra investițiilor publice			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu se vor realiza investițiile planificate	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra mediului de afaceri, inclusiv asupra întreprinderilor mici și mijlocii:			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale			
Serviciile public educațional preuniversitar va rămâne la un nivel redus și nu vor satisface cerințele grupurilor defavorizate aflate în continuă creștere	Legătura dintre latura educațională și latura administrativă va rămâne în dezechilibru	Finanțarea va rămâne una dintre constrângerile principale ale sistemului de învățământ preuniversitar, indiferent de nivelul la care sunt gestionate sursele și deciziile	Nu vor putea fi implementate metode, instrumente și procedee moderne și eficiente de asigurare a siguranței elevilor și cadrelor didactice

Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
➡ Cuantumul beneficiilor economice			
Întrucât nimic nu se schimbă, nu vor exista beneficii economice	Lipsa de echilibru între latura educațională și latura administrativă se va caracteriza în continuare prin achiziții haotice de echipamente IT	a) Nivelul cheltuielilor și veniturilor bugetare va fi unul redus; b) Finanțarea redusă a sistemului de învățământ preuniversitar va contribui la producerea de efecte negative în lanț pe plan economic	a) Siguranța și securitatea în școli va rămâne la un nivel scăzut
➡ Cuantumul costurilor economice:			
Nu sunt prevăzute costuri în acest scenariu fiindcă nu se adoptă nicio măsură	Nu sunt prevăzute costuri în acest scenariu fiindcă nu se adoptă nicio măsură	Nu implică costuri economice	Această variantă nu presupune vreo intervenție față de situația existentă, înregistrând costuri zero
1.4.2 Impactul bugetar și financiar			
➡ Costurile și veniturile generate de inițiativa asupra bugetului de stat, precum și impactul, plus/minus rezultat			
Menținerea aportului bugetar scăzut nu permite eficientizarea infrastructurii educaționale	Menținerea aportului bugetar scăzut nu rezolvă problema echilibrului între latura educațională și latura administrativă, cu atât mai mult cu cât autoritatea locală este garantul gestionării surselor necesare pentru	În lipsa unor surse bugetare care să asigure co-finanțările unor proiecte sau unor acțiuni concrete, inițiativele pot dispărea foarte repede	Lipsa de surse bugetare determină factorii responsabili și de decizie de a acorda o atenție sporadică siguranței și securității în școli pe care le consideră ca fiind strict problema școlii

Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
	întreținerea bazei materiale a școlilor		
1.4.3 Impactul social			
➡ Impactul asupra grupurilor țintă identificate			
Lipsa investițiilor în infrastructura educațională, în special în dotarea cu echipamente IT și instruirea cadrelor didactice în domeniul digitalizării va menține decalajul între zonele geografice și economice	Non-acțiunea va avea un impact negativ asupra echilibrului între latura educațională și latura administrativă, fiecare latură devenind o frână în derularea activității celeilalte	Menținerea la nivel scăzut a incluziunii sociale a tinerilor	Menținerea la un nivel scăzut a siguranței și securității în școli
➡ Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011			
Se vor menține barierele care stau în calea dezvoltării tinerilor care provin din medii sociale vulnerabile, care au resurse economice limitate	Nu este cazul	Nu este cazul	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra serviciilor sociale			
Serviciile sociale vor rămâne în stadiul actual	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
1.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător			
➡ Impactul asupra utilizării resurselor naturale			
Nu este cazul	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra speciilor protejate, habitatelor naturale, ariilor protejate și peisajelor			
Nu este cazul	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra calității mediului			
Nu este cazul	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemei: optimizarea procesului de învățământ prin implicarea în mai mare măsură a autorității locale în creșterea infrastructurii educaționale și siguranței elevilor			
2.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate			
➡ Impactul macroeconomic:			
a) Abordarea serioasă a infrastructurii educaționale va aduce mai multă coerență în sistemul de învățământ;	a) Urmare unei colaborări mai strânse, de parteneriat între școală și autoritatea locală, se va realiza un echilibru între latura	a) Costurile mari cu echipamentele și noile tehnologii, alături de cele cu reabilitarea clădirilor, se transferă la nivel economic în oportunități	a) Realizarea unui echilibru între conceptul de eficacitate (abilitatea de a atinge obiectivele stabilite) și eficiență (capacitatea de a reduce efectele adverse)

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
b) Nivelul de pregătire profesională a cadrelor didactice va crește și va influența în mod direct rezultatele elevilor; c) Baza materială a unităților școlare se va dezvolta și va facilita inițierea și implementarea unor programe de dezvoltare comunitară și de educație non-formală	educațională și latura administrativă, benefic sistemului de învățământ preuniversitar; b) Consultarea susținută și permanentă între autoritatea locală și partenerii sociali și societatea civilă, determină o alocare corectă a resurselor destinate procesului educațional	de dezvoltare a firmelor din industrie, construcții, software etc.	ale eficacității); b) Coordonarea eficientă dintre sectorul public și sectorul privat, realizarea de parteneriate pentru asigurarea sustenabilității serviciilor sociale; c) Consolidarea culturii transparenței și a învățării reciproce care trebuie să se bazeze pe informații accesibile și de bună calitate
➡ Impactul asupra investițiilor publice			
Atragerea și alocarea eficientă a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la bugetul local va contribui la creșterea performanței sistemului de învățământ preuniversitar	Nu este cazul.	Va contribui la atragerea și alocarea eficientă a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la bugetul de stat, cel local și din fonduri nerambursabile	Atragerea și alocarea eficientă a fluxurilor de capital din cadrul programelor inițiate va contribui la creșterea gradului de siguranță și securitate în școli
➡ Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
➡ Impactul asupra mediului de afaceri, inclusiv asupra întreprinderilor mici și mijlocii:			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale			
a) Realizarea unui cadru de organizare adecvat caracterizat atât prin asumarea responsabilităților, cât și prin implicarea activă și participarea la obținerea scopurilor propuse;	a) Creșterea capacității de relaționare-comunicare; b) Utilizarea unor instrumente moderne pentru realizarea unor servicii de calitate	a) Limitarea barierelor financiare pentru a permite creșterea numărului de programe extrașcolare; b) Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene;	a) Schimbarea mentalității cu privire la conceptul de responsabilitate privind siguranța și securitatea elevilor și cadrelor didactice în școli b) Îmbunătățirea cadrului de evaluare și cuantificare a activităților desfășurate în sistemul serviciilor privind siguranța și securitatea elevilor și cadrelor didactice în școli
➡ Cuantumul beneficiilor economice			
a) Impactul economic descris la punctul 2.4.1. se instituie și în beneficii economice la care se poate adăuga și faptul că: b) Schimbându-se practicile	Creșterea beneficiilor economice și sociale urmare a unei mai bune relaționări între latura educațională și latura administrativă	Reducerea cheltuielilor bugetare (prin reorientarea manierei de abordare a problemei privind accesul la finanțare) și creșterea veniturilor bugetare (prin creșterea numărului	Creșterea preocupărilor conjugate privind siguranța și securitatea în școli va contribui la conștientizarea rolului întregii comunități (administrație locală prin structurile sale responsabile, școală, familie, societate

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
pedagogice prin integrarea sistematică a noilor tehnologii în procesul educațional, elevii vor fi atrași în mai mare măsură să participe la procesul de învățare		surselor de finanțare)	civică) în apărarea drepturilor la educație și asigurarea unui climat favorabil realizării acestora
➡ Quantumul costurilor economice:			
Costurile generate de implementarea acestei opțiuni de politică publică, vin din investițiile în infrastructura educațională, dar povara financiară ar putea fi mutată de pe umerii administrației locale către programele finanțate din fonduri nerambursabile	Sprijinirea și monitorizarea programelor în egală măsură de către factorii responsabili de la nivelul educațional și cel administrativ al autorității locale, costurile economice fiind repartizate între aceștia	Accesul mai rapid și mai echitabil la finanțare;	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
2.4.2 Impactul bugetar și financiar			
➡ Costurile și veniturile generate de inițiativă asupra bugetului de stat, precum și impactul, plus/minus rezultat			
Costurile generate de investițiile în infrastructura educațională vor putea fi acoperite din alocarea bugetară suplimentară în condițiile creșterii	Principalul cost este reprezentat de dezvoltarea unor programe de formare în domeniul tehnologiei IT care trebuie suportat din bugetul local	Sprijinirea accesului la surse de finanțare alternative;	Alinierea la practica occidentală privind utilizarea unui sistem de protecție și pază în incinta școlilor și zonelor adiacente

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
finanțării învățământului cu 6% din PIB			
2.4.3 Impactul social			
➡ Impactul asupra grupurilor țintă identificate			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra serviciilor sociale			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
2.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător			
➡ Impactul asupra utilizării resurselor naturale			
Nu este cazul.	Nu este cazul	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra speciilor protejate, habitatelor naturale, ariilor protejate și peisajelor			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra calității mediului			

Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
Măsura politicii publice, în sine, nu implică un impact asupra mediului, dar utilizarea tehnologiilor educaționale de o manieră extensivă poate comporta un impact de mediu care s-ar putea cuantifica în funcție de echipamentele utilizate	Nu este cazul.	Nu este cazul	Nu este cazul.

Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemei: : intervenția limitată a autorităților locale ale statului

În acest caz, sub aspect instituțional, Opțiunea a 3-a coincide parțial cu Opțiunea a 2-a de realizare a politicii publice propuse, dar obiectivele operaționale vor fi parțial atinse întrucât măsurile vizate nu sunt puse în practică în totalitatea lor.

Creșterea anuală a infrastructurii educaționale	Creșterea echilibrului între latura educațională și latura administrativă având în vedere rolul pe care autoritățile locale îl joacă în sistemul de învățământ preuniversitar	Creșterea participativă a surselor de finanțare	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
3.4.1 Impactul economic și asupra mediului de afaceri			
➡ Impactul macroeconomic:			
Măsurile privind creșterea	În cazul în care măsurile de	Se va pune accent mai mult pe	Acțiunile de creștere a gradului de realizare

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



infrastructurii educaționale vor avea impact economic în bună măsură, dar nu în totalitate în lipsa dezvoltării și extinderii relațiilor de parteneriat între școală și comunitatea locală	implementare a infrastructurii educaționale vor fi implementate corect și comunicarea cu actorii educaționali va fi corectă și consecventă, este de așteptat o armonizare a acțiunilor educaționale cu cele administrative	facilitarea investițiilor în baza materială a sistemului educațional	a siguranței și securității în școală vor fi mai mult formale și mai puțin informale
➡ Impactul asupra investițiilor publice			
Lipsa de viziune prin intermediul programelor durabile poate diminua creșterea performanței sistemului de învățământ preuniversitar	Nu este cazul.	Atragerea și alocarea eficientă a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la buget va fi limitată	Atragerea și alocarea limitată a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la buget nu va contribui în în bună măsură la creșterea performanței activităților de asistență socială
➡ Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra mediului de afaceri, inclusiv asupra întreprinderilor mici și mijlocii:			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale			
Realizarea unui cadru de organizare adecvat caracterizat atât prin asumarea responsabilităților, cât și prin implicarea activă și participarea la obținerea scopurilor propuse va fi limitat de lipsa preocupărilor în	Creșterea capacității de relaționare-comunicare va fi limitată de absența promovării valorilor cu privire la realizarea ciclului responsabilității	a) Limitarea barierelor financiare pentru a permite creșterea numărului de programe extrașcolare; b) Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene;	Îmbunătățirea cadrului de evaluare și cuantificare a activităților desfășurate în sistemul serviciilor privind siguranța și securitatea elevilor și cadrelor didactice în școli va fi limitată de lipsa activității de detectare a comportamentelor anti/sociale și

sprijinirea tinerilor aflați în căutarea unui loc de muncă, în special prin intermediul reconversiei profesionale			a factorilor favorizanți
► Quantumul beneficiilor economice			
Beneficiile economice vor fi generate de introducerea criteriilor de eficiență în toate activitățile, inclusiv în sistemul educațional	Creșterea beneficiilor economice și sociale urmare a unei mai bune relaționări între latura educațională și latura administrativă	Reducerea cheltuielilor bugetare (prin reorientarea manierei de abordare a problemei privind accesul la finanțare) și creșterea veniturilor bugetare (prin creșterea numărului surselor de finanțare) va fi limitată în absența măsurilor de stimulare a creatorilor de resurse educaționale deschise prin mecanisme asociate utilizării fondurilor comunitare	Beneficiile economice generate de măsurile de creștere a siguranței și securității în școli vor fi limitate în absența monitorizării permanente și evaluarea evoluției și dinamicii fenomenului delictivității în mediul școlar, îndeosebi a faptelor comise cu violență
► Quantumul costurilor economice:			
Costurile generate de implementarea acestei opțiuni de politică publică, țin în principal de costurile cu finalizarea investițiilor deja începute și mai puțin investiții noi în infrastructura educațională	Sprijinirea și monitorizarea programelor în egală măsură de către factorii responsabili de la nivelul educațional și cel administrativ al autorității locale, costurile economice fiind repartizate între aceștia	Accesul mai rapid și mai echitabil la finanțare;	Creșterea graduală a siguranței și securității în școli
3.4.2 Impactul bugetar și financiar			
► Costurile și veniturile generate de inițiativă asupra bugetului de stat, precum și impactul, plus/minus rezultat			
Costurile generate de investițiile în infrastructura educațională vor putea fi acoperite din alocarea bugetară	Principalul cost este reprezentat de dezvoltarea unor programe de formare în domeniul tehnologiei IT care trebuie	Sprijinirea accesului la surse de finanțare alternative;	Alinierea la practica occidentală privind utilizarea unui sistem de protecție și pază în incinta școlilor și zonelor adiacente

suplimentară în condițiile creșterii finanțării învățământului cu 6% din PIB	suportat din bugetul local		
3.4.3 Impactul social			
➡ Impactul asupra grupurilor țintă identificate			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
➡ Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
• Impactul asupra serviciilor sociale			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
3.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător			
• Impactul asupra utilizării resurselor naturale			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
• Impactul asupra speciilor protejate, habitatelor naturale, ariilor protejate și peisajelor			
Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.
• Impactul asupra calității mediului			
Utilizarea tehnologiilor educaționale de o manieră extensivă poate comporta un impact de mediu care s-ar putea cuantifica în funcție de echipamentele utilizate	Nu este cazul.	Nu este cazul.	Nu este cazul.

Secțiunea a 5-a. Prezentarea opțiunii selectate

Opțiunea selectată este **opțiunea doi** deoarece deoarece este mai acoperitoare, autoritățile centrale și locale colaborează între ele, cu mediul privat și societatea civilă, pentru a atenua sau chiar elimina problemele identificate.

Implementarea eficientă a unei opțiuni de politică publică presupune urmărirea unui plan de implementare realist, elaborat pe baza unui plan de acțiuni care trebuie să fie foarte riguros, să conțină o secvențialitate logică a activităților propuse, cu termene clare și responsabilități alocate corespunzător specialităților.

PLANIFICAREA ACȚIUNILOR reprezintă stabilirea cu claritate a **CINE și CE** trebuie să facă, **CU CINE, UNDE și PÂNĂ CÂND?**. Activitățile descriu intenția de realizare a obiectivelor propuse (ce trebuie făcut pentru atingerea obiectivelor).

Totodată, planului de acțiune i se va atașa și un buget, astfel încât să poată fi cuantificate costurile fiecărei activități (personal, investiții, echipamente, deplasări, formare profesională etc.).

Plan de acțiuni

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
Obiectiv operațional 1				
1.1	1.1.1. Finalizarea lucrărilor de reabilitare exterioară și interioară a școlilor prevăzute în planul de investiții pe intervalul 2017/2023; 1.1.2. Revizuirea planului de investiții și includerea adăugării de spații (corpuri anexă) la școlile unde configurația terenului permite și unde numărul de elevi este mare; 1.1.3. Pilotarea programului Masa Caldă în cât mai multe unități de învățământ preuniversitar, în special în zonele în care se află comunități defavorizate, aflate în situații de risc; 1.1.4. Investiții în programe durabile, care să presupună crearea de noi campusuri	- Administrația publică locală; - Inspectoratul Școlar; - Directorii de școli	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	școlare, cămine și cantine, dotarea corespunzătoare a școlilor cu laboratoare, digitalizarea unităților de învățământ, investiții în dotarea unităților de învățământ profesional și tehnic cu echipamente, dar și a școlilor vocaționale, pentru ca elevii să își poată dezvolta abilitățile în parametri optimi 1.1.5. Organizarea de programe privind educația rutieră pentru elevi			
1.2	1.2.1. Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale; 1.2.2. Introducerea criteriilor de eco-eficiență în toate activitățile, inclusiv în sistemul educațional; 1.2.3. Dezvoltarea și extinderea relațiilor de parteneriat între școală și comunitatea locală, prin cultivarea unei relații deschise și facilitarea accesului acestora la informațiile cu caracter public, prin aducerea la cunoștința părinților, elevilor, membriilor comunității, a problemelor cu care se confruntă școala azi, inclusiv solicitarea sprijinului partenerilor locali în soluționarea problemelor de investiții	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Școala; • Comunitatea locală	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
1.3	1.3.1. Realizarea investițiilor în infrastructura TIC în școli prin achiziția de calculatoare și	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Școala	2020-2023	Minime – pot fi realizate în

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	conectarea la internet în fiecare clasă; 1.3.2. Stimularea creatorilor de resurse educaționale deschi-se prin mecanisme asociate utilizării fondurilor comunitare; 1.3.3. Sprijinirea școlilor prin alocarea de surse proprii ale administrației locale pentru crearea Bibliotecilor virtuale – portalul național de resurse educaționale deschise; 1.3.4. Inițierea de cursuri pentru pregătirea permanentă a cadrelor didactice în domeniul digital; 1.3.5. Îmbunătățirea investițiilor în educație pe termen lung; 1.3.6. Implicarea administrației locale în creșterea interesului comunității față de educație, în special a familiilor elevilor care resping integrarea tehnolo-giilor în procesul educațional			cadrul atribuțiilor curente
1.4	1.4.1. Realizarea de studii privind corelarea cererii de pe piața muncii cu necesarul de formare profesională la nivel regional; 1.4.2. Realizarea unei campanii de informare și conștientizare a grupului țintă privind beneficiile conversiei; 1.4.3. Susținerea de programe de consiliere și orientare/reorientare profesională	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Inspectoratul Școlar; • Conducerea școlilor	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
Obiectiv operațional 2				
2.1.	2.1.1. Cooperarea între toți membri comunității, indiferent de rasă,	• Administrația publică locală - Primăria Deva ;	2020-2023	Minime – pot fi

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	etnie, apartenență religioasă, vârstă pentru sprijinirea școlii în dezvoltarea unei educații de calitate și a procesului de învățare; 2.1.2. Creșterea rolului de comunicator între Ministerul Educației și Administrația locală a Inspectoratului școlar pentru cunoașterea și aprecierea corectă a cerințelor reale ale învățământului preuniversitar; 2.1.3. Armonizarea responsabilităților Consiliilor locale cu prerogativele de care dispun pe linie de educație, prin înființarea de parteneriate cu inspectoratul școlar;	- Inspectoratul Școlar; - Conducerea școlilor		realizate în cadrul atribuțiilor curente
2.2.	2.2.1. Legea prevede că autoritățile locale administrează terenul și clădirile oferite școlilor ceea ce justifică dreptul acestora de a lua decizii cu privire la cheltuielile de reparații capitale și modernizări. O parte din aceste atribuții pot trece în atribuțiile școlilor; 2.2.2. Este necesară consultarea directă a școlilor în organizarea, funcționarea sau dizolvarea unor structuri de învățământ implicate în educația și formarea vocațională;	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Inspectoratul Școlar; - Conducerea școlilor	2020-2023	Creșterea alocărilor bugetare pentru dezvoltare în limita unui procent de 5% față de alocările prezente de 2%
2.3.	2.3.1. Inițierea unor preocupări comune școală-administrație locală pentru consultarea elevilor și a părinților privind satisfacției acestora față de oferta educațională a unității școlare pentru a se evita actualele situații de a se forma clase subdimensionate	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Inspectoratul Școlar; - Conducerea școlilor	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul cheltuielilor materiale cuprinse în buget

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	numeric; 2.3.2. Schimbarea opiniei administrației locale cu privire la optica de considerare a calității ca responsabilitate internă și exclusivă a școlii; 2.3.3. Identificarea pe întreg ciclul al răspunderii, modul în care se închid buclele de feed-back și modul în care se realizează managementul, cum funcționează aparatul tehnic pentru toate tipurile de evaluări existente în sistem și modul în care sunt tratate interacțiunile umane în diferite puncte ale ciclului răspunderii; 2.3.4. Promovarea valorilor cu privire la realizarea ciclului responsabilității : receptivitatea, flexibilitatea, consecvența, stabilitatea, leadershipul, probitatea, competența, eficacitatea, prudența, răspunderea.			
Obiectiv operațional 3				
3.1.	3.1.1. Analiza atentă a cauzelor care generează diferențe între costul standard și necesarul real de fonduri al unei școli și alocarea echitabilă și transparentă a resurselor; 3.1.2. Identificarea unor surse de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură în domeniul infrastructurii învățământului preuniversitar; 3.1.3. Elaborarea unui buget special care poate oferi sprijin financiar integrat (de tip grant) sau poate finanța anumite categorii de activități (de exemplu,	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Inspectoratul Școlar; • Conducerea școlilor	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	organizarea unor programe extracurriculare pentru elevii cu risc mare de abandon, organizarea unor programe tip școală după școală, asigurarea cu materiale și echipamente didactice noi pentru realizarea unor activități didactice mai atractive etc.); 3.1.4. Alocarea unei cote de cel puțin 10% din impozitele colectate la nivelul administrației publice pentru finanțarea educației; 3.1.5. Identificarea unor surse financiare pentru realizarea împrumuturilor (acolo unde nu există sau acestea sunt			
3.2.	3.2.1. Atragerea de fonduri publice și private pe baza parteneriatului public-privat necesare dotării complete a școlilor cu mecanisme (lifturi, rampe de acces, grupuri sanitare corespunzătoare) care facilitează accesul la educație pentru elevii cu dezabilități; 3.2.2. Utilizarea unui algoritm de alocare a finanțării complementare și specifice pentru învățământul preuniversitar, din sumele globale stabilite prin bugetul administrației locale, de următoarea manieră: • Sume fixe pentru fiecare școală, indiferent de numărul de elevi și profilul școlii o cotă de 10%; • Alocații legate de activitatea pedagogică, o cotă de 12%; • Alocații legate de funcționarea clădirilor, o cotă de 7%; • Alocații legate de procesul de învățământ, o cotă de 65%; • Alocații specifice, o cotă de 6% 3.2.3. Definirea și implementarea unor instrumente, proceduri și mijloace pentru finanțarea	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Inspectoratul Școlar; • Conducerea școlilor	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	învățământului TVET;			
3.3.	3.3.1. Creșterea participării la învățământul ante-preșcolar, preșcolar și al elevilor, în special a grupurilor cu risc de părăsire timpurie a școlii; 3.3.2. Asigurarea unor pachete de servicii destinate preșcolarilor și elevilor din ciclul primar, gimnazial, liceal în vederea stimulării participării la educație și a prevenirii fenomenului de părăsire timpurie a școlii (servicii suport educaționale, servicii psiho-sociale, activități recreative, activități de socializare); 3.3.3. Asigurarea de servicii de educație parentală și de consiliere socială; 3.3.4. Realizarea unei campanii de informare și conștientizare a părinților, persoanelor în grija cărora rămân copiii, specialiștilor, copiilor și publicului larg în ceea ce privește obligațiile legale care le revin părinților la plecarea din țară	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Inspectoratul Școlar; • Conducerea școlilor		
Obiectiv operațional 4				
4.1.	4.1.1. Elaborarea unui plan de acțiune comun a factorilor responsabili cu prevenirea și combaterea fenomenului de violență în unitățile școlare: administrația locală, inspectoratul școlar, directorul școlii, inspectoratul de jandarmi și poliția locală; 4.1.2. Activitatea de prevenție trebuie însoțită de activitatea de detectare a comportamentelor anti-sociale și a factorilor favorizanți, utilizând soluții de analiză comportamentală și găsirea soluțiilor adecvate; 4.1.3. Monitorizarea permanentă și	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Inspectoratul Școlar; • Conducerea școlilor • Poliția locală; • Jandarmeria	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	evaluarea gradului de siguranță a elevilor și personalului didactic, precum și de protecție a unităților de învățământ pe baza unor controale comune la unitățile școlare; 4.1.4. Monitorizarea permanentă și evaluarea evoluției și dinamicii fenomenului delincvenței în mediul școlar, îndeosebi a faptelor comise cu violență, pe baza analizelor semestriale realizate la nivel local de către instituțiile partenere;			
4.2.	4.2.1. Cunoașterea la nivel local a problemelor cu care se confruntă unitățile de învățământ preuniversitar în vederea bunei gestionări a siguranței școlare; 4.2.2. Implicarea activă a factorilor responsabili în realizarea siguranței în școli prin nominalizarea pentru fiecare școală a unui reprezentant al autorității locale (poate fi consilierul local reprezentant în Consiliul de Administrație al școlii), un reprezentant din partea poliției locale, un reprezentant din partea școlii; 4.2.3. Realizarea semestrială a cel puțin două simulări privind comportamentul și siguranța elevilor în caz de situații de urgență (cutremur, incendii, inundații, explozii, accident chimic în vecinătate) în funcție de factorii de risc; 4.2.4. Exercițarea lunară de către factorii responsabili nominalizați cu monitorizarea siguranței în școli, a modului în care personalul de pază își exercită atribuțiile, în special cu accesul în unitatea de învățământ	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Inspectoratul Școlar; • Conducerea școlilor • Poliția locală; • Jandarmeria	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
4.3.	4.3.1. Realizarea de programe/proiecte și campanii de prevenire a violenței în mediul școlar prin combaterea bullying-ului, cyberbullying-ului, consumului de droguri; 4.3.2. Organizarea unor programe de instruire la nivel teritorial în "cascadă" a polițiștilor, cadrelor didactice și părinților privind prevenirea și combaterea violenței în școli; 4.3.3. Transparentizarea măsurilor de prevenire și combatere a fenomenelor de violență a elevilor și cadrelor didactice	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Inspectoratul Școlar; • Conducerea școlilor • Poliția locală; • Jandarmeria	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Secțiunea a 6-a. Procesul de consultare publică

Procesul de consultare publică și interinstituțională va respecta prevederile legale stipulate prin Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării.

În procesul de consultare publică vor fi antrenate următorii participanți:

- Reprezentanți ai Consiliului Local municipal;
- Reprezentanți ai Administrației publice locale cu atribuții pe line de învățământ;
- Reprezentanți ai consilierilor Administrației publice locale care fac parte din Consiliul de Administrație al școlilor;
- Reprezentanți ai Inspectoratului Școlar;
- Reprezentanți ai conducerii școlilor;
- Reprezentanți ai părinților și elevilor;
- Reprezentanți ai comunității locale interesați în consultarea publică;
- Reprezentanți ai poliției locale;
- Reprezentanți ai Jandarmeriei

Pentru realizarea unei propuneri de politică publică viabilă și benefică propunem cel puțin două rânduri de consultări. După consultarea publică se vor analiza propunerile făcute și se va îmbunătăți conținutul propunerii de politică publică în vederea implementării acesteia.

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Secțiunea a 7-a. Procesul post-adoptare

Această secțiune are în vedere în special enunțarea indicatorilor care sunt relevanți pentru evaluarea eficienței propunerii de politică publică elaborată.

Actele normative subsecvente ce urmează a fi elaborate după adoptarea propunerii de politică publică și termenele estimate pentru aproba-rea acestora de către Guvern sau Parlament

Alte măsuri ce sunt necesare ca urmare a adoptării propunerii de politică publică și termenele aferente realizării lor

Descrierea modalității în care se va monitoriza și evalua implementarea propunerii de politică publică. Descrierea indicatorilor utilizați în acest sens

Obiectiv operațional 1

Nu este cazul

Se vor avea în vedere monitorizarea și evaluarea programelor propuse, elaborarea unor rapoarte anuale de performanță a acestora.

- Dinamica numărului de elevi și a numărului de clase în cadrul celor 12 școli, pentru fiecare nivel de pregătire școlară;
- Dinamica numărului de laboratoare pe categorii de discipline și aprecierea gradului de dotare al acestora;
- Numărul de calculatoare achiziționate pentru fiecare nivel de pregătire școlară;
- Numărul de parteneriate încheiate;
- Numărul de programe finanțate din fonduri nerambursabile;
- Numărul bibliotecilor virtuale înființate;
- Numărul de cursuri pentru pregătirea cadrelor didactice în domeniul digital;
- Numărul de programe de consiliere și orientare/reorientare profesio-nală organizate;

Obiectiv operațional 2

Nu este cazul

Se vor avea în vedere monitorizarea și evaluarea programelor propuse, elaborarea unor rapoarte anuale de performanță a acestora.

- Numărul de consultări școală-administrație locală pentru consultarea elevilor și a părinților privind satisfacției acestora față de oferta educațională a unității școlare;

Obiectiv operațional 3

Schemă de minimis în vederea sprijinirii participării IMM-urilor la Saloane de invenții.

Se va avea în vedere monitorizarea și evaluarea măsurilor propuse

- Ponderea fiecărui tip de finanțare (clasică și alternativă) din totalul finanțărilor atrase;
- Dinamica fiecărui tip de finanțare (clasică și alternativă) din totalul finanțărilor atrase

Obiectiv operațional 4

Nu se aplică.

Se va avea în vedere monitorizarea și evaluarea măsurilor propuse

- Evoluția cazurilor detectate privind comportamentele anti-sociale și a factorilor favorizanți;
- Numărul de simulări privind comportamentul și siguranța elevilor în caz de situații de urgență;
- Numărul de controale efectuate în școli privind verificarea modului în care personalul de pază își exercită atribuțiile;
- Numărul de programe/proiecte și campanii de prevenire a violenței în mediul școlar organizate pentru combaterea bullying-ului, cyber-bullying-ului, consumului de droguri;
- Numărul de programe de instruire comună organizate la nivel teritorial a polițiștilor, cadrelor didactice și



părinților privind prevenirea și
combaterea violenței în școli;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



II. Consolidarea capacității sistemului de asistență socială în contextul Strategiilor integrate de dezvoltare durabilă pentru perioada 2017-2023 la nivelul Consiliului Local Deva

Partea I. ANALIZELE CARE SUSȚIN DEFINIREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ ÎN DOMENIUL ASISTENȚEI SOCIALE LA CONSILIUL LOCAL DEVA

1. Asistența socială în țările Uniunii Europene și pe plan național

Identificarea, înțelegerea cu privire la analiza evoluției și specificului sistemelor de asistență socială la nivelul UE s-a conturat ca prioritate la începutul anului 1990. Încă de la început s-a constatat că domeniul asistenței sociale a fost diferit reglementat de către fiecare țară și s-a concluzionat necesitatea îmbunătățirii sistemelor de asistență socială practicate de către fiecare țară dată fiind consecințele acestora asupra creșterii economice.

Deși la nivelul UE au fost stabilite obiective clare ale asistenței sociale îndreptate către creșterea nivelului de bunăstare nu s-a reușit o diminuare a diferitelor beneficii ale acestora între statele membre.

Data fiind varietatea de modele și practici din domeniul asistenței sociale existente în cadrul țărilor membre U.E., realitatea a demonstrat că demersurile de asistență socială determină în mod frecvent comportamentul indivizilor, care influențează, la rândul său, ritmul de redresare sau creștere economică.

Prin comparație, în statele cu un nivel ridicat de dezvoltare economică, așa cum este cazul Marii Britanii, al Germaniei, Franței și Suediei, formele de asistență socială sunt ample și au la bază o alocare adecvată de resurse, în timp ce în țările în curs de dezvoltare asistența socială cunoaște mecanisme și instrumente cu o amplitudine redusă, ce se adresează adesea numai anumitor categorii sociale. Consecința directă a acestei stări de fapt se materializează sub forma unui paradox: acolo unde sistemele de protecție socială sunt cuprinzătoare și oferă protecție extinsă gradul de dependență al persoanelor față de diversele tipuri de prestații sociale este unul ridicat, în timp ce, în țările în curs de dezvoltare, sub impactul gradului redus de dezvoltare al mecanismelor de sprijin propriu-zis, a lipsei de încredere în sistem, dependența este adeseori mai redusă, în special datorită faptului că impactul psihologic general asimilează statutul de beneficiar unui stigmat social, iar această prejudecată este întărită și de lipsa de informații pertinente cu privire la acces, de birocrăția amplă pe care o presupune solicitarea beneficiilor și nu în ultimă instanță de puterea discreționară a factorilor publici care sunt în măsură să limiteze disponibilitatea efectivă a sistemului.

Cu caracteristici și un istoric distinct, cu modalități individuale de finanțare și strategii sociale adaptate conjuncturilor naționale, fiecare dintre cele patru state reprezentative ale modelelor scandinav, mediteranean, continental și britanic acționează în momentul de față în scopul înlăturării impedimentelor existente care limitează posibilitățile de adoptare a unor practici și beneficii de asistență socială universale. Pentru că reducerea gradului de deprivare materială, obiectiv principal al politicilor sociale mondiale, nu se poate realiza direct, exclusiv prin intermediul instrumentelor furnizate de sistemele de asistență socială, ca urmare a faptului că provocările sunt neomogene (îmbătrânirea populației, globalizarea și insuficiența resurselor alocate), accentul se pune pe eforturi de ajustare și corelare a tuturor mecanismelor adoptate în cadrul strategiilor sociale.

Deși nu putem ignora încercările Uniunii Europene, deopotrivă teoretice și practice, de a neutraliza riscurile sociale ce afectează diversele categorii sociale, sunt situații în care, în ciuda promovării unor instrumente de asistență socială echitabile și accesibile tuturor persoanelor care se confruntă cu diverse grade de dificultate financiară sau materială, factorul psihologic determină comportamentul cetățenilor, care fie aleg să nu solicite și/sau să nu accepte sprijinul oferit de autoritățile publice, fie ignoră alte tipuri de beneficii de protecție socială ce le sunt puse la dispoziție, ajungând la o stare de dependență față de sistemul de asistență socială.

Strategia Europa 2020 reprezintă momentul în care lupta împotriva sărăciei și excluziunii sociale devine o prioritate la nivel european. În cadrul Strategiei Europa 2020 sunt stabilite 5 priorități tematice și 7 inițiative emblematice. Inițiativa destinată luptei împotriva sărăciei și excluziunii sociale este susținută prin crearea Platformei europene de combatere a sărăciei și excluziunii sociale sub forma unei colaborări între statele membre, instituțiile UE și principalele părți interesate, la nivel european, național, regional și local. În cadrul Platformei sunt stabilite cinci priorități: (a) realizarea de acțiuni ce privesc întregul spectru de politici; (b) utilizarea mai intensă și mai eficientă a fondurilor UE pentru sprijinirea incluziunii sociale; (c) promovarea inovării sociale bazate pe dovezi; (d) valorificarea potențialului economiei sociale și (e) o coordonare mai bună a politicilor între statele membre. (Comisia Europeană, 2010). În cadrul Platformei sunt preluate de la OMC cele mai multe dintre modalitățile existente de dialog între actorii europeni (finanțarea actorilor europeni, o convenție anuală privind sărăcia și excluziunea socială, întâlniri la nivel european cu persoanele care trăiesc în sărăcie etc.). De asemenea, în cadrul Platformei se acordă sprijin pentru cercetare, dar și pentru identificarea bunelor practici și încurajarea învățării reciproce (evaluări între părți și inovare socială).

La nivel național *Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030*, a stabilit un orizont pentru anul 2020 și ținte pentru anul 2030. Astfel, pentru anul 2020 regăsim următorul orizont:

- Stabilirea unor standarde durabile de calitate și de cost pentru toate serviciile sociale, vizând în mod special pe cele destinate grupurilor vulnerabile;
- Dezvoltarea unui sistem național de indicatori de incluziune socială prin integrarea tuturor bazelor de date din sfera asistenței sociale în regim digitalizat care să țină cont de

mobilitatea socială; monitorizarea anuală efectivă a rezultatelor pe baza acestor indicatori;

- Stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă aflate în risc de excluziune prin dezvoltarea măsurilor active de consiliere și asistență socială.

Țintele pentru anul 2030 vizează următoarele:

- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;
- Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

În contextul Strategiei Naționale 2020, la nivel local, fiecare administrație publică și-a stabilit propria strategie ținând seama de particularitățile și cerințele zonei respective.

2. Strategia pentru dezvoltare durabilă a Municipiului Deva 2014-2020

Definită ca fiind componenta non-contributivă a sistemului de protecție socială, asistența socială reprezintă ansamblul instituțiilor și măsurilor prin care statul, autoritățile publice ale administrației locale și societatea civilă asigură prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare sau permanente ale unor situații care pot genera marginalizarea sau excluderea socială a unor persoane. Obiectivul principal al sistemului de asistență socială îl constituie protejarea persoanelor care, datorită unor motive de natură economică, fizică, psihică sau socială, nu au posibilitatea să își asigure nevoile sociale, să își dezvolte propriile capacități și competențe pentru participarea activă la viața socială.

Pasul decisiv în crearea coerenței legislative și instituționale în domeniul asistenței sociale l-a constituit adoptarea Legii nr.705/2001 privind sistemul național de asistență socială care se bazează pe trei direcții principale, și anume:

1. *O nouă abordare a construcției instituționale după principiul "pâlniei" (figura 1):*

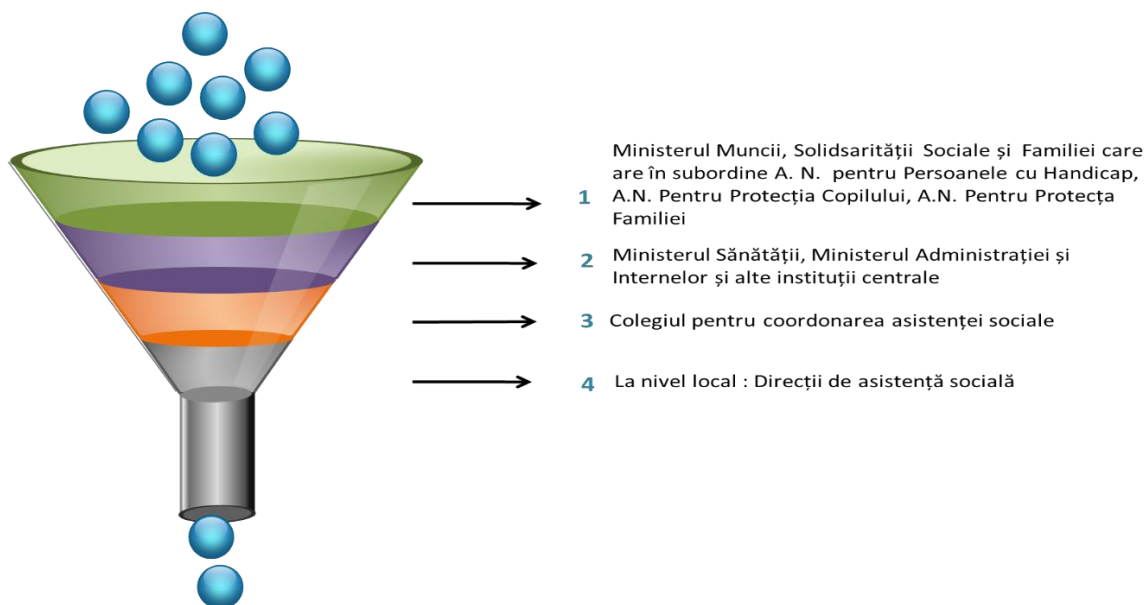


Figura 1. Abordarea construcției instituționale a sistemului asistenței sociale

La nivel central, politica de asistență socială este coordonată de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei și este realizată de mai multe instituții guvernamentale cu rol sau cu unele atribuții în domeniu (Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Educației și Cercetării și alte instituții centrale).

Coordonarea concertată a domeniului asistenței sociale s-a realizat odată cu trecerea în subordinea Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei a Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap, a Autorității Naționale pentru protecția Copilului și a Agenției Naționale pentru Protecția Familiei, începând cu anul 2003.

Din anul 2005 funcționează Colegiul pentru coordonarea asistenței sociale coordonat de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei. Colegiul asigură caracterul unitar al politicii generale în domeniul asistenței sociale, cât și în ce privește politicile sectoriale.

La nivel local (județ și localitate) sistemul de asistență socială este integrat și unitar, prin coordonarea activităților desfășurate de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei prin direcțiile sale teritoriale și serviciul public de asistență socială din subordinea consiliilor județene și locale, înființat în baza HG nr.90/2003 pentru aprobarea Regulamentului cadru de organizare și funcționare a serviciului public de asistență socială, precum și a Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

2. Descentralizarea asistenței sociale la nivel de autoritate locală

Descentralizarea asistenței sociale la nivel local constă în atribuirea unor responsabilități accentuate în stabilirea drepturilor, precum și în furnizarea suportului financiar și în servicii. În același timp se consolidează rolul consiliilor județene în dezvoltarea activității de asistență socială la nivel județean și în organizarea și susținerea activităților de asistență socială la nivel local. Activitatea de protecție a drepturilor copiilor și persoanelor cu handicap sunt apanajul direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului din subordinea consiliilor județene.

3. Organizarea sistemului național de servicii de asistență socială se întemeiază pe o serie de principii (figura 2)



Figura 2. Organizarea Sistemului Național de Asistență Socială

Sistemul de servicii sociale reprezintă un cadru instituțional structurat în care activitățile se diversifică pe măsura apariției de noi resurse sau de noi probleme, aspect care necesită crearea unui management eficient și eficace de sistem și nu trebuie să conducă la înființarea de noi instituții.

Măsurile de asistență socială se împart în două grupe:

- *prestații de asistență socială* (alocații familiale, ajutoare și indemnizații);
- *servicii sociale* – ansamblu complex de măsuri și acțiuni realizate pentru a răspunde nevoilor sociale ale persoanelor, familiilor, grupurilor sau comunităților în vederea prevenirii și depășirii unor situații de dificultate, vulnerabilitate sau dependență pentru creșterea calității vieții și promovarea coeziunii sociale.

Serviciile sociale se diferențiază **în funcție de scop**, sens în care avem:

- *servicii cu caracter primar* care au ca scop prevenirea sau limitarea unor situații de dificultate sau vulnerabilitate care pot duce la marginalizare sau excluziune socială;
- *servicii specializate* care au drept scop menținerea, refacerea sau dezvoltarea capacităților individuale pentru depășirea unei situații de nevoie socială.

La nivelul județului Hunedoara, sistemul de servicii sociale este asigurat de doi mari furnizori acreditați care încearcă să pună în practică un model pentru modificări structurale compatibile cu standardele UE, și anume:

- ***Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara, serviciu specializat la nivel județean;***
- ***Direcția de Asistență Socială, la nivelul Consiliului Local al Municipiului Deva***

Potrivit bazei de date a Departamentului de Asistență Socială și Politici familiale, la nivelul municipiului Deva **au fost identificate 5 grupuri țintă** (figura 3).

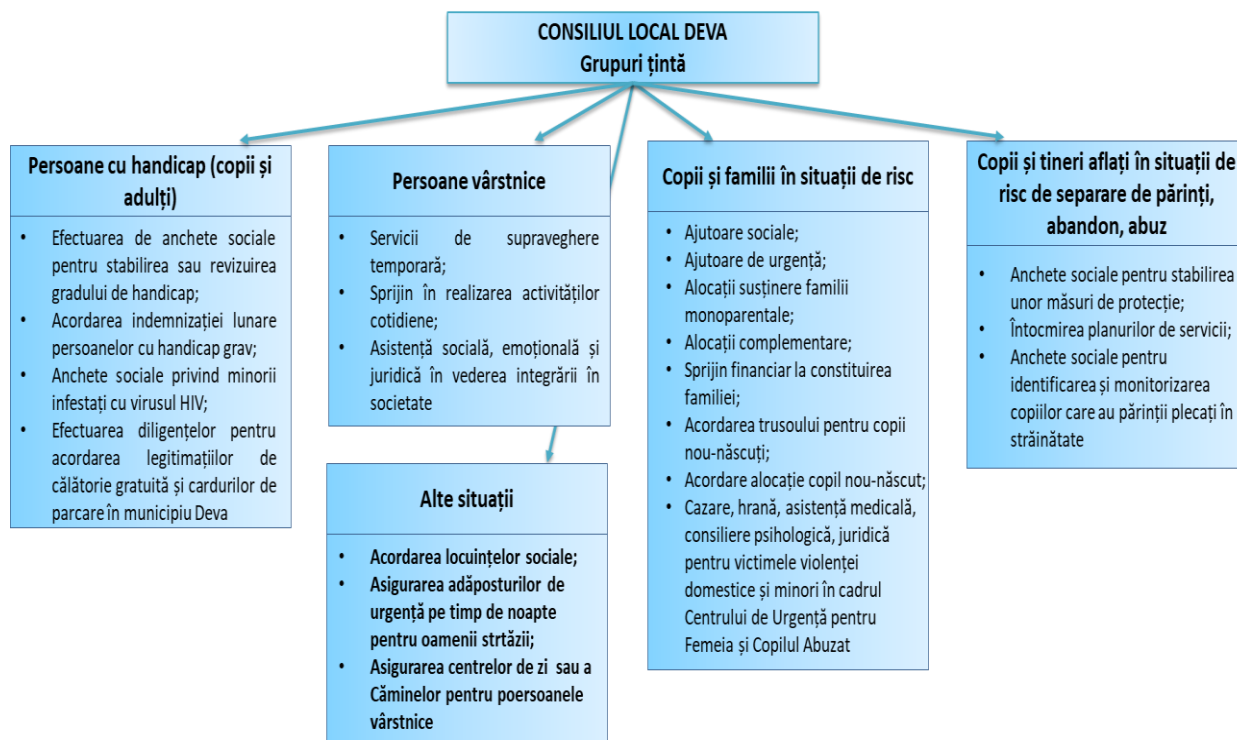


Figura 3. Grupurile țintă identificate la nivelul Municipiului Deva

Modalitatea practică de aplicare a strategiei în domeniul asistenței sociale este în concordanță cu principalele reglementări din domeniu, și anume:

- Legea nr.416/2001 privind venitul minim garantat;
- Legea nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap;
- OUG 5/2003 privind acordarea de ajutoare pentru încălzirea locuinței, precum și a unor facilități populației pentru plata energiei termice;
- Alte reglementări și servicii realizate de către Serviciul Public Local de Asistență Socială

Trebuie remarcat faptul că strategia de dezvoltare în domeniul asistenței sociale se regăsește în contextul strategiei județului Hunedoara, strategii în baza cărora au fost elaborate Planurile anuale de acțiuni

3. Raportul de activitate al Primăriei Municipiului Deva și al Direcției de asistență socială Deva, 2018

Raportul de activitate al anului 2018 întocmit de Primăria Municipiului Deva, pune în balanță obiectivele Direcției de asistență socială cu gradul de realizare al acestora, astfel:

Obiective de activitate propse:

1. Măsuri de asistență socială pentru prevenirea și combaterea situațiilor de marginalizare și a riscului de excluziune socială în vederea asigurării unui nivel de trai minimal, promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții pentru anumite categorii de persoane singure/familii din municipiul Deva;
2. Măsuri de asistență socială a copilului și a familiei, reprezentând o formă de sprijin destinată menținerii copilului în familie și depășirii unei situații de dificultate;
3. Măsuri de asistență socială pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în scopul promovării și garantării exercitării de către acestea a drepturilor și libertăților fundamentale și participării depline la viața societății;
4. Măsuri de asistență socială pentru persoanele vârstnice pentru acoperirea riscurilor de bătrânețe și sănătate în funcție de nevoile particulare raportat la fenomenul de îmbătrânire;
5. Repartizarea spre închiriere și administrarea locuințelor sociale, a locuințelor ANL, a locuințelor de necesitate, locuințelor de serviciu aflate în proprietatea statului și/sau în proprietatea privată sau publică a municipiului Deva;
6. Evidența asociațiilor de proprietari din municipiul Deva și îndrumarea metodologică, sprijinirea asociațiilor de proprietari în realizarea scopurilor și sarcinilor ce le revin, în conformitate cu prevederile legale în vigoare și verificarea activității asociațiilor de proprietari, în condițiile legii;
7. Asigurarea reprezentării în fața instanțelor de judecată a municipiului Deva prin Direcția de asistență socială Deva;
8. Realizarea achizițiilor publice prin intermediul catalogului electronic de produse, servicii, lucrări – SEAP/SICAP într-un procent cât mai ridicat;
9. Îmbunătățirea formării profesionale a personalului în scopul de a spori eficacitatea și eficiența serviciilor oferite beneficiarilor și gestionarea eficientă a evoluției carierei profesionale a angajaților, care să susțină Direcția în atingerea obiectivelor;
10. Asigurarea asistenței medicale preventive și curative în unitățile de învățământ preșcolar și școlar din municipiul Deva și supravegherea stării de sănătate a copiilor prin triajul epidemiologic;
11. Angajarea și utilizarea creditelor bugetare numai în limita prevederilor și destinațiilor aprobate, pentru cheltuieli strict legate de activitatea Direcției de asistență socială Deva, pe baza bunei gestiuni financiare și cu respectarea dispozițiilor legale;

Prezentarea gradului de realizare a acestor obiective:

➡ Beneficiile sociale pentru combaterea sărăciei și a riscului de excluziune socială cu plata de la Agenția județeană de plăți și inspecția socială Hunedoara, au inclus acordarea:

- dreptului la ajutorul minim garantat, la sfârșitul anului 2018, fiind în plată un număr de 109 persoane singure/familii; periodic, s-a verificat situația beneficiarilor prin efectuarea de anchete sociale - în număr total de 415;
- dreptului la ajutorul pentru încălzirea locuinței pe perioada sezoanelor reci, ianuarie – martie 2018 și noiembrie – decembrie 2018, la un număr total de 579 persoane singure/familii;
- pentru beneficiarii de ajutor social care folosesc pentru încălzirea locuinței lemne, cărbuni și combustibili, s-a acordat ajutor în cuantum de 58 de lei/lună/familie pentru un număr total de 72 de familii. Acordarea acestui tip de ajutor s-a făcut de la bugetul local al municipiului Deva și a fost în cuantum de 23.451 lei;
- alocației pentru susținerea familiei pentru un număr mediu lunar de 75 de familii; s-au întocmit 260 anchete sociale privind stabilirea/reevaluarea/încetarea/modificarea cuantumului dreptului;
- ➔ Pentru persoanele singure/famiile fără nici un venit sau cu venituri reduse, cu plata din bugetul local al municipiului Deva, s-au acordat:
 - ajutoare de urgență, conform criteriilor stabilite prin hotărâre a Consiliului local Deva, în anul 2018, pentru 170 familii/persoane, în cuantum de 219.000 lei;
 - stimulente educaționale sub forma tichetelor educaționale, în valoare de 50 de lei/beneficiar pentru un număr mediu lunar de 7 beneficiari pe perioada anului școlar;
- ➔ Serviciile sociale destinate persoanelor aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, cuprind o gamă diversificată, adaptată nevoilor individuale ale beneficiarilor și cuprind servicii de consiliere și informare, servicii de inserție/reinserție socială.

În Adăpostul de urgență pe timp de noapte, s-a asigurat găzduire pe perioada determinată și masă gratuită, pentru un număr de 59 persoane.

În cadrul Centrului de zi Cantină socială Deva, un număr mediu de 75 persoane fără venit sau cu venituri reduse, au beneficiat lunar de masă în valoare de 12 lei/persoană/zi, gratuit sau cu plata unei contribuții.
- ➔ Asistența socială a copilului și familiei a inclus:
 - preluarea unui număr de 629 dosare pentru acordarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului în baza Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.111/2010 – privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copilului, cu modificările și completările ulterioare;
 - preluarea unui număr de 483 dosare privind acordarea alocației de stat pentru copii în baza Legii nr.61/1993 republicată, cu modificările și completările ulterioare;
 - au fost luați în evidență 26 copii, cărora li s-a acordat consiliere psihologică pe o perioadă de până la 6 luni. Ședințele de consiliere au fost consemnate în 197 fișe de interviu;
 - s-au efectuat 45 de anchete sociale pentru elevii care au înregistrat un număr mare de absențe școlare nemotivate;
 - s-au întocmit 125 planuri de servicii, 208 rapoarte privind evoluția copilului a cărui familie beneficiază de prestații sociale, 4 anchete sociale în vederea adopției, 77 anchete la familia naturală, 118 note de constatare în urma diferitelor sesizări;
 - au fost emise 12 adrese către unitățile școlare, solicitându-se situația cu copiii a căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate. În baza răspunsurilor primite, s-au verificat un număr de 300 de copii, dintre care 56 de copii au necesitat rapoarte de monitorizare privind evoluția copilului a căror părinți sunt plecați în străinătate, iar pentru 18 copii s-

au înregistrat notificări privind plecarea părinților la muncă în străinătate;

- s-au întocmit 9 rapoarte pentru menținerea tutelei minorului, care s-au înaintat către AJPIS Hunedoara în vederea menținerii în plată;
- s-au întocmit 27 anchete sociale pentru elevi în vederea obținerii bursei “Bani de liceu” și 3 anchete pentru studenți în vederea obținerii bursei sociale;
- s-a acordat, gratuit, lapte praf pentru copiii cu vârste cuprinse între 0-12 luni care nu beneficiază de lapte matern, distribuirea laptelui praf s-a efectuat în anul 2018 la sediul Direcției de asistență socială acordându-se un număr de 672 cutii pentru 130 copii născuți;

➡ Măsurile de asistență socială pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, includ, după cum urmează:

- indemnizația lunară pentru persoanele cu handicap grav - în anul 2018, s-a acordat pentru un număr mediu lunar de 682 persoane, iar un număr de 179 dosare indemnizație lunară au fost încetate în 2018;
- angajarea asistentului personal pentru persoanele cu handicap grav - au fost salarizați un număr mediu lunar de 150 de asistenți personali;
- s-au efectuat 1001 anchete sociale pentru adulți și copii, în vederea stabilirii gradului de handicap;
- s-au întocmit 12 anchete sociale pentru internare în centre de asistență socială;
- s-au acordat drepturile specifice persoanelor cu handicap prevăzute de lege - 134 tichete de parcare gratuită;
- s-au acordat bilete gratuite pentru transportul local în comun pe raza municipiului Deva pentru - 1.787 persoane cu handicap;
- s-au efectuat 109 anchete sociale pentru copiii cu cerințe educaționale speciale, în vederea obținerii certificatului de orientare școlară și profesională;
- s-au încheiat 291 contracte între direcție și reprezentanții legali ai copiilor, însoțite de rapoarte de monitorizare privind planul de abilitare-reabilitare pentru copiii care sunt încadrați în grad de handicap.

➡ Un număr de 11 persoane vârstnice au beneficiat de servicii de îngrijiri personale la domiciliu constând în vizite periodice și consiliere, sprijin în desfășurarea unor activități cotidiene.

- Prin Centrul de zi „Clubul Seniorilor” s-au acordat servicii sociale pentru un număr de 55 persoane vârstnice, constând în posibilitatea de a socializa și de a-și petrece timpul liber în mod activ și plăcut.

➡ S-a acordat asistență și consiliere de specialitate pentru un număr de 7.572 cetățeni care au solicitat informații în materie locativă.

- s-au organizat ședințe lunare ale comisiilor pentru locuințe A.N.L., sociale și de serviciu, în total un număr de 17 ședințe;
- s-au verificat un număr de 1092 dosare de locuințe sociale, dintre care 135 fiind complete și s-au înaintat un număr de 718 adrese solicitanților privind reactualizarea dosarelor de locuințe. În baza verificărilor, s-a întocmit lista de priorități, prezentată comisiei sociale și aprobată de Consiliul local Deva;
- lunar, s-a actualizat lista de evidență a solicitărilor de locuințe A.N.L., la sfârșitul anului 2018 figurând un număr de 287 dosare;

- s-au întocmit 135 contracte de închiriere și 541 acte adiționale aferente. Au fost întocmite un număr de 183 de fișe de calcul pentru chirie locuințe sociale și A.N.L.. Către chiriașii locuințelor au fost comunicate 1.278 somații și notificări. S-au întocmit un număr de 204 borderouri de plată a taxelor comune pentru locuințele sociale/camere de cămin și 3624 note de plată către caserie pentru chiriașii care achită taxe comune. S-au vândut 8 locuințe A.N.L. și 2 locuințe din fondurile statului, cu plata prețului în rate sau integral;
- ➡ Au fost îndrumate și sprijinite asociațiile de proprietari în vederea respectării prevederilor legale în vigoare în activitatea pe care o desfășoară.
- au fost verificate un număr de 126 sesizări, s-au efectuat un număr de 38 de controale financiar-contabile, 98 de notificări către conducerea asociațiilor de proprietari. Au fost verificate 574 situații financiare depuse privind elementele de activ pasiv;
- ➡ În activitatea juridică s-a asigurat reprezentarea instituției în fața instanțelor de judecată într-un număr de 45 de termene de judecată și s-au redactat și depus un număr de 169 acte de cereri de legalizare sentințe, căi de atac. S-a asigurat punerea în executare silită a sentințelor judecătorești pronunțate, pe cale amiabilă sau prin înființarea de poprii sau prin intermediul executorului judecătoresc.
- ➡ În activitatea de achiziții publice, s-au publicat 46 de anunțuri la secțiunea „Publicitate anunțuri” din SEAP/SICAP; s-au întocmit procesele verbale de atribuire, urmate de încheierea contractelor aferente; s-au efectuat în SEAP/SICAP un număr de 124 achiziții directe; s-au întocmit un număr de 49 de contracte de furnizare de produse/servicii/lucrări; 14 acte adiționale la contracte. S-au întocmit și avizat juridic un număr de 63 justificări privind achiziția directă din SEAP/SICAP și 4 note justificative.
- ➡ În domeniul resurselor umane, s-a realizat colaborarea cu A.N.F.P., A.N.I., s-au întocmit, lunar, documentele necesare pentru încasarea drepturilor salariale de către angajați; s-au întocmit referate cu privire la încadrarea, numirea/încetarea, modificarea/suspendarea raporturilor de muncă/serviciu, de stabilire a drepturilor salariale/avansări în gradațiile de vechime, în conformitate cu prevederile legale în vigoare; contracte individuale de muncă/acte adiționale la contractele individuale de muncă pentru personalul angajat în regim contractual.
- ➡ S-au acordat servicii de asigurare a unui mediu sănătos pentru comunitatea de preșcolari și/sau elevi, servicii de menținere a stării de sănătate individuale și colective, servicii de examinare a stării de sănătate a elevilor; servicii de asigurare a stării de sănătate individuale și a unui stil de viață sănătos.
- ➡ S-au făcut viramente în conturile Primăriei Deva în sumă de 943.941,40 lei reprezentând rate la contractele de vânzare-cumpărare încheiate și chirii pentru locuințele sociale, A.N.L. și fondurile statului. S-au efectuat viramente către furnizorii de servicii de utilități publice în cuantum de 359.620,00 lei.

4. Comunicatul de presă Beneficii și servicii sociale acordate de Direcția de Asistență Socială Deva în anul 2019

Pentru a susține propunerea de politică publică prezentată în partea a II-a, în lipsa Raportului de activitate al Primăriei Deva pe anul 2019 dată fiind evoluția evenimentelor începând cu luna februarie 2020, am apelat la comunicatul de presă al Primăriei Deva¹

Astfel, referindu-se la rezultatele înregistrate în anul 2019, în Comunicatul de presă a Primăriei Deva se subliniază:

- în medie, 100 de familii/persoane singure, din municipiul Deva, fără niciun venit sau cu venituri modeste au beneficiat, lunar, în 2019, de **ajutorul social** acordat conform Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat - în scădere comparativ cu anul 2018, când numărul mediu lunar de beneficiari a fost 112. Cel mai mare număr de beneficiari ai ajutorului social a fost înregistrat în luna ianuarie 2019 (109 familii/persoane), iar cel mai mic în luna octombrie (91).

Beneficiarii de ajutor social au efectuat acțiuni de interes local, conform planului anual de acțiuni aprobat prin hotărâre a Consiliului Local și au fost verificați periodic, prin efectuarea de anchete sociale.

Plata acestor drepturi s-a efectuat de către Agenția Județeană de Plăți și Inspecție Socială Hunedoara, pe baza situațiilor transmise lunar de către Direcția de Asistență Socială Deva.

- potrivit Ordonanței de Urgență nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece, 61 de familii/persoane beneficiare de ajutor social au primit, anul trecut, **ajutor pentru încălzirea locuinței** - în valoare de 58 lei/lună/familie. Ajutorul a fost acordat de la bugetul local și a avut o valoare totală de 18.398 de lei;
- în baza aceluiași act normativ, a fost acordat ajutorul pentru încălzirea locuinței familiilor/persoanelor singure care folosesc pentru încălzire energie termică/electrică, gaze naturale, lemne, cărbuni, combustibili petrolieri, astfel: 224 de cereri au fost aprobate pentru perioada ianuarie-martie 2019, iar 160 de cereri, pentru intervalul noiembrie-decembrie 2019.

Plata acestor drepturi s-a efectuat de către Agenția Județeană de Plăți și Inspecție Socială Hunedoara, pe baza situațiilor transmise lunar de către Direcția de Asistență Socială Deva.

- 129 de familii/persoane din municipiul Deva au beneficiat, anul trecut, de **ajutoare de urgență** în valoare totală de 359.500 de lei, în scopul prevenirii marginalizării sociale;
- între 2 și 6 copii din municipiul Deva au primit, lunar, în 2019, **tichete educaționale**, în valoare de 50 lei/persoană, conform Legii nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor care provin din familii defavorizate. Cel mai mare număr de copii care au beneficiat de acest drept a fost înregistrat în luna decembrie (6), iar cel mai mic în luna ianuarie (2);

¹ Primăria Deva , Știri și evenimente – Beneficii și servicii sociale acordate de Direcția de Asistență Socială Deva în anul 2019

- în medie, 159 de contracte individuale de muncă au fost încheiate, în anul 2019, între Direcția de Asistență Socială Deva și persoanele angajate ca **asistenți personali pentru persoanele cu dizabilități grave**, potrivit Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. Salariul net lunar al asistenților personali a fost de 1.263 de lei/persoană. În perioada concediului de odihnă al acestora, pentru că Direcția de Asistență Socială nu le poate asigura înlocuitori, în medie 692 de persoane cu dizabilități grave au beneficiat de o indemnizație lunară echivalentă cu salariul net al asistentului personal;
- totodată, anul trecut, au fost acordate **tichete gratuite de călătorie pentru transportul public local în municipiul Deva** unui număr de 615 persoane cu dizabilități, potrivit HCL nr. 154/2018, iar 22 de persoane cu dizabilități au beneficiat de **carduri de intrare la Complexul „Aqualand”**, conform HCL nr. 134/2013;
- 35 de familii din municipiu au beneficiat, în 2019, de **alocația pentru susținerea familiei**, potrivit Legii nr. 277/2010;
- în medie, 45 de persoane din municipiul Deva au beneficiat lunar, anul trecut, de hrană gratuită la **Centrul de zi „Cantina socială”** - în valoare de 12 lei/zi/persoană, urmărindu-se efectuarea unor activități gospodărești de către beneficiari (conform HCL nr. 431/2019), precum și situația socio-economică a familiilor acestora;
- **adăpostul de urgență pe timp de noapte Deva** - care oferă găzduire pe perioadă determinată și masă gratuită, precum și servicii de consiliere și reintegrare socială - a găzduit, în 2019, un număr de 50 de persoane. Persoanele găzduite în Adăpost sunt sprijinite la întocmirea actelor de identitate și a dosarului pentru acordarea ajutorului social, precum și la înscrierea la medicul de familie. De asemenea, persoanele care au probleme de sănătate primesc sprijin pentru întocmirea dosarului în vederea stabilirii gradului de dizabilitate sau a pensiei de invaliditate;
- alte 60 de persoane vârstnice, din municipiul Deva, au beneficiat, anul trecut, de servicii sociale prin **Centrul de zi „Clubul Seniorilor”**, care oferă vârstnicilor posibilitatea de a-și petrece timpul liber în mod activ și plăcut și de a se implica în viața comunității;
- 13 persoane vârstnice au beneficiat, în 2019, de **„Servicii de îngrijiri personale la domiciliu”**. Aceste servicii se realizează în baza unui contract și constau în: servicii de bază (igienă corporală, hrănire și asistență socială și emoțională), servicii de suport (prepararea hranei sau transportul acesteia la domiciliu, efectuarea de cumpărături, sprijin pentru plata unor servicii și obligații curente, activități de menaj) și alte servicii (consiliere socială/juridică, însoțirea beneficiarilor la plimbări sau vizite și la diferite instituții pentru rezolvarea problemelor personale);
- 35 de **locuințe și camere în căminele sociale** au fost repartizate, anul trecut, persoanelor îndreptățite, de către comisiile de locuințe sociale și locuințe ANL, astfel: 6 locuințe sociale (în imobilele de pe străzile Zăvoi, N. Grigorescu și Al. Streiului), 17 camere în căminele sociale, 1 locuință construită din fondurile statului și alte 11 locuințe ANL (în imobilele ANL1 de pe Al. Moșilor și ANL 2 și 3 de pe str. M. Eminescu). Totodată, în

anul 2019, au fost înregistrate 60 de cereri noi pentru locuințe sociale și alte 7 cereri pentru locuințe ANL. Pe de altă parte, anul trecut au fost vândute către chiriași 6 locuințe ANL cu plata în rate și 1 locuință ANL achitată integral, încasându-se astfel aproape 190.200 de lei, în total (din care aproximativ 44% s-a constituit venit la bugetul local, iar restul, venit la bugetul Agenției Naționale pentru Locuințe București).

În același timp, dintre cele 36 de locuințe ANL vândute, până în prezent, către chiriași, cu plata în rate, în cursul anului 2019 s-au încasat, în total, aproximativ 224.000 de lei (din care aproape 53% s-a constituit venit la bugetul local, iar restul, venit la bugetul ANL București).

Partea a II-a. PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ

Secțiunea 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică

1. *Argumente în favoarea inițierii propunerii de politică publică*
2. *Care sunt problemele care necesită acțiunea de elaborarea a unei propuneri de politică publică în domeniul asistenței sociale?*
3. *Care sunt cauzele și efectele problemelor?*
4. *Prezentarea datelor statistice care susțin definirea problemei*
5. *Ce grupuri sunt afectate și în ce măsură?*

Procesul de elaborare a unei politici publice se caracterizează prin faptul că reprezintă atât un proces analitic, cât și un proces politic.

Din perspectiva procesului analitic, elaborarea politicilor publice reprezintă identificarea de soluții pentru problemele existente, făcând apel la raționalitate în vederea îndeplinirii scopurilor publice. În acest caz, cheia procesului de elaborare a politicii constă în definirea corectă a problemei, identificarea și analiza unui set de soluții adecvat, selectarea alternativei care rezolvă cel mai bine problema.

Strategia de Dezvoltare a Serviciilor Sociale pe perioada 2017 – 2023 urmărește ca, în acord cu politica europeană și națională de incluziune socială și combatere a sărăciei și cu strategiile existente la nivelul Municipiului Deva, să creeze și să implementeze un sistem performant și eficient de furnizare a serviciilor sociale bazat pe o abordare integrată, participativă, multisectorială și interinstituțională, bazat pe standardele minime de calitate în furnizarea serviciilor sociale.

Sistemul local de servicii de asistență socială, conceput pe principiile fundamentale care stau la baza sistemului național (*Centrarea pe familie și comunitate, Organizarea comunitară, Parteneriatul, Complementaritatea, Diversificarea activităților pe măsura creșterii resurselor*) se instituie într-un model adaptat modificărilor structurale compatibile cu standardele Uniunii Europene.

Evoluțiile înregistrate până în prezent, deși aduc în prim plan o serie de aspecte pozitive în domeniul *Asistență socială*, atât la nivel național, cât și la nivel local se constată existența și/sau perpetuarea unor probleme care solicită găsirea și aplicarea unor soluții care să contribuie la consolidarea capacității sistemului de asistență socială pliat pe nevoile aflate în comunitate.

Punând în balanță cauzele care contribuie la manifestarea unor probleme care necesită intervenția factorilor de decizie la nivel local și efectele cauzelor respective au dus la alcătuirea arborelui problemei prezentat în figura nr.4.

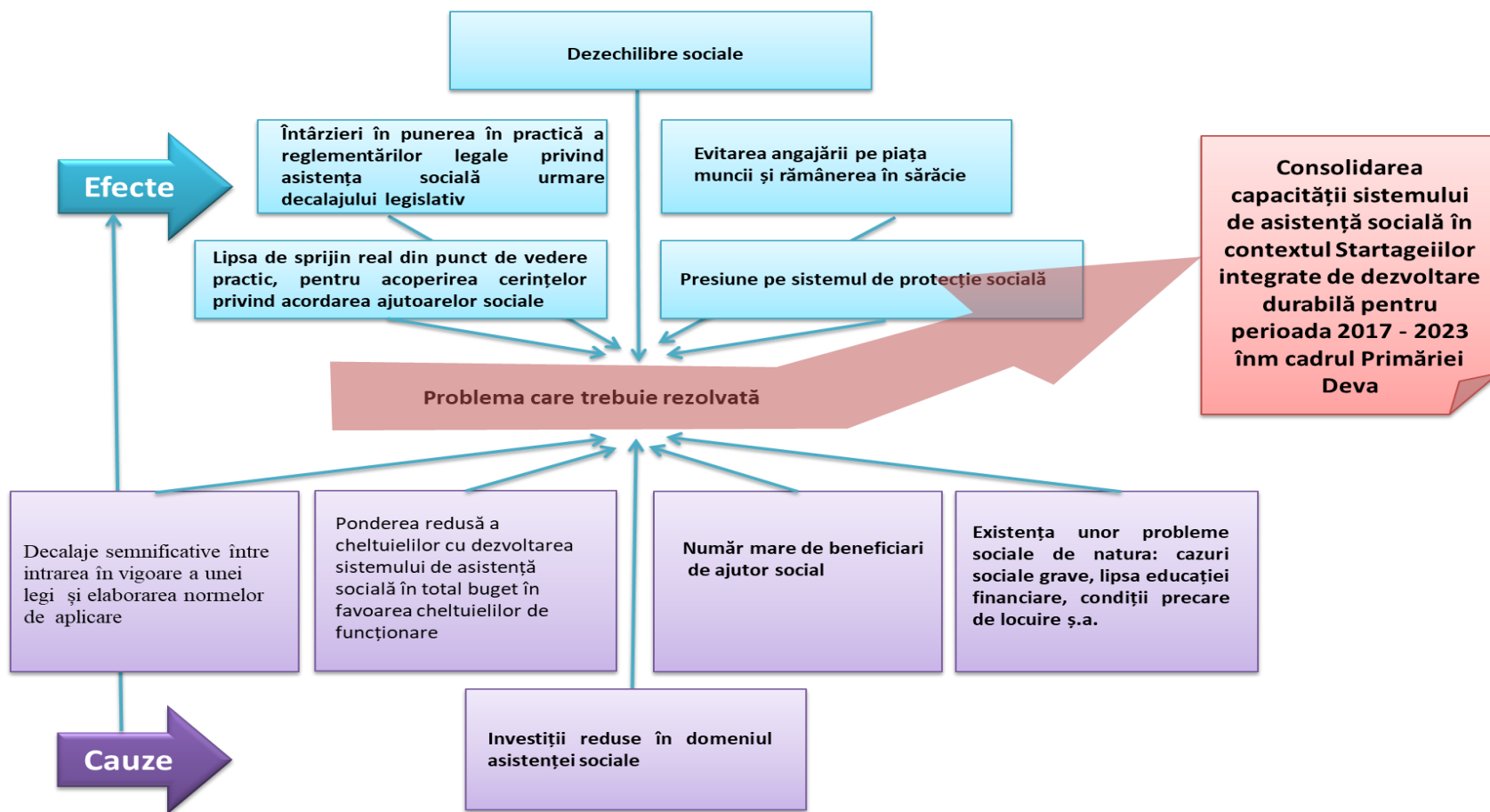


Figura nr.4. Arborele problemei

Sursa: aparține autorului

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



Având în vedere arborele problemei, se pot formula patru direcții de acțiune care pot fi supuse analizei și care necesită o schimbare de paradigmă în modul în care ne gândim la sistemul de asistență socială și la măsurile care pot fi luate în vederea consolidării capacității acestuia în contextul Strategiei de dezvoltare integrată de dezvoltare durabilă 2020-2023 în cadrul Consiliului Local Deva.

1. **Managementul serviciilor de asistență socială** reprezintă fundamentul necesar susținerii unui sistem real de servicii sociale. Infrastructura serviciilor sociale este încă slab dezvoltată, iar sumele alocate din buget pentru dezvoltarea sistemului de asistență socială sunt reduse;
2. **Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale** reprezintă două caracteristici ale unei societăți bazată pe conexiuni și relații între unități sociale care dau măsura calității sociale. Accesibilitatea serviciilor sociale și coeziunea socială sunt încă destul de fragile și, în condițiile în care România este considerată "liderul sărăciei în Europa", comunitățile regionale și teritoriale nu se detașează de acest aspect;
3. **Finanțarea serviciilor sociale** reprezintă una dintre constrângerile importante ale Sistemului serviciilor sociale și care se reflectă în întregul sistem legat de desfășurarea activității și performanța acesteia;
4. **Performanța activităților de asistență socială** privită ca valoare adăugată constituie principalul argument care contribuie la prioritizarea competențelor

Date care susțin definirea problemei	Grupuri afectate
1. Veniturile provenite atât din alocații bugetare, cât și din venituri proprii nu au permis o repartizare suficientă pentru capitolul 68.02 <i>Asigurări și asistență socială</i>, aspect care poate fi desprins din analiza evoluției sumelor prevăzute în bugetele Primăriei Deva pe anii 2018, 2019 și 2020, atât în valoare absolută, cât și în valoare procentuală, astfel: • în anul 2018 valoarea absolută a cheltuielilor cu asigurările și asistența socială au fost de 22.239,25 lei ceea ce a reprezentat 15,56% din totalul cheltuielilor bugetare de 142.915,47 lei; • în anul 2019, în valoare absolută cheltuielile alocate pentru asigurări și asistență socială au scăzut la 21.714,16 mii lei, dar au crescut în valoare procentuală (17%) urmare unor cheltuieli totale diminuate la 142.915,47 mii lei; • în anul 2020, apare un fenomen invers în sensul că, în valoare absolută cheltuielile cu asigurările au crescut la 27.022,43 mii lei, dar în valoare	Direct: • Direcția de asistență socială Deva aflată în subordinea Consiliului Local al municipiului Deva care nu poate desfășura o activitate flexibilă și acoperitoare; Indirect : • beneficiarii măsurilor de asistență socială

Date care susțin definirea problemei	Grupuri afectate
procentuală au scăzut la 13,56% urmare creșterii cheltuielilor totale la 199.322,47 mii lei.	
2. Menținerea la nivel scăzut a potențialului de conducere și furnizare a serviciilor sociale în baza Legii nr.416/2001 privind venitul minim garantat : • deși a crescut cuantumul valoric al ajutorului de urgență acordat familiilor/persoanelor pentru prevenirea marginalizării și limitarea situațiilor de dificultate, numărul acestora a scăzut continuu, ajungând de la 276 familii/persoane beneficiare în anul 2012 la 170 în anul 2018 și 129 în anul 2019; • ajutoarele sociale acordate familiilor/persoanelor singure au scăzut de la 112 familii și persoane singure, cu venituri modeste sau fără niciun venit la 100 de familii/persoane singure în anul 2019 în municipiul Deva;	
3. Diminuarea potențialului de furnizare a serviciilor sociale conform OUG nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece, astfel: • scăderea numărului de familii beneficiare de ajutoare acordate în cuantum de 58 lei/lună/familie, de la 72 în anul 2018 la 61 în anul 2019; • scăderea numărului de ajutoare acordate pentru încălzirea locuinței familiilor și persoanelor singure care folosesc încălzire cu energie termică, gaze naturale, energie electrică, lemene, cărbuni și combustibili petrolieri, de la o medie de 464 cereri în anul 2018 la o medie de 304 cereri aprobate în anul 2019	• beneficiarii măsurilor de protecție socială în perioada sezonului rece

Date care susțin definirea problemei	Grupuri afectate
4. Diminuarea potențialului de furnizare a serviciilor sociale conform Legii nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap: - deși, atât în anul 2018, cât și în anul 2019 a fost aplicată aceeași reglementare locală (HCL nr.154/2018), a scăzut numărul persoanelor care a beneficiat de tichete gratuite pentru transportul public local în municipiul Deva de la 1.787 în anul 2018 la 615 în anul 2019; - creșterea foarte lentă a contractelor individuale de muncă pentru asistarea persoanelor cu dizabilități grave (159 de contracte în anul 2019 față de 150 contracte încheiate în anul 2018);	persoanele cu handicap
5. Menținerea la un nivel scăzut a performanței serviciilor sociale caracterizată prin următorii indicatori: - scăderea pragului de la maxim 10 copii în anul 2018 la 6 copii în anul 2019 care au primit tichete educaționale conform Legii nr.248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor care provind din familii defavorizate; - scăderea numărului de persoane din municipiul Deva care a beneficiat de hrană gratuită în cadrul Centrului de zi "Cantina socială" de la 75 în anul 2018 (HCL 28/2018) la un număr de 45 persoane în anul 2019 (HCL 7/2019); - Adăpostul de urgență pe timp de noapte, care furnizează servicii de găzduire pe perioadă determinată și masă gratuită, asociate cu acordarea unor servicii de consiliere și reintegrare socială, a găzduit, în anul 2018, un număr de 59 de persoane, număr care a scăzut la 50 în anul 2019; - Numărul locuințelor repartizate conform deciziilor comisiilor de locuințe sociale și locuințe ANL, a scăzut de la 102 locuințe în	- famiiliile cu copii; - persoanele vârstnice; - persoanele fără adăpost; - persoanele/famiiliile cu venituri reduse

Date care susțin definirea problemei	Grupuri afectate
anul 2018 la 35 în anul 2019, un număr de 67 de cereri fiind în așteptare;	

Scăderea indicatorilor în anul 2019 față de anul 2018 s-au datorat, pe de o parte diminării resurselor bugetare alocate, pe de altă parte a fost consecința schimbării cerințelor de încadrare în condițiile de beneficiar al unor indemnizații.

Secțiunea a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică

Scopul prezentei politicii publice constă în consolidarea capacității sistemului de asistență socială în vederea îmbunătățirii eficacității măsurilor de asistență socială destinate prevenirii și combaterii sărăciei și riscului de excluziune socială.

➡ **Obiectivul general**

Îmbunătățirea eficienței organizaționale prin introducerea unei noi culturi administrative în ansamblul structurii administrației publice a municipiului Deva

➡ **Obiective specifice**

- *Obiectivul specific 1* : Profesionalizarea managementului serviciilor de asistență socială;
- *Obiectivul specific 2*: Flexibilizarea sistemului serviciilor de asistență socială în funcție de nevoile grupului țintă;
- *Obiectivul specific 3*: Stimularea realizării unei finanțări optime derulării unor servicii de asistență socială în concordanță cu cererile beneficiarilor;
- *Obiectivul specific 4* : Dezvoltarea calității serviciilor de asistență socială

➡ **Obiective operaționale** pentru consolidarea sistemului de asistență socială până la finele anului 2023

- *Obiectivul operațional 1*: Creșterea gradului de profesionalizare a managementului serviciilor de asistență socială cu cel puțin 30% anual până în anul 2023
- *Obiectivul operațional 2* : Furnizarea serviciilor centrate pe persoane
- *Obiectivul operațional 3* : Creșterea cu cel puțin 10% a accesului la surse de finanțare alternative
- *Obiectivul operațional 4* : Flexibilizarea culturii organizaționale, decizionale și instrumentale prin adaptarea permanentă la mediul intern și extern

Pentru elaborarea proiectului de politică publică, s-au elaborat trei variante în care obiectivele specifice și operaționale sunt aceleași dar aplicarea activităților este variabilă de unde și gradul de realizare al obiectivelor este diferit. Impactul fiecărei variante se referă la consecințele pe care aplicarea variantei il poate avea asupra consolidării capacității sistemului de asistență socială destinat prevenirii și combaterii sărăciei și riscului de excluziune socială

Având în vedere că documentul se află în etapa de propunere de politică publică, corelat cu incertitudinea mediului în care se derulează activitatea, estimarea impactului bugetar pentru fiecare dintre cele trei variante a fost greu de definit.

Dintre variantele identificate, o atenție deosebită a fost acordată variantei recomandate spre implementare. Aceasta a fost analizată și prezentată într-un mod mai detaliat, comparativ cu celelalte variante (prezentare, justificare selecție dintre celelalte variante, respectiv, plan de acțiuni).

Pentru varianta recomandată au fost expuse principalele avantaje comparativ cu celelalte variante propuse, precum și motivele considerate ca fiind suficient de întemeiate pentru recomandarea variantei. De asemenea, va fi prezentat planul de acțiuni pentru implementare.

Secțiunea a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemelor identificate

Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemelor: non-acțiunea

Impactul variantei: niciun obiectiv operațional nu va fi atins.

Atât în situații normale, cu atât mai mult în actuala situație de criză care afectează toate segmentele vieții economice și sociale, non-acțiunea sau lipsa de acțiune va avea un impact negativ asupra celor patru probleme identificate

a. Managementul serviciilor de asistență socială va rămâne în suferință fiind insuficient reprezentat.

1. Bugetul de cheltuieli alocat serviciilor de asistență socială va rămâne redus și cu un trend descendent pe o perioadă de cel puțin trei ani, aspect care nu va mai permite acoperirea tuturor cheltuielilor specifice asistenței sociale, context în care managementul va deveni tot mai ineficient;
2. Nu va fi posibilă alocarea unui anumit procent din costurile cu resursele umane pentru pregătirea continuă a acestora în vederea atragerii de competențe mai mari pentru a desfășura o gamă variată de activități;
3. Se va resimți o creștere a gradului de birocratizare a sistemului serviciilor de asistență socială care va slăbi capacitatea administrativă a acestuia

b. Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale va fi din ce în ce mai scăzută

1. Grupurile defavorizate, cu venituri mici sau fără venituri se vor lărgi și vor majora comunitățile aflate în prag de sărăcie;
2. Se va manifesta o creștere a numărului de cereri pentru prestarea serviciilor de asistență socială care nu vor putea fi onorate din lipsă de surse bugetare;
3. Investițiile prevăzute în strategia elaborată pentru perioada 2020-2023 nu vor putea fi realizate, context în care nici măsurile preconizate pe linia serviciilor de asistență socială nu vor putea fi aplicate

c. Finanțarea serviciilor sociale reprezintă una dintre constrângerile importante ale Sistemului serviciilor sociale și care se reflectă în întregul sistem legat de desfășurarea activității și performanța acesteia:

1. Finanțarea insuficientă și în unele situații inadecvată etapei 2020-2023 va afecta desfășurarea în condiții optime a activității serviciilor de asistență socială;
2. Menținerea/agravarea problemelor legate de capitalizare, îndatorare și costul finanțării va conduce la reducerea vitalității Sistemului serviciilor de asistență socială, cu posibilitatea de a genera efecte negative în lanț pentru comunitatea aflată în jurisdicția Consiliului Local Deva

d. Performanța activităților de asistență socială privită ca valoare adăugată constituie principalul argument care contribuie la prioritizarea competențelor

1. În condițiile în care lipsa de acțiune va fi pe primul plan, nu se va putea realiza echilibru între mediul intern și mediul extern, iar managementul serviciilor publice nu se va putea adapta la contextul specific perioade 2020-2030 care se anticipează a fi una destul de dificilă;
2. Vor apare factori de blocaj care vor frâna procesul de lansare a schimbărilor fundamentale, precum și factori specifici situaționali care vor limita conținutul schimbărilor;
3. Se va înregistra o scădere a performanței Sistemului de servicii sociale stabilită în funcție de modul în care resursele umane, materiale, informaționale și financiare contribuie la satisfacerea interesului grupurilor defavorizate prin serviciile oferite.

Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemelor : intervenția autorităților locale ale statului

Impactul variantei: intervenția autorităților locale pentru consolidarea capacității sistemului de asistență socială

MĂSURA	ACȚIUNI CARE POT FI ÎNTREPRINSE
Obiectivul operațional 1 : Creșterea gradului de profesionalizare a managementului serviciilor de asistență socială	
1.1. Dezvoltarea și implementarea unor programe formale și non-formale de educație și formare în domeniul serviciilor de asistență socială	1.1.1. Creșterea numărului de programe de formare profesională pe feluri de servicii de asistență socială care să pună accentul pe inovația socială, adică pe prevenirea și reabilitarea pacienților mai degrabă decât pe îngrijirea acestora. O astfel de abordare va avea un impact pozitiv asupra cheltuielilor; 1.1.2. Clarificarea și implementarea mai bună a rolului managerilor de caz și crearea unei sinergii între asistența medicală și asistența socială; 1.1.3. Înlocuirea treptată a filozofiei de îngrijire cu o filozofie de activare și reabilitare impune un supliment de educare pentru a face posibilă transferarea anumitor sarcini și responsabilități din sectorul sănătății în sectorul asistenței sociale, de la medic la asistent 1.1.4. Inițierea unei pregătiri suplimentare profesionale pentru personalul implicat în asistența socioală la domiciliu, dar și pentru dobândirea abilităților specifice, în special în ceea ce privește cooperarea și comunicarea multi-profesională
1.2. Stimularea acumulării de cunoștințe profesionale care să	1.2.1. Identificarea situațiilor de marginalizare, risc și excludere socială la nivel de individ și grup; 1.2.2. Identificarea tuturor resurselor de suport la nivelul

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



asigure o înțelegere corectă a teoriilor centrate pe om și mediul său de viață	comunității; 1.2.3. Eliminarea pe cât posibil a formelor de discriminare și oferirea unui pachet de dezvoltare individuală centrat pe oportunități egale; 1.2.4. Abordarea unei viziuni sistemice asupra nevoilor și proceselor de dezvoltare în scopul integrării normale a celor în dificultate după vârstă, tip de dificultăți și arie de acoperire
1.3. Creșterea capacității de relaționare-comunicare	1.3.1. Formarea deprinderilor de a lucra în echipe de specialiști a resursei umane implicate în realizarea serviciilor de asistență socială, precum și în echipe interdisciplinare, inclusiv orientarea/deschiderea către parteneriate de tip instituțional; 1.3.2. Stabilirea priorităților din planul de intervenție împreună cu beneficiarii; 1.3.3. Stimularea creșterii responsabilităților în relația cu beneficiarul
1.4. Facilitarea valorilor morale ale codului deontologic al profesiei angajaților în cadrul serviciilor de asistență socială	1.4.1. Asigurarea cunoașterii și folosirii valorilor și principiilor codului deontologic în activitățile teoretice și practice ale profesiei; 1.4.2. Evaluarea periodică pe bază de corecție a practicii sociale ca instrument esențial de dezvoltare a performanțelor profesionale; 1.4.3. Folosirea procesului de supervizare, monitorizare ca un element al eficienței practicii și a dezvoltării profesionale; 1.4.4. Preluarea modelelor de bună practică și diseminarea lor
Obiectivul operațional 2: Furnizarea serviciilor centrate pe persoane	
2.1. Regândirea modului de orientare a Direcției de Asistență Socială a municipiului Deva privind desfășurarea acțiunilor viitoare, a viziunii strategice și a modului în care se presupune că va evolua în viitor	2.1.1. Elaborarea direcțiilor previzibile de evoluție a organizației și a activităților acesteia; 2.1.2. Cuantificarea obiectivelor și a rezultatelor scontate a fi obținute; 2.1.3. Programarea acțiunilor, stabilirea ordinii de succesiune a acestora în funcție de importanța și condiționările reciproce, precum și precizarea duratei de realizare a fiecărei acțiuni; 2.1.4. Planificarea resurselor umane, materiale și financiare necesare, precum și stabilirea modului de utilizare; 2.1.5. Elaborarea strategiilor și ansamblului orientărilor privind evoluția viitoare a direcției, precum și a acelor strategii care trebuie adoptate pentru utilizarea mijloacelor existente în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor

2.2. Realizarea unui cadru de organizare adecvat caracterizat atât prin asumarea responsabilităților, cât și prin implicarea activă și participarea la obținerea scopurilor propuse	2.2.1. Creșterea numărului de centre de asistență primară în municipiul Deva; 2.2.2. Implicarea pacienților în proiecte pentru înțelegerea într-o măsură accentuată a dorințelor și necesităților grupurilor țintă; 2.2.3. Extinderea accesului la servicii pentru persoanele în vârstă și cu handicap prin crearea de rețele adecvate de servicii locale și la domiciliu care să răspundă nevoilor individuale și specifice ale grupurilor țintă. În fapt se pune în valoare aspectul de dezinstituționalizare care acordă un rol mai important îngrijirii informale și limitează îngrijirea formală; 2.2.4. Înființarea de echipe mobile care să ofere asistență integrate; 2.2.5. Consolidarea rolului societății civile în promovarea accesului la servicii de asistență socială ca drept fundamental al omului; 2.2.6. Extinderea serviciilor de asistență socială la domiciliu contribuie la îmbunătățirea calității vieții persoanelor care necesită îngrijiri și reduce riscul excluziunii sociale pentru aceștia. Pe de altă parte, deschide oportunități de muncă, în special pentru persoanele cu un nivel scăzut de angajabilitate, iar raportul cost-eficacitate se îmbunătățește; 2.2.7. Înființarea de servicii sociale pentru persoanele cu handicap și sprijinirea acestora în mod diferențiat în funcție de gradul de handicap și vârsta asistaților, inclusiv sprijinirea în căutarea unui loc de muncă; 2.2.8. Amplificarea incluziunii sociale a persoanelor de etnie romă, aspect cu conotație morală și economică având în vedere următoarele domenii majore de intervenție: creșterea ratei de participare școlară a copiilor de romi, creșterea numărului de romi încadrați pe piața muncii, educarea în spirit civic a comunităților de romi
2.3. Utilizarea unor instrumente moderne pentru realizarea unor servicii de asistență socială moderne	2.3.1. Elaborarea de ghiduri clinice care să integreze asistența medicală cu asistența socială acoperind astfel întregul lanț de servicii în plan local, respectiv județean; 2.3.2. Familiarizarea persoanelor dependente (în vârstă și fragile) cu tehnologia IT pentru a le permite să reducă riscul de excludere socială; 2.3.3. Încurajarea familiilor pentru elaborarea a planurilor parentale în vederea facilitării echilibrului între familie și muncă și de partajare a beneficiilor parentale între părinți pentru a promova un echilibru mai bun al investițiilor dintre acestea din urmă în sfera familiei;

Obiectivul operațional 3 : Creșterea accesului la surse de finanțare alternative	
3.1. Administrarea transparentă a cererilor de finanțare formulate de către furnizorii de servicii	3.1.1. Finanțarea bazată pe intensitatea asistenței sociale eliminându-se planificarea bugetară centralizată a capacității centrelor de îngrijire;
	3.1.2. Limitarea barierelor financiare pentru a permite creșterea numărului de ajutoare sociale;
	3.1.3. Promovarea utilizării analizei cheltuielilor gospodărești și a utilizării acestora pentru serviciile sociale pentru a contribui la procesul decizional;
3.2. Sprijinirea accesului la surse de finanțare alternative	3.2.1. Sprijinirea accesului la finanțare participativă de tip <i>crowdfunding</i> ;
	3.2.2. Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene;
	3.2.3. Sprijinirea furnizorilor de servicii sociale pentru atragerea de surse de finanțare suplimentare prin virarea cotei procentuale de 2% din impozitul persoanelor fizice;
	3.2.4. Sprijinirea furnizorilor de servicii sociale în atragerea de sponsorizări pentru un număr mai mare de servicii sociale;
Obiectivul operațional 4: Flexibilizarea culturii organizaționale, decizionale și instrumentale prin adaptarea permanentă la mediul intern și extern	
4.1. Flexibilizarea culturii organizaționale	4.1.1. Realizarea unui echilibru între conceptul de eficacitate (abilitatea de a atinge obiectivele stabilite) și eficiență (capacitatea de a reduce efectele adverse ale eficacității)
	4.1.2. Dezvoltarea resurselor umane, implicarea voluntarilor, asigurarea condițiilor de lucru adecvate și a echipamentelor specifice;
	4.1.3. Schimbarea mentalității cu privire la conceptul de evaluare a activității desfășurate prin situarea pe primul plan a indicatorilor calitativi în schimbul celor cantitativi. Acest aspect ar conduce la consolidarea legitimității și eticii din punct de vedere al valorii adăugate sociale și nu al costurilor sociale;
	4.1.4. Coordonarea eficientă dintre sectorul public și sectorul privat, realizarea de parteneriate pentru asigurarea sustenabilității serviciilor sociale
b. Flexibilizarea decizională	4.2.1. Participarea cetățenilor la luarea deciziilor la nivelul Consiliului local privind scara, tipul și accesibilitatea serviciilor sociale organizate în cadrul municipalității;
	4.2.2. Participarea beneficiarilor și a familiilor acestora în planificarea, acordarea și evaluarea serviciilor sociale;
c. Îmbunătățirea	4.3.1. Trecerea la un management inovativ de cuantificare a

cadrului de evaluare și cuantificare a activităților desfășurate în sistemul serviciilor sociale	muncii depuse și evaluării acesteia; 4.3.2. Introducerea unor noi indicatori de măsurare a calității cum ar fi "gradul de autonomie fizică și socială a persoanei asistate" în cadrul centrelor de recuperare și reabilitare; 6. Alinierea la practica occidentală privind utilizarea unui sistem de indicatori bazat pe elemente de îngrijire și pe experiența clienților grupat în șapte rubrici: bunăstare fizică, mediul intern și condiții de viață, participare, suficiența și competența personalului, calitatea organizării asistenței sociale, calitatea îngrijirii și siguranța, dar cu păstrarea identității naționale; 7. Consolidarea culturii transparenței și a învățării reciproce care trebuie să se bazeze pe informații accesibile și de bună calitate
---	---

Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemelor : intervenția limitată a autorităților locale ale statului

Este o opțiune simplificată prin intermediul căreia obiectivele propuse sunt parțial atinse, iar măsurile vizate nu sunt puse în practică în totalitatea lor

MĂSURA	ACȚIUNI CARE POT FI ÎNTREPRINSE
Obiectivul operațional 1 : Creșterea gradului de profesionalizare a managementului serviciilor de asistență socială	
1.1. Dezvoltarea și implementarea unor programe formale și non-formale de educație și formare în domeniul serviciilor de asistență socială	1.1.1. Creșterea numărului de programe de formare profesională pe feluri de servicii de asistență socială care să pună accentul pe inovația socială, adică pe prevenirea și reabilitarea pacienților mai degrabă decât pe îngrijirea acestora. O astfel de abordare va avea un impact pozitiv asupra cheltuielilor; 1.1.4. Inițierea unei pregătiri suplimentare profesionale pentru personalul implicat în asistența socioală la domiciliu, dar și pentru dobândirea abilităților specifice, în special în ceea ce privește cooperarea și comunicarea multi-profesională
1.2. Stimularea acumulării de cunoștințe profesionale care să asigure o înțelegere corectă a teoriilor centrate pe om și mediul său de viață	1.2.1. Identificarea situațiilor de marginalizare, risc și excluziune socială la nivel de individ și grup; 1.2.4. Abordarea unei viziuni sistemice asupra nevoilor și proceselor de dezvoltare în scopul integrării normale a celor în dificultate după vârstă, tip de dificultăți și arie de acoperire

1.3. Creșterea capacității de relaționare-comunicare	1.3.1. Formarea deprinderilor de a lucra în echipe de specialiști a resursei umane implicate în realizarea serviciilor de asistență socială, precum și în echipe interdisciplinare, inclusiv orientarea/deschiderea către parteneriate de tip instituțional; 1.3.2. Stabilirea priorităților din planul de intervenție împreună cu beneficiarii;
Obiectivul operațional 2: Furnizarea serviciilor centrate pe persoane	
2.1. Regândirea modului de orientare a Direcției de Asistență Socială a municipiului Deva privind desfășurarea acțiunilor viitoare, a viziunii strategice și a modului în care se presupune că va evolua în viitor	2.1.3. Programarea acțiunilor, stabilirea ordinii de succesiune a acestora în funcție de importanța și condiționările reciproce, precum și precizarea duratei de realizare a fiecărei acțiuni; 2.1.4. Planificarea resurselor umane, materiale și financiare necesare, precum și stabilirea modului de utilizare; 2.1.5. Elaborarea strategiilor și ansamblului orientărilor privind evoluția viitoare a direcției, precum și a acelor strategii care trebuie adoptate pentru utilizarea mijloacelor existente în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor
2.2. Realizarea unui cadru de organizare adecvat caracterizat atât prin asumarea responsabilităților, cât și prin implicarea activă și participarea la obținerea scopurilor propuse	2.2.1. Creșterea numărului de centre de asistență primară în municipiul Deva; 2.2.3. Extinderea accesului la servicii pentru persoanele în vârstă și cu handicap prin crearea de rețele adecvate de servicii locale și la domiciliu care să răspundă nevoilor individuale și specifice ale grupurilor țintă. În fapt se pune în valoare aspectul de dezinstituționalizare care acordă un rol mai important îngrijirii informale și limitează îngrijirea formală; 2.2.6. Extinderea serviciilor de asistență socială la domiciliu contribuie la îmbunătățirea calității vieții persoanelor care necesită îngrijiri și reduce riscul excluziunii sociale pentru aceștia. Pe de altă parte, deschide oportunități de muncă, în special pentru persoanele cu un nivel scăzut de angajabilitate, iar raportul cost-eficacitate se îmbunătățește; 2.2.8. Amplificarea incluziunii sociale a persoanelor de etnie romă, aspect cu conotație morală și economică având în vedere următoarele domenii majore de intervenție: creșterea ratei de participare școlară a copiilor de romi, creșterea numărului de romi încadrați pe piața muncii, educarea în spirit civic a comunităților de romi

2.3. Utilizarea unor instrumente moderne pentru realizarea unor servicii de asistență socială moderne	2.3.1. Elaborarea de ghiduri clinice care să integreze asistența medicală cu asistența socială acoperind astfel întregul lanț de servicii în plan local, respectiv județean;
Obiectivul operațional 3 : Creșterea accesului la surse de finanțare alternative	
3.1. Administrarea transparentă a cererilor de finanțare formulate de către furnizorii de servicii	3.1.1. Finanțarea bazată pe intensitatea asistenței sociale eliminându-se planificarea bugetară centralizată a capacității centrelor de îngrijire;
3.2. Sprijinirea accesului la surse de finanțare alternative	3.2.2. Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene;
	3.2.3. Sprijinirea furnizorilor de servicii sociale pentru atragerea de surse de finanțare suplimentare prin virarea cotei procentuale de 2% din impozitul persoanelor fizice;
	3.2.4. Sprijinirea furnizorilor de servicii sociale în atragerea de sponsorizări pentru un număr mai mare de servicii sociale;
Obiectivul operațional 4: Flexibilizarea culturii organizaționale, decizionale și instrumentale prin adaptarea permanentă la mediul intern și extern	
4.1. Flexibilizarea culturii organizaționale	4.1.2. Dezvoltarea resurselor umane, implicarea voluntarilor, asigurarea condițiilor de lucru adecvate și a echipamentelor specifice;
	4.1.4. Coordonarea eficientă dintre sectorul public și sectorul privat, realizarea de parteneriate pentru asigurarea sustenabilității serviciilor sociale
4.2. Flexibilizarea decizională	4.2.1. Participarea cetățenilor la luarea deciziilor la nivelul Consiliului local privind scara, tipul și accesibilitatea serviciilor sociale organizate în cadrul municipalității;
4.3. Îmbunătățirea cadrului de evaluare și cuantificare a activităților desfășurate în sistemul serviciilor sociale	4.3.1. Trecerea la un management inovativ de cuantificare a muncii depuse și evaluării acesteia;
	4.3.4. Consolidarea culturii transparenței și a învățării reciproce care trebuie să se bazeze pe informații accesibile și de bună calitate

Secțiunea 4. Identificarea și evaluarea impactului pentru fiecare opțiune

Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemei: Non-acțiunea

Prima opțiune este cea în care se păstrează situația actuală care conduce inevitabil la menținerea și adâncirea problemelor existente

Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
1.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate			
➡ Impactul macroeconomic:			
1. Se va înregistra o scădere a managementului sistemului serviciilor sociale ca urmare a lipsei de resurse bugetare; 2. Nu vor putea fi introduse noi activități sociale dată fiind lipsa de pregătire profesională continuă pe fondul unor resurse bugetare aflate în continuă scădere; 3. Va crește gradul de birocratizare a sistemului serviciilor de asistență socială care va slăbi capacitatea administrativă a acestuia	1. Se va înregistra o creștere a comunităților aflate în prag de sărăcie ca urmare a creșterii grupurilor defavorizate cu venituri mici sau fără venituri; 2. Nu se vor putea onora cererile de asistență socială din ce în ce mai multe din lipsă de surse bugetare;	1. Finanțarea insuficientă va afecta desfășurarea în condiții optime a activității serviciilor de asistență socială și va genera efecte negative în lanț pentru comunitatea aflată în jurisdicția Consiliului Local Deva	1. Echilibru între mediul intern și mediul extern nu va fi realizat, iar managementul serviciilor publice nu se va putea adapta la contextul specific perioade 2020-2030 care se anticipează a fi una destul de dificilă; 2. Vor apărea factori de blocaj care vor frâna procesul de lansare a schimbărilor fundamentale, precum și factori specifici situaționali care vor limita conținutul schimbărilor; 3. Se va înregistra o scădere a performanței Sistemului de servicii sociale stabilită în funcție de modul în care resursele umane, materiale, informaționale și financiare

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
 Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
			contribuie la satisfacerea interesului grupurilor defavorizate prin serviciile oferite.
➡ Impactul asupra investițiilor publice			
Nu se aplică.	Nu se vor realiza investițiile planificate	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra mediului de afaceri, inclusiv asupra întreprinderilor mici și mijlocii:			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale			
Serviciile publice vor rămâne la un nivel redus și nu vor satisface cerințele grupurilor defavorizate aflate în continuă creștere	Tot mai multe persoane aflate în situația de excluziune socială nu vor beneficia de asistență socială	Insuficientă corelare a acțiunilor autorităților cu atribuții în domeniul finanțării activității serviciilor sociale	Sistemul serviciilor de asistență socială va fi unul neperformant
➡ Cuantumul beneficiilor economice			
Scăderea surselor bugetare va determina scăderea beneficiilor economice, iar managementul nu își	Costurile serviciilor sociale vor crește și vor determina o scădere accentuată a accesibilității acestora	a) Nivelul cheltuielilor și veniturilor bugetare va fi unul redus;	a) Performanța activităților de asistență socială va rămâne la un nivel scăzut

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
va îndeplini misiunea pe care o are		b) Finanțarea redusă a serviciilor sociale va contribui la producerea de efecte negative în lanț pe plan social	
➡ Cuquantumul costurilor economice:			
Această variantă nu presupune vreo intervenție față de situația existentă, înregistrând costuri zero	Această variantă nu presupune vreo intervenție față de situația existentă, înregistrând costuri zero	Nu implică costuri economice	Această variantă nu presupune vreo intervenție față de situația existentă, înregistrând costuri zero
1.4.2 Impactul bugetar și financiar			
➡ Costurile și veniturile generate de inițiativa asupra bugetului de stat, precum și impactul, plus/minus rezultat			
Menținerea aportului bugetar scăzut nu permite eficientizarea managementului serviciilor	Menținerea aportului bugetar scăzut nu permite creșterea accesibilității serviciilor și creșterea coeziunii sociale	Menținerea aportului bugetar scăzut nu permite finanțarea cererilor de servicii aflate în creștere	Menținerea aportului bugetar scăzut nu permite creșterea performanței activităților de asistență socială
1.4.3 Impactul social			
➡ Impactul asupra grupurilor țintă identificate			
Managementul serviciilor sociale se va menține la același nivel	Non-acțiunea va avea un impact negativ asupra grupurilor țintă identificate care se vor afla în creștere și care vor fi lipsite de posibilitatea accesibilității serviciilor sociale și consolidării coeziunii sociale	Menținerea la nivel scăzut a incluziunii sociale	Menținerea la un nivel scăzut a performanței activităților de asistență socială

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
➡ Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011			
Nu se aplică	Limitarea accesului membrilor grupurilor vulnerabile, posesori de talente, la ocuparea unui loc de muncă	Nu se aplică	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra serviciilor sociale			
Menținerea managementului serviciilor sociale la nivelul actual	Menținerea unui nivel limitat al serviciilor de asistență socială	Nu se aplică.	Nu se aplică.
1.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător			
➡ Impactul asupra utilizării resurselor naturale			
Nu se aplică	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra speciilor protejate, habitatelor naturale, ariilor protejate și peisajelor			
Nu se aplică	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra calității mediului			
Nu se aplică	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.

Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemei: intervența autorităților locale ale statului pentru consolidarea capacității sistemului de asistență socială			
Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
2.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate			
➡ Impactul macroeconomic:			
a) Inițierea unei pregătiri suplimentare profesionale pentru personalul implicat în asistența socioală la domiciliu, dar și pentru dobândirea abilităților specifice, în special în ceea ce privește cooperarea și comunicarea multi-profesională; b) Clarificarea și implementarea mai bună a rolului managerilor de caz și crearea unei sinergii între asistența medicală și asistența socială; c) Creșterea numărului de programe de formare	a) Elaborarea strategiilor și ansamblului orientărilor privind evoluția viitoare a direcției, precum și a acelor strategii care trebuie adoptate pentru utilizarea mijloacelor existente în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor; b) Consolidarea rolului societății civile în promovarea accesului la servicii de asistență socială ca drept fundamental al omului	a) Finanțarea bazată pe intensitatea asistenței sociale eliminându-se planificarea bugetară centralizată a capacității centrelor de îngrijire; b) Sprijinirea accesului la finanțare participativă de tip <i>crowdfunding</i> ;	a) Realizarea unui echilibru între conceptul de eficacitate (abilitatea de a atinge obiectivele stabilite) și eficiență (capacitatea de a reduce efectele adverse ale eficacității); b) Coordonarea eficientă dintre sectorul public și sectorul privat, realizarea de parteneriate pentru asigurarea sustenabilității serviciilor sociale; c) Consolidarea culturii transparenței și a învățării reciproce care trebuie să se bazeze pe informații accesibile și de bună calitate

Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
profesională pe feluri de servicii de asistență socială care să pună accentul pe inovația socială, adică pe prevenirea și reabilitarea pacienților mai degrabă decât pe îngrijirea acestora.			
➡ Impactul asupra investițiilor publice			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Va contribui la atragerea și alocarea eficientă a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la buget.	Atragerea și alocarea eficientă a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la buget va contribui la creșterea performanței activităților de asistență socială
➡ Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra mediului de afaceri, inclusiv asupra întreprinderilor mici și mijlocii:			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale			
a) Stimularea acumulării de cunoștințe profesionale care să asigure o înțelegere corectă a	a) Realizarea unui cadru de organizare adecvat caracterizat atât prin asumarea	a) Limitarea barierelor financiare pentru a permite creșterea numărului de ajutoare sociale;	a) Schimbarea mentalității cu privire la conceptul de evaluare a activității desfășurate prin situarea pe primul

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
teoriilor centrate pe om și mediul său de viață; b) Creșterea capacității de relaționare-comunicare; c) Facilitarea valorilor morale ale codului deontologic al profesiei angajaților în cadrul serviciilor de asistență socială	responsabilităților, cât și prin implicarea activă și participarea la obținerea scopurilor propuse b) Utilizarea unor instrumente moderne pentru realizarea unor servicii de asistență socială moderne	b) Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene;	plan a indicatorilor calitativi în schimbul celor cantitativi. Acest aspect ar conduce la consolidarea legitimității și eticii din punct de vedere al valorii adăugate sociale și nu al costurilor sociale; b) Flexibilizarea decizională c) Îmbunătățirea cadrului de evaluare și cuantificare a activităților desfășurate în sistemul serviciilor sociale
➡ Cuantumul beneficiilor economice			
Abordarea unei viziuni sistemice asupra nevoilor și proceselor de dezvoltare în scopul integrării normale a grupurilor defavorizate	Creșterea beneficiilor economice și sociale urmare atragerii de noi servicii de asistență socială	Reducerea cheltuielilor bugetare (prin reorientarea manierei de abordare a problemei privind accesul la finanțare) și creșterea veniturilor bugetarea (prin creșterea numărului surselor de finanțare)	Flexibilizarea culturii organizaționale care va permite trecerea la un management inovativ de cuantificare și evaluare a beneficiilor economice
➡ Cuantumul costurilor economice:			
Sporirea capacității managementului serviciilor publice în gestionarea costurilor economice	Sprijinirea și monitorizarea programelor care au ca obiectiv sprijinirea și stimularea înființării	a) Reorientarea profesională a personalului implicat; b) Sporirea capacității institu-	Dezvoltarea resurselor umane, implicarea voluntarilor, asigurarea condițiilor de lucru adecvate și a

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
implicate de implementarea programelor finanțate	de noi servicii de asistență socială	ționale; c) Accesul mai rapid la finanțare	echipamentelor specifice;
2.4.2 Impactul bugetar și financiar			
➡ Costurile și veniturile generate de inițiativă asupra bugetului de stat, precum și impactul, plus/minus rezultat			
a) Folosirea procesului de supervizare, monitorizare ca un element al eficienței practicii bugetare; b) Stabilirea priorităților din planul de intervenție împreună cu beneficiarii; c) Stimularea creșterii responsabilităților în relația cu beneficiarul d) Identificarea tuturor resurselor de suport la nivelul comunității	Programarea acțiunilor, stabilirea ordinii de succesiune a acestora în funcție de importanța și condiționările reciproce, precum și precizarea duratei de realizare a fiecărei acțiuni	a) Sprijinirea accesului la surse de finanțare alternative; b) Promovarea utilizării analizei cheltuielilor gospodărești și a utilizării acestora pentru serviciile sociale pentru a contribui la procesul decizional	a) Alinierea la practica occidentală privind utilizarea unui sistem de indicatori bazat pe elemente de îngrijire și pe experiența clienților; b) Introducerea unor noi indicatori de măsurare a calității bazați pe relația cheltuieli-venituri
2.4.3 Impactul social			
➡ Impactul asupra grupurilor țintă identificate			
a) Înlocuirea treptată a filozofiei de îngrijire cu o filozofie de activare și reabilitare, aspect care impune un supliment de educare pentru a face posibilă transferarea anumitor sarcini și	a) Elaborarea direcțiilor previzibile de evoluție a organizației și a activităților acesteia; b) Creșterea numărului de centre de asistență primară;	a) Limitarea barierelor financiare pentru a permite creșterea numărului de ajutoare sociale	a) Dezvoltarea resurselor umane, implicarea voluntarilor, asigurarea condițiilor de lucru adecvate și a echipamentelor specifice; b) Participarea beneficiarilor și a familiilor acestora în planificarea,

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
responsabilități din sectorul sănătății în sectorul asistenței sociale, de la medic la asistent; b) Identificarea situațiilor de marginalizare, risc și excluziune socială la nivel de individ și grup; c) Eliminarea pe cât posibil a formelor de discriminare și oferirea unui pachet de dezvoltare individuală centrat pe oportunități egale	c) Extinderea serviciilor de asistență socială la domiciliu; d) Amplificarea incluziunii sociale		acordarea și evaluarea serviciilor sociale
➡ Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011			
Managementul serviciilor sociale va facilita integrarea grupurilor vulnerabile	a) Se facilitează integrarea grupurilor vulnerabile în extinderea accesului la servicii sociale; b) Înființarea de servicii sociale pentru persoanele cu handicap și sprijinirea acestora în mod diferențiat în funcție de gradul de handicap și vârsta asistaților, inclusiv sprijinirea în căutarea unui loc de muncă;	Modernizarea procedurilor de aplicare și monitorizare a programelor de sprijin financiar va facilita accesul grupurilor vulnerabile la programele de finanțare de care au nevoie	Consolidarea culturii transparenței și a învățării reciproce care trebuie să se bazeze pe informații accesibile și de bună calitate va contribui la crearea unui cadru favorabil pentru angajarea persoanelor din categorii vulnerabile aflate în căutarea unui loc de muncă

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
➡ Impactul asupra serviciilor sociale			
Reducerea presiunii exercitate asupra sistemului național de asistență socială	Reducerea presiunii exercitate asupra sistemului național de asistență socială	Nu se aplică.	Nu se aplică.
2.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător			
➡ Impactul asupra utilizării resurselor naturale			
Nu se aplică.	Nu se aplică	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra speciilor protejate, habitatelor naturale, ariilor protejate și peisajelor			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra calității mediului			
Nu se aplică	Nu se aplică.	Nu se aplică	Nu se aplică.

Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemei: : intervenția limitată a autorităților locale ale statului

În acest caz, obiectivele operaționale propuse sunt parțial atinse, iar măsurile vizate nu sunt puse în practică în totalitatea lor. În ceea ce privește cadrul instituțional, Opțiunea a 3-a coincide parțial cu Opțiunea a 2-a de realizare a politicii publice propuse

Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
3.4.1 Impactul economic și asupra mediului de afaceri			
➡ Impactul macroeconomic:			
Dezvoltarea și implementarea unor programe formale și non/formale de educație și formare în domeniul serviciilor de asistență socială va fi limitată și se va axa în special pe implicarea personalului în asistența socială la domiciliu	Elaborarea strategiilor și ansamblului orientărilor privind evoluția viitoare a direcției, precum și a acelor strategii care trebuie adoptate pentru utilizarea mijloacelor existente în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor va fi limitată numai la aspectele interne ale entităților publice	Se va pune accent mai mult pe facilitarea accesului la finanțarea din fonduri europene	a) Echilibrul între eficacitate și eficiență se va realiza parțial; b) Se va pune accentul pe consolidarea culturii transparenței și învățării reciproce
➡ Impactul asupra investițiilor publice			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Atragerea și alocarea eficientă a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la buget va fi limitată	Atragerea și alocarea limitată a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la buget nu va contribui în totalitate la creșterea performanței activităților de asistență socială

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



➡ Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra mediului de afaceri, inclusiv asupra întreprinderilor mici și mijlocii:			
Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
➡ Impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituțiile administrației publice centrale și locale			
a) Managementul activităților de servicii se va axa în mod deosebit pe stimularea acumulării de cunoștințe profesionale care să asigure o înțelegere corectă a teoriilor centrate pe om și mediul său de viață; b) Abordarea unei viziuni sistemice asupra nevoilor și proceselor de dezvoltarea în scopul integrării normale a celor în dificultate va fi insuficientă	a) Realizarea unui cadru de organizare adecvat caracterizat atât prin asumarea responsabilităților, cât și prin implicarea activă și participarea la obținerea scopurilor propuse; b) Realizarea serviciilor de asistență socială se va axa în special pe instrumentele existente	a) Limitarea barierelor financiare pentru a permite creșterea numărului de ajutoare sociale va fi restricționată de legislația în vigoare în afara găsirii altor surse de finanțare în afara alocațiilor bugetare; b) Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene;	a) Se va pune accent mai mult pe flexibilizarea decizională b) Îmbunătățirea cadrului de evaluare și cuantificare a activităților desfășurate în sistemul serviciilor sociale
➡ Cuantumul beneficiilor economice			
Abordarea unei viziuni sistemice	Atragerea insuficientă a noi servicii	Reducerea cheltuielilor bugetare	a) Flexibilizarea insuficientă a culturii

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



asupra nevoilor și proceselor de dezvoltare în scopul integrării normale a grupurilor defavorizate va fi limitată de existența surselor bugetare	de asistență socială va limita creșterea beneficiilor economice	va limita cuantumul beneficiilor economice	organizaționale va permite trecerea la un management mai puțin inovativ de cuantificare și evaluare a beneficiilor economice
Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
➡ Cuantumul costurilor economice:			
Deși va avea loc o sporire a capacității managementului serviciilor sociale în gestionarea costurilor economice implicate de implementarea programelor finanțate, aceasta va fi insuficientă	Sprijinirea și monitorizarea programelor care au ca obiectiv sprijinirea și stimularea înființării de noi servicii de asistență socială	d) Reorientarea profesională a personalului implicat; e) Sporirea capacității instituționale; Accesul mai rapid la finanțare	Dezvoltarea resurselor umane, implicarea voluntarilor, asigurarea condițiilor de lucru adecvate și a echipamentelor specifice;
3.4.2 Impactul bugetar și financiar			
➡ Costurile și veniturile generate de inițiativă asupra bugetului de stat, precum și impactul, plus/minus rezultat			
a) Stabilirea priorităților din planul de intervenție împreună cu beneficiarii; b) Identificarea tuturor resurselor de suport la nivelul comunității; c) Managementul cheltuielilor și veniturilor va fi prioritar în condițiile unor resurse diminuate	Programarea acțiunilor, stabilirea ordinii de succesiune a acestora în funcție de importanța și condițiile reciproce, precum și precizarea duratei de realizare a fiecărei acțiuni va fi prioritară în condițiile unor surse bugetare diminuate	Promovarea utilizării analizei cheltuielilor gospodărești și a utilizării acestora pentru serviciile sociale pentru a contribui la procesul decizional	Evaluarea performanței activităților de asistență socială se va limita la sistemul actual de indicatori

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



3.4.3 Impactul social			
➡ Impactul asupra grupurilor țintă identificate			
a) Identificarea situațiilor de marginalizare, risc și excluziune socială la nivel de individ și grup;	a) Elaborarea direcțiilor previzibile de evoluție a organizației și a activităților acesteia; b) Creșterea numărului de centre de	Limitarea barierelor financiare pentru a permite creșterea numărului de ajutoare sociale se va realiza cu dificultate	a) Se va pune un accent mai mare pe implicarea voluntarilor ; b) Participarea beneficiarilor și a familiilor acestora în planificarea,
Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
c) Eliminarea pe cât posibil a formelor de discriminare și oferirea unui pachet de dezvoltare individuală centrat pe oportunități egale	centre de asistență primară se va realiza cu dificultate; c) Extinderea serviciilor de asistență socială la domiciliu va fi mult diminuată; d) Incluziunea socială se va realiza la un nivel redus		acordarea și evaluarea serviciilor sociale
➡ Impactul asupra grupurilor vulnerabile așa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011			
Managementul serviciilor sociale va facilita insuficient integrarea grupurilor vulnerabile	a) Se facilitează integrarea grupurilor vulnerabile în extinderea accesului la servicii sociale; b) Înființarea de servicii sociale pentru persoanele cu handicap și și sprijinirea acestora în mod diferențiat în funcție de gradul	În măsura în care se va realiza modernizarea procedurilor de aplicare și monitorizare a programelor de sprijin financiar se va facilita accesul grupurilor vulnerabile la programele de finanțare de care au nevoie	Consolidarea culturii transparenței și a învățării reciproce care trebuie să se bazeze pe informații accesibile și de bună calitate va contribui la crearea unui cadru favorabil pentru angajarea persoanelor din categorii vulnerabile

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



	de handicap și vârsta asistaților, inclusiv sprijinirea în căutarea unui loc de muncă se va realiza cu dificultate		
Impactul asupra serviciilor sociale			
Reducerea presiunii exercitate asupra sistemului național de asistență socială	Reducerea presiunii exercitate asupra sistemului național de asistență socială	Nu se aplică.	Nu se aplică.
Managementul serviciilor de asistență socială	Accesibilitatea serviciilor sociale și consolidarea coeziunii sociale	Finanțarea serviciilor sociale	Performanța activităților de asistență socială
3.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător			
Impactul asupra utilizării resurselor naturale			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
Impactul asupra speciilor protejate, habitatelor naturale, ariilor protejate și peisajelor			
Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.
Impactul asupra calității mediului			
	Nu se aplică.	Nu se aplică.	Nu se aplică.

Secțiunea 5. Prezentarea opțiunii selectate

Opțiunea selectată este **opțiunea de soluționare nr.2** fiind considerată a fi cea mai potrivită pentru soluționarea problemelor identificate.

Măsurile propuse în această variantă, de *Consolidare a Sistemului Serviciilor de Asistență Socială* în cadrul Consiliului Local Deva, într-o perioadă marcată de schimbări tehnologice importante, dar și de bulversări economice și sociale vor duce la îmbunătățirea domeniului asistenței sociale .

Față de prima variantă, în care lucrurile rămân neschimbate, fără a contribui într-un mod constructiv la dezvoltarea domeniului asistenței sociale și față de varianta a treia prin aplicarea căreia s-ar rezolva doar parțial problemele identificate, **opțiunea a doua** este cea preferată deoarece este mai acoperitoare, autoritățile locale colaborează cu mediul educațional, cu mediul privat și societatea civilă, pentru a atenua sau chiar elimina problemele deficitare.

Plan de acțiuni

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
Obiectiv operațional 1				
1.1	1.1.1. Creșterea numărului de programe de formare profesională pe feluri de servicii de asistență socială care să pună accentul pe inovația socială, adică pe prevenirea și reabilitarea pacienților mai degrabă decât pe îngrijirea acestora. O astfel de abordare va avea un impact pozitiv asupra cheltuielilor; 1.1.2. Clarificarea și implementarea mai bună a rolului managerilor de caz și crearea unei sinergii între asistența medicală și asistența socială; 1.1.3. Înlocuirea treptată a filozofiei de îngrijire cu o filozofie de activare și reabilitare impune un supliment de educare pentru a face posibilă transferarea anumitor sarcini și	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Direcția de Asistență Socială Deva; • Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara; • Direcția de Sănătate Publică a Județului Hunedoara	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	responsabilități din sectorul sănătății în sectorul asistenței sociale, de la medic la asistent 1.1.4. Inițierea unei pregătiri suplimentare profesionale pentru personalul implicat în asistența socială la domiciliu, dar și pentru dobândirea abilităților specifice, în special în ceea ce privește cooperarea și comunicarea multi-profesională			
1.2	1.2.1. Identificarea situațiilor de marginalizare, risc și excluziune socială la nivel de individ și grup; 1.2.2. Identificarea tuturor resurselor de suport la nivelul comunității; 1.2.3. Eliminarea pe cât posibil a formelor de discriminare și oferirea unui pachet de dezvoltare individuală centrat pe oportunități egale; 1.2.4. Abordarea unei viziuni sistemice asupra nevoilor și proceselor de dezvoltare în scopul integrării normale a celor în dificultate după vârstă, tip de dificultăți și arie de acoperire	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Direcția de Asistență Socială Deva;	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
1.3	1.3.1. Formarea deprinderilor de a lucra în echipe de specialiști a resursei umane implicate în realizarea serviciilor de asistență socială, precum și în echipe interdisciplinare, inclusiv orientarea/deschiderea către parteneriate de tip instituțional;	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Direcția de Asistență Socială Deva; - Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara;	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	1.3.2. Stabilirea priorităților din planul de intervenție împreună cu beneficiarii; 1.3.3. Stimularea creșterii responsabilităților în relația cu beneficiarul			
1.4	1.4.1. Asigurarea cunoașterii și folosirii valorilor și principiilor codului deontologic în activitățile teoretice și practice ale profesiei; 1.4.2. Evaluarea periodică pe bază de corecție a practicii sociale ca instrument esențial de dezvoltare a performanțelor profesionale; 1.4.3. Folosirea procesului de supervizare, monitorizare ca un element al eficienței practicii și a dezvoltării profesionale; 1.4.4. Preluarea modelelor de bună practică și diseminarea lor	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Direcția de Asistență Socială Deva;	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
Obiectiv operațional 2				
2.1.	2.1.1. Elaborarea direcțiilor previzibile de evoluție a organizației și a activităților acesteia; 2.1.2. Cuantificarea obiectivelor și a rezultatelor scontate a fi obținute; 2.1.3. Programarea acțiunilor, stabilirea ordinii de succesiune a acestora în funcție de importanța și condiționările reciproce, precum și precizarea duratei de realizare a fiecărei acțiuni; 2.1.4. Planificarea resurselor	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Autoritatea publică județeană locală cu atribuții și responsabilități în domeniul serviciilor de asistență socială	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	umane, materiale și financiare necesare, precum și stabilirea modului de utilizare; 2.1.5. Elaborarea strategiilor și ansamblului orientărilor privind evoluția viitoare a direcției, precum și a acelor strategii care trebuie adoptate pentru utilizarea mijloacelor existente în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor			
2.2.	2.2.1. Creșterea numărului de centre de asistență primară în municipiul Deva; 2.2.2. Implicarea pacienților în proiecte pentru înțelegerea într-o măsură accentuată a dorințelor și necesităților grupurilor țintă; 2.2.3. Extinderea accesului la servicii pentru persoanele în vârstă și cu handicap prin crearea de rețele adecvate de servicii locale și la domiciliu care să răspundă nevoilor individuale și specifice ale grupurilor țintă. În fapt se pune în valoare aspectul de dezinstituționalizare care acordă un rol mai important îngrijirii informale și limitează îngrijirea formală; 2.2.4. Înființarea de echipe mobile care să ofere asistență integrate; 2.2.5. Consolidarea rolului societății civile în promovarea accesului la servicii de asistență socială ca drept fundamental al	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Direcția de Asistență Socială Deva; • Autoritatea publică județeană locală cu atribuții și responsabilități în domeniul serviciilor de asistență socială	2020-2023	Creșterea alocărilor bugetare pentru dezvoltare în limita unui procent de 5% față de alocările prezente de 2%

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	omului;			
2.2.	2.2.6. Extinderea serviciilor de asistență socială la domiciliu contribuie la îmbunătățirea calității vieții persoanelor care necesită îngrijiri și reduce riscul excluziunii sociale pentru aceștia. Pe de altă parte, deschide oportunități de muncă, în special pentru persoanele cu un nivel scăzut de angajabilitate, iar raportul cost-eficacitate se îmbunătățește; 2.2.7. Înființarea de servicii sociale pentru persoanele cu handicap și sprijinirea acestora în mod diferențiat în funcție de gradul de handicap și vârsta asistaților, inclusiv sprijinirea în căutarea unui loc de muncă; 2.2.8. Amplificarea incluziunii sociale a persoanelor de etnie romă, aspect cu conotație morală și economică având în vedere următoarele domenii majore de intervenție: creșterea ratei de participare școlară a copiilor de romi, creșterea numărului de romi încadrați pe piața muncii, educarea în spirit civic a comunităților de romi	•		
2.3.	2.3.1. Elaborarea de ghiduri clinice care să integreze asistența medicală cu asistența socială acoperind astfel întregul lanț de servicii în plan local, respectiv	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Direcția de Asistență Socială Deva;	2020-2023	Minime – pot fi realizate în cadrul cheltuielilor

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	județean; 2.3.2. Familiarizarea persoanelor dependente (în vârstă și fragile) cu tehnologia IT pentru a le permite să reducă riscul de excludere socială;			materiale cuprinse în buget
	2.3.3. Încurajarea familiilor pentru elaborarea a planurilor parentale în vederea facilitării echilibrului între familie și muncă și de partajare a beneficiilor parentale între părinți pentru a promova un echilibru mai bun al investițiilor dintre acestea din urmă în sfera familiei;			
Obiectiv operațional 3				
3.1.	3.1.1. Finanțarea bazată pe intensitatea asistenței sociale eliminându-se planificarea bugetară centralizată a capacității centrelor de îngrijire; 3.1.2. Limitarea barierelor financiare pentru a permite creșterea numărului de ajutoare sociale; 3.1.3. Promovarea utilizării analizei cheltuielilor gospodărești și a utilizării acestora pentru serviciile sociale pentru a contribui la procesul decizional;	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Autoritatea publică județeană locală cu atribuții și responsabilități în domeniul serviciilor de asistență socială; • Direcția de Asistență Socială Deva;	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
3.2.	3.2.1. Sprijinirea accesului la finanțare participativă de tip <i>crowdfunding</i> ; i. Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene; i. Sprijinirea furnizorilor de servicii sociale pentru	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Direcția de Asistență Socială Deva; • Serviciul implementare proiecte fonduri europene din cadrul	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	atragera de surse de finanțare suplimentare prin virarea cotei procentuale de 2% din impozitul persoanelor fizice; i. Sprijinirea furnizorilor de servicii sociale în atragerea de sponsorizări pentru un număr mai mare de servicii sociale;	Consiliului Județean Hunedoara		
Obiectiv operațional 4				
4.1.	4.1.1. Realizarea unui echilibru între conceptul de eficacitate (abilitatea de a atinge obiectivele stabilite) și eficiență (capacitatea de a reduce efectele adverse ale eficacității) 4.1.2. Dezvoltarea resurselor umane, implicarea voluntarilor, asigurarea condițiilor de lucru adecvate și a echipamentelor specifice; 7. Schimbarea mentalității cu privire la conceptul de evaluare a activității desfășurate prin situarea pe primul plan a indicatorilor calitativi în schimbul celor cantitativi. Acest aspect ar conduce la consolidarea legitimității și eticii din punct de vedere al valorii adăugate sociale și nu al costurilor sociale; 7. Coordonarea eficientă dintre sectorul public și sectorul privat, realizarea de parteneriate pentru asigurarea sustenabilității serviciilor sociale	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Direcția de Asistență Socială Deva;	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
4.2.	4.2.1. Participarea cetățenilor la luarea deciziilor la nivelul Consiliului local privind scara, tipul și accesibilitatea serviciilor sociale organizate în cadrul municipalității; 4.2.2. Participarea beneficiarilor și a familiilor acestora în planificarea, acordarea și evaluarea serviciilor sociale;	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Direcția de Asistență Socială Deva;	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
4.3.	4.3.1. Trecerea la un management inovativ de cuantificare a muncii depuse și evaluării acesteia; 4.3.2. Introducerea unor noi indicatori de măsurare a calității cum ar fi "gradul de autonomie fizică și socială a persoanei asistate" în cadrul centrelor de recuperare și reabilitare; 4.3.3. Alinierea la practica occidentală privind utilizarea unui sistem de indicatori bazat pe elemente de îngrijire și pe experiența clienților grupat în șapte rubrici: bunăstare fizică, mediul intern și condiții de viață, participare, suficiența și competența personalului, calitatea organizării asistenței sociale, calitatea îngrijirii și siguranța, dar cu păstrarea identității naționale; 4.3.4. Consolidarea culturii transparenței și a învățării reciproce care trebuie să se bazeze pe informații accesibile și de bună calitate	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Direcția de Asistență Socială Deva;	2020-2023	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Secțiunea 6. Procesul de consultare publică

Procesul de consultare publică și interinstituțională va respecta prevederile legale stipulate prin Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și prevederile Hotărârii Guvernului [nr.561/2009](#) pentru aprobarea [Regulamentului](#) privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării.

În procesul de consultare publică vor fi antrenate următorii participanți:

- Reprezentanți ai Consiliului Local municipal;
- Reprezentanți ai Direcției de asistență socială Deva;
- Reprezentanți ai Centrului de Asistență Specializată pentru Copii și familie Șanse Egale Deva;
- Reprezentanți ai Centrului de primire în regim de urgență Deva;
- Reprezentanți ai Centrului de urgență pentru femeia și copilul abuzat;
- Reprezentanți ai Serviciului de Asistență socială la domiciliu persoanelor vârstnice;
- Reprezentanți ai ONG-urilor cu atribuții în domeniul serviciilor sociale;
- Reprezentanți ai familiilor beneficiare de asistență socială.

Pentru realizarea unei propuneri de politică publică viabilă și benefică propunem cel puțin două rînduri de consultări. După consultarea publică se vor analiza propunerile făcute și se va îmbunătăți conținutul propunerii de politică publică în vederea implementării acesteia.

Secțiunea 7. Procesul post-adopție

Această secțiune are în vedere în special enunțarea indicatorilor care sunt relevanți pentru evaluarea eficienței propunerii de politică publică elaborată.

Actele normative subsecvente ce urmează a fi elaborate după adoptarea propunerii de politică publică și termenele estimate pentru aprobarea acestora de către Guvern sau Parlament	Alte măsuri ce sunt necesare ca urmare a adoptării propunerii de politică publică și termenele aferente realizării lor	Descrierea modalității în care se va monitoriza și evalua implementarea propunerii de politică publică. Descrierea indicatorilor utilizați în acest sens
Obiectiv operațional 1		

Nu este cazul	Se vor avea în vedere monitorizarea și evaluarea programelor propuse, elaborarea unor rapoarte anuale de performanță a acestora.	• Rata de creștere a numărului de programe de formare profesională; • Dinamica numărului personalului implicat în asistența la domiciliu; • Dinamica situațiilor de marginalizare, risc și excluziune socială la nivel de individ și grup; • Numărul de servicii sociale pe categorii de beneficiari (persoane vârstnice, persoane fără adăpost, persoane fără venituri sau cu venituri reduse, tineri aflați în dificultate); • Satisfacția managementului cu privire la capacitatea personalului de a realiza evaluarea corectă și completă a nevoilor beneficiarilor; • Numărul de îmbunătățiri operate în procesul de evaluare/reevaluare la sugestia beneficiari/reprezentanți legali/convenționali; • Procentul angajaților care apreciază că dețin competențele de comunicare necesare pentru relaționarea cu beneficiarul pe durata acordării serviciilor de îngrijire personală;
Obiectiv operațional 2		
Nu este cazul	Se vor avea în vedere monitorizarea și evaluarea programelor propuse, elaborarea unor rapoarte anuale de performanță a acestora.	• Procentul beneficiarilor/reprezentanților legali/convenționali care apreciază că sugestiile formulate cu privire la conținutul materialelor de informare au fost implementate de furnizorul de servicii sociale; • Procentul schimbărilor operate în modul de derulare a procesului de evaluare/reevaluare a nevoilor individuale/situației personale a beneficiarilor, ca urmare a

		sugestiilor și propunerilor făcute de beneficiari/reprezentanți legali/convenționali; • Procentul măsurilor de prevenire și combatere a tratamentului abuziv introduse la sugestia beneficiarilor/reprezentanților legali/convenționali ; • Procentul familiilor beneficiarilor care apreciază pozitiv informarea și consilierea cu privire la îngrijirea și relaționarea cu persoanele vârstnice dependente; • Procentul beneficiarilor/managerilor care au declarat că optimizarea serviciilor oferite s-a făcut și ca urmare a creșterii nivelului de implicare a beneficiarilor/reprezentanților legali/convenționali în evaluarea/reevaluarea nevoilor, în ultimul an
Obiectiv operațional 3		
Nu este cazul	Se va avea în vedere monitorizarea și evaluarea măsurilor propuse	• Ponderea fiecărui tip de finanțare (clasică și alternativă) din totalul finanțărilor atrase; • Dinamica fiecărui tip de finanțare (clasică și alternativă) din totalul finanțărilor atrase; • Dinamica finanțării echipamentelor și materialelor necesare realizării activității de îngrijire personală; • Procentul managerilor care s-au declarat satisfăcuți de capacitatea organizației de a finanța întreținerea echipamentelor și materialelor necesare realizării activității de îngrijire personală • Procentul managerilor care s-au declarat satisfăcuți de capacitatea

		organizației de a finanța formarea profesională continuă a personalului implicat în derularea activităților de recuperare/reabilitare funcțională • Procentul managerilor care s-au declarat satisfăcuți de capacitatea organizației de a finanța întreținerea infrastructurii necesare pentru asigurarea asistenței medicale • Gradul de finanțare a întreținerii infrastructurii necesare pentru asigurarea asistenței sociale
Obiectiv operațional 4		
Nu se aplică.	Se va avea în vedere monitorizarea și evaluarea măsurilor propuse	• Numărul deciziilor implementate ca urmare a sesizărilor/ reclamațiilor făcute de persoanele vârstnice/reprezentanți legali/convenționali/familii; • Procentul persoanelor vârstnice/ reprezentanților legali/convenționali care apreciază că opiniile exprimate prin sesizări/reclamații influențează pozitiv deciziile din cadrul centrului • Numărul deciziilor implementate de cantina socială ca urmare a sugestiilor făcute de beneficiari; • Numărul deciziilor care privesc tinerii aflați în dificultate;

III. Creșterea capacității de transport în contextul Strategiilor integrate de dezvoltare durabilă pentru perioada 2016-2030 la nivelul Consiliului Local Deva

Partea I. ANALIZELE CARE SUSȚIN DEFINIREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI LA CONSILIUL LOCAL DEVA

1. Politica în domeniul transporturilor în plan european și național (cadrul european extras din materialul MAE)

Transporturile sunt indispensabile dezvoltării relațiilor economice dintre țările membre UE, constituind scheletul fizic al Pieței Interne. Politica în domeniul transportului urmărește promovarea unor servicii de transport eficiente și sigure, dar și responsabile sub aspectul protecției mediului și al implicațiilor sociale. La nivel european există deja norme comune în domeniile cheie ale sectorului, de la accesul la piață până la exercitarea ocupației de operator de transport, sistemele de tarificare-taxare a infrastructurii, standardele sociale minime pentru angajații din sector.

Politica europeană a transporturilor este una dintre primele politici comunitare comune, baza sa legală fiind stabilită încă din 1957, prin Tratatul de la Roma. Scopul principal al acestei politici a fost liberalizarea serviciilor și deschiderea piețelor de transport pentru a facilita realizarea Pieței Interne.

Transporturile contribuie la realizarea libertăților fundamentale pe Piața Internă, respectiv circulația liberă a persoanelor, bunurilor și serviciilor în condiții de acces concurențial la piață pentru toți operatorii de transport care activează în UE. Politica a cunoscut evoluții multiple în timp. În anii 90, operatorii străini și-au putut extinde operațiunile cu mai multă ușurință în alte state membre. UE a început să introducă standarde comune de poluare, siguranță, protecția mediului, calitatea rețelelor de transport. În 1995 a fost lansat conceptul rețelelor Trans-Europene pentru transportul feroviar, rutier și pe apă. După extinderea UE (în 2004 și 2007), conectarea cu statele membre noi a devenit un obiectiv.

TEN-T presupune o rețea de transport europeană unică, multimodală, care cuprinde toate modurile de transport: terestru, maritim și aerian, asigură conexiuni internaționale și permite circulația rapidă a bunurilor și persoanelor în Piața Internă și cu țările vecine. Din anul 2008 a început un proces de revizuire a TEN-T, concretizat prin publicarea, de Comisia Europeană, a propunerii de Regulament privind noile orientări ale rețelelor trans-europene de transport și a propunerii de Regulament de înființare a instrumentului financiar Connecting Europe Facility (ambele la 19 octombrie 2011). Revizuirea era necesară fiindcă sistemul actual de transport al UE este format din „petice”, cu multe întreruperi la frontierele dintre statele membre. Conceptul

cheie al noii abordări este concentrarea resurselor UE asupra conexiunilor lipsă (transfrontaliere și alte tipuri), care aduc maximum de valoare adăugată europeană și care nu s-ar realiza de la sine.

Regulamentul TEN-T stabilește harta rețelei de transport, termenele de realizare și cerințele minime de calitate ale diferitelor tipuri de infrastructuri. Regulamentul CEF este un instrument de finanțare a unei părți din rețeaua centrală. În condițiile în care resursele financiare pentru transport sunt limitate, susținerea financiară a UE va fi limitată la 10 coridoare care acoperă principalele fluxuri de trafic din Uniune. România este prezentă pe două din cele 10 coridoare.

Regulamentul CEF prevede ca o sumă de 10 mld. euro din Fondul de coeziune să fie utilizate potrivit regulilor CEF, doar pentru secțiuni de infrastructură situate în statele de coeziune. În primii trei ani ai exercițiului financiar (1 ian. 2014 - 31 dec. 2016) cele 10 miliarde vor fi distribuite între statele de coeziune potrivit cheii de alocare utilizate pentru Fondul de coeziune. După această perioadă, statele de coeziune vor fi în concurență pentru atragerea fondurilor neutilizate. Finanțarea CEF este acordată proiectelor într-o procedură competitivă. COM stabilește prioritățile de finanțare pentru Programul Multianual și pentru Programele Anuale prin cereri de proiecte (așa-numitele call-uri anuale și multianuale).

În prezent, politica în domeniul transporturilor a ajuns să cuprindă toate modurile de transport și să reglementeze aspecte punctuale, astfel, în 2011, Comisia Europeană a lansat un nou exercițiu vizionar – Carte Albă - privind viitorul politicii de transport la orizontul 2050, care pune accent pe sustenabilitate (reducerea impactului asupra mediului – transportul consumă circa 30% din energia generată în UE) și continuarea liberalizării. Ea stabilește obiective ambițioase privind reducerea dependenței Europei de importurile de petrol, îmbunătățirea mediului, scăderea numărului accidentelor și reducerea semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră. Aceste obiective trebuie încadrate în contextul unei creșteri continue a cererii de transport, al diferențelor în ceea ce privește evoluția modurilor de transport, al schimbărilor demografice și al slăbirii capacității de investiții a autorităților publice. „Cartea albă privind transportul competitiv și durabil”, răspunde principalelor provocări cu care se va confrunta Uniunea Europeană în următoarele decenii în domeniul transporturilor. Astfel, Cartea Albă devine baza de fundamentare a viitoarelor documente de politici publice în domeniul transporturilor, cât și a actualizării documentelor strategice și monitorizării obiectivelor dezvoltării durabile în acest domeniu.

În concordanță cu această inițiativă europeană, Comisia Europeană a adoptat la 30 ianuarie 2013, un amplu pachet de propuneri menit să îmbunătățească mediul concurențial și implicit calitatea serviciilor de transport feroviar în Europa, având în vedere obiectivul major al acestuia – reducerea cu 60% a emisiilor de CO₂ în domeniul transporturilor până în anul 2050. Obiectivul principal al pachetului feroviar este acela de a îmbunătăți calitatea și eficiența serviciilor de transport feroviar prin eliminarea obstacolelor rămase legale, instituționale și tehnice, promovarea performanței sectorului feroviar și a competitivității acestuia.

Obiectivele Comisiei (reducerea numărului de accidente, eficiența energetică a transportului, creșterea ratei de utilizare a trenurilor și a forței de muncă, îmbunătățirea calității locului de muncă în domeniul transportului, dezvoltarea infrastructurii, etc.) cuprinse în Cartea Albă a Transporturilor – viitorul politicii de transport, sunt valabile și astăzi în ciuda eforturilor depuse de statele membre în cadrul negocierilor.

Comisia și-a anunțat intenția de a introduce noi inițiative în domeniul transportului pe parcursul anului 2016. În momentul de față Comisia are în vedere lansarea unor propuneri ce au în vedere dimensiunea socială a transportului, aceasta reflectându-se atât în privința remunerației, cât și în privința calificării, avansării în carieră siguranței, securității locului de muncă. Evoluția dosarelor de transport în cadrul negocierilor europene este greoaie avându-se în vedere fragmentarea infrastructurii de transport în spațiul european.

Trecând în revistă principalele documente strategice elaborate la nivelul Comisiei europene, se poate face următoarea prezentare succintă:

Anul Documentul strategic

- | | |
|------|---|
| 2005 | Comunicarea Comisiei intitulată „O strategie tematică pentru mediul urban”; |
| 2006 | Comunicarea Comisiei intitulată „Logistica transporturilor de mărfuri în Europa - cheia mobilității durabile”; |
| 2006 | Comunicarea Comisiei intitulată „Pentru o Europă în mișcare - Mobilitate durabilă pentru continentul nostru: evaluare intermediară a Cărții albe a Comisiei din 2001 privind transporturile”; |
| 2007 | Cartea verde a Comisiei - Către o nouă cultură a mobilității urbane; |
| 2007 | Comunicarea Comisiei intitulată „Un cadru competitiv de reglementare privind autovehiculele pentru secolul XXI. Poziția Comisiei privind raportul final al grupului la nivel înalt CARS 21. Contribuție la strategia UE de creștere economică și ocupare a forței de muncă”; |
| 2007 | Comunicarea Comisiei intitulată „Pentru o mobilitate mai sigură, mai curată și mai eficientă în Europa: primul raport privind inițiativa „Vehicule inteligente”; |
| 2007 | Comunicarea Comisiei – Plan de acțiune privind logistica transportului de marfă; |
| 2007 | Cartea verde a Comisiei intitulată „Către o nouă cultură a mobilității urbane”; |
| 2007 | Propunerea revizuită de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic; |
| 2007 | Regulamentul (CE) nr. 1370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2007 privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69 și nr. 1107/70 ale Consiliului (actualizat în 2017); |
| 2009 | Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Planul de acțiune privind mobilitatea urbană |
| 2010 | Cartea albă intitulată „Politica europeană în domeniul transporturilor în perspectiva anului 2010: momentul deciziilor”; |

- 2010 Comunicarea Comisiei - Siguranța rutieră: orientări pentru politica de siguranță rutieră 2011-2020;
- 2010 Directiva 2010/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 iulie 2010 privind cadrul pentru implementarea sistemelor de transport inteligente în domeniul transportului rutier și pentru interfețele cu alte moduri de transport;
- 2011 Carte Albă - Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor;
- 2013 Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Împreună pentru o mobilitate urbană competitivă care utilizează eficient resursele;
- 2020 Guidelines for developing and implementing a Sustainable Urban Mobility Plan (2nd edition).

România corelează obiectivele politicii europene în domeniu cu politicile naționale ce au în vedere nevoile de dezvoltare ale țării în toate sectoarele transportului - aerian, rutier, feroviar, naval și multimodal cuprinse în Master Planul General de Transport ce a fost agreat cu Comisia Europeană.

România subliniază necesitatea diminuării diferențelor regionale și a decalajelor existente la nivelul Uniunii Europene, inclusiv luarea în considerare a nevoilor specifice ale statelor membre de la periferia Uniunii Europene, pentru a nu conduce la o mai mare accentuare a discrepanțelor dintre Statele Membre, menținerea blocajelor în trafic și neatingerea obiectivului de îmbunătățire a accesibilității și a conectivității în interiorul și în exteriorul frontierelor UE.

Pentru România rămâne prioritar obiectivul de reducere a decalajelor și deficitelor de infrastructură față de restul UE. Cuplarea la politica în domeniul transporturilor prezintă însemnătate aparte ca urmare a distanței mai mari față de centrul geografic al UE, unde se situează state membre cu care România derulează relații economice și comerciale intense. Ca țară aflată la frontiera Uniunii, pentru România este relevantă și dezvoltarea legăturilor de transport cu țările vecine non-UE, la standarde europene.

La nivel național, strategiile dezvoltate au urmărit extinderea infrastructurii de transport și creșterea calității acesteia. Cel mai important document strategic elaborat în România este Master Planul General de Transport, adoptat în 2015, care urmărește corelarea politicii europene cu interesele naționale. În privința transporturilor publice locale, principalele acte normative sunt Legea 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice și Legea nr. 92/2007 a serviciilor de transport public local.

Trecând în revistă principalele documente strategice elaborate la nivel național, se poate face următoarea prezentare succintă:

Anul Documentul strategic

- 2002 O.U.G. nr. 195 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- 2003 Legea nr. 38/2003 privind transportul în regim de taxi și în regim de închiriere;
- 2006 H.G. nr. 1391 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a O.U.G. nr. 195/2002

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



- privind circulația pe drumurile publice;
- 2006 Legea nr. 51 a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- 2007 Legea nr. 92 a serviciilor de transport public local, cu modificările și completările ulterioare;
- 2007 Ordinul nr. 272 pentru aprobarea Normelor-cadru privind stabilirea, ajustarea și modificarea tarifelor pentru serviciile de transport public local de persoane – actualizat;
- 2007 Ordinul nr. 972 privind pentru aprobarea Regulamentului-cadru pentru efectuarea transportului public local și a Caietului de sarcini-cadru al serviciilor de transport public local – actualizat;
- 2011 Ordonanța nr. 27 privind transporturile rutiere, modificată prin O.U.G. nr. 11/2013;
- 2011 Ordinul nr. 980 al Ministerului Transporturilor pentru aprobarea Normelor metodologice privind aplicarea prevederilor referitoare la organizarea și efectuarea transporturilor rutiere și a activităților conexe acestora stabilite prin O.G. nr. 27/2011 privind transporturile rutiere;
- 2015 Master Planul General de Transport al României;
- 2015 Strategia Națională pentru Siguranță Rutieră pentru perioada 2015–2020;
- 2016 Legea nr. 99 privind achizițiile sectoriale, cu modificările și completările ulterioare;
- 2016 Legea nr. 100 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii;
- 2016 H.G. nr. 394 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului sectorial/acordului-cadru din Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale;
- 2018 Legea nr. 328 pentru modificarea și completarea Legii serviciilor de transport public local nr. 92/2007;

2. Strategia de mobilitate urbană durabilă a Municipiului Deva 2016-2030

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD) elaborat pentru perioada 2016-2030 are ca scop realizarea unui sistem de transport orientat către realizarea următoarelor obiective:

- Accesibilitatea tuturor cetățenilor către destinațiile și serviciile esențiale;
- Siguranța și securitatea tuturor utilizatorilor sistemului de transport și reducerea accidentelor rutiere;
- Crearea unui mediu sănătos prin reducerea poluării atmosferice și fonice, a emisiilor de gaze cu efect de seră și a consumului de energie;
- Realizarea unei eficiențe economice și a rentabilității transportului de bunuri și persoane;
- Realizarea unei calități a mediului urban prin creșterea atractivității peisajului urban în beneficiu cetățenilor din municipiul Deva.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



Planul urbanistic general al Municipiului Deva reprezintă principalul instrument de planificare operațională, constituind baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare. Documentul a fost actualizat prin studiul: „Continuarea și finalizarea PUG și RLU Municipiul Deva, localitatea componentă Sântuhaln, satele aparținătoare Archia, Bârcea Mică și Cristur” în noiembrie 2015.

Înscriindu-se în cadrul POIM 2014-2020 documentul strategic elaborat realizează o amplă analiză a situației existente la momentul elaborării și stabilește viziunea și misiunea strategică de dezvoltare durabilă până în anul 2020, incluzând principiile dezvoltării durabile și un portofoliu de acțiuni și proiecte.

Planul integrat de mobilitate urbană durabilă al Municipiului Deva are la bază un model de transport, creat pe baza analizelor realizate asupra situației existente și a datelor obținute în urma procesului de colectare a datelor.

Un model de transport constituie o reprezentare computerizată a circulației persoanelor, mărfurilor și vehiculelor, în cadrul sistemului de transport. Modelul de transport este dezvoltat pentru o anumită arie de studiu, care este împărțită în unități teritoriale, denumite zone.

Modelul de transport are rolul de a crea o imagine a modului în care comportamentul de călătorie, modelele de călătorie și solicitările vor reacționa în timp la schimbări de politici de transport, infrastructură sau servicii, la variații ale nivelului populației sau la schimbări ale distribuției spațiale a acesteia, la schimbări socio-economice.

Un model de transport trebuie să reprezinte, la un nivel acceptabil, situația existentă a transportului în ceea ce privește cererea de călătorii și condițiile de exploatare. Aceasta este măsurată în materie de moduri de călătorie, număr de vehicule pe rețea, timp de călătorie și localizare și amplitudine a fenomenului de congestie.

Modelul de Transport a fost dezvoltat pe baza analizelor situației existente cu privire la tiparele de călătorie existente și va fi utilizat la evaluarea proiectelor individuale propuse, cât și pentru evaluarea întregului plan general de mobilitate.

Pentru elaborarea Planului de mobilitate urbană al Municipiului Deva a fost folosit un model de transport simplu, având la bază programele software Synchro și SimTraffic, și matrice de calcul pentru estimarea generării și atragerii deplasărilor, distribuției între zone și distribuției între modurile de transport.

Synchro este o aplicație de analiză macroscopică și optimizare a traficului, având la bază metodologia Highway Capacity Manual (metodele 2000 și 2010) pentru intersecții semnalizate și sensuri giratorii.

SimTraffic este o aplicație software de microsimulare a traficului, care permite inclusiv modelarea vehiculelor individuale. Cu ajutorul SimTraffic pot fi modelate intersecții semaforizate și nesemaforizate, precum și secțiuni de drum cu autovehicule, camioane, pietoni și autobuze.

3. Aspecte ale infrastructurii de transport a Municipiului Deva și analiza SWOT a acesteia

Capacitatea de circulație rutieră

Situată în partea centrală a județului Hunedoara, municipiul Deva se află la intersecția fluxurilor de trafic ce leagă zona centrală a țării cu zona de vest prin intermediul DN 7 (E 15) Sebeș – Deva – Arad – Nădlac, și zona de sud cu cea de nord prin DN 66 și DN 76 care formează împreună drumul E 79 Calafat – Craiova – Petroșani – Simeria – Deva – Brad – Oradea – Borș.

Planul de dezvoltare 2007-2013 prevedea traversarea municipiului Deva de către Coridorul IV pan-european Nădlac – Arad - -Timișoara – Lugoj – Deva – Sibiu – Pitești – București – Cernavodă – Constanța cu scopul asigurării unor legături mai rapide și de fluidizare a traficului pe celelalte drumuri din regiune, lucrare nefinalizată nici în prezent.

În partea de nord a Municipiului Deva se asigură legătura cu Autostrada A1, de care este separat prin Râul Mureș. Prin această legătură, Municipiul Deva este racordat la rețeaua TransEuropeană de Transport centrală (TEN-T).

Având în vedere faptul că zona administrativă Deva cuprinde și localități aparținătoare, trebuie subliniat faptul că serviciile specifice ale administrației publice locale în colaborare cu Compania de Drumuri Naționale și Autostrăzi din România au în responsabilitate trei categorii de drumuri, și anume: naționale, județene și comunale (tabelul nr.1.1).

Tabelul nr.1.1. Rețeaua rutieră aflată în responsabilitatea Consiliului Local Deva

Nr.crt.	Categorie drum	Lungime (km)	% din total
	<i>Drumuri naționale, din care</i>	6,8	35,5%
	• DN 7	6,8	
	• DN 76	-	
	<i>Drumuri județene, din care</i>	4,5	23,5%
	• DJ707J	2,0	
	• DJ708E	2,5	
	<i>Drumuri comunale, din care</i>	7,85	41%
	• DC123	1,1	
	• DC124	2,6	

• DC125A	1,4	
• DC127	2,0	
• DC129	0,75	
TOTAL	19,5	100%

Sursa: Consiliul Local al Municipiului Deva, *Strategia integrată pentru dezvoltare urbană a municipiului Deva, 2014-2023*

Factorii de decizie apreciază că, în cea mai mare parte a timpului, traficul pe toate intrările în municipiul Deva a fost unul greoi până în anul 2013, după care situația s-a îmbunătățit apreciabil.

Referitor la capacitatea de circulație interurbană, aceasta este corespunzătoare pe toată rețeaua existentă de drumuri naționale, fiind asigurate majoritar condiții de circulație pe două benzi pe sens.

În anul 2016, firma Sigma Mobility Engineering a realizat un studiu de trafic al Municipiului Deva care a avut ca obiective:

- Realizarea unui model de transport calibrat și validat pe baza datelor socio-economice și de trafic culese în cadrul anchetelor de trafic;
- Determinarea fluxurilor de trafic;
- Determinarea traficului de calcul pentru dimensionarea sistemului rutier.

Modelarea transporturilor constituie o reprezentare abstractizată a deplasării persoanelor și mărfurilor în cadrul sistemului de transport. Aceasta are rolul de a crea o imagine a modului în care cererea de transport va reacționa în timp la schimbări aduse la nivelul ofertei de transport, exprimată prin politici de transport, infrastructură și servicii de operare.

Transportul în regim de taxi este asigurat de un număr de aproximativ 300 autovehicule care dispun de autorizații de funcționare.

Funcțiile de licențiere, monitorizare și control sunt deținute de serviciile specializate ale primăriei. Eforturi deosebite au fost și sunt depuse pentru eliminarea practicilor ilegale (de tip piraterie), prin care se afectează siguranța și securitatea cetățenilor. Eficiența demersurilor întreprinse la acest nivel a fost mult îmbunătățită datorită conlucrării permanente cu Poliția municipală / județeană, precum și cu Poliția locală.

Mijloacele alternative de mobilitate reprezentate de biciclete, solicită o rețea dezvoltată de piste specifice și o stare bună a infrastructurii, care se apreciază că este insuficientă în prezent.

Transportul de marfă se realizează pe ruta ocolitoare a municipiului Deva. Cea mai mare parte a traficului greu de tranzit a fost preluat de autostrada A1 care rulează paralel cu orașul, fiind despărțită de acesta prin Râul Mureș. Totuși, există în continuare un procent de 25% dintre vehiculele grele care pătrund în municipiu și tranzitează orașul, restul având zona de destinație pe teritoriul municipiului.

Sistemul de parcuri se caracterizează prin existența unui număr relativ însemnat de parcuri taxate prin abonamente anuale, parcuri publice netaxate. Cu toate acestea sistemul de parcuri prezintă și deficiențe date de lipsa unui sistem inteligent de management și de informare a utilizatorilor asupra disponibilității spațiilor de parcare.

Circulația feroviară este facilitată de existența magistralei feroviare 200, București – Deva – Arad – Curtici.

Din punct de vedere al accesibilității feroviare, Municipiul Deva, prin poziția sa geografică, prezintă avantajul de a fi situat pe Coridorul paneuropean de transport multimodal IV, așa cum s-a specificat deja. Municipiul Deva dispune de o gară modernă, care asigură accesul în împrejurimi a călătorilor pe calea ferată, precum și de o Agenție de voiaj CFR.

Din punct de vedere al **accesibilității pe apă**, se poate afirma că, în prezent, nu este folosit potențialul râului Mureș, deși este cuprins în planul național al rețelelor navigabile, conform Legii nr. 363/2006 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național.

Referitor la **accesibilitatea aeriană**, la nivelul municipiului Deva nu există un aeroport. În schimb, în apropierea municipiului Deva se află aeroportul Săulești, destinat activităților aviatice sportive. Pe de altă parte, pe o rază de cca. 150 km se află trei aeroporturi internaționale, și anume Timișoara, Sibiu și Cluj-Napoca.

Transportul pe cablu (telecabina) reprezintă unul dintre atracțiile turistice ale zonei pentru facilitarea accesului către Cetatea Devei.

Telecabina este singurul ascensor înclinat din România, iar din punct de vedere al lungimii traseului - 278 metri și a diferenței de nivel - 158 metri, este primul din Europa. Instalația asigură legătura mecanică de la stația de plecare, situată la cota 180,00 metri, până la platforma intermediară a Cetății Deva, situată la cota 342,65 metri, respectiv o diferență de nivel de circa 160,00 metri.

Cu ocazia elaborării Strategiei Integrate pentru Dezvoltarea Urbană a Municipiului Deva, a fost realizată o analiză SWOT a infrastructurii de transport care presupune următoarele:



S Strength (Puncte tari)

- Care sunt avantajele entității ;
- Ce face bine entitatea ?
- Ce caracteristici favorabile există ?



W Weakness (PUNCTE SLABE)

- Ce nu face bine entitatea ?
- Ce trebuie să preocupe entitatea ?
- Care sunt dezavantajele entității ?

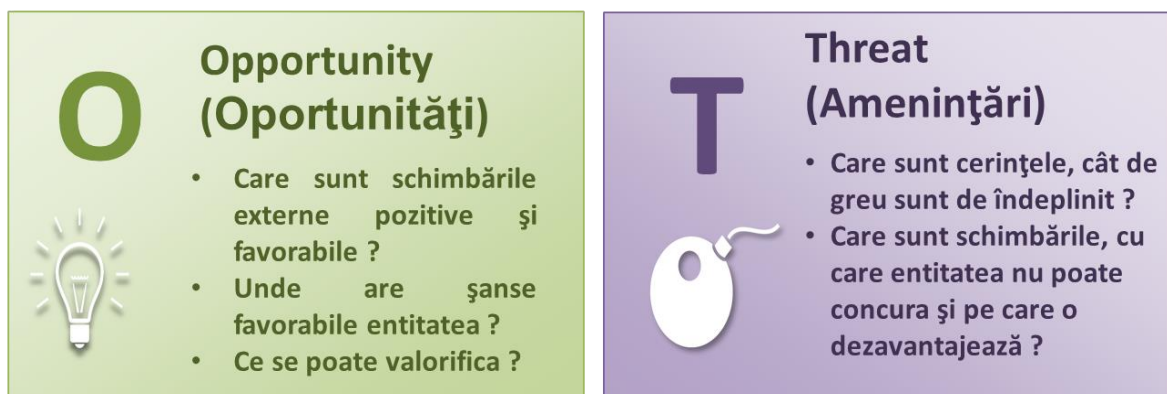


Figura nr.1.1. Schema analizei SWOT

Sursa: adaptare după MFP, *Managementul strategic și planificarea strategică în instituțiile publice. Manualul participanților*, octombrie 2011

Având în vedere cele de mai sus, au fost obținute următoarele rezultate:

a) Analiza mediului intern

Tabelul nr.1.2. Analiza mediului intern

Strenght (Puncte tari)	Weakness (Puncte slabe)
1. Rețeaua de transport rutieră cu conectivitate ridicată, datorită racordării la rețeaua TEN-T;	1. Lipsa de atractivitate a transportului în comun, datorită stării infrastructurii de transport public, respectiv a vehiculelor de transport în comun și a stațiilor;
2. Dezvoltarea rețelei rutiere prin darea în folosință a autostrăzii Nădlac-Arad-Timișoara-Lugoj-Deva-Sibiu și a realizării drumului expres cu patru benzi în punctul Deva;	2. Infrastructura rutieră precară, inclusiv trotuare;
3. Îmbunătățirea stării tehnice a sistemului rutier din ultimii ani, ca urmare a intervențiilor de modernizare a străzilor și trotuarelor;	3. Lipsa informațiilor referitoare la transportul public;
4. Sistem integrat de management al traficului rutier;	4. Crearea de congestii de circulație în orele de vârf;
5. Existența autostrăzii asigură devierea unei mari părți a transportului de marfă, care nu mai tranzitează orașul;	5. Lipsa de eficiență economică a transportului public local;
6. Reabilitarea recentă a trotuarelor;	6. Numărul mare de deplasări cu autovehicule private, raportat la deplasările cu transportul public;

Strenght (Puncte tari)	Weakness (Puncte slabe)
7. Existența pistelor de biciclete;	7. Utilizarea excesivă mijloacelor de transport poluante și lipsa unei politici coerente de încurajare a utilizării de vehicule ecologice;
8. Existența de zone pietonale amenajate, care conduc la creșterea accesibilității și atractivității spațiului public;	8. Acoperirea redusă a transportului public pentru satele aparținătoare;
9. Marcajele pietonale, semnele pietonale și semnele de circulație sunt bine semnalizate	9. Lungimea redusă a pistelor de biciclete amenajate;
	10. Lipsa unui sistem de bike-sharing;
	11. Inexistența stațiilor intermodale, care să permită transferul între modurile de transport, cu efect negativ asupra accesibilității;
	12. Inexistența semnalizării rutiere dinamice specifice pentru deplasările cu bicicleta;
	13. Lățimea necorespunzătoare a trotuarelor;
	14. Problemele legate de siguranța pietonilor la traversarea unor artere de circulație cu trafic intens și viteze de deplasare mari;
	15. Lipsa unor măsuri care să crească siguranța pentru utilizatorii transportului public;
	16. Numărul redus al locurilor de parcare, ceea ce conduce la disconfort, dar și la ocuparea suprafeței de rulare a vehiculelor cu autovehicule parcate, rezultând o diminuare a capacității de transport a rețelei rutiere;
	17. Suprafața redusă a zonelor pietonale;
	18. Lipsa amenajării unor zone cu nivel ridicat de complexitate ca zone pietonale/ semipietonale sau ca puncte intermodale;
	19. Poluarea produsă de activitatea de transport.

Sursa: Primăria Municipiului Deva – *Strategia Integrată pentru Dezvoltare Urbană a Municipiului Deva 2014-2023*

În ceea ce privește mediul extern, este necesară determinarea oportunităților și amenințărilor. **Oportunitățile** se concretizează în factorii de mediu externi pozitivi pentru entitate, altfel spus șansele

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



oferite de mediu pentru a-și stabili o nouă strategie sau a-și reconsidera strategia existentă în scopul exploataării profitabile a oportunităților apărute. Oportunitățile există pentru fiecare entitate, trebuie numai identificate pentru a se stabili la timp strategia necesară fructificării lor.

Amenințările sunt factori de mediu externi negativi, altfel spus, situații sau evenimente care pot afecta nefavorabil, în măsură semnificativă, capacitatea entității de a-și realiza integral obiectivele stabilite, determinând reducerea performanțelor ei economico-financiare.

În încercarea de a realiza o analiză a mediului extern la nivelul municipiului Deva cu privire la infrastructura de transport, s-a ajuns la rezultatele din tabelul nr.1.3

Tabelul nr.1.3. Analiza mediului extern

Opportunities (Oportunități)	Threats (Amenințări)
1. Posibilitatea de accesare a fondurilor europene în scopul soluționării problemelor legate de mobilitatea urbană durabilă; 2. Dezvoltarea și modernizarea rețelei rutiere prin realizarea de drumuri multiple de acces la autostrada Nădlac-Arad-Timișoara-Lugoj-Deva-Sibiu; 3. Implementarea proiectului de reabilitare a liniei de cale ferată Frontieră – Curtici – Simeria, parte componentă a Coridorului IV Pan – European, pentru circulația trenurilor cu viteză maximă de 160 km/h; 4. Deschiderea populației pentru utilizarea mijloacelor de transport alternative: bicicleta, mersul pe jos; 5. Disponibilitatea exprimată de populație în a renunța la deplasările cu vehiculul personal, în condițiile existenței unui transport public accesibil, confortabil și sigur; 6. Existența sistemului de management adaptiv al traficului, care poate fi extins și integrat cu un sistem de management al transportului public; 7. Existența unor investiții externe (SNCFR) planificate pentru extinderea infrastructurii rutiere prin construirea de poduri peste calea ferată; 8. Existența Planului de Mobilitate Urbană Durabilă	1.Capacitate redusă de absorbție a fondurilor comunitare la nivel național; 2.Neaccesarea de fonduri europene; 3.Neaccesarea multor finanțări datorită lipsei de la bugetul propriu al județului a resurselor financiare necesare cofinanțării; 4.Politica de parcare existentă încurajează deplasarea cu autovehiculul personal în zonele centrale aglomerate; 5.Tendința generală de creștere a numărului de accidente rutiere și victime; 6.Atractivitatea redusă a transportului feroviar; 7.Amplificarea disfuncționalităților în domeniul transportului de călători; 8.Resurse bugetare reduse față de nevoia de investiții în infrastructură



Sursa: Primăria Municipiului Deva – *Strategia Integrată pentru Dezvoltare Urbană a Municipiului Deva 2014-2023*

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



PARTEA a II-a. PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ

Secțiunea 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică

- 1. Argumente în favoarea inițierii propunerii de politică publică*
- 2. Care sunt problemele care necesită acțiunea de elaborarea a unei propuneri de politică publică în domeniul transporturilor?*
- 3. Care sunt cauzele și efectele problemelor?*
- 4. Prezentarea datelor statistice care susțin definirea problemei*
- 5. Ce grupuri sunt afectate și în ce măsură?*

Procesul de elaborare a unei politici publice se caracterizează prin faptul că reprezintă atât un proces analitic, cât și un proces politic.

Din perspectiva procesului analitic, elaborarea politicilor publice reprezintă identificarea de soluții pentru problemele existente, făcând apel la raționalitate în vederea îndeplinirii scopurilor publice. În acest caz, cheia procesului de elaborare a politicii constă în definirea corectă a problemei, identificarea și analiza unui set de soluții adecvat, selectarea alternativei care rezolvă cel mai bine problema.

Dezvoltarea orașelor determină creșterea nevoii de mobilitate a persoanelor, mărirea distanțelor de călătorie și numărul de autovehicule utilizate. Creșterea mobilității urbane reprezintă o povară pentru autoritățile publice locale, confruntate cu creșterea densității populației, a numărului de autovehicule în trafic, dar și a cerințelor de dezvoltare durabilă. Importanța vitală a transportului public pentru comunitatea locală și pentru rezolvarea problemelor adiacente care apar impune o planificare eficientă a acestuia și o integrare în strategia de dezvoltare a orașului. Eșecul în atingerea acestui obiectiv are consecințe negative asupra mobilității urbane și, în subsidar, și asupra altor aspecte ale vieții socio-economice locale. Persoanele cu venituri ridicate vor utiliza autoturismele personale, congestionând și mai mult traficul rutier, iar persoanele defavorizate vor avea probleme în accesul la servicii de bază, educaționale, medicale și transport către locul de muncă.

Un serviciu de transport public eficient și de calitate îmbunătățește mobilitatea cetățenilor și are beneficii economice, sociale și de mediu pentru comunitatea locală. Aceste obiective pot fi asigurate printr-o politică publică în domeniul transportului ce ia în considerare interesele diferite ale tuturor stakeholderilor implicați. În centrul acestei politici stă transportul public în comun, cel care poate rezolva multe dintre problemele legate de transport la nivel local. Obiective conexe, cum ar fi transportul de mărfuri, inclusiv tranzitul, transportul în regim de taxi, parcurile de reședință și ocazionale sunt legate în mod direct de calitatea sistemului de transport în comun, motiv pentru care acesta este elementul central al politicii publice în domeniul transportului la nivel local și, uneori, ajunge să se identifice cu acesta.

Planificarea transportului public de persoane la nivel local, ca element central al politicii publice în domeniul transportului, trebuie să răspundă următoarelor cerințe:

- impact redus asupra mediului ambiant;
- creșterea gradului de acoperire cu trasee a localității;
- optimizarea traseelor;
- acoperirea cererii de transport prezente și viitoare;
- siguranță în trafic;
- respectarea drepturilor pasagerilor;
- asigurarea confortului pasagerilor și respectarea regulilor de igienă;
- respectarea programului orar;
- modernizarea parcului de autovehicule;
- asigurarea unor servicii corespunzătoare de reparații și întreținere pentru mijloacele de transport.

Evoluțiile înregistrate până în prezent, deși aduc în prim plan o serie de aspecte pozitive în domeniul *transporturilor* în municipiul Deva, se constată existența și/sau perpetuarea unor probleme care solicită găsirea și aplicarea unor soluții care să contribuie la consolidarea capacității sistemului de transport pliat pe nevoile aflate în comunitate.

Analiza efectuată de factorii responsabili din cadrul municipiului Deva cu ocazia elaborării *Strategiei integrate pentru dezvoltare urbană în perioada 2014-2023*, subliniază o serie de elemente negative, specifice municipiului printre care:

- lipsa de atractivitate a transportului în comun, datorită stării infrastructurii de transport public, respectiv a vehiculelor de transport în comun și a stațiilor;
- infrastructură rutieră, inclusiv trotuare în stare precară;
- lipsa informațiilor referitoare la transportul public;
- crearea de congestii de circulație în orele de vârf;
- lipsa de eficiență economică a transportului public local;
- numărul mare de deplasări cu autovehicule private, raportat la deplasările cu transportul public;
- utilizarea excesivă a mijloacelor de transport poluante și lipsa unei politici coerente de încurajare a utilizării de vehicule ecologice;
- acoperirea redusă a transportului public pentru satele aparținătoare;
- lungimea redusă a pistelor de biciclete amenajate;
- inexistența stațiilor intermodale, care să permită transferul între modurile de transport, cu efect negativ asupra accesibilității;
- inexistența semnalizării rutiere dinamice specifice pentru deplasările cu bicicleta;
- lățimea necorespunzătoare a trotuarelor;
- problemele legate de siguranța pietonilor la traversarea unor artere de circulație cu trafic intens și viteze mari de deplasare;
- lipsa unor măsuri care să crească siguranța pentru utilizatorii transportului public;

- numărul redus al locurilor de parcare, ceea ce conduce la disconfort, dar și la ocuparea suprafeței de rulare a vehiculelor cu autovehicule parcate, rezultând o diminuare a capacității de transport a rețelei rutiere;
- suprafața redusă a zonelor pietonale;
- poluarea produsă de activitatea de transport.

Având în vedere deficiențele constatate, se pot formula patru direcții de acțiune care pot fi supuse analizei și care necesită o schimbare de paradigmă în modul în care ne gândim la sistemul de transport și la măsurile care pot fi luate în vederea consolidării capacității acestuia în contextul Strategiei de dezvoltare integrată de dezvoltare durabilă 2020-2030 în cadrul Consiliului Local Deva.

5. **Infrastructura rutieră** reprezintă fundamentul necesar susținerii unui sistem real de transport. Infrastructura rutieră este încă slab dezvoltată, iar sumele alocate din buget pentru dezvoltarea sistemului rutier sunt reduse;
6. **Managementul traficului rutier** asigură corelarea în limita posibilităților a următorilor parametri mai importanți: mobilitatea populației, gradul de motorizare, densitatea populației din diferite zone, capacitatea de trafic inclusiv staționarea și parcare a autovehiculelor pentru a asigura desfășurarea circulației rutiere în condiții ridicate de siguranță;
7. **Transportul public** adaptat cerințelor de dezvoltare durabilă;
8. **Impactul traficului** asupra mediului și sănătății populației. Privit ca valoare adăugată constituie principalul argument care contribuie la prioritizarea strategiei pentru o economie modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei.

Date care susțin definirea problemei	Grupuri afectate
1. Serviciul public de transport este concesionat, liniile de transport sunt neacoperitoare, numărul de vehicule de transport sunt insuficiente, iar programul de circulație pe unele trasee nu acoperă toate zilele săptămânii: • traseul nr.1 între Gară și Cristur Sat (Școala Maghiară) și retur: - lungime traseu 22 km - capacitate 1 mașină - restricții – duminica nu circulă • traseul nr.2 între Gară și UZO Balcan: - lungime traseu 9 km - capacitate 1 mașină • traseul nr.3 între Gară și Zahana - lungime traseu 5 km	Direct: • populația municipiului Deva; Indirect : • instituțiile publice; • agenții economici

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



Date care susțin definirea problemei

Grupuri afectate

- *capacitate* 1 mașină
 - *restricții* – în cursul zilelor de lucru, între orele 18 și 21²⁰ și duminică între orele 14¹⁰ și 20¹⁰ circulă la interval de 120 minute
 - traseul nr.4 între Gară și Complexul Comercial Auchan
 - *lungime traseu* 8,4 km
 - *capacitate* 3 mașini + 1 rezervă
 - *restricții* – între orele 9⁰⁰-13⁰⁰ și 18⁰⁰-21⁰⁰ circulă la interval de 60 minute
 - traseul nr.5 între Orizont și Complexul Comercial Auchan
 - *lungime traseu* 7 km
 - *capacitate* 3 mașini + 1 rezervă
 - *restricții* – între orele 18⁰⁰- 23⁰⁰ circulă la interval de 60 minute
 - traseul nr.6 între Gară și Orizont pe ruta Liceelor industriale la dus și pe ruta blocurilor Mintia la întoarcere
 - *lungime traseu* 8 km
 - *capacitate* 15 mașini + 4 rezervă
 - *restricții* –
 - traseul nr.7 între Gară și Orizont pe ruta Kartodrom la ducere și Miorița la întoarcere
 - *lungime traseu* 7,4 km
 - *capacitate* 15 mașini + 4 rezervă
 - *restricții* –
 - traseul nr.8 între Gară și Uzo Balcan
 - *lungime traseu* 7,5 km
 - *capacitate* 15 mașini + 4 rezervă
 - *restricții* –
2. Nefinalizarea obiectivelor de investiții din domeniul infrastructurii sistemului de transport îngreunează deplasarea persoanelor și a bunurilor în alte orașe ale țării aflate la distanțe apreciabile de municipiul Deva
- cel mai apropiat oraș este Arad aflat la 149 km
 - cel mai îndepărtat oraș este Constanța aflat la 644
- operatorii de transport public local;
 - operatorii de taxi;
 - utilizatorii de autovehicule

Date care susțin definirea problemei	Grupuri afectate
km	
capitala țării se află la 455 km distanță	utilizatorii de autovehicule;
3. Înnoirea sporadică a mijloacelor de transport	persoanele defavorizate social sau cu nevoi speciale
- creșterile s-au situat sub 5,5% - frecvent au existat situații în care numărul mijloacelor de transport a fost diminuat față de anul precedent	
4. Veniturile provenite atât din alocații bugetare, cât și din venituri proprii nu au fost realizate la nivelul prevederilor bugetare pentru capitolul 84.02. <i>Transporturi</i>	utilizatorii de autovehicule
- anul 2018, prevederi bugetare 8197,47 mii lei, procent de realizare 81,25% - anul 2019, prevederi bugetare 10387,81 mii lei, procent de realizare 84,71% - anul 2020, prevederi bugetare 5250,00 mii lei	

Implementarea cu succes a politicii publice va duce la creșterea numărului de utilizatori ai transportului public, la îmbunătățirea incluziunii persoanelor defavorizate, la reducerea dependenței de autoturisme a populației, a impactului asupra mediului și la creșterea calității vieții oamenilor.

Secțiunea a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică

Investițiile în infrastructura de transport pot facilita mobilitatea populației și a bunurilor, reducerea costurilor de transport, îmbunătățirea accesului pe piețele regionale, creșterea eficienței activităților economice, economisirea de energie și timp, creând condiții pentru extinderea schimburilor comerciale și implicit a investițiilor productive.

Scopul prezentei politicii publice constă în consolidarea capacității sistemului de transport în vederea creșterii calității vieții în municipiul Deva prin furnizarea unui sistem durabil de mobilitate urbană.

➡ Obiectivul general

Realizarea unui sistem durabil de transport pentru populația municipiului Deva

➡ Obiective specifice corespunzătoare celor patru direcții de acțiune identificate:

- *Obiectivul specific 1* : Realizarea unei infrastructuri adaptată cerințelor de dezvoltare a municipiului Deva;

- *Obiectivul specific 2:* Flexibilizarea managementului traficului rutier în funcție de nevoile participanților la trafic;
- *Obiectivul specific 3:* Stimularea realizării unui transport public modern și nepoluant;
- *Obiectivul specific 4 :* Dezvoltarea unui sistem sustenabil de transport public
- ➔ **Obiective operaționale** - pentru consolidarea sistemului de transport se vor avea în vedere următoarele:
 - *Obiectivul operațional 1:* Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de interes regional și local
 - *Obiectivul operațional 2 :* Optimizarea fluxurilor de transport și creșterea siguranței de deplasare în municipiul Deva
 - *Obiectivul operațional 3 :* Asigurarea unor condiții cadru pentru realizarea unui sistem de transport durabil
 - *Obiectivul operațional 4 :* Reducerea efectelor negative de către sistemul de transport, asupra mediului

Pentru elaborarea proiectului de politică publică, s-au elaborat trei variante în care obiectivele specifice și operaționale sunt aceleași dar aplicarea activităților este variabilă de unde și gradul de realizare al obiectivelor este diferit. Impactul fiecărei variante se referă la consecințele pe care aplicarea variantei îl poate avea asupra consolidării capacității sistemului de transport în contextul dezvoltării durabile a municipiului Deva.

Având în vedere că documentul se află în etapa de propunere de politică publică, corelat cu incertitudinea mediului în care se derulează activitatea, estimarea impactului bugetar pentru fiecare dintre cele trei variante a fost greu de definit.

Dintre variantele identificate, o atenție deosebită a fost acordată variantei recomandate spre implementare. Aceasta a fost analizată și prezentată într-un mod mai detaliat, comparativ cu celelalte variante (prezentare, justificare selecție dintre celelalte variante, respectiv, plan de acțiuni).

Pentru varianta recomandată au fost expuse principalele avantaje comparativ cu celelalte variante propuse, precum și motivele considerate ca fiind suficient de întemeiate pentru recomandarea variantei. De asemenea, va fi prezentat planul de acțiuni pentru implementare.

Secțiunea a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemelor identificate

Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemelor: non-acțiunea

Impactul variantei: niciun obiectiv operațional nu va fi atins.

Atât în situații normale, cu atât mai mult în actuala situație de criză care afectează toate segmentele vieții economice și sociale, non-acțiunea sau lipsa de acțiune va avea un impact negativ asupra celor patru probleme identificate.

e. **Infrastructura rutieră** va rămâne în suferință fiind insuficient reprezentată.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



4. Nu se va finaliza modernizarea străzilor și se vor efectua investiții minime în refacerea străzilor deteriorate;
5. Nu va fi posibilă crearea premiselor creșterii gradului de accesibilitate pentru serviciile de transport, mai ales în zonele în care acestea sunt deficitare sau inexistente;
6. Nu va fi posibilă interconectarea și interoperabilitatea rețelei de drumuri din Regiunea Vest cu rețeaua de drumuri europeană și națională.

f. Managementul traficului rutier va fi din ce în ce mai scăzut:

1. Nu vor fi integrate sisteme moderne de supraveghere și control în vederea creșterii beneficiilor și a competitivității activității de transport, dar și a satisfacerii cerințelor beneficiarilor;
2. Nu vor fi intensificate inspecțiile periodice de siguranță ale rețelei de drumuri;
3. Nu vor fi realizate parcarile în conformitate cu normele europene pentru efectuarea controalelor și pentru respectarea timpilor de odihnă în cazul transporturilor rutiere comerciale;
4. Nu vor fi eliminate potențialele pericole de pe marginea suprafeței carosabile - perdele de copaci, rigole adânci, capete de podețe etc.;
5. Implementarea sistemelor de supraveghere a traficului și asigurarea funcționalităților acestor sisteme pentru a permite folosirea lor de către administratorul drumurilor județene în scopul managementului traficului rutier va rămâne limitată.

g. Transportul public reprezintă una dintre constrângerile importante ale Sistemului de transport și care se reflectă în întregul sistem legat de desfășurarea activității și performanța acestuia:

1. Nu se va asigura crearea condițiilor-cadru necesare pentru a promova dezvoltarea și utilizarea de sisteme inteligente de programare, furnizare de informații, rezervare online și ticketing, care să fie interoperabile și multimodale;
2. Nu se vor dezvolta relații de transport, pentru zonele deficitare, în parteneriat public-privat;
3. Nu vor fi reconfigurate rețelele pentru transportul public de pasageri, prin crearea unor spații de transport speciale (benzi proprii, stații, parcuri etc) și adoptarea sistemelor Park & Ride la periferiile orașelor, în comun cu stațiile de transport public.

h. Impactul traficului privită ca valoare adăugată constituie principalul argument care contribuie la prioritizarea competențelor

4. În condițiile în care lipsa de acțiune va fi pe primul plan, nu se va putea realiza o reconfigurare a infrastructurii pentru utilizarea vehiculelor electrice (de la biciclete electrice până la autovehicule) și creșterea siguranței pentru toți participanții la trafic;
5. Nu se va putea realiza monitorizarea sistemului de management al calității aerului;
6. Nu se va putea îmbunătăți eficiența energetică a sistemului de transport;
7. Nu se vor putea adopta măsuri de susținere a achiziției de vehicule ecologice

Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemelor : intervenția autorităților locale ale statului pentru consolidarea capacității sistemului de transport

Impactul variantei: intervenția autorităților locale pentru consolidarea capacității sistemului de transport

MĂSURA	ACȚIUNI CARE POT FI ÎNTREPRINSE
Obiectivul operațional 1 : Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de interes regional și local	
1.1. Finalizarea și întreținerea infrastructurii de transport a municipiului Deva	1.1.5. Identificarea străzilor care au nevoie de reabilitări majore; 1.1.6. Reabilitarea străzilor nemodernizate și a aleilor pietonale; 1.1.7. Realizarea de lucrări periodice de reparații asupra covorului asfaltic al străzilor din municipiu 1.1.8. Întreținerea centurii ocolitoare a municipiului Deva
1.2. Descongestionarea traficului din municipiu	1.2.1. Generalizarea introducerii sectoarelor de drum de 2+1 benzi de circulație, una din benzi fiind bandă pendulantă cu separator de sens; 1.2.2. Separarea traficului lent de cel de tranzit prin construirea de drumuri dedicate vehiculelor lente; 1.2.3. Îmbunătățirea sistemelor de semnalizare, siguranță și informare pe rețelele prioritare de transport
1.3. Interconectarea și interoperabilitatea rețelei de drumuri din Regiunea Vest cu rețeaua de drumuri europeană și națională	1.3.1. Finalizarea construcției infrastructurilor de pe rețeaua TEN-T; 1.3.2. Asigurarea unor căi de comunicație moderne între localități; 1.3.3. Echilibrarea nivelului de modernitate al infrastructurilor de transport, pe întregul teritoriu al municipiului Deva 1.3.4. Adoptarea unor soluții flexibile de transport pentru susținerea unor activități sezoniere (lucrări agricole, construcții, șantiere bine definite, perioadele activităților din învățământ
Obiectivul operațional 2: Optimizarea fluxurilor de transport și creșterea siguranței de deplasare în municipiul Deva	
2.1. Dezvoltarea unui sistem de management inteligent al traficului	2.1.1. Dotarea mijloacelor de transport cu sisteme de monitorizare a poziției și vitezei de deplasare; 2.1.2. Dezvoltarea unor sisteme de optimizare în timp real a traficului specific transportului public local 2.1.3. Dezvoltarea unui sistem de prioritate în trafic (semafoare, intersecții, sensuri giratorii etc) în favoarea transportului public 2.1.4. Crearea unor centre de închiriere a vehiculelor destinate deplasărilor speciale de bunuri și persoane, cu vehicule specializate

2.2. Crearea unor centre logistice de coordonare a fluxurilor de transport	2.2.1. Fluidizarea traficului rutier în municipiul Deva prin reabilitarea și modernizarea bifurcațiilor și intersecțiilor; 2.2.2. Îmbunătățirea sistemului de iluminat stradal; 2.2.3. Dezvoltarea de rețele de transport periurbane;
2.3. Creșterea gradului de încredere și atrac-tivitate a transporturilor	2.3.1. Îmbunătățirea mobilității și asigurarea accesului la transportul public a persoanelor cu dizabilități; 2.3.2. Dezvoltarea sistemului de transport rutier interurban de călători; 2.3.3. Asigurarea siguranței traficului rutier: semnalizarea drumurilor și alte acțiuni de siguranță pentru sectoarele de drum periculoase 2.3.4. Crearea unui sistem de informare online asupra stării sistemului de transport municipal
Obiectivul operațional 3 : Asigurarea unor condiții cadru pentru realizarea unui sistem de transport durabil	
3.1. Dezvoltarea și modernizarea de centre multimodale	3.1.1. Modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport combinat, terminalul Deva; 3.1.2. Creșterea și îmbunătățirea condițiilor de depozitare și siguranță a mărfurilor în terminalele multimodale; 3.1.3. Stimularea cooperării cu operatorii sistemului de transport (rutier, ferovier, etc.)
3.2. Modernizarea și dezvoltarea infrastruc-turilor suport pentru transporturile multimo-dale	3.2.1. Modernizarea căilor rutiere secundare în zonele cu grad ridicat de mobilitate a populației (navetiști, elevi, studenți), de acces rapid către gara feroviară și sincronizarea transportului feroviar cu orarul curselor auto;
	6.2.2. Dezvoltarea de mini-centre de transport multimodal (căi de rulare multimodale, depozite, parări, centre economice) în zonele cu trafic intens și în jurul centrelor economice de dimensiuni medii și mari; 6.2.3. Luarea unor măsuri de subvenționare a unor elemente din cadrul costurilor de transport pentru utilizarea modurilor mai puțin poluante (exemplu, reduceri de taxe); 6.2.4. Crearea condițiilor-cadru pentru a promova dezvoltarea și utilizarea de sisteme inteligente de programare, furnizare de informații, rezervare online și ticketing, care să fie interoperabile și multimodale
Obiectivul operațional 4: Reducerea efectelor negative de către sistemul de transport, asupra mediului	
4.1. Dezvoltarea infra-structurilor de transport alternativ	4.1.1. Crearea unei rețele regionale de piste de biciclete (“drumuri verzi”) și racordarea lor la traseele europene 4.1.2. Reconfigurarea rețelelor pentru transportul public de pasageri, prin crearea unor spații de transport speciale (benzi proprii, stații, parări etc) și adoptarea sistemelor

	Park & Ride la periferiile orașelor, în comun cu stațiile de transport public; 4.1.3. Dezvoltarea unei rețele modernizate de trotuare pietonale și a pistelor de biciclete, în interiorul localităților (nu pe suprafața trotuarelor);
4.2. Modernizarea parcului auto pentru reducerea efectelor negative asupra mediului	4.2.1. Reconfigurarea infrastructurii pentru utilizarea vehiculelor electrice (de la biciclete electrice până la autovehicule) și creșterea siguranței pentru toți participanții la trafic; 4.2.2. Dezvoltarea unor sisteme de informare în timp real, utilizarea la maximum a tehnologiei informațiilor și comunicațiilor în facilitarea utilizării sistemelor de transport public
4.3. Modernizarea sistemului de management al calității aerului	4.3.1. Monitorizarea permanentă a emisiilor generate de sistemele de transport și transmiterea, în timp real, a informațiilor unui centru de monitorizare a calității aerului; 4.3.2. Determinarea emisiilor poluante pentru fiecare categorie de vehicul; 4.3.3. Implementarea unor programe de reacție “în timp real” pentru situații de urgență în cazul depășirii accentuate a nivelurilor maxime admisibile ale diferiților poluanți;
4.4. Evaluarea costurilor externe implicate de transporturile din municipiul Deva	4.4.1. Analiza emisiilor și a costurilor externe cauzate de poluarea chimică; 4.4.2. Analiza factorilor de zgomot și calculul costurilor externe cauzate de zgomot; 4.4.3. Evaluarea costurilor externe datorate transporturilor; 4.4.4. Corelarea nivelului taxelor locale pe autovehicule cu costul extern pe tipuri de autovehicule
4.5. Îmbunătățirea tehnologică a autovehiculelor prin implementarea de noi tehnologii, nepoluante	4.5.1. Adoptarea unor măsuri de susținere a achiziției de vehicule ecologice, la nivelul instituțiilor publice ale municipiului Deva; 4.5.2. Acordarea de stimulente pentru realizarea activității de cercetare-dezvoltare pentru descoperirea combustibililor alternativi; 4.5.3. Acordarea de reduceri de taxe pentru posesorii de autovehicule care folosesc un sistem dual de combustibil;
4.6. Susținerea sistemelor de transport nepoluante sau mai puțin poluante	4.6.1. Crearea unui sistem de piste de biciclete, între localități, de-a lungul axelor rutiere (separate de acestea și cu sistem propriu de semnalizare și indicatoare); 4.6.2. Crearea unui sistem de parcuri pentru biciclete în jurul supermarketurilor, al bibliotecilor, al locurilor de agrement, la instituțiilor publice;

	4.6.3. Asigurarea posibilității transportului bicicletelor în mijloacele de transport în comun; 4.6.4. Implementarea unor sisteme adecvate de semnalizare și indicatoare pentru piste de biciclete; 4.6.5. Încurajarea achiziției de vehicule electrice pentru deplasarea în interiorul localităților; 4.6.6. Realizarea de stații de alimentare speciale pentru vehiculele electrice, în apropierea centrelor comerciale și a parcărilor; 4.6.7. Accesarea fondurilor europene și subvenționarea investițiilor, din fonduri guvernamentale sau locale, pentru achiziționarea de vehicule, sisteme de ticketing, sisteme de informare în timp real.
--	--

Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemelor : intervenția limitată a autorităților locale ale statului

Este o opțiune simplificată prin intermediul căreia obiectivele propuse sunt parțial atinse, iar măsurile vizate nu sunt puse în practică în totalitatea lor

MĂSURA	ACȚIUNI CARE POT FI ÎNTREPRINSE
Obiectivul operațional 1 : Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de interes regional și local	
1.1.Finalizarea și întreținerea infrastructurii de transport a municipiului Deva	1.1.1. Identificarea străzilor care au nevoie de reabilitări majore; 1.1.2. Reabilitarea străzilor nemodernizate și a aleilor pietonale; 1.1.3. Realizarea de lucrări periodice de reparații asupra covorului asfaltic al străzilor din municipiu
1.2. Descongestionarea traficului din municipiu	1.2.1. Generalizarea introducerii sectoarelor de drum de 2+1 benzi de circulație, una din benzi fiind bandă pendulantă cu separator de sens;
1.3. Interconectarea și interoperabilitatea rețelei de drumuri din Regiunea Vest cu rețeaua de drumuri europeană și națională	1.3.2. Asigurarea unor căi de comunicație moderne între localități; 1.3.3. Echilibrarea nivelului de modernitate al mijloacelor de transport, pe întregul teritoriu al municipiului Deva
Obiectivul operațional 2: Optimizarea fluxurilor de transport și creșterea siguranței de deplasare în municipiul Deva	
2.1. Dezvoltarea unui sistem de management inteligent al traficului	2.1.2. Dezvoltarea unor sisteme de optimizare în timp real a traficului specific transportului public local 2.1.3. Dezvoltarea unui sistem de prioritate în trafic (semafoare, intersecții, sensuri giratorii etc) în favoarea transportului public

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!**



2.2. Crearea unor centre logistice de coordonare a fluxurilor de transport	2.2.1. Fluidizarea traficului rutier în municipiul Deva prin reabilitarea și modernizarea bifurcățiilor și intersecțiilor; 2.2.2. Îmbunătățirea sistemului de iluminat stradal;
2.3. Creșterea gradului de încredere și atractivitate a transporturilor	2.3.1. Îmbunătățirea mobilității și asigurarea accesului la transportul public a persoanelor cu dizabilități; 2.3.3. Asigurarea siguranței traficului rutier: semnalizarea drumurilor și alte acțiuni de siguranță pentru sectoarele de drum periculoase
Obiectivul operațional 3 : Asigurarea unor condiții cadru pentru realizarea unui sistem de transport durabil	
3.1. Dezvoltarea și modernizarea de centre multimodale	3.1.1. Modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport combinat, terminalul Deva; 3.1.3. Stimularea cooperării cu operatorii sistemului de transport (rutier, ferovier, etc.)
3.2. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurilor suport pentru transporturile multimodale	3.2.1. Modernizarea căilor rutiere secundare în zonele cu grad ridicat de mobilitate a populației (navetiști, elevi, studenți), de acces rapid către gara feroviară și sincronizarea transportului feroviar cu orarul curselor auto; 3.2.4. Crearea condițiilor-cadru pentru a promova dezvoltarea și utilizarea de sisteme inteligente de programare, furnizare de informații, rezervare online și ticketing, care să fie interoperabile și multimodale
Obiectivul operațional 4: Reducerea efectelor negative de către sistemul de transport, asupra mediului	
4.1. Dezvoltarea infrastructurilor de transport alternativ	4.1.1. Crearea unei rețele regionale de piste de biciclete (“drumuri verzi”) și racordarea lor la traseele europene 4.1.3. Dezvoltarea unei rețele modernizate de trotuare pietonale și a pistelor de biciclete, în interiorul localităților (nu pe suprafața trotuarelor);
4.2. Modernizarea parcului auto pentru reducerea efectelor negative asupra mediului	4.2.1. Reconfigurarea infrastructurii pentru utilizarea vehiculelor electrice (de la biciclete electrice până la autovehicule) și creșterea siguranței pentru toți participanții la trafic;
4.3. Modernizarea sistemului de management al calității aerului	4.3.2. Determinarea emisiilor poluante pentru fiecare categorie de vehicul; 4.3.3. Implementarea unor programe de reacție “în timp real” pentru situații de urgență în cazul depășirii accentuate a nivelurilor maxime admisibile ale diferiților poluanți;

4.4. Evaluarea costurilor externe implicate de transporturile din municipiul Deva	4.4.1. Analiza emisiilor și a costurilor externe cauzate de poluarea chimică; 4.4.2. Analiza factorilor de zgomot și calculul costurilor externe cauzate de zgomot;
4.5. Îmbunătățirea tehnologică a autovehiculelor prin implementarea de noi tehnologii, nepoluante	4.5.1. Adoptarea unor măsuri de susținere a achiziției de vehicule ecologice, la nivelul instituțiilor publice ale municipiului Deva; 4.5.3. Acordarea de reduceri de taxe pentru posesorii de autovehicule care folosesc un sistem dual de combustibil;
4.6. Susținerea sistemelor de transport nepoluante sau mai puțin poluante	4.6.1. Crearea unui sistem de piste de biciclete, între localități, de-a lungul axelor rutiere (separate de acestea și cu sistem propriu de semnalizare și indicatoare); 4.6.2. Crearea unui sistem de parări pentru biciclete în jurul supermarketurilor, al bibliotecilor, al locurilor de agrement, la instituțiilor publice; 4.6.5. Încurajarea achiziției de vehicule electrice pentru deplasarea în interiorul localităților; 4.6.6. Realizarea de stații de alimentare speciale pentru vehiculele electrice, în apropierea centrelor comerciale și a parcarilor;

Secțiunea a 4-a. Identificarea și evaluarea impactului pentru fiecare opțiune

Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemei: Non-acțiunea

Prima opțiune este cea în care se păstrează situația actuală care conduce inevitabil la menținerea și adâncirea problemelor existente

1.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate

- Infrastructura va rămâne subdezvoltată, timpii de așteptare se vor menține la valori mari, iar oportunitățile de dezvoltare și de investiții pentru agenții economici locali nu vor putea fi fructificate;
- Vor crește costurile de transport;
- Vor crește costurile cu reparațiile autovehiculelor
- Centrele urbane și rurale vor fi afectate direct de mobilitatea populației;
- Se va înregistra o creștere excesivă a autovehiculelor la deplasarea în zonele aglomerate;
- Nu va fi asigurată desfășurarea circulației rutiere în condiții ridicate de siguranță și va scădea eficiența activității de transport;
- Păstrarea situației actuale va conduce la menținerea problemelor legate de finanțarea investițiilor în infrastructură și de dimensionare corectă a costurilor sociale și de mediu;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



- Menținerea situației actuale fără luarea unor măsuri de înlăturare a impactului negativ produs de actualele mijloace de transport (poluare, zgomot, etc) vor conduce la afectarea calității solului, apei, faunei, florei și stării de sănătate ceea ce va implica costuri mari de refacere a mediului;
- Nu se vor realiza investițiile planificate;
- Serviciile publice de transport rutier vor rămâne la un nivel redus și nu vor satisface cerințele călătorilor, în general, a grupurilor defavorizate aflate în continuă creștere, în mod special;
- Aglomerările din trafic și accidente nu vor putea fi înlăturate;
- Insuficientă corelare a acțiunilor autorităților cu atribuții în domeniul finanțării activității transportului public de persoane;
- Impactul asupra mediului se va manifesta în continuare prin intermediul tuturor factorilor de mediu și se vor răsfrânge asupra serviciilor sociale de sănătate;
- Conjunctura economico-socială va conduce la diminuarea surselor de finanțare ceea ce va determina o scădere accentuată a investițiilor în infrastructură;
- Costurile sistemelor integrate de supraveghere și control vor crește și nu vor face posibilă implementarea acestora conform planurilor propuse;
- Nivelul veniturilor bugetare realizate de pe urma transportului public va fi unul redus;
- Finanțarea redusă a transportului public va contribui la producerea de efecte negative în lanț pe plan social;
- Menținerea nivelului actual al impactului produs de sistemul de transport asupra mediului nu va aduce beneficii economice.

1.4.2 Impactul bugetar și financiar

- Menținerea aportului bugetar la nivelul actual nu permite eficientizarea infrastructurii rutiere;
- Menținerea aportului bugetar la nivelul actual nu permite creșterea accesibilității sistemului de transport la sisteme moderne de supraveghere și control;
- Menținerea aportului bugetar la nivelul actual nu permite realizarea unui sistem de transport adaptat la cerințele dezvoltării durabile;
- Menținerea aportului bugetar la nivelul actual nu va permite înlăturarea efectelor negative produse de sistemul de transport asupra mediului și sănătății omului

1.4.3 Impactul social

- Posibilități reduse de utilizare a mijloacelor de transport nemotorizate;
- Menținerea la un nivel ridicat al persoanelor decedate ca urmare a unui accident rutier;
- Disponibilitate și accesibilitate limitate ale transportului public în comun pentru populația municipiului;
- Facilități reduse asigurate persoanelor cu handicap și altor persoane defavorizate de către transportul public în comun;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



- Confort redus asigurat de transportul public în comun pentru călători;
- Mobilitate urbană limitată, în absența deținerii unui autoturism propriu;
- Spațiul destinat pietonilor ocupat de către autoturisme parcate;

1.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător și sănătății oamenilor

- Poluarea aerului ca efect al emisiilor generate;
- Poluarea fonică;
- Poluarea solului și a apei, prin deversarea produselor petroliere;
- Schimbarea peisajului eco-urban;
- Generarea de deșeuri solide (anvelope uzate, acumulatori etc.);
- Nocivitatea gazelor de eșapament asupra sistemului respirator;
- Zgomotul provenit din trafic poate cauza un ritm cardiac mai ridicat, dereglări psihice, stres, dereglări de somn, probleme cognitive, de înțelegere și concentrare la copii.

Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemei: intervenția autorităților locale ale statului pentru consolidarea capacității sistemului de transport rutier

2.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate

- Elaborarea strategiilor și ansamblului orientărilor privind evoluția viitoare a direcției, precum și a acelor strategii care trebuie adoptate pentru utilizarea mijloacelor existente în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor;
- Realizarea unui echilibru între conceptul de eficacitate (abilitatea de a atinge obiectivele stabilite) și eficiență (capacitatea de a reduce efectele adverse ale eficacității);
- Stimularea creșterii economice la nivel local;
- Reducerea costurilor de transport;
- Diminuarea consumului de combustibil și reducerea costurilor cu reparațiile;
- Coordonarea eficientă dintre sectorul public și sectorul privat, realizarea de parteneriate pentru asigurarea sustenabilității serviciilor de transport;
- Interconectarea și interoperabilitatea rețelei de drumuri din Regiunea Vest cu rețeaua de drumuri europeană și națională;
- Dezvoltarea și modernizarea de centre multimodale;
- Modernizarea sistemului de management al calității aerului;
- Realizarea unui cadru de organizare adecvat caracterizat atât prin asumarea responsabilităților, cât și prin implicarea activă și participarea la obținerea scopurilor propuse;
- Utilizarea unor instrumente moderne pentru realizarea unor servicii de transport moderne;
- Facilitarea accesului la finanțare din fonduri europene;

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



- Flexibilizarea decizională;
- Creșterea beneficiilor economice și sociale urmare atragerii de noi servicii de transport;

2.4.2 Impactul bugetar și financiar

- Realizarea tuturor măsurilor și acțiunilor de punere în aplicare a obiectivelor operaționale solicită surse financiare importante care vor fi acoperite de la buget, dar și pe seama fondurilor europene alături de sursele bugetului local;
- Identificarea tuturor resurselor de suport la nivelul comunității;
- Sprijinirea accesului la surse de finanțare alternative

2.4.3 Impactul social

- Utilizarea la scară largă a mijloacelor de transport nepoluante;
- Disponibilitate și accesibilitate ridicate ale transportului public în comun pentru populația municipiului, inclusiv pentru persoanele cu handicap și alte persoane defavorizate;
- Confort și siguranță asigurate de transportul public în comun pentru călători;
- Mobilitate urbană ridicată;
- Diminuarea numărului accidentelor rutiere urmare introducerii sistemelor moderne de semnalizare și creșterii siguranței de deplasare;
- Creșterea gradului de încredere și atractivitate al participanților la trafic

2.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător

- Modernizarea parcului auto va contribui la reducerea efectelor negative asupra mediului;
- Modernizarea sistemului de management al calității aerului va contribui la implementarea unor programe de reacție “în timp real” pentru situații de urgență în cazul depășirii accentuate a nivelurilor maxime admisibile ale diferiților poluanți;
- Susținerea sistemelor de transport nepoluante sau mai puțin poluante va avea efect benefic asupra mediului și sănătății oamenilor;
- Îmbunătățirea tehnologică a autovehiculelor prin implementarea de noi tehnologii, nepoluante, va contribui la diminuarea poluării fonice;
- Dezvoltarea infrastructurilor de transport alternativ poate contribui la creșterea spațiilor verzi.

Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemei: : intervenția limitată a autorităților locale ale statului

În acest caz, obiectivele operaționale propuse sunt parțial atinse, iar măsurile vizate nu sunt puse în practică în totalitatea lor. În ceea ce privește cadrul instituțional, Opțiunea a 3-a coincide parțial cu Opțiunea a 2-a de realizare a politicii publice propuse

3.4.1 Impactul economic și asupra mediului de afaceri

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



- Elaborarea strategiilor și ansamblului orientărilor privind evoluția viitoare a direcției de acțiune, precum și a acelor strategii care trebuie adoptate pentru utilizarea mijloacelor existente în scopul atingerii în condiții optime a obiectivelor va fi limitată numai la aspectele interne ale municipiului Deva;
- Echilibrul între eficacitate și eficiență se va realiza parțial;
- Atragerea și alocarea eficientă a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la buget va fi limitată;
- Se va pune accent mai mult pe facilitarea accesului la finanțarea din fonduri europene;
- Stimularea creșterii economice la nivel local va fi limitată;
- Reducerea costurilor de transport va fi insesizabilă;
- Diminuarea consumului de combustibil și reducerea costurilor cu reparațiile se va realiza în mică măsură;
- Interconectarea și interoperabilitatea rețelei de drumuri din Regiunea Vest cu rețeaua de drumuri europeană și națională se va produce lent și fără o eficiență sporită;
- Utilizarea unor instrumente moderne pentru realizarea unor servicii de transport moderne va fi restricționată;
- Creșterea beneficiilor economice și sociale urmare atragerii de noi servicii de transport va fi parțială;
- Flexibilizarea decizională se va realiza cu dificultate;
- Coordonarea eficientă dintre sectorul public și sectorul privat, realizarea de parteneriate pentru asigurarea sustenabilității serviciilor de transport va fi dificil de realizat;
- Dezvoltarea și modernizarea de centre multimodale va fi limitată;
- Realizarea unui cadru de organizare adecvat caracterizat atât prin asumarea responsabilităților, cât și prin implicarea activă și participarea la obținerea scopurilor propuse;
- Atragerea și alocarea limitată a fluxurilor de capital din cadrul programelor finanțate de la buget nu va contribui în totalitate la creșterea performanței activităților de transport public de călători;
- Facilitarea accesului la finanțare se va realiza preponderent din fonduri europene

3.4.2 Impactul bugetar și financiar

- Programarea acțiunilor, stabilirea ordinii de succesiune a acestora în funcție de importanța și condiți-onările reciproce, precum și precizarea duratei de realizare a fiecărei acțiuni va fi prioritară în condițiile unor surse bugetare diminuate;
- Evaluarea performanței activităților de transport public se va limita la sistemul actual de indicatori;
- Managementul cheltuielilor și veniturilor va fi prioritar în condițiile unor resurse diminuate;

- Efortul bugetar va fi rezonabil, costurile necesare se vor acoperi din bugetul local și, adițional din fonduri europene și guvernamentale

3.4.3 Impactul social

- Disponibilitate și accesibilitate moderate ale transportului public în comun pentru populația municipiului, inclusiv pentru persoanele cu handicap și alte persoane defavorizate;
- Utilizarea acceptabilă a mijloacelor de transport nepoluante;
- Mobilitate urbană relativă;
- Confortul și siguranța asigurate de transportul public în comun pentru călători va fi acceptabil;
- Va fi diminuat numărul accidentelor rutiere urmare introducerii sistemelor moderne de semnalizare și creșterii siguranței de deplasare, dar nu va fi eliminat;
- Gradul de încredere și atractivitate al participanților la trafic va fi modest

3.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător

- Modernizarea redusă a parcului auto va contribui parțial la reducerea efectelor negative asupra mediului;
- Susținerea sistemelor de transport nepoluante sau mai puțin poluante va avea efect benefic asupra mediului și sănătății oamenilor;
- Îmbunătățirea tehnologică redusă a autovehiculelor prin implementarea de noi tehnologii, nepoluante, va contribui la diminuarea limitată a poluării fonice;

Secțiunea a-5-a. Prezentarea opțiunii selectate

Opțiunea selectată este **opțiunea de soluționare nr.2** fiind considerată a fi cea mai potrivită pentru soluționarea problemelor identificate.

Măsurile propuse în această variantă, de *Creșterea a capacității de transport în contextul Strategiilor integrate de dezvoltare durabilă pentru perioada 2016-2030 la nivelul Consiliului Local*, într-o perioadă marcată de schimbări tehnologice importante, dar și de bulversări economice și sociale vor duce la îmbunătățirea domeniului transportului public de călători .

Față de prima variantă, în care lucrurile rămân neschimbate, fără a contribui într-un mod constructiv la dezvoltarea domeniului transporturilor și față de varianta a treia prin aplicarea căreia s-ar rezolva doar parțial problemele identificate, **opțiunea a doua** este cea preferată deoarece este mai acoperitoare, autoritățile locale colaborează cu mediul privat și societatea civilă, pentru a atenua sau chiar elimina problemele deficitare.

Implementarea tuturor direcțiilor de acțiune ale variantei selectate depinde în mod hotărâtor de atragerea de finanțare adecvată. Pentru direcțiile de acțiune care implică un efort bugetar minor sau moderat, se pot asigura fonduri din bugetul local, eventual prin programare multianuală. În schimb, pentru implementarea acțiunilor cu eforturi bugetare majore, este nevoie de utilizarea de fonduri europene sau guvernamentale, deoarece acestea nu pot fi susținute doar din bugetul primăriei. Totuși, ori de câte ori se identifică o oportunitate, se impune apelarea la fonduri europene pentru atragerea de finanțare.

Plan de acțiuni

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
Obiectivul operațional 1				
1.1	1.1.1. Identificarea străzilor care au nevoie de reabilitări majore; 1.1.2. Reabilitarea străzilor nemodernizate și a aleilor pietonale; 1.1.3. Realizarea de lucrări periodice de reparații asupra covorului asfaltic al străzilor din municipiu; 1.1.4. Întreținerea centurii ocolitoare a municipiului Deva	Administrația publică locală - Primăria Deva ;	2020-2030	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
1.2	1.2.1. Generalizarea introducerii	Administrația publică	2020-2030	Minime –

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	sectoarelor de drum de 2+1 benzi de circulație, una din benzi fiind bandă pendulantă cu separator de sens; 1.2.2. Separarea traficului lent de cel de tranzit prin construirea de drumuri dedicate vehiculelor lente; 1.2.3. Îmbunătățirea sistemelor de semnalizare, siguranță și informare pe rețelele prioritare de transport	locală - Primăria Deva ;		pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
1.3	1.3.1. Finalizarea construcției infrastructurilor de pe rețeaua TEN-T; 1.3.2. Asigurarea unor căi de comunicație moderne între localități; 1.3.3. Echilibrarea nivelului de modernitate al infrastructurilor de transport, pe întregul teritoriu al municipiului Deva 1.3.4. Adoptarea unor soluții flexibile de transport pentru susținerea unor activități sezoniere (lucrări agricole, construcții, șantiere bine definite, perioadele activităților din învățământ	Administrația publică locală - Primăria Deva ;	2020-2030	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
Obiectivul operațional 2				
2.1.	2.1.1. Dotarea mijloacelor de transport cu sisteme de monitorizare a poziției și vitezei de deplasare; 2.1.2. Dezvoltarea unor sisteme de optimizare în timp real a traficului specific transportului public local 2.1.3. Dezvoltarea unui sistem de prioritate în trafic (semafoare, intersecții,	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport	2020-2030	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	sensuri giratorii etc) în favoarea transportului public 2.1.4. Crearea unor centre de închiriere a vehiculelor destinate deplasărilor speciale de bunuri și persoane, cu vehicule specializate			
2.2.	2.2.1. Fluidizarea traficului rutier în municipiul Deva prin reabilitarea și modernizarea bifurcațiilor și intersecțiilor; 2.2.2. Îmbunătățirea sistemului de iluminat stradal; 2.2.3. Dezvoltarea de rețele de transport periurbane;	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport	2020-2030	Moderate - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
2.3.	2.3.1. Îmbunătățirea mobilității și asigurarea accesului la transportul public a persoanelor cu dizabilități; 2.3.2. Dezvoltarea sistemului de transport rutier interurban de călători; 2.3.3. Asigurarea siguranței traficului rutier: semnalizarea drumurilor și alte acțiuni de siguranță pentru sectoarele de drum periculoase 2.3.4. Crearea unui sistem de informare online asupra stării sistemului de transport municipal	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport		
Obiectivul operațional 3				
3.1.	3.1.1. Modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport combinat, terminalul Deva; 3.1.2. Creșterea și îmbunătățirea condițiilor de depozitare și siguranță a mărfurilor în terminalele multimodale; 3.1.3. Stimularea cooperării cu	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport	2020-2030	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	operatorii sistemului de transport (rutier, feroviar, etc.)			
3.2.	3.2.1. Modernizarea căilor rutiere secundare în zonele cu grad ridicat de mobilitate a populației (navetiști, elevi, studenți), de acces rapid către gara feroviară și sincronizarea transportului feroviar cu orarul curselor auto; 3.2.2. Dezvoltarea de mini-centre de transport multimodal (căi de rulare multimodale, depozite, parări, centre economice) în zonele cu trafic intens și în jurul centrelor economice de dimensiuni medii și mari; 3.2.3. Luarea unor măsuri de subvenționare a unor elemente din cadrul costurilor de transport pentru utilizarea modurilor mai puțin poluante (exemplu, reduceri de taxe); 3.2.4. Crearea condițiilor-cadru pentru a promova dezvoltarea și utilizarea de sisteme inteligente de programare, furnizare de informații, rezervare online și ticketing, care să fie interoperabile și multimodale	Administrația publică locală - Primăria Deva ;	2020-2030	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
Obiectivul operațional 4				
4.1.	4.1.1. Crearea unei rețele regionale de piste de biciclete ("drumuri verzi") și racordarea lor la traseele europene 4.1.2. Reconfigurarea rețelilor	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Poliția rutieră	2020-2030	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	pentru transportul public de pasageri, prin crearea unor spații de transport speciale (benzi proprii, stații, parcuri etc) și adoptarea sistemelor Park & Ride la periferiile orașelor, în comun cu stațiile de transport public; 4.1.3. Dezvoltarea unei rețele modernizate de trotuare pietonale și a pistelor de biciclete, în interiorul localităților (nu pe suprafața trotuarelor);			
4.2.	4.2.1. Reconfigurarea infrastructurii pentru utilizarea vehiculelor electrice (de la biciclete electrice până la autovehicule) și creșterea siguranței pentru toți participanții la trafic; 4.2.2. Dezvoltarea unor sisteme de informare în timp real, utilizarea la maximum a tehnologiei informațiilor și comunicațiilor în facilitarea utilizării sistemelor de transport public	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport	2020-2030	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
4.3.	4.3.1. Monitorizarea permanentă a emisiilor generate de sistemele de transport și transmiterea, în timp real, a informațiilor unui centru de monitorizare a calității aerului; 4.3.2. Determinarea emisiilor poluante pentru fiecare categorie de vehicul; 4.3.3. Implementarea unor programe de reacție “în timp real” pentru situații de urgență în cazul depășirii	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport	2020-2030	Minime - pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	accentuate a nivelurilor maxime admisibile ale diferiților poluanți;			
4.4.	4.4.1. Analiza emisiilor și a costurilor externe cauzate de poluarea chimică; 4.4.2. Analiza factorilor de zgomot și calculul costurilor externe cauzate de zgomot; 4.4.3. Evaluarea costurilor externe datorate transporturilor; 4.4.4. Corelarea nivelului taxelor locale pe autovehicule cu costul extern pe tipuri de autovehicule	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport	2020-2030	Moderate
4.5.	4.5.1. Adoptarea unor măsuri de susținere a achiziției de vehicule ecologice, la nivelul instituțiilor publice ale municipiului Deva; 4.5.2. Acordarea de stimulente pentru realizarea activității de cercetare-dezvoltare pentru descoperirea combustibililor alternativi; 4.5.3. Acordarea de reduceri de taxe pentru posesorii de autovehicule care folosesc un sistem dual de combustibil;	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport	2020-2030	Majore
4.6.	4.6.1. Crearea unui sistem de piste de biciclete, între localități, de-a lungul axelor rutiere (separate de acestea și cu sistem propriu de semnalizare și indicatoare; 4.6.2. Crearea unui sistem de parcuri pentru biciclete în jurul supermarketurilor, al bibliotecilor, al locurilor de	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport	2020-2030	Moderate

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	agrement, la instituțiilor publice; 4.6.3. Asigurarea posibilității transportului bicicletelor în mijloacele de transport în comun; 4.6.4. Implementarea unor sisteme adecvate de semnalizare și indicatoare pentru piste de biciclete; 4.6.5. Încurajarea achiziției de vehicule electrice pentru deplasarea în interiorul localităților; 4.6.6. Realizarea de stații de alimentare speciale pentru vehiculele electrice, în apropierea centrelor comerciale și a parcarilor; 4.6.7. Accesarea fondurilor europene și subvenționarea investițiilor, din fonduri guvernamentale sau locale, pentru achiziționarea de vehicule, sisteme de ticketing, sisteme de informare în timp real.			

Secțiunea a-6-a. Procesul de consultare publică

Procesul de consultare publică și interinstituțională va respecta prevederile legale stipulate prin Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării.

În procesul de consultare publică vor fi antrenați următorii participanți:

- Reprezentanți ai Consiliului Local municipal;
- Reprezentanți ai Direcției Poliției Locale, serviciile specializate de circulație rutieră și fluidizare trafic;
- Reprezentanți ai Operatorului privat de transport;
- Reprezentanți ai Societății civile;

Pentru realizarea unei propuneri de politică publică viabilă și benefică propunem cel puțin două rânduri de consultări. După consultarea publică se vor analiza propunerile făcute și se va îmbunătăți conținutul propunerii de politică publică în vederea implementării acesteia.

Secțiunea a 7-a. Procesul post-adopcare

Această secțiune are în vedere în special enunțarea indicatorilor care sunt relevanți pentru evaluarea eficienței propunerii de politică publică elaborată.

Măsura	Direcții de acțiune	Indicatori de rezultat propuși
Obiectivul operațional 1 : Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de interes regional și local		
1.1.	1.1.1. Identificarea străzilor care au nevoie de reabilitări majore;	• Număr de străzi care au nevoie de reabilitări;
	1.1.2. Reabilitarea străzilor nemodernizate și a aleilor pietonale;	• Număr de străzi/suprafață străzi și alei pietonale reabilitate;
	1.1.3. Realizarea de lucrări periodice de reparații asupra covorului asfaltic al străzilor din municipiu	• Număr/suprafață străzi reparate; • Număr Km reabilitați
	1.1.4. Întreținerea centurii ocolitoare a municipiului Deva	
1.2.	1.2.1. Generalizarea introducerii sectoarelor de drum de 2+1 benzi de circulație, una din benzi fiind bandă pendulantă cu separator de sens;	• Număr de sectoare de drum cu 2+1 benzi de circulație realizate; • Număr de km de drumuri construiți pentru vehiculele lente;
	1.2.2. Separarea traficului lent de cel de tranzit prin construirea de drumuri dedicate vehiculelor lente;	• Număr de străzi/intersecții monitorizate
	1.2.3. Îmbunătățirea sistemelor de semnalizare, siguranță și informare pe rețelele prioritare de transport	
1.3	1.3.1. Finalizarea construcției infrastructurii de pe rețeaua TEN-T;	• Număr de km din rețeaua TEN-T finalizați față de cei existenți;
	1.3.2. Asigurarea unor căi de comunicație moderne între localități;	• Număr de drumuri modernizate între municipiul Deva și localitățile periurbane;
	1.3.3. Echilibrarea nivelului de modernitate al infrastructurilor de transport, pe întregul	• Cota procentuală a străzilor modernizate în municipiul Deva, în

teritoriu al municipiului Deva

- 1.3.4. Adoptarea unor soluții flexibile de transport pentru susținerea unor activități sezoniere (lucrări agricole, construcții, șantiere bine definite, perioadele activităților din învățământ)

total rețea de transport;

- Număr de trasee noi introduse pentru deservirea unor zone/activități specifice și lungimea (km) acestora;

Obiectivul operațional 2: Optimizarea fluxurilor de transport și creșterea siguranței de deplasare în municipiul Deva

- | | | | |
|------|--------|--|--|
| 2.1. | 2.1.1. | Dotarea mijloacelor de transport cu sisteme de monitorizare a poziției și vitezei de deplasare; | • Pondere mijloacelor de transport dotate cu sisteme de monitorizare a poziției și vitezei de deplasare; |
| | 2.1.2. | Dezvoltarea unor sisteme de optimizare în timp real a traficului specific transportului public local | • Număr de sisteme inteligente de optimizare a traficului de călători; |
| | 2.1.3. | Dezvoltarea unui sistem de prioritate în trafic (semafoare, intersecții, sensuri giratorii etc) în favoarea transportului public | • Număr de străzi/intersecții adaptate unui sistem de prioritate în trafic; |
| | 2.1.4. | Crearea unor centre de închiriere a vehiculelor destinate deplasărilor speciale de bunuri și persoane, cu vehicule specializate | • Număr de străzi transformate în străzi cu sens unic de circulație; |
| | | | • Număr de centre de închiriere a vehiculelor specializate destinate deplasărilor de bunuri și persoane |
| 2.2. | 2.2.1. | Fluidizarea traficului rutier în municipiul Deva prin reabilitarea și modernizarea bifurcațiilor și intersecțiilor; | • Număr de intersecții incluse în axe de corelare; |
| | 2.2.2. | Îmbunătățirea sistemului de iluminat stradal; | • Număr de intersecții noi semaforizate cu senzori în punctele critice de circulație; |
| | 2.2.3. | Dezvoltarea de rețele de transport periurbane; | • Număr de străzi iluminate stradal adecvat circulației rutiere; |
| | | | • Număr de drumuri noi realizate în cadrul rețelei de transport periurbane |
| 2.3. | 2.3.1. | Îmbunătățirea mobilității și asigurarea accesului la transportul public a persoanelor cu dizabilități; | • Număr de mijloace de transport public de călători cu facilități pentru persoanele cu handicap; |
| | 2.3.2. | Dezvoltarea sistemului de transport rutier interurban de călători; | • Număr de localități din județ cu care municipiul Deva are asigurat un sistem de transport; |
| | 2.3.3. | Asigurarea siguranței traficului rutier: | • Număr de sisteme inteligente de |

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



semnalizarea drumurilor și alte acțiuni de siguranță pentru sectoarele de drum periculoase

2.3.4. Crearea unui sistem de informare online asupra stării sistemului de transport municipal

management al traficului create;

- Un centru de informare online asupra sistemului de transport;
- Număr de trasee la care s-a realizat optimizarea intervalelor de succedare a curselor

Obiectivul operațional 3 : Asigurarea unor condiții cadru pentru realizarea unui sistem de transport durabil

- | | | | |
|------|--------|---|--|
| 3.1. | 3.1.1. | Modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport combinat, terminalul Deva; | • Număr de trasee de transport public/centru intermodal; |
| | 3.1.2. | Creșterea și îmbunătățirea condițiilor de depozitare și siguranță a mărfurilor în terminalele multimodale; | • Ponderea în care condițiile de depozitare și siguranță a mărfurilor în terminalele multimodale au fost îmbunătățite; |
| | 3.1.3. | Stimularea cooperării cu operatorii sistemului de transport (rutier, ferovier, etc.) | • Număr de persoane care beneficiază de subvenții pentru transportul public; |
| | | | • Număr de sisteme de emitere electronică a tichetelor de călătorie; |
| | | | • Număr de ani în care se mențin plafoanele maxime ale tarifelor de transport |
| 3.2. | 3.2.1. | Modernizarea căilor rutiere secundare în zonele cu grad ridicat de mobilitate a populației (navetiști, elevi, studenți), de acces rapid către gara feroviară și sincronizarea transportului feroviar cu orarul curselor auto; | • Număr de căi rutiere secundare cuprinse în centrul intermodal; |
| | 3.2.2. | Dezvoltarea de mini-centre de transport multimodal (căi de rulare multimodale, depozite, parări, centre economice) în zonele cu trafic intens și în jurul centrelor economice de dimensiuni medii și mari; | • Număr de mini-centre de transport multimodal create; |
| | 3.2.3. | Luarea unor măsuri de subvenționare a unor elemente din cadrul costurilor de transport pentru utilizarea modurilor mai puțin poluante (exemplu, reduceri de taxe); | • Dinamica măsurilor de subvenționare a elementelor de cost aferente sistemului de transport; |
| | 3.2.4. | Crearea condițiilor-cadru pentru a | • Gradul de realizare al condițiilor cadru, interoperabile și multimodale, pentru promovarea și utilizarea : <ul style="list-style-type: none">- sistemelor inteligente de programare;- Furnizarea de informații;- Rezervare online și ticketing |

promova dezvoltarea și utilizarea de sisteme inteligente de programare, furnizare de informații, rezervare online și ticketing, care să fie interoperabile și multimodale

Obiectivul operațional 4: Reducerea efectelor negative de către sistemul de transport, asupra mediului

- | | | | |
|------|--------|--|---|
| 4.1. | 4.1.1. | Crearea unei rețele regionale de piste de biciclete (“drumuri verzi”) și racordarea lor la traseele europene | <ul style="list-style-type: none">• Lungime piste pentru biciclete/ număr de străzi cu piste rezervate bicicliștilor; |
| | 4.1.2. | Reconfigurarea rețelilor pentru transportul public de pasageri, prin crearea unor spații de transport speciale (benzi proprii, stații, parcuri etc) și adoptarea sistemelor Park & Ride la periferiile orașelor, în comun cu stațiile de transport public; | <ul style="list-style-type: none">• Gradul de realizare al sistemului Park & Ride;• Nr. stații cu siguranță sporită;• Lungimea trotuarelor și pistelor de biciclete amenajate în interiorul municipiului Deva |
| | 4.1.3. | Dezvoltarea unei rețele modernizate de trotuare pietonale și a pistelor de biciclete, în interiorul localităților (nu pe suprafața trotuarelor); | |
| 4.2. | 4.2.1. | Reconfigurarea infrastructurii pentru utilizarea vehiculelor electrice (de la biciclete electrice până la autovehicule) și creșterea siguranței pentru toți participanții la trafic; | <ul style="list-style-type: none">• Lungimea arterelor de circulație reconfigurate și adaptate utilizării vehiculelor electrice;• Gradul de utilizare a tehnologiei informațiilor și comunicațiilor în facilitarea utilizării sistemelor de transport public |
| | 4.2.2. | Dezvoltarea unor sisteme de informare în timp real, utilizarea la maximum a tehnologiei informațiilor și comunicațiilor în facilitarea utilizării sistemelor de transport public | |
| 4.3. | 4.3.1. | Monitorizarea permanentă a emisiilor generate de sistemele de transport și transmiterea, în timp real, a informațiilor unui centru de monitorizare a calității aerului; | <ul style="list-style-type: none">• Gradul de poluare al aerului pe seama gazelor emise de mijloacele de transport;• Ponderea autovehiculelor EURO;• Efectul unor programe de reducere a nivelurilor maxime admisibile ale diferiților poluanți |
| | 4.3.2. | Determinarea emisiilor poluante pentru fiecare categorie de vehicul; | |

4.3.3. Implementarea unor programe de reacție “în timp real” pentru situații de urgență în cazul depășirii accentuate a nivelurilor maxime admisibile ale diferiților poluanți;

4.4.	4.4.1. Analiza emisiilor și a costurilor externe cauzate de poluarea chimică; 4.4.2. Analiza factorilor de zgomot și calculul costurilor externe cauzate de zgomot; 4.4.3. Evaluarea costurilor externe datorate transportu-rilor; 4.4.4. Corelarea nivelul taxelor locale pe autovehicule cu costul extern pe tipuri de autovehicule	• Dinamica costurilor externe cauzate de poluarea chimică; • Nivelul poluării fonice și al vibrațiilor în marile intersecții, de-a lungul șoselelor, în apropierea nodurilor feroviare și a aeroporturilor
4.5.	4.5.1. Adoptarea unor măsuri de susținere a achiziției de vehicule ecologice, la nivelul instituțiilor publice ale municipiului Deva; 4.5.2. Acordarea de stimulente pentru realizarea activității de cercetare-dezvoltare pentru descoperirea combustibililor alternativi; 4.5.3. Acordarea de reduceri de taxe pentru posesorii de autovehicule care folosesc un sistem dual de combustibil;	• Numărul și valoarea totală a subvențiilor acordate pentru achiziția de vehicule ecologice; • Numărul de mijloace electrice pentru transportul public achiziționate; • Numărul de biciclete electrice achiziționate; • Ponderea taxelor diminuate în total taxe pentru posesorii de autovehicule care folosesc un sistem dual de combustibil
4.6.	4.6.1. Crearea unui sistem de piste de biciclete, între localități, de-a lungul axelor rutiere (separate de acestea și cu sistem propriu de semnalizare și indicatoare; 4.6.2. Crearea unui sistem de parcuri pentru biciclete în jurul supermarketurilor, al bibliotecilor, al locurilor de agrement, la instituțiilor publice; 4.6.3. Asigurarea posibilității transportului bicicletelor în mijloacele de transport în comun; 4.6.4. Implementarea unor sisteme adecvate	• Numărul punctelor cu rasteluri pentru biciclete; • Numărul locurilor gratuite de parcare auto în centrele intermodale; • Numărul de puncte de încărcare pentru mijloacele de transport electrice (autobuze, autoturisme, biciclete electrice); • Numărul locurilor de parcare ocazională nou create, cu taxă; • Dinamica surselor de finanțare a investițiilor în sistemul de transport rutier (fonduri guvernamentale,

de semnalizare și indicatoare pentru
pistele de biciclete;

- 4.6.5. Încurajarea achiziției de vehicule electrice pentru deplasarea în interiorul localităților;
- 4.6.6. Realizarea de stații de alimentare speciale pentru vehiculele electrice, în apropierea centrelor comerciale și a parcărilor;
- 4.6.7. Accesarea fondurilor europene și subvenționarea investițiilor, din fonduri guvernamentale sau locale, pentru achiziționarea de vehicule, sisteme de ticketing, sisteme de informare în timp real.

fonduri europene, bugetul local), în
total surse de finanțare

IV. Revigorarea turismului și a identității istorice a municipiului Deva în contextul Strategiei de dezvoltare durabilă în perspectiva anului 2030

Partea I. ANALIZELE CARE SUSȚIN DEFINIREA PROPUNERII DE POLITICĂ PUBLICĂ ÎN DOMENIUL TURISMULUI ÎN MUNICIPIUL DEVA

1. Contextul actual și perspectivele turismului internațional

Considerente teoretice. Industria turismului este una dintre industriile cu cea mai rapidă creștere din lume, acesta oferind o serie de locuri de muncă, ceea ce reprezintă o soluție benefică pentru multe probleme economice și sociale, în special pentru țările mai puțin dezvoltate. Pe măsură ce venitul mondial crește, tot mai mulți indivizi își pot permite luxul relativ al călătoriilor de agrement. În prezent, se așteaptă că cererea de servicii turistice să crească pe măsură ce mai multe țări ajung la stadiul de dezvoltare în care consumul de servicii turistice devine din ce în ce mai accesibil. Multe țări au beneficiat de creșterea cererii prin dezvoltarea unor sectoare care generează valută străină atât de necesară pentru economia locală. Pe de altă parte, pentru multe țări mici, turismul este cel mai important sector al economiei. Acest lucru are un potențial dezavantaj, deoarece cererea de turism este extrem de volatilă și țările care devin dependente de aceasta sunt susceptibile la șocuri negative

Așa cum susțin McCool și Moisey (2001, pag. 61), există mulți factori care duc la creșterea cererii pentru dezvoltarea turismului internațional, cum ar fi: procesul de globalizare, dezvoltarea transportului în masă, introducerea tehnologiei informației în industria turismului, creșterea PIB-ului în lume și creșterea veniturilor disponibile pentru călătorii.

Dezvoltarea turismului internațional este un domeniu care trebuie să ia în considerare mulți factori, cum ar fi factori culturali, factori de mediu, factori sociali, factori politici, factori tehnologici, factori economici și factori legali. Teoriile asociate cu acești factori ar trebui luate în considerare în procesul de dezvoltare a turismului internațional.

Turismul este una dintre cele mai mari industrii globale, iar industria turismului internațional implică diferite părți interesate care aparțin diferitelor părți ale lumii. Totodată, trebuie precizat că turismul internațional nu oferă doar avantaje, ci și o serie de dezavantaje pentru societate cum ar fi: impactul negativ asupra mediului și impactul socio-cultural.

Turismul sustenabil. Când se analizează tendințele de dezvoltare a turismului la nivel mondial, se pot trage cel puțin *trei concluzii* principale în legătură cu turismul și potențialul său de reducere a sărăciei:

1. Turismul este unul dintre cele mai dinamice sectoare economice din multe țări, dezvoltat

dar și în curs de dezvoltare, cu o gamă largă de efecte în amonte și în aval asupra altor activități economice datorită unui lanț de aprovizionare foarte mare și diversificat;

2. Mișcările turistice către țările în curs de dezvoltare și cele mai puțin dezvoltate cresc mai repede decât în lumea dezvoltată, reprezentând la nivelul anului 2018 aproape 50% din totalul sosirilor turistice internaționale; Multe țări în curs de dezvoltare au active de o valoare enormă pentru sectorul turistic, cum ar fi cultura, arta, peisajul, viața sălbatică și clima și sunt foarte bine poziționate pentru a dezvolta turismul ca un sector cheie care contribuie la creșterea economică;
3. Turismul în multe țări în curs de dezvoltare și cele mai puțin dezvoltate este una dintre principalele surse a veniturilor valutare și, destul de des, cea mai viabilă și durabilă opțiune de dezvoltare economică, cu impact pozitiv asupra reducerii nivelurilor sărăciei.

Impactul turismului ca motor al dezvoltării a fost resimțit în multe țări. De exemplu, în ultimii ani turismul a fost un factor principal în absolvirea Botswanei, a Maldivelor și a Capului Verde de statutul lor de țări cel mai puțin dezvoltate.

În timp ce turismul este o forță majoră pentru dezvoltare, *acesta are o serie de aspecte negative*, astfel:

- Turismul contribuie semnificativ la schimbările climatice, reprezentând la nivelul anului 2018 aproximativ 5% din emisiile globale de CO₂, generate în principal de transport, dar și de funcționarea facilităților turistice, cum ar fi cazarea;
- Poluarea locală a terenurilor și a apei din cauza tratamentului deficitar al deșeurilor solide și lichide de către întreprinderile din turism și din activitățile turiștilor este, de asemenea, o problemă în unele zone;
- Unitățile de cazare sunt adesea utilizatori majori de resurse neregenerabile și prețioase, precum pământul, energia și apa. În unele zone, o stațiune poate consuma de multe ori mai multă apă per persoană decât comunitatea locală cu care concurează pentru aprovizionare.



Figura nr. 1.1. Avantaje și dezavantaje ale dezvoltării turismului la nivel internațional

Sursa: World Travel and Tourism Council, 2018, Cambridge Institute for Sustainability Leadership, preluare în International Trade Forum, Sustainable Tourism, 2020

Conform lui Pritchard (2007, pag. 94) atunci când se ia în considerare locul turismului în societățile contemporane, este important să se acorde atenție conceptului de turism durabil care implică minimizarea costurilor și maximizarea nivelului de avantaje ale turismului pentru comunitățile locale și mediile naturale.

Turismul internațional durabil implică călătorii responsabile din punct de vedere ecologic precum și călătorii în zonele naturale care asigură conservarea resurselor cu cel mai mic impact asupra vizitatorilor. Din păcate, turismul convențional nu se concentrează pe o planificare adecvată pentru a spori responsabilitatea față de mediu și există posibilitatea de a afecta mediul. De asemenea, acest lucru nu implică întotdeauna furnizarea de beneficii pentru comunitățile locale.

Turismul sustenabil reprezintă practic acel turism care ține seama pe deplin de impactul său economic, social și de mediu actual și viitor, satisfăcând nevoile vizitatorilor, profesioniștilor, mediului și comunităților gazdă. Prin urmare, turismul durabil nu este un tip de turism, ci are ca obiectiv fundamental să facă toate formele de turism mai durabile, inclusiv turismul de masă.

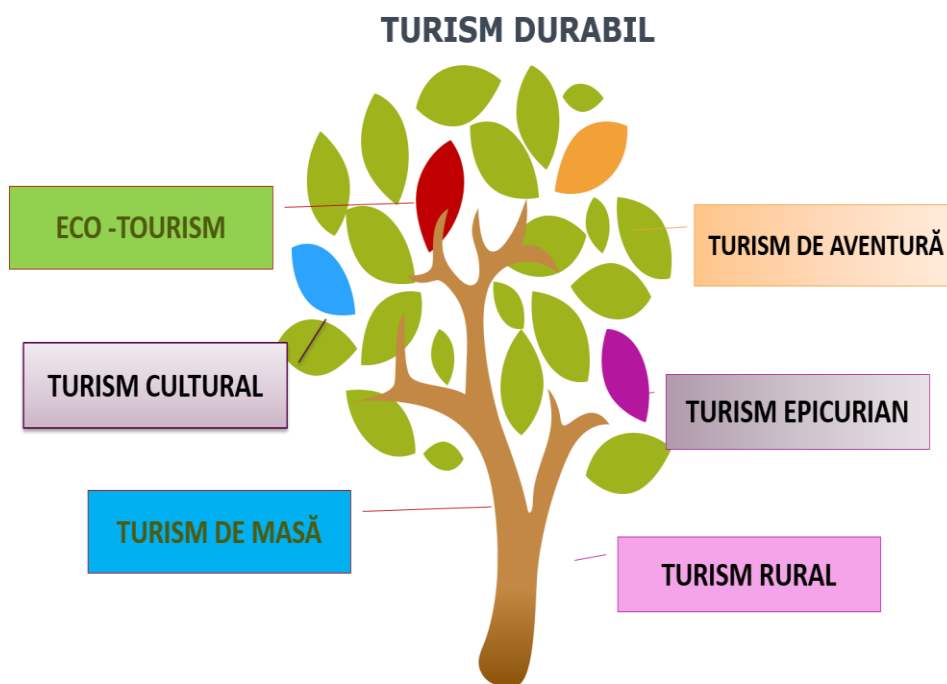


Figura nr. 1.2. Turismul sustenabil

După cum susține Harrison (2001, pag. 19), turismul durabil vine în beneficiul comunităților locale, contribuind la conservarea resurselor naturale și oferind educație atât pentru rezidenții locali, cât și pentru turiști. Turismul durabil încearcă întotdeauna să minimizeze impactul negativ al turismului cu o mai bună gestionare și o planificare eficientă, în timp ce turismul convențional este lipsit de controalele de gestionare pentru a minimiza impactul negativ al turismului.

TURISM SUSTENABIL

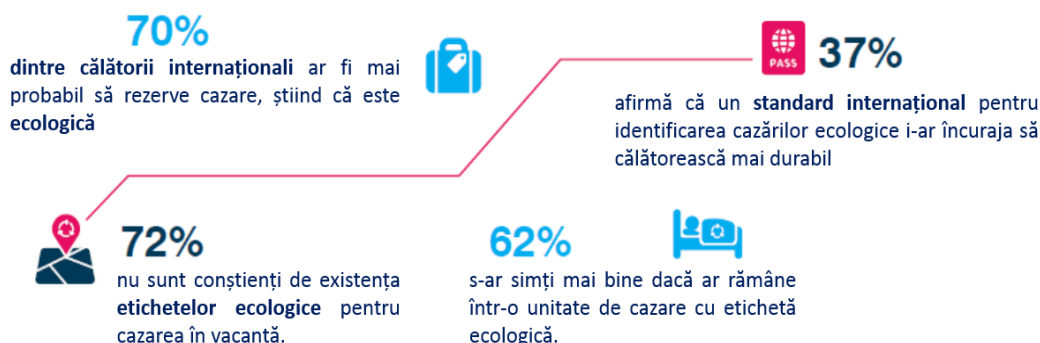


Figura nr. 1.3. Opiniile turiștilor internaționali privind turismul sustenabil

Sursa: Raport anual Booking 2019, preluare în International Trade Forum, Sustainable Tourism, 2020

Prin urmare, un turism sustenabil la nivel internațional trebuie sprijinit de următoarele acțiuni:

- utilizarea optimă a resursele de mediu care constituie un element cheie în dezvoltarea turismului, menținând procesele ecologice esențiale și contribuind la conservarea patrimoniului natural și a biodiversității;
- respectarea autenticității socio-culturale a comunităților gazdă, conservarea patrimoniului cultural construit și a valorilor tradiționale, precum și înțelegerea și toleranța interculturală;
- asigurarea unor operațiuni economice viabile, pe termen lung, oferind beneficii socio economice tuturor părților interesate care sunt distribuite în mod echitabil, inclusiv oportunități stabile de ocupare a forței de muncă și câștig de venituri și servicii sociale pentru comunitățile gazdă, contribuind astfel la reducerea sărăciei.

Context actual. În ultimii cincizeci de ani, turismul a devenit unul dintre cele mai mari sectoare economice la nivel global, reprezentând 10,4% din PIB-ul mondial (la nivelul anului 2018) și peste 300 de milioane de locuri de muncă (la nivelul anului 2019).

Sosirile de turiști internaționali au crescut constant de-a lungul multor ani, iar în 2019 s-au ridicat la 1458 milioane, conform Organizației Mondiale a Turismului (UNWTO). În ultimii 10 ani, această creștere a fost accelerată în economiile emergente, unde a avut în medie 5,6% pe an, comparativ cu 1,8% pentru economiile avansate.

Sosirile de turiști internaționali la nivel mondial au crescut în anul 2019, pentru al zecelea an consecutiv, însă ritmul de creștere a încetinit până la 4%, de la un avans de 7%, respectiv 6% în 2017 și 2018, ca urmare a încetinerii economiei mondiale, a incertitudinilor geopolitice și a Brexitului.

În anul 2020, deși Organizația Mondială a Turismului a mizat pe o creștere între 3-4% a numărului de turiști internaționali, s-a înregistrat o reducere semnificativă a numărului acestora ca urmare a declarării pandemiei Covid-19. Tabel nr. 1.1.

Tabelul nr. 1.1. Sosiri turistice internaționale pe (Sub) regiuni

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



(milioane persoane)

	2017	2018	2019	2018/2017 (%)	2019/2018 (%)	2020 (%)*
Nivel global	1333	1408	1458	5.63%	3.55%	-65.3
Economii avansate	732	761	776	3.96%	1.97%	-68.2
Economii în curs de dezvoltare	601	647	681	7.65%	5.26%	-62.1
Europa	676.6	716	744.3	5.82%	3.95%	-66.5
Europa de Nord	81	81	82.6	0.00%	1.98%	-64.2
Europa de Vest	192.7	200.2	204.7	3.89%	2.25%	-62.7
Europa centrală și de Est	135	146.2	152.9	8.30%	4.58%	-61.9
Sudul Europei/Europa mediteraneană	267.9	288.6	304.1	7.73%	5.37%	-72.4
UE 28	540.5	562.5	579	4.07%	2.93%	-66.5
Asia și Pacific	324.1	347.7	360.1	7.28%	3.57%	-72.2
America	210.8	215.9	219.4	2.42%	1.62%	-55.2
America de Nord	137.4	142.2	146.4	3.49%	2.95%	-55.5
Caraibe	25.8	25.8	26.8	0.00%	3.88%	-57.5
America centrală	11.1	10.8	10.9	-2.70%	0.93%	-54.7
America de sud	36.6	37.1	35.3	1.37%	-4.85%	-52.3
Africa	63.3	68.7	72.4	8.53%	5.39%	-57.1

*variație față de aceeași perioadă a anului precedent (primele 2 trimestre ale anului 2019)

Sursa: UNWTO, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.5>

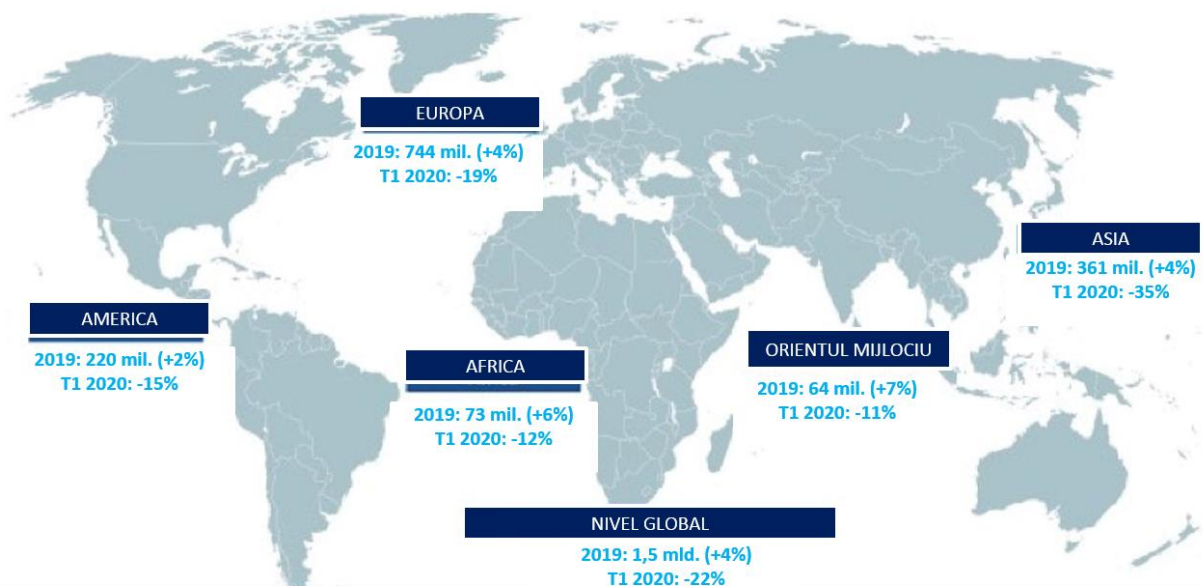


Figura nr. 1.4. Număr sosiri turiști internaționali pe regiuni, în primul trimestru al anului 2020

Sursa: UNWTO, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284421817>

Astfel, conform statisticilor UNWTO, sosirile de turiști internaționali (vizitatori peste noapte)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!



au înregistrat o scădere de 65.3% în prima jumătate a anului 2020 față de aceeași perioadă a anului trecut, în primul trimestru reducerea fiind de 22%.

Sosirile internaționale în 2020 au scăzut în al doilea trimestru al anului cu 95%, o scădere fără precedent. Rezultatele sunt o urmare a restricțiilor pe scară largă de călătorie și a blocajelor din aproape toate destinațiile din întreaga lume, în special din a doua jumătate a lunii martie și din lunile aprilie (-97%) și mai (-96%), pe fondul măsurilor de reducere a răspândirii pandemiei Covid-19.

Perspective după anul 2020 pentru turismul internațional. Pentru turismul internațional în anul 2020 au fost prezentate 3 scenarii în Barometrul Mondial al Turismului din luna mai 2020, care a descris căi alternative de redresare după blocarea globală, pe baza unei posibile ridicări a restricțiilor de călătorie în iulie, septembrie și decembrie 2020. Având în vedere că sosirile de turiști internaționali au scăzut cu aproximativ 85% în iulie și 80% în august 2020 pe baza informațiilor disponibile în prezent și a ridicării lente și neregulate a restricțiilor de călătorie, rezultatele turismului internațional apreciem că sunt în prezent între scenariile 1 și 2.

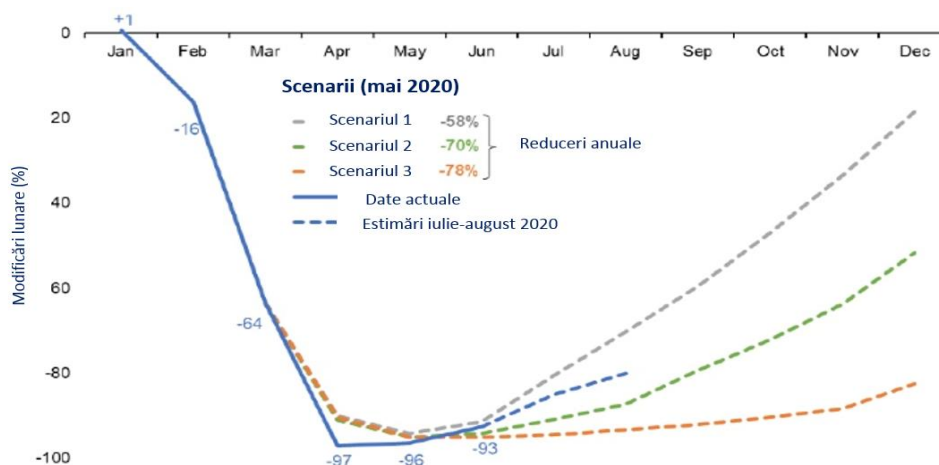


Figura nr. 1.5. Sosiri de turiști internaționali în 2020: rezultate și scenarii

Sursa: UNWTO, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.5>

În perspectivele de după 2020, sosirile internaționale sunt de așteptat să revină de la minime diferite, în funcție de nivelurile diferite de sfârșit de an definite de scenariile din 2020.

Conform previziunilor realizate de către UNWTO, turismul internațional ar putea recupera nivelurile anului 2019 într-o perioadă de 2½ până la 4 ani pe baza diverșilor factori, cum sunt:

- rata de îmbunătățire a încrederii călătorilor, în mare parte dependentă de siguranța percepută și de evoluția pandemiei;
- eliminarea treptată a restricțiilor de călătorie;
- condițiile economice predominante.

De-a lungul timpului, se așteaptă ca primii doi factori să sprijine redresarea, în timp ce mediul economic în deteriorare ar putea pune presiunea în creștere asupra revenirii. În primul an, toate scenariile sugerează recuperări comparabile în termeni absoluți, deși destul de diferiți în termeni relativi, deoarece punctele de plecare din 2020 variază considerabil.

Conform scenariilor prezentate de UNWTO (2020):

- **Scenariul 1** indică o recuperare a nivelurilor din 2019 în 2½ ani, începând cu sfârșitul anului 2020 (până la mijlocul anului 2023);
- **Scenariul 2** sugerează o recuperare după 3 ani (sfârșitul anului 2023);
- **Scenariul 3**, cel mai lent, după 4 ani (sfârșitul anului 2024).

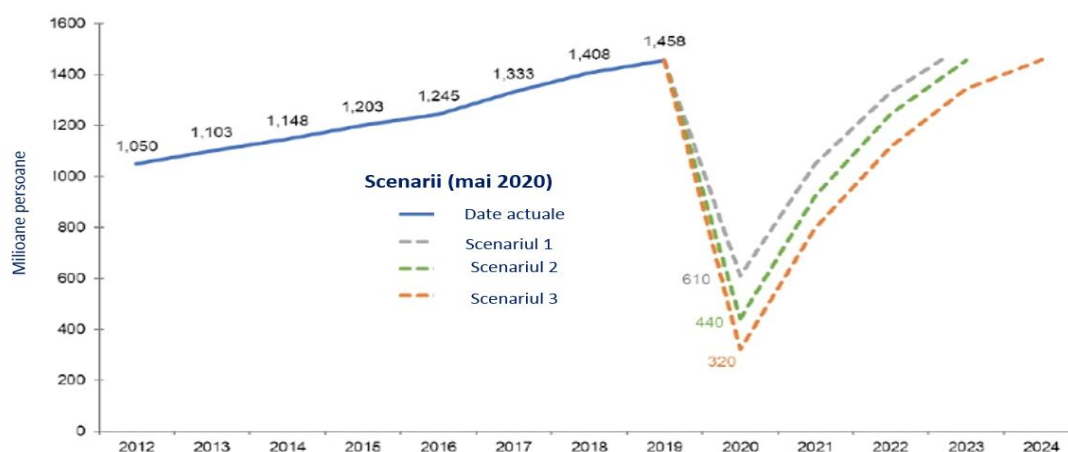


Figura nr. 1.6. Sosiri turistice internaționale: scenarii viitoare (milioane persoane)

Sursa: UNWTO, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.5>

Aceste perioade de recuperare depășesc în cea mai mare parte cele observate în crizele anterioare, atât la nivel global (11 până la 19 luni), cât și pentru regiunile specifice cele mai greu afectate (1 până la 3½ ani).

Așa cum este descris în Barometrul Mondial al Turismului din luna mai 2020, au fost necesare 11 luni pentru ca sosirile internaționale să recâștige nivelurile pre-criză după epidemia SARS din 2003, 14 luni după atacurile din 11 septembrie 2001 și 19 luni după criza economică globală a anului 2009.

D
e
remarc
at că
toate
scenarii

le pentru 2021-2024 indică o revenire puternică în anul 2021 bazată pe presupunerea unei inversări a evoluției pandemiei, îmbunătățirea semnificativă a încrederii călătorilor și ridicarea majoră a restricțiilor de călătorie până la jumătatea anului. Revenirea așteptată este o consecință a cererii mari reținute după blocarea globală fără precedent și luni de frontiere închise și interdicții de călătorie.

Creșterea ar putea rămâne în două cifre în 2022, deoarece turismul internațional continuă să se recupereze și condițiile de călătorie se normalizează, deși într-un ritm mai lent comparativ cu 2021. În ciuda îmbunătățirii, sosirile internaționale sunt de așteptat să rămână sub nivelurile din 2019 în anii 2021 și 2022 pentru toate cele trei scenarii, cu excepția cazului în care există o descoperire majoră în tratamentul și prevenirea COVID-19, ceea ce este puțin probabil.

2. Contextul european al turismului

Titlul XXII „Turism” (articolul 195) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) prevede că „Acțiunea Uniunii va avea ca scop:

- a) încurajarea creării unui mediu favorabil pentru dezvoltarea întreprinderilor din acest sector;
- b) promovarea cooperării între statele membre, în special prin schimbul de bune practici. ”

Acest articol mai prevede că Parlamentul European și Consiliul UE sunt autorizate să stabilească măsuri specifice pentru a completa acțiunile din statele membre în vederea atingerii obiectivelor de mai sus, excluzând orice armonizare a legilor și reglementărilor statelor membre. Aceste măsuri sunt adoptate de Parlament și Consiliu în cadrul procedurii legislative ordinare.

Întrucât politica turistică atinge multe alte domenii, cum ar fi comerțul, furnizarea de bunuri și servicii, transportul și mediul, este afectată și de legislația UE relevantă care le acoperă. Cu toate că este considerat ca fiind un sector de o importanță vitală pentru Uniunea Europeană, turismul nu are la nivel european recunoașterea pe care o merită. Deși din decembrie 2009, turismul dispune de un temei juridic propriu, nu dispune încă de un buget separat, nici în cadrul financiar multianual (CFM) actual pentru perioada 2014-2020, nici în ultima propunere pentru CFM 2021-2027.

De la reuniunea Consiliului European din 21 iunie 1999 privind „turismul și ocuparea forței de muncă”, Uniunea acordă o atenție sporită contribuției pe care o aduce turismul în domeniul ocupării forței de muncă la nivel european. În comunicarea intitulată „[Să lucrăm împreună pentru viitorul turismului european](#)” (COM(2001)0665), Comisia Europeană a propus un cadru de acțiune și măsuri pentru stimularea industriei europene a turismului. Rezoluția Consiliului din 21 mai 2002 privind viitorul turismului european a confirmat abordarea Comisiei și a impulsionat din nou cooperarea între actorii publici și cei privați din cadrul industriei turismului european pentru ca Europa să devină principala destinație turistică.

Nevoia de existență a unor mecanisme care să includă și interesele turismului în politicile comunitare s-a reflectat în *comunicarea Comisiei din anul 2010* „Europa, numărul I mondial ca destinație turistică – un nou cadru politic pentru turism în Europa” care au luat în considerare patru priorități:

- stimularea competitivității în sectorul turismului european;
- promovarea dezvoltării unui turism durabil, responsabil și de înaltă calitate;
- consolidarea imaginii și vizibilității Europei ca destinație sustenabilă și de calitate ridicată;
- maximizarea potențialului politicilor și instrumentelor financiare ale Uniunii Europene pentru dezvoltarea turismului.

Aceste patru priorități au oferit scheletul pentru un nou cadru de acțiune pentru turism pusă în aplicare de Comisia Europeană în strânsă cooperare cu statele membre și operatorii principali din industria turismului.

Până în prezent, Comisia a implementat cu succes majoritatea acțiunilor prevăzute în comunicarea din 2010, concentrându-se pe următoarele priorități:

- creșterea cererii de turism, din interiorul UE;
- îmbunătățirea gamei de produse și servicii turistice oferite;
- îmbunătățirea calității turismului, durabilității, accesibilității, competențelor și utilizării TIC;
- îmbunătățirea bazei de cunoștințe socio-economice a sectorului;
- promovarea Europei ca destinație unică;
- integrarea turismului în alte politici ale UE.

Cea mai recentă comunicare a Comisiei care vizează turismul european este Comunicarea (COM(2014)0086), din 20 februarie 2014 – [O strategie europeană pentru stimularea creșterii economice și crearea de locuri de muncă în turismul maritim și costier](#) care își propune să promoveze creșterea durabilă și competitivitatea în domeniul turismului maritim și costier.

Așa cum rezultă și din datele prezentate în tabelul nr. 1.1., Europa este destinația turistică favorită la nivel mondial, cu 744.3 milioane de sosiri în anul 2019, reprezentând 51,04% din totalul sosirilor internaționale la nivelul acestui an. Turismul deține un rol esențial în dezvoltarea multor regiuni europene, în special regiunile mai puțin dezvoltate, datorită potențialului său considerabil de contagiune și creare de locuri de muncă, în special în rândul tinerilor.

Numărul de nopți petrecuți de vizitatori în unitățile de cazare turistice este, de asemenea, un indicator cheie pentru statisticile turistice. Potrivit Eurostat, vizitatorii au petrecut 1,62 miliarde de nopți în cazare turistică UE-28 în anul 2019, ceea ce reprezintă o creștere cu cca 60% față de anul 2010, cel mai ridicat ritm de creștere anual înregistrându-se în anul 2015 (16.68% față de anul anterior). Figura nr. 1.7.

În anul 2020, în ce privește turismul, Europa a fost a doua regiune cea mai afectată după Asia și Pacific, cu o pierdere de 22 de milioane de sosiri internaționale până în luna martie. Acest lucru reflectă impactul blocărilor și închiderilor de frontiere instituite în luna martie în majoritatea țărilor din regiune urmare a declarării pandemiei Covid-19. Italia a fost prima țară din Europa care a intrat în blocaj la începutul lunii martie, iar alte țări au urmat pe tot parcursul lunii, mai ales în a doua jumătate. Figura nr. 1.8.

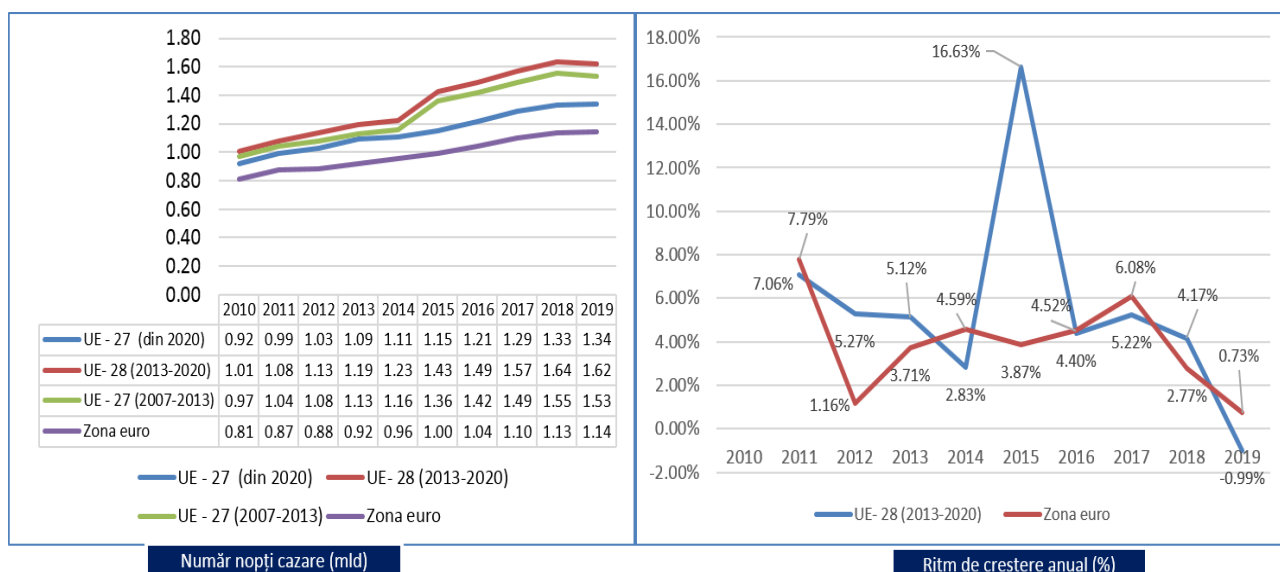


Figura nr. 1.7. Număr nopți petrecute la unitățile de cazare turistică (mld) și ritmul anual de creștere (%), 2010-2019

Sursa: realizat de autor pe baza datelor Eurostat,
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_occ_ninat&lang=en

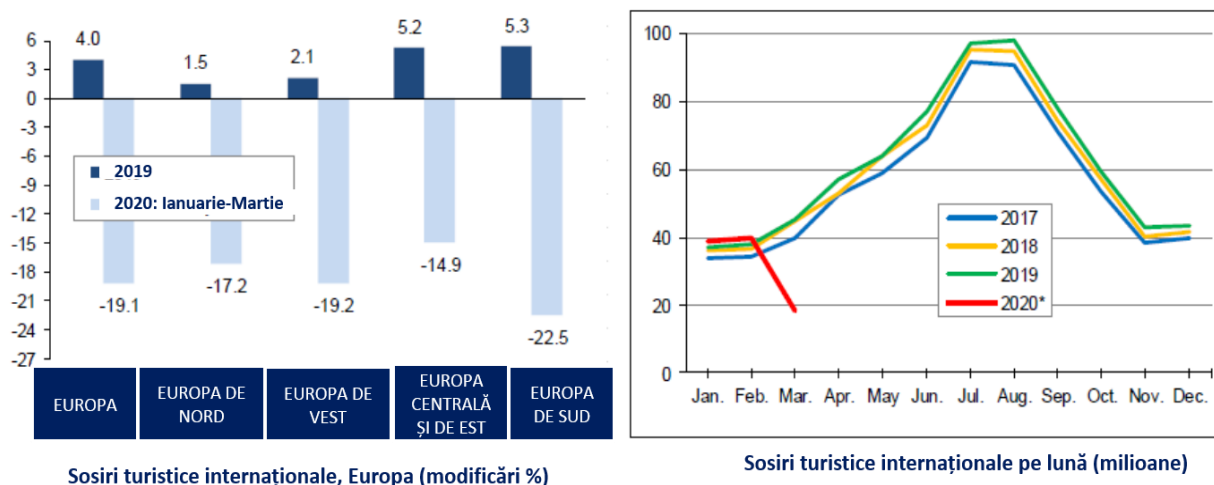


Figura nr. 1.8. Sosiri turistice în Europa, 2020

Sursa: UNWTO, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.5>

Provocările majore cu care se confruntă turismul la nivel european pot fi sintetizate în mai multe direcții, astfel:

1. **Durabilitate.** Sustenabilitatea constituie una dintre principalele provocări pentru turism. Deoarece turismul include transportul către destinațiile în cauză, acesta duce la o creștere a emisiilor de CO₂. Turismul masiv poate duce, de asemenea, la deteriorarea resurselor naturale,

- la distrugerea biodiversității sau la poluarea fonică. În ceea ce privește dezvoltarea spațială, aceasta poate duce la construirea unor stațiuni mari care modifică semnificativ peisajul.
2. **Încălzirea globală** ar putea determina ca anumite destinații turistice să devină mai puțin atractive. Pe termen lung, creșterea nivelului mării ar putea fi o amenințare pentru teritoriile insulare și de coastă. Pe de altă parte, pierderea zăpezii datorită creșterii temperaturilor poate duce, de asemenea, la declinul stațiunilor de schi de iarnă;
 3. **Instabilitate politică.** Turismul este, de asemenea, susceptibil de alți factori, cum ar fi instabilitatea politică și pierderile economice pe care le implică. De exemplu, atacurile teroriste de la Paris au redus dramatic numărul de turiști din capitala Franței. Speculațiile cu privire la Grexit din 2012 au impulsionat scăderea sosirilor de turiști în Grecia cu 3,3% într-un singur an, iar revoltele politice din lumea arabă au scăzut cota de piață a turismului de la 6,4% în 2010 la 5,0% în 2012, conform statisticilor UNWTO;
 4. **Concurența de pe noile piețe non-europene.** Concurența de pe alte piețe este încă o altă preocupare pentru destinațiile turistice din UE. Pe măsură ce mai multe țări din întreaga lume își intensifică eforturile pentru a deveni accesibile turiștilor, mai multă ofertă devine disponibilă. Deși un studiu al Organizației Mondiale a Turismului (OMT) arată că se așteaptă ca UE să își mențină poziția pe piață ca destinație de primă clasă în următorul deceniu, va întâmpina provocări severe pe drum, deoarece se estimează că ponderea sa va scădea de la 60 % în 1995 până la 41% în 2030. În plus, deși Europa deține cea mai mare parte a sosirilor internaționale (52%), ponderea veniturilor din încasările internaționale (încasări din cheltuielile vizitatorilor internaționali pentru cazare, mâncare și băuturi, divertisment, cumpărături și alte servicii și bunuri) este mai redusă (41%). Acest lucru se explică prin faptul că cei care călătoresc în interiorul UE tind să facă călătorii mai scurte. De exemplu, conform statisticilor UE, călătoriile scurte (una până la trei nopți) reprezintă mai mult de jumătate din numărul de călătorii efectuate de rezidenții UE-28;
 5. **Apariția de noi grupuri țintă de nișă.** Atragerea diferitelor grupuri țintă de nișă, cum ar fi persoanele în vârstă, poate ajuta la creșterea turismului. În acest scop, diverse stațiuni turistice au plasat infrastructură special amenajată la sediul lor (cum ar fi lifturi și băi special amenajate), pentru a facilita șederea persoanelor în vârstă.
 6. **Politicile de viză.** Politicile de viză necoerente și stricte constituie un alt obstacol în calea dezvoltării turismului. Potrivit unui studiu al Comisiei din 2013 privind impactul economic al facilitării vizelor de scurtă ședere asupra industriei turismului, numai în 2012, UE a pierdut un total de 6,6 milioane de potențiali călători din China, India, Rusia, Arabia Saudită, Africa de Sud și Ucraina din cauza la dificultăți de solicitare a vizei;
 7. **Digitalizarea și reglementarea serviciilor online.** Digitalizarea serviciilor turistice constituie o altă provocare. Un număr tot mai mare de oameni folosesc internetul pentru a-și organiza vacanța, pentru a rezerva un transfer, o călătorie sau servicii de cazare online. În plus, numeroase dispozitive inteligente sunt din ce în ce mai utilizate pentru a accesa diverse servicii legate de turism. Cu toate acestea, aceste evoluții pun, de asemenea, probleme considerabile în ceea ce privește reglementarea, impozitarea, supravegherea standardelor definite legal pentru

furnizarea de servicii și așa mai departe. Abordarea fraudelor online legate de serviciile oferite de diverși furnizori este, de asemenea, o provocare importantă.

8. **Nevoia de servicii noi și o îmbunătățire a calității.** Întrucât turismul este o industrie destul de competitivă, furnizorii europeni de turism trebuie să se angajeze în îmbunătățirea calității produselor și serviciilor lor, îmbunătățindu-le și îmbogățindu-le sau inventând altele noi, pentru a-și menține cota pe piața globală. Destinațiile de branding și o promovare dinamică a destinațiilor UE pot contribui la atenuarea concurenței. Extinderea sezonului turistic prin furnizarea de noi pachete de vacanță atrăgătoare este încă un alt imperativ, întrucât turismul UE tinde să fie concentrat în lunile iulie și august.

3. Contextul actual și perspectivele turismului la nivel național

După anul 1990, turismul de ieșire al României a crescut semnificativ din cauza deschiderii frontierelor și a dorinței românilor de a călători în străinătate. Călătoriile turistice au fost făcute în principal în țările din Europa de Vest, care până atunci reprezentau mirajul bunăstării generale. Numărul românilor care au putut călători în străinătate după 1990 nu a fost destul de mare din cauza mai multor motive: dificultăți în obținerea vizelor de tranzit și / sau a permiselor de ședere, dificultăți în câștigarea mijloacelor de trai, lipsa mijloacelor financiare pentru a acoperi costurile de călătorie și asigurare etc. Mai mult decât atât, numărul turiștilor care au vizitat România la începutul anilor 1990 a fost relativ mic, în principal deoarece nu exista o strategie integrată de promovare a României ca brand turistic și /sau destinație turistică, iar resursele turistice au fost fragmentate din cauza privatizării defectuoase și a politici incoerente cu privire la modul de a face industria hotelieră mai profitabilă. Alți factori care au contribuit au fost deteriorarea infrastructurii de transport, accesul dificil al turiștilor la destinații turistice specifice, calitatea scăzută a serviciilor și, nu în ultimul rând, concurența crescândă din partea statelor învecinate și/sau destinațiilor turistice (Bulgaria, Grecia, Croația, Turcia etc.) în comparație cu oferta slabă a hotelurilor românești din primii ani după căderea regimului comunist (Postelnicu și Dabija, 2018).

Abia după aderarea României la Uniunea Europeană (1 ianuarie 2007) turismul internațional de intrare și de ieșire a început să se îmbunătățească. Această îmbunătățire a fost însoțită de schimbări calitative profunde în ceea ce privește comportamentul turiștilor, infrastructura turistică și de transport către și de la destinațiile turistice preferate, diversificarea formelor de turism (spa, cultural, rural, litoral, turism medical / wellness etc.) (Nistoreanu și Ghereș, 2010; Jovicic, 2016).

Printre **caracteristicile pozitive ale turismului românesc**, și anume, cele care asigură durabilitatea acestuia și definesc potențialul turistic al României, sunt **componentele naturale și umane**.

În ceea ce privește **componenta naturală** (Postelnicu și Dabija, 2018, pag.7; Master Plan 2007-2026, pag. 4-7), se rețin următoarele aspecte:

- România are peste 40 de lacuri naturale (lacuri glaciare, lacuri formate în cratere vulcanice, alunecări de teren, lacuri tectonice, lagune, lacuri inundabile, lacuri din Delta Dunării etc.);

- În România există 13 parcuri naționale și 13 rezervații naturale care acoperă aproximativ 7% din suprafața țării;
- România are forme de relief variate (28% din suprafața țării este acoperită de munți, 40% de dealuri și 30% de câmpii) și condiții meteorologice favorabile (climat temperat continental);
- O mare parte a mediului natural este bine conservată și mai puțin poluată (o mare diversitate de floră și faună cu specii unice în Europa);
- Peisajul rural oferă oportunități excelente pentru practicarea turismului;
- România are multe fântâni cu apă minerală (peste 3000 de izvoare minerale, în comparație cu doar 450 de izvoare în Ungaria, 264 în Italia, 250 în Elveția, 116 în Franța și 57 în Republica Cehă);
- România are oligominerale care au un efect benefic asupra bolilor inflamatorii cronice și a tulburărilor digestive metabolice (Călimănești, Căciulata, Slănic-Moldova, Olănești etc.), apă carbogazoasă necesară pentru tratarea digestiv, renal și a vezicii urinare boli (Băile Malnaș, Bodoc, Sângeorz-Băi, Buziaș, Lipova etc.), ape clorurate pentru tratarea bolilor reumatice (Techirghiol, Ocna Sibiului, Sovata, Turda, Ocnele Mari), ape sulfuroase (Pucioasa, Amara, Băile Govora, Sărata Monteoru, Mangalia), apă termală (Felix, Herculane, 1 Mai, Marghita, Moneasa, Geoagiu-Băi), băi de nămol terapeutice etc. Toate aceste facilități pot fi găsite în mai mult de 117 stațiuni balneare din toată țara, dintre care 29 sunt de importanță națională;
- Munții Carpați oferă multe oportunități de a practica sporturi de iarnă în stațiuni precum Poiana Brașov, Sinaia, Predeal, Borșa, Păltiniș, Durău, Semenice, dotate cu hoteluri moderne, vile turistice, pârtii de schi și telecabine aeriene;
- Litoralul românesc are o lungime de 245 kilometri;
- Delta Dunării - un peisaj natural unic în Europa sub protecția UNESCO și Rezervația Biosferei care acoperă 450.000 de hectare. Este cel mai bogat parc faunistic ce găzduiește peste 300 de specii de păsări și aproximativ 60 de specii de pești cu o valoare economică ridicată (sturion, belugă, știucă, crap, pește de munte etc.). Zăcămintele de dig natural găzduiesc sate tipice de pescari (Crișan, Maliuc, Mila 23, Caraoman, Sfântu Gheorghe).

Componenta umană a potențialului turistic românesc este la fel de bogată, constând din următoarele (Postelnicu și Dabija, 2018, pag.7):

- Peste 26 de lacuri artificiale (cu baraje precum Porțile de Fier I și II, Stânca-Costești pe Prut, Bicaz, Fântânele, Stejerești, Frunzaru-Olt, Vidraru, Lotru etc.), toate potrivite pentru sporturi nautice ;
- În România există situri pe lista Patrimoniului Mondial UNESCO, precum bisericile din lemn din Maramureș, bisericile pictate din Moldova (Bucovina), Cetățile dacice din Munții Orăștie (Sarmisegetusa Regia, Blidaru, Costești etc.), biserici fortificate din Transilvania etc;
- Există peste 6.000 de monumente de importanță națională în întreaga țară: schituri, mănăstiri, biserici fortificate, cetăți, curți domnești, Case memoriale, castele (Peleş, Pelișor, Bran, Hunedoara etc.), monumente de artă și arhitectură, peste 670 de muzee etc;

- Multe rămășițe arheologice (situri, castele romane) care arată evoluția stilului de viață și a muncii, precum și elementele de continuitate a oamenilor din aceste meleaguri;
- Unicitatea folclorului, tradițiilor și obiceiurilor românești care alcătuiesc o cultură foarte puternică și originală în această parte a Europei;
- Un sistem de telecomunicații bine dezvoltat;
- O rețea de aeroporturi civile, porturi maritime și fluviale (Drobeta-Turnu-Severin, Giurgiu, Orșova, Oltenița, Hârșova, Brăila, Galați, Tulcea, Sulina etc.), precum și un sistem extins de transport feroviar (al patrulea ca mărime din Europa);
- Valoarea unică a satelor turistice.

Din păcate, aceste două componente nu sunt valorificate suficient în România și nu beneficiază de o promovare care să permită României dezvoltarea acestui potențial turistic unic. Astfel, în ciuda potențialului său natural și uman excepțional, România continuă să stea deoparte de marile fluxuri turistice internaționale.

Spre exemplu, numărul nopților petrecute la unitățile de cazare turistică din România, chiar dacă este în creștere în perioada 2010-2019, rămâne nesemnificativ atât raportat la media UE, cât și la statele vecine, Ungaria și Bulgaria (5,27 mil. în anul 2019 comparativ cu 17,48 mil. în Bulgaria, 15,75 mil. în Ungaria și 106,8 mil. în Grecia).

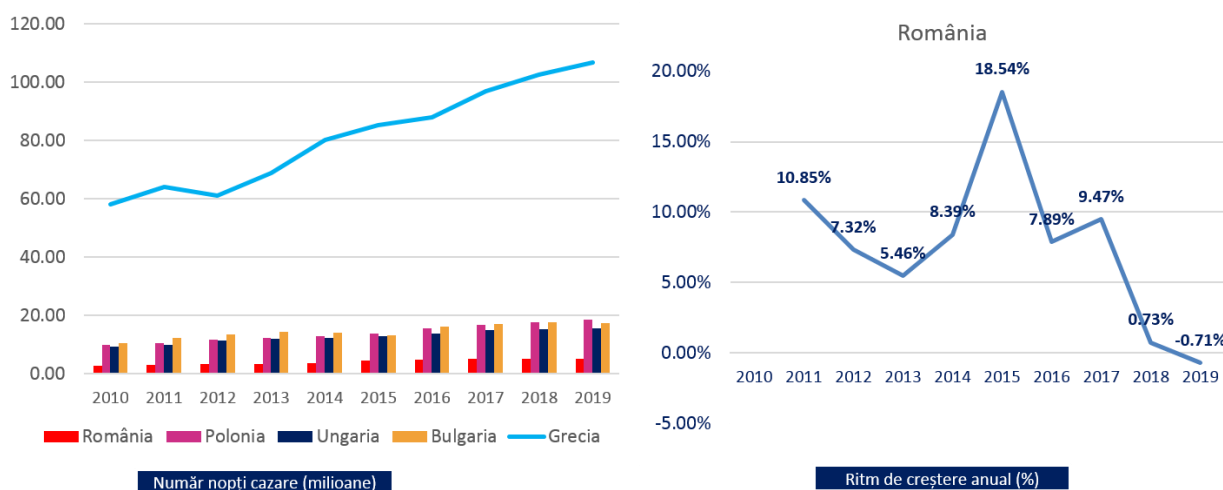


Figura nr. 1.9. Număr nopți petrecute în unitățile de cazare turistică (mil.) și ritmul anual de creștere din România (%), 2010-2019

Sursa: realizat de autor pe baza datelor Eurostat,

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_occ_ninat&lang=en

După momentul aderării la Uniunea Europeană, România a făcut o serie de demersuri pentru promovarea unui turism durabil și creșterea rolului turismului în calitate de motor al economiei, acțiuni insuficiente însă fără o strategie coerentă care să vizeze obiective sustenabile.

În prezent se află în implementare **Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026** care are în vedere:

- utilizarea optimă a resurselor de mediu, care constituie un element cheie în dezvoltarea turismului, menținând procesele ecologice esențiale și contribuind la conservarea patrimoniului natural și a biodiversității;
- respectarea autenticității socio-culturale a comunităților gazdă, conservarea patrimoniului construit, a vieții culturale și a valorilor tradiționale contribuind la înțelegerea interculturală și toleranță;
- asigurarea operațiunilor economice viabile, pe termen lung, care să ofere beneficii socio-economice pentru toate părțile interesate, fiind distribuite corect, inclusiv locuri de muncă stabile și oportunități de a câștiga venituri și servicii sociale pentru comunități contribuind la reducerea sărăciei.

În iunie 2014, România a ratificat Protocolul privind turismul durabil la **Convenția-cadru privind protecția și Dezvoltarea Durabilă a Carpaților**. Un obiectiv asumat în cadrul Convenției Carpatice și realizat la Brașov fiind Centrul România - Platforma pentru Turism Durabil.

De asemenea, în anul 2015 a fost elaborată **Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România** și au fost aprobate „Criteriile pentru desemnarea destinațiilor ecoturistice”, până în prezent fiind declarate destinații ecoturistice: zona Mara-Cosău-Creasta Cocoșului – Maramureș, zona Țara Hațegului-Retezat și zona Ținutul Zimbrului.

Strategia Națională pentru Dezvoltarea durabilă a României 2030 completează toate aceste documente elaborate și susține **un turism durabil** care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

În fine, în anul 2018 a fost elaborată **Strategia națională a României pentru dezvoltarea turismului 2019-2030**, strategie elaborată în baza dialogului public-privat și cu sprijinul Băncii Mondiale, cu scopul de a înțelege unde se află sectorul acum în ceea ce privește dezvoltarea turismului și care sunt provocările și oportunitățile, precum și cu scopul definirii unei viziuni pentru dezvoltarea ulterioară a domeniului.

Conform analizelor realizate de experți și detaliate în cadrul Strategiei naționale a României pentru dezvoltarea turismului 2019-2030, analizând oferta turistică, componenta naturală și cea umană a României, se poate afirma că România deține un mix bogat de obiective turistice medicale, balneare, naturale și culturale unice. **Provocările principale cu care se confruntă turismul în România** implică trei aspecte:

1. îmbunătățirea serviciilor destinate vizitatorilor (infrastructură, transport, cazare, managementul destinațiilor turistice, prin inovație și digitalizare);
2. o mai bună coordonare între agențiile private și de stat, la toate nivelurile, pentru a promova în continuare dezvoltarea antreprenorilor mici și mijlocii și pentru a reduce deficitul de capital uman;
3. o implementare mai eficientă a inițiativelor de marketing, pentru promovarea destinațiilor și experiențelor unice de călătorie pe care le poate oferi România, în piețele din care provin turiștii care cheltuiesc cele mai mari sume la nivel mondial.

4. Potențialul turistic la nivel regional și local

4.1. Potențialul turistic în regiunea Vest

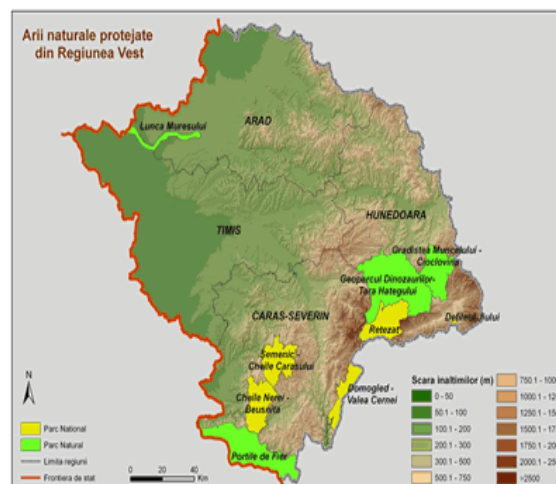
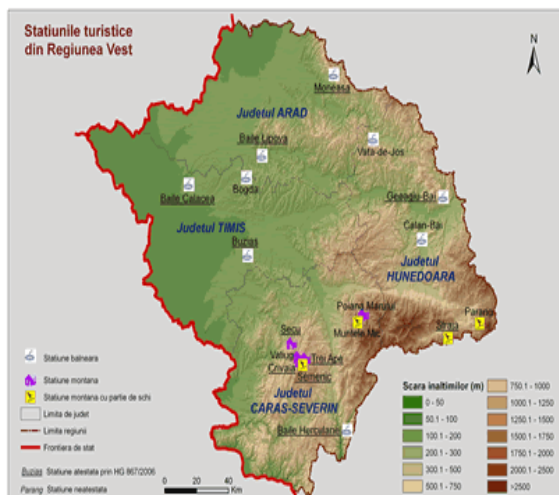
Din punct de vedere a resurselor turistice și a tipurilor de turism practicate, Regiunea Vest se caracterizează prin varietate și heterogenitate determinate în primul rând de distribuția în teritoriu a formelor de relief, care fac cu puțință o împărțire a județelor regiunii în două mari categorii. Astfel, județele cele mai dezvoltate din punct de vedere economic, Timiș și Arad, au un relief preponderent de câmpie, ceea ce face ca turismul bazat pe obiective antropice să fie predominant.



În schimb, județele mai slab dezvoltate din punct de vedere economic, Caraș-Severin și Hunedoara, bucurându-se de un relief predominant muntos, au o activitate turistică bazată pe resurse și obiective naturale.

Potențialul turistic natural remarcabil al Regiunii Vest este dat de un relief diversificat, de bogate resurse naturale și de prezența unor elemente naturale unice, care sunt recunoscute și protejate prin intermediul a numeroase *arii naturale protejate*, multe de importanță națională și chiar europeană.

Din cele **131 arii naturale protejate**, 5 sunt *parcuri naționale* (Parcul Național Retezat - județul Hunedoara, Parcul Național Domogled - Valea Cernei - județul Caraș-Severin, Parcul Național Semenic - Cheile Carașului - județul Caraș-Severin, Parcul Național Cheile Nerei - Beușnița - județul Caraș-Severin și Parcul Național Defileul Jiului - județele Hunedoara și Gorj), 4 *parcuri naturale* (Parcul Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina - județul Hunedoara, Parcul Natural Porțile de Fier - județele Caraș-Severin și Mehedinți, Geoparcul Dinozaurilor - Țara Hațegului - județul Hunedoara, Parcul Natural Lunca Mureșului - județele Arad și Timiș), 3 *monumente ale naturii* și 119 *rezervații naturale*.



Acest potențial natural permite practicarea cu succes a mai multor forme și tipuri de turism care se pretează pentru toate categoriile sociale și pentru toate grupele de vârstă și dintre care se pot enumera numai câteva: turismul termal și balnear, turismul de odihnă și recreere, turismul montan, ecoturismul, speoturismul, turismul sportiv, turismul de aventură, turismul rural și agroturismul și turismul de croazieră.

(https://adrvest.ro/attach_files/Regiunea%20Vest%20Turism%20versiunea%202014.pdf).

4.2 Potențialul turistic al județului Hunedoara

Județul Hunedoara deține o componentă turistică foarte importantă dată de resursele naturale de excepție, precum și de o moștenire culturală și istorică de importanță națională și chiar europeană. Deși localizarea și accesibilitatea față de Europa de Vest nu este la fel de favorabilă ca a celorlalte trei județe, totuși județul este traversat de coridorul de transport pan-european IV, de axa rutieră TEN-T 7 și de axa feroviară TEN-T 22.

Resursele turistice naturale se bazează pe formele deosebit de atractive de relief montan și depresionar (Carpații Meridionali - grupele Retezat-Godeanu și Șureanu, Munții Poiana Ruscă și Munții Apuseni), arii naturale protejate din care două parcuri naționale (PN Retezat, PN Defileul Jiului) și două parcuri naturale (PN Geoparcul Dinozaurilor - Ţara Hațegului, PN Grădiștea



Muncelului - Cioclovina), parcuri dendrologice (Arboretumul Simeria), izvoare termale și minerale (Geoagiu-Băi, Vața de Jos), lacuri naturale (Bucura și Zănoaga Mare), lacul antropic Gura Apelor, stațiunile de schi (Straja, Parâng).

Resursele turistice antropice sunt numeroase și variate și includ vestigii arheologice romane (complexul Ulpia Traiana Augusta Dacia Sarmizegetusa, Sarmizegetusa Regia), cetăți și castele medievale (Castelul Corvinilor, Cetatea Devei), monumente istorice și de artă de factură religioasă (Deva, Hunedoara, Călugara), muzee și galerii de artă, etnografie și folclor.

Tipurile de turism practicate în județ sunt în special cele legate de natură și anume turismul montan, sportiv și de aventură, turismul balnear și de recreere, dar și cele legate de activități cultural-istorice și economice - turism cultural-istoric, turism rural, turism industrial, turism de tranzit. Principalele areale turistice ale județului sunt reprezentate de arealul Retezat - Depresiunea Hațegului, Munții Orăștiei, Culoarul Mureșului cuprinzând Deva și împrejurimi (Hunedoara, Simeria), Munții Parâng - Vâlcan - Șureanu, Munții Metaliferi.
(<http://www.regiuneavest.ro/info/cunoaste-regiunea-vest/turis/>)

4.3 Valorificarea potențialului turistic din municipiul Deva

Deva, reședința județului Hunedoara, este una dintre cele mai vechi așezări din țara noastră, prima atestare datează din 1269, însă descoperirile arheologice efectuate pe teritoriul Devei arată faptul că zona a fost locuită încă din epoca pietrei șlefuite.

Municipiul Deva este situat în partea centrală a județului Hunedoara, între Munții Apuseni și Munții Poiana Ruscă. Caracteristicile geografice naturale ale municipiului Deva și ale împrejurimilor acestuia constituie un potențial geografic natural deosebit, o premisă esențială de dezvoltare a turismului. Valențele atractive, de factură estetic-peisagistică, se datorează atât prezenței zonei muntoase, cât și a zonei deluroase care înconjoară Deva, cu un grad ridicat de împădurire.

Deva constituie o destinație ideală de călătorie pentru a vizita toate atracțiile județului Hunedoara, fiind al doilea oraș al județului în funcție de numărul locurilor de cazare (după Goagiu Băi). Totodată, beneficiind de o serie de avantaje, cum sunt patrimoniul turistic bogat (dar insuficient exploatat), legătura de trei poli turistici importanți apropiați – Timișoara, Alba Iulia, Sibiu și infrastructura rutieră care leagă orașul de vestul țării, în Deva există un potențial ridicat de dezvoltare al turismului de nișă, în special cel cultural, de evenimente și cel sportiv.

Analiza infrastructurii municipiului Deva care permite desfășurarea activităților specifice turismului cuprinde 28 unități cazare (hoteluri, moteluri, vile turistice, pensiuni turistice și agroturistice și tabere de elevi) cu o capacitate de cazare totală la nivelul anului 2019 de 1049 locuri.

Tabelul nr. 1.2. Evoluția numărului de structuri de primire turistică în Deva, 2010-2019

Structuri de primire turistică	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hoteluri	3	4	4	5	5	5	5	5	4	4
Hosteluri	1	1	1	:	:	:	:	:	1	:
Moteluri	3	2	2	2	3	3	3	4	4	4

Vile turistice	6	7	6	5	6	6	6	8	8	9
Tabere de elevi și prescolari	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Pensiuni turistice	6	5	6	5	4	4	4	5	7	7
Pensiuni agroturistice	3	:	:	:	1	2	2	2	2	2
TOTAL municipiul Deva	23	20	20	18	20	21	21	25	28	28
TOTAL județ Hunedoara	94	94	96	93	99	108	125	217	243	274

Sursa: INS, Tempo online

Din datele prezentate, se observă că la nivelul municipiului Deva, în intervalul 2010-2019, numărul total al structurilor de primire turistică a crescut cu 21,74% (de la 23 unități primire turistică la 28), o creștere foarte lentă comparativ cu creșterea numărului de structuri la nivelul județului Hunedoara (de la 94 la 274, ceea ce echivalează cu o creștere cu 191,49%). Figura nr. 1.10.

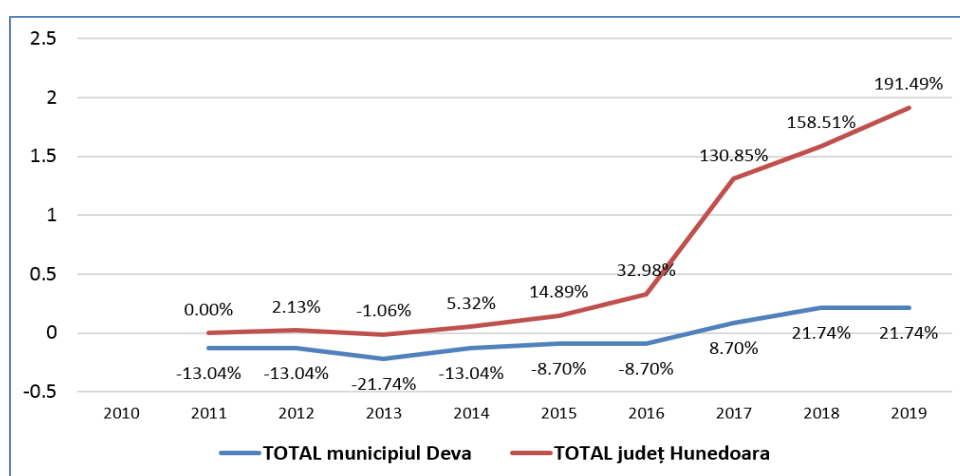


Figura nr. 1.10. Ritm de creștere/descrere al structurilor de primire turistică în municipiul Deva și județul Hunedoara, 2010-2019

Sursa: realizat de autor pe baza INS, Tempo online

Totodată, la nivelul municipiului Deva se observă o creștere extrem de lentă a industriei hoteliere, concomitent cu o creștere mai accelerată a numărului de vile turistice în termeni relativi.

În ce privește ponderea structurilor de cazare în total, la nivelul municipiului Deva, nu s-au înregistrat modificări semnificative în anul 2019 față de anul 2010. Figura nr. 11.

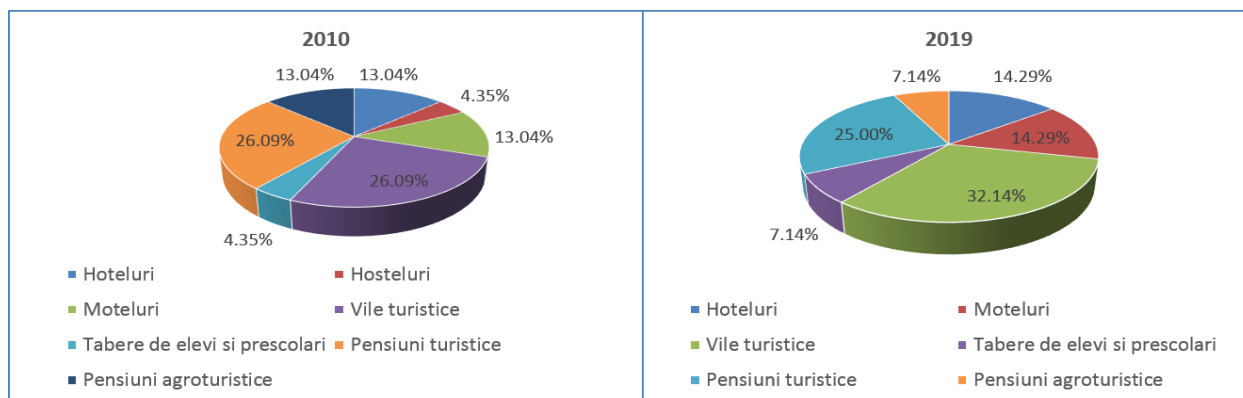


Figura nr. 1.11. Ponderea structurilor de cazare în total structuri de primire turistică în Deva, 2010 și 2019

Sursa: realizat de autor pe baza INS, Tempo online

Pentru a pune în evidență declinul înregistrat în perioada 2009-2010 ca urmare a crizei economice globale, în figura nr. 1.12. este prezentată capacitatea de cazare turistică atât la nivelul municipiului Deva, cât și la nivelul județului Hunedoara, în intervalul 2000-2019.

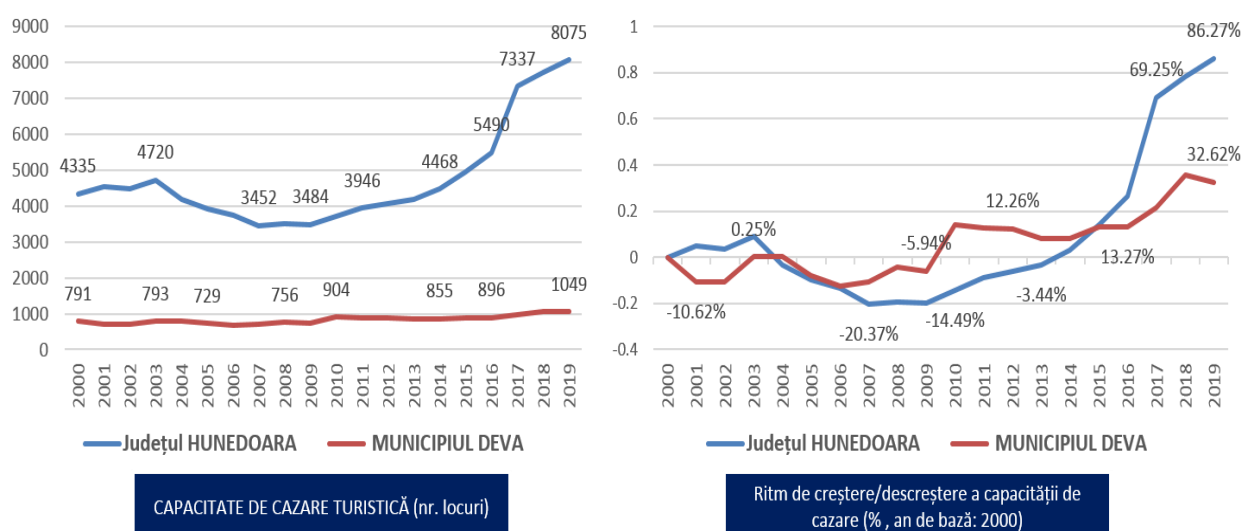


Figura nr. 1.12. Capacitatea de cazare turistică (nr. locuri) și ritmul de creștere al acesteia în municipiul Deva și județul Hunedoara, 2000-2019

Sursa: realizat de autor pe baza INS, Tempo online

Comparativ cu anul de referință (2000), din figura nr. 1.12. se observă că ritmul de creștere al numărului de locuri de cazare în municipiul Deva este de doar 32,62% (de la 791 locuri în anul 2000, la 1049 locuri în anul 2019), comparativ cu județul Hunedoara care a avut un ritm de creștere al capacității de cazare de 86,27% (de la 4335 locuri de cazare în anul 2000 la 8075 locuri în anul 2019).

Declinul relativ al industriei hoteliere la nivelul municipiului Deva se poate observa și din analiza în structură a numărului de locuri de cazare în perioada 2000-2019, în favoarea vilelor turistice și a pensiunilor turistice și agroturistice. Figura nr. 1.13.

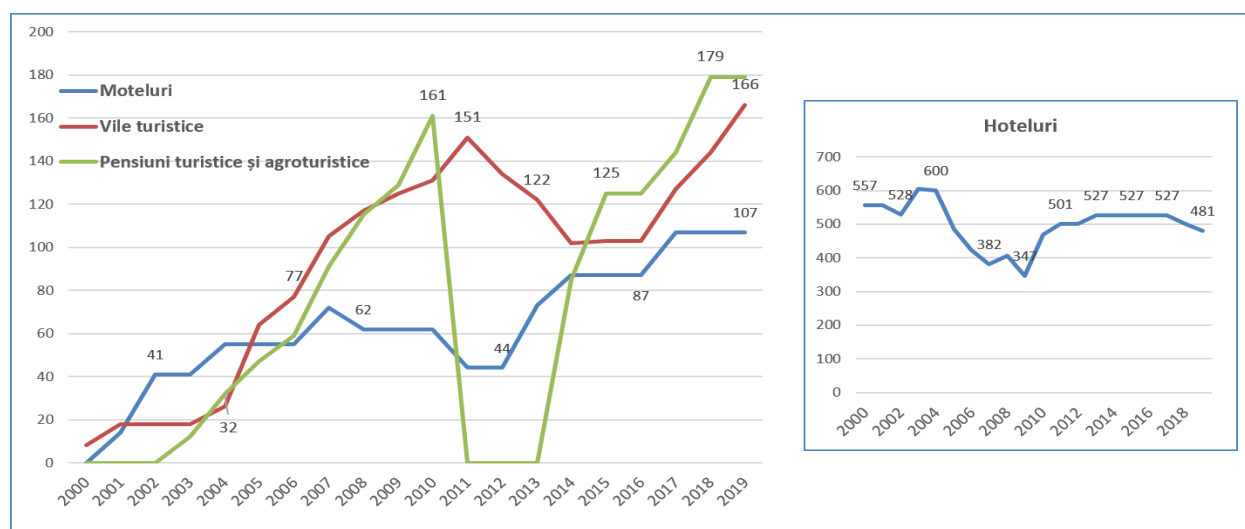


Figura nr. 1.13. Capacitatea de cazare turistică (nr. locuri) pe categorii de structuri turistice în municipiul Deva, 2000-2019

Sursa: realizat de autor pe baza INS, Tempo online

În ce privește numărul de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică ale municipiului Deva, analiza perioadei 2010-2019 arată o creștere a acestora cu 76,67% (de la 22.153 sosiri în anul 2010 la 39.138 sosiri în anul 2019).

Tabelul nr. 1.3. Număr de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistica ale municipiului Deva, evoluție 2010-2019

Tipuri de structuri de primire turistica	Ani									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	22153	22165	21253	23398	31907	41372	37447	38557	40693	39138
Hoteluri	14390	15068	15315	17280	24548	29195	27646	30236	29030	26845
Hosteluri	663	389	30	:	:	:	:	:	:	:
Moteluri	835	34	:	846	2316	3606	2256	1364	1414	1771
Vile turistice	2558	2683	2530	3614	2624	2328	3246	2290	3579	4754
Tabere de elevi și prescolari	888	683	563	330	995	485	319	1405	2360	978
Pensiuni turistice	2819	3308	2815	1328	920	2654	1879	2039	2796	3418
Pensiuni agroturistice	:	:	:	:	504	3104	2101	1223	1514	1372

Sursa: INS, Tempo online

Din datele tabelul 1.3. se observă o preferință a turiștilor pentru moteluri (numărul de sosiri a crescut cu 112,10%, de la 835 în 2010 la 1771 în 2019), indicând un turism ocazional.

Tabelul nr.1.4. Capacitatea și activitatea de cazare turistică în municipiul Deva, 2010-2019

Anul	Capacitatea de cazare turistică		Sosiri număr	Înnoptări număr	Indici de utilizare netă a capacității în funcțiune (%)***
	Existență (locuri)*	În funcțiune (locuri- zile)**			
2010	904.00	198880	22153	42433	15.65%
2011	892.00	196240	22165	39533	14.77%
2012	888.00	195360	21253	36236	13.60%
2013	854.00	187880	23398	37513	14.64%
2014	855.00	188100	31907	57078	22.25%
2015	896.00	197120	41372	72445	26.95%
2016	896.00	197120	37447	59242	22.04%
2017	959.00	210980	38557	59963	20.84%
2018	1073.00	236060	40693	65313	20.29%
2019	1049.00	230780	39138	62440	19.84%

Sursa: realizat de autor pe baza datelor INS Tempo online

***Capacitatea de cazare turistică existentă** (instalată) reprezintă numărul de locuri de cazare de folosință turistică înscrise în ultimul act de recepție, omologare sau clasificare al structurii de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, exclusiv paturile suplimentare care se pot instala în caz de necesitate;

****Capacitatea de cazare turistică în funcțiune** (exprimată în locuri-zile) reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, înmulțit cu numărul de zile cât sunt deschise structurile în perioada considerată. Se exclud locurile din camerele sau structurile închise temporar din lipsă de turiști, pentru reparații sau pentru alte motive. Pentru municipiul Deva au fost luate în considerare 300 zile/an;

*** **Indicii de utilizare netă a capacității de cazare turistică în funcțiune** se calculează prin raportarea numărului de înnoptări realizate, la capacitatea de cazare turistică în funcțiune (exprimată în locuri zile), din perioada respectivă.

Din datele prezentate în tabelul nr. 1.4. se observă un nivel destul de redus al indicilor de utilizare netă a capacității în funcțiune la nivelul municipiului Deva (în fapt, aceeași situație se întâlnește în majoritatea municipiilor care nu au o dezvoltare susținută a turismului de nișă). Astfel, remarcăm că indicii de utilizare netă a capacității în funcțiune la nivelul municipiului Deva a crescut ușor, cu precădere în perioada 2013-2017 (de la 14,64% în anul 2013 la un maxim de 26,95% în 2015 și 22,04% în anul 2016). Începând cu acest an, indicii capacității nete au scăzut din nou, ajungând la 19,84% în anul 2019.

Având în vedere toate aspectele menționate, coroborate cu tendințele înregistrate la nivel european și internațional, propunerea de politică publică în domeniul turismului la nivelul municipiului Deva are în vedere atât potențialul turistic al zonei, cât și liniile directoare trasate prin *Strategia națională a României pentru dezvoltarea turismului 2019-2030*, *Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*, *Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026* și *Strategia pentru dezvoltarea durabilă a municipiului Deva 2014-2023*.

Partea a II-a. PROPUNERE DE POLITICĂ PUBLICĂ

Secțiunea 1. Argumente pentru inițierea propunerii de politică publică

1. Argumente în favoarea inițierii propunerii de politică publică

2. Care sunt problemele care necesită acțiunea de elaborarea a unei propuneri de politică publică în domeniul transporturilor?

3. Care sunt cauzele și efectele problemelor?

4. Prezentarea datelor statistice care susțin definirea problemei

5. Ce grupuri sunt afectate și în ce măsură?

Creșterea continuă a sectorului turistic generează o necesitate din ce în ce mai stringentă de a planifica și reglementa industria turistică și de a elabora strategii coerente de dezvoltare a destinațiilor. Beneficiile economice și sociale ale dezvoltării turismului sunt cu atât mai mari cu cât această dezvoltare are loc într-o manieră unitară, coerentă, planificată și sustenabilă, în conformitate cu strategia generală de dezvoltare a destinațiilor turistice. O dezvoltare neplanificată poate genera beneficii economice pe termen scurt. Cu toate acestea, pe termen lung, lipsa unei strategii de dezvoltare poate produce efecte negative asupra mediului înconjurător și poate conduce chiar la scăderea calității destinațiilor turistice. Conform Organizației Mondiale a Turismului (2012), planificarea la nivel național și regional a turismului conduce la mai multe avantaje care sunt esențiale pentru dezvoltarea destinațiilor turistice (tabelul nr.1).

Tabelul nr.1. Avantajele planificării turismului la nivel regional și național

1.	Stabilirea obiectivelor și politicilor de dezvoltare a turismului, precum și a modalităților prin care aceste obiective pot fi atinse;
2.	Dezvoltarea turismului astfel încât resursele naturale și culturale sunt menținute și conservate în vederea utilizării prezente și viitoare;
3.	Integrarea turismului în politicile de dezvoltare generale regionale și naționale și stabilirea de conexiuni între turism și alte sectoare ale economiei;
4.	Furnizarea unor informații raționale pentru a facilita procesul de luare a deciziilor legate de dezvoltarea turismului, atât în mediul public, cât și în cel privat;
5.	Facilitarea dezvoltării coordonate a tuturor elementelor sectorului turistic: atracții turistice, activități, facilități și servicii;
6.	Optimizarea și găsirea unui echilibru între beneficiile economice, de mediu și sociale ale turismului;
7.	Furnizarea unei structuri care să specifice locația, tipologia și nivelul de dezvoltare al atracțiilor, facilităților, serviciilor și infrastructurii;
8.	Stabilirea unor linii directe și standarde pentru pregătirea documentelor programatice pentru destinații și forme de turism specifice, precum și pentru proiectarea corespunzătoare a facilităților turistice;
9.	Furnizarea unui cadru pentru coordonarea eficace a investițiilor sectoarelor public și privat;
10.	Stabilirea unor elemente de referință pentru monitorizarea continuă a planurilor și proiectelor de dezvoltare a turismului.

Sursa: Organizația Mondială a Turismului (1994), Planificarea turismului la nivel regional și național, pp. 3-5

Crearea unei politici comune în domeniul turismului este un răspuns firesc la creșterea continuă a acestui sector de activitate.

În absența unei politici publice coerente, care să permită stimularea activității turismului și să permită accesul la finanțări externe, nu este posibilă creșterea competitivității acestuia. Primăria municipiului Deva a fost preocupată de susținerea avantajului turistic din Regiunea de Vest și, preocupare concretizată în lansarea unui proiect de Politică publică intitulat "Deva, o destinație turistică de excelență în Regiunea Vest. Stimularea turismului cultural istoric ca premisă a dezvoltării durabile a Municipiului Deva, 2012-2015".

Evoluțiile înregistrate până în prezent, deși aduc în prim plan o serie de aspecte pozitive în domeniul *turismului* în municipiul Deva, se constată existența și/sau perpetuarea unor probleme care solicită găsirea și aplicarea unor soluții care să contribuie la consolidarea capacității activității de turism pliat pe nevoile dezvoltării durabile.

Analiza efectuată de factorii responsabili din cadrul municipiului Deva cu ocazia elaborării *Strategiei integrate pentru dezvoltare urbană în perioada 2014-2023*, subliniază o serie de elemente negative, specifice activității de turism, printre care:

- Amenajare deficitară pe ansamblu și a zonei montane îndeosebi din punct de vedere al bazelor de cazare, al dotărilor pentru sporturi de iarnă (pârtii de schi, mijloace de transport pe cablu etc.);
- Numărul redus și întreținerea defectuoasă a traseelor turistice marcate din zona montană;
- Insuficiența amenajare și valorificarea minimală a resurselor hidrominerale cu efect terapeutic existente;
- Predominarea turismului de tranzit în circuite organizate și cu automobilul personal, cu o durată scurtă a sejurului și cu o eficiență economică redusă;
- Ofertă turistică de nivel scăzut sub aspectul confortului și serviciilor și al ofertei pentru tineret (structuri de tip "lowcost");
- Disfuncționalități la nivelul pensiunilor turistice și agroturistice repercutate în eficiența economică a domeniului și a imaginii turismului rural pe termen mediu și lung;
- Deficiențe și disfuncționalități la nivelul ofertelor, programelor și produselor turistice existente, a promovării acestora;
- Acoperirea deficitară din punct de vedere numeric cu instituții indispensabile informării și organizării activităților turistice;
- Absența unui „brand” turistic municipal/ zonal/județean și susținerea deficitară a obiectivelor cu potențial de brand;
- Lipsa marcajelor aferente clădirilor de patrimoniu;
- Inexistența unor trasee eficiente și atractive pentru facilitarea mersului pe bicicletă pe distanțe mari;
- Lipsa unor locuri special amenajate pentru parcare/închirierea bicicletelor;
- Lipsa marcajelor pentru evidențierea omniprezentă a obiectivelor turistice aflate în proximitate;

- Nivel redus de educație al turiștilor în vederea practicării ecoturismului;
- Noțiuni reduse de management, legislație, operare pe calculator în vederea rezervării on-line;
- Informație și hărți turistice insuficiente;
- Lipsa sau slaba calitate a marcajelor turistice;
- Infrastructura de acces către obiectivele turistice este slab dezvoltată;
- Număr redus de resurse umane specializate în domeniu;
- Număr redus de organizații de promovare a turismului;
- Lipsa colaborării cu operatorii de turism;
- Spații neadecvate pentru depozitarea și reciclarea deșeurilor în zonele turistice;
- Mai mult de jumătate din corpurile de apă naturale din bazinul hidrografic Mureș (8 din 14) au un potențial economic moderat, conexas în special cu modificarea puternică a stării ecologice;
- Degradarea progresivă a patrimoniului cultural-turistic;

Având în vedere deficiențele constatate, se pot formula patru direcții de acțiune care pot fi supuse analizei și care necesită o schimbare de paradigmă în modul în care ne gândim la sistemul de turism și la măsurile care pot fi luate în vederea consolidării capacității acestuia în contextul Strategiei de dezvoltare integrată de dezvoltare durabilă 2020-2030 în cadrul Consiliului Local Deva.

9. Infrastructura turistică reprezintă fundamentul necesar susținerii unui sistem real de turism și este formată din două elemente: industria ospitalității (întreprinderile care oferă servicii de cazare și catering) și componentele infrastructurii turistice organizate pe trei niveluri (clădiri, rețele de transport, comunicații, utilități, resurse umane și financiare, asigurări, securitate). Infrastructura turistică este încă slab dezvoltată, iar sumele alocate din buget pentru dezvoltarea activităților turistice sunt reduse;

10. Competitivitatea sectorului turistic, conform definiției Organizației Mondiale a Turismului (2015) constă în abilitatea de a utiliza resursele sale naturale, culturale, umane și resursele de capital în mod eficient, pentru dezvoltarea și furnizarea de produse și servicii turistice de calitate, inovatoare, etice și atractive, în scopul de a realiza o creștere durabilă în concordanță cu viziunea sa generală și cu obiectivele sale strategice, de a crește valoarea adăugată în sectorul turismului, de a îmbunătăți și diversifica componentele sale de piață, de a optimiza atractivitatea destinației și beneficiile, atât pentru vizitatori, cât și pentru comunitatea locală, totul într-o perspectivă durabilă.

11. Relansarea sectorului turistic prin dezvoltarea turismului de nișă bazat pe un set de practici prin care turiștii se disting și sunt diferențiați. Altfel spus, turismul de nișă este un turism diversificat (figura nr.2.1);

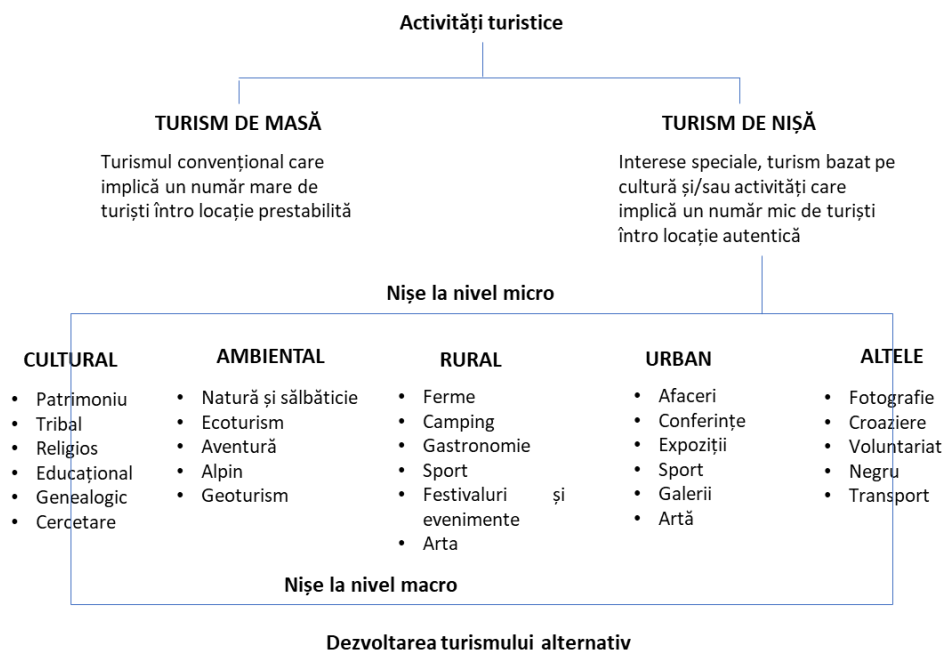


Figura nr.2.1. Componentele turismului de nișă

Sursa: Filip Vlad – *Turismul de nișă*, <https://ro.scribd.com/document/224129436/Turismul-de-Nisa>, accesat septembrie 2020

12. Susținerea comunităților locale implicate în derularea unor activități turistice și a culturii locale reprezintă un aspect al dezvoltării durabile .

Date care susțin definirea problemei	Grupuri afectate
1. Situat în Regiunea de Vest, municipiul Deva este apropiat de Europa de Vest și Europa Centrală ceea ce contribuie la atragerea a tot mai mulți investitori. Potențialul economic al regiunii contribuie la dezvoltarea turismului de tipul <i>meetings, incentives, conventions and exhibitions</i> (MICE), dar cu condiția înlăturării unor blocaje importante pentru acest segment de turism: • caracterul sezonier mare și timp de ședere medie spre mică; • capacitatea mică de a transforma fluxurile de turiști de afaceri în turiști de agrement; • lipsa unor centre multifuncționale pentru activități sportive, afaceri și evenimente culturale	• industria turismului; • turiștii; • locuitorii; • sectorul afacerilor în ansamblu
2. Potențialul patrimoniului natural al Regiunii de Vest poate contribui la dezvoltarea ecoturismului care reunește turismul rural cu activitățile active și de aventură în concordanță cu cererea de turism europeană. Deși această formă de turism oferă protejarea patrimoniului natural și cultural al zonei, păstrând la maxim beneficiile economice la nivel local, este slab reprezentat	• industria turismului; • turiștii; • aparatul administrației locale
3. Patrimoniul turistic al Regiunii de Vest este impresionant și reprezentat de peisaje muntoase, trecători, lacuri, izvoare de ape termale și minerale, parcuri și rezervații naturale.	• industria turismului; • turiștii;

Date care susțin definirea problemei	Grupuri afectate
Aproximativ 26% din toate zonele protejate din România sunt situate în Regiunea Vest. Principalele parcuri naționale și naturale din Regiunea Vest acoperă o arie de aproximativ 4.461 kilometri pătrați, ceea ce reprezintă 13,4% din suprafața terestră a Regiunii Vest. Dezvoltarea ecoturismului este restricționată în prezent de: - infrastructura de turism montan/natural nedezvoltată sau învechită; - lipsa legăturilor cu rețeaua europeană Greenway; - lipsa infrastructurii de interpretare/ghidare sau informații turistice, în special în ecoturism.	• aparatul administrației locale
4. Caracteristicile geografice naturale ale municipiului Deva și ale împrejurimilor acestuia constituie un potențial turistic natural deosebit. Împletirea armonioasă a potențialului turistic morfologic cu cel hidrografic, climato-turistic și biogeografic, necesită asigurarea măsurilor speciale de ocrotire și conservare a bunurilor patrimoniului natural prin intermediul unui regim diferențiat de ocrotire, conservare și utilizare;	• industria turismului; • turiștii; • aparatul administrației locale
5. Resursele turistice antropice specifice municipiului Deva, sunt variate și importante prin valoarea acestora. Amprenta specifică se regăsește în cultura materială și spirituală, de la cultura cultura și modul de organizare a satelor și gospodăriilor, până la tradiții, obiceiuri, port, muzică, gastronomie, mentalitate etc. Pe lângă preocupările intense care trebuie întreprinse în direcția reabilitării și protejării resurselor turistice antropice, se impun o serie de măsuri, cum ar fi: - cazare de calitate la tarife specifice perioadelor din afara sezonului și în weekend; - informare generală și turistică; - transport local funcțional cu legături facile între structurile de cazare și obiectivele din perimetrul urban; - îmbunătățirea condițiilor de acces; - creșterea numărului unităților de cazare, insuficient în prezent; - creșterea numărului de locuri de cazare în unitățile turistice din municipiul Deva; - atragerea unui număr mai mare de turiști; - creșterea numărului de staționări;	• industria turismului; • turiștii; • aparatul administrației locale

Secțiunea a 2-a. Scopul și obiectivele propunerii de politică publică

Istoria bogată a Regiunii de Vest, patrimoniul turistic și cultural diversificat, precum și poziția geografică a municipiului Deva, sunt considerate aspecte esențiale pentru afirmarea și dezvoltarea turismului local

Scopul prezentei politici publice constă în revigorarea turismului și a identității istorice a municipiului Deva bazat pe principiile sustenabilității, precum protecția mediului, conservarea culturală și respectul pentru comunitățile locale. Dirijat corespunzător, turismul poate aduce beneficii enorme: creșterea sensibilizării față de practicile eco-friendly, crearea de locuri de muncă decente care să țină cont de o proporție echitabilă între sexe, creșterea economică ce include comunitățile locale. Iar acestea sunt doar câteva exemple.

➡ **Obiectivul general**

Valorificarea moștenirii istorice, naturale și culturale de care dispune municipiul în vederea dezvoltării economiei locale, precum și a recunoașterii pe plan național și internațional a municipiului Deva.

➡ **Obiective specifice** corespunzătoare celor patru direcții de acțiune identificate:

- *Obiectivul specific 1* : Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice;
- *Obiectivul specific 2*: Dezvoltarea și competitivitatea produselor turistice;
- *Obiectivul specific 3*: Promovarea turistică a municipiului Deva;
- *Obiectivul specific 4* : Susținerea comunităților locale implicate în derularea unor activități turistice și a culturii locale

➡ **Obiective operaționale.** Pentru consolidarea sistemului de turism se vor avea în vedere următoarele:

- *Obiectivul operațional 1*: Crearea/dezvoltarea/modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale și creșterii calității serviciilor turistice
- *Obiectivul operațional 2* : Relansarea sectorului turistic prin dezvoltarea turismului de nișă;
- *Obiectivul operațional 3* : Promovarea municipiului Deva ca destinație turistică;
- *Obiectivul operațional 4* : Valorificarea resurselor – elemente de identitate locală și regională – pentru dezvoltare teritorială durabilă și o calitate ridicată a vieții.

Pentru elaborarea proiectului de politică publică, s-au elaborat trei variante în care obiectivele specifice și operaționale sunt aceleași, dar aplicarea activităților este variabilă de unde și gradul de realizare al obiectivelor este diferit. Impactul fiecărei variante se referă la consecințele pe care varianta în cauză îl poate avea asupra consolidării capacității sistemului de turism destinat promovării identității municipiului Deva.

Dintre variantele identificate, o atenție deosebită a fost acordată variantei recomandate spre implementare. Aceasta a fost analizată și prezentată într-un mod mai detaliat, comparativ cu celelalte variante (prezentare, justificare selecție dintre celelalte variante, respectiv, plan de acțiuni).

Pentru varianta recomandată au fost expuse principalele avantaje comparativ cu celelalte variante propuse, precum și motivele considerate ca fiind suficient de întemeiate pentru recomandarea variantei. De asemenea, va fi prezentat planul de acțiuni pentru implementare.

Secțiunea a 3-a. Descrierea opțiunilor de soluționare a problemelor identificate

Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemelor: non-acțiunea

Impactul variantei: *niciun obiectiv operațional nu va fi atins.*

Direcțiile de acțiune identificate pot fi susținute prin punctele tari ale zonei supuse atenției și sunt propuse pentru a ameliora punctele slabe constatate în vederea creșterii competitivității pe piața turismului. În condițiile în care administrația locală nu se implică și sistemul de turism rămâne neschimbat atunci cele patru direcții de acțiune vor fi inexistente, iar sectorul turismului nu va contribui la dezvoltarea durabilă a municipiului Deva.

i. Infrastructura turistică va rămâne în suferință fiind insuficient reprezentată:

7. Nu se vor amenaja rețelele de drumuri de acces, parcarile și sistemele de marcaj în zonele turistice;
8. Nu se vor dezvolta programe integrate de reabilitare, modernizare și amenajare a stațiunilor turistice, centrelor istorice și altor zone turistice.
9. Infrastructura turistică nu va fi adaptată în vederea practicării și promovării turismului accesibil;
10. Se va acționa asupra unor neajunsuri punctuale a căror corectare intră deja în sfera preocupărilor autorității publice locale

j. Competitivitatea sectorului turistic va fi din ce în ce mai scăzută:

6. Nu va fi diversificată oferta turistică regională care va avea impact redus asupra dezvoltării mediului de afaceri;
7. Industria turismului va dispune în continuare de forță de muncă necalificată în domeniu;
8. Nu vor fi dezvoltate activități de educație ecologică în raport cu efectele distrugerilor mediului înconjurător asupra atractivității destinațiilor turistice ;

k. Relansarea sectorului turistic prin dezvoltarea turismului de nișă reprezintă una dintre direcțiile semnificative pentru dezvoltarea turismului în municipiul Deva. Neimplicarea administrației locale în valorificarea durabilă și promovarea municipiului Deva ca destinație turistică va avea următorul impact:

4. Nu se va asigura marcarea corespunzătoare a tuturor obiectivelor din patrimoniul cultural-istoric și introducerea lor într-un traseu turistic;
5. Crearea de programe turistice pe circuite tematice (istorice, culturale, artistice, meșteșugărești, religioase) va rămâne limitată;
6. Realizarea și implementarea unor strategii de marketing privind promovarea municipiului Deva ca destinație turistică va fi insuficientă;
7. Sursele de finanțare pentru promovarea municipiului Deva la târgurile naționale și internaționale de turism, precum și editarea de materiale informative și hărți turistice vor fi insuficiente.

I. Susținerea comunităților locale implicate în derularea unor activități turistice și a culturii, privită ca valoare adăugată constituie principalul argument care contribuie la revigorarea sectorului de turism.

8. În condițiile în care lipsa de acțiune va fi pe primul plan, nu se va putea realiza o reconfigurare a activității turistice;
9. Nu se va putea realiza promovarea manifestărilor culturale și a evenimentelor locale la nivel național și internațional;
10. Nu se vor putea organiza cursuri de pregătire în domeniul turismului;

Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemelor : intervenția autorităților locale ale statului

Impactul variantei: intervenția autorităților locale pentru consolidarea capacității sistemului de transport

MĂSURA	ACȚIUNI CARE POT FI ÎNTREPRINSE
Obiectivul operațional 1 : Crearea/dezvoltarea/modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale și creșterii calității serviciilor turistice	
1.1. Amenajarea rețelei de drumuri de acces, a parcarilor și a sistemelor de marcaj în zonele turistice	1.1.9. Individualizarea și personalizarea traseelor turistice pietonale/rutiere și montarea de indicatoare care să faciliteze accesul la principalele obiective turistice locale; 1.1.10. Realizarea unui sistem de punere în valoare a monumentelor istorice și culturale prin iluminat arhitectural și panoramic; 1.1.11. Construirea de piste pentru cicloturism;
1.2. Dezvoltarea de programe integrate de reabilitare, modernizare și amenajare a stațiunilor turistice, a centrelor istorice și a altor zone turistice	1.2.1. Creșterea accesibilității arealelor turistice prin modernizarea/reabilitarea cailor de acces, amplasarea de panouri de informare și promovare turistică și introducerea standardelor europene de calitate în privința dotărilor existente în imediata apropiere a obiectivelor (parcari, alimentare cu apă, canalizare, grupuri sanitare, puncte de colectare a deșeurilor, puncte de prim ajutor etc); 1.2.2. Dezvoltarea și modernizarea zonelor turistice care dețin resurse naturale cu potențial balnear; 1.2.3. Modernizarea/reabilitarea structurilor de primire turistică; 1.2.4. Dezvoltarea de baze de agrement, parcuri tematice și de aventură; 1.2.5. Amenajarea/reabilitarea zonelor de popas și camping;
1.3. Reabilitarea, conservarea, protejarea și modernizarea obiecti-	1.3.1. Reabilitarea și conservarea Cetății Deva – simbol al orașului; 1.3.2. Reabilitarea și conservarea centrului istoric al municipiului Deva;

velor turistice ce aparțin patrimoniului cultural, istoric și ecumenic	1.3.3. Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, precum și crearea /modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;
Obiectivul operațional 2: Relansarea sectorului turistic prin dezvoltarea turismului de nișă	
2.1. Dezvoltarea și consolidarea tururilor culturale	2.1.1. Crearea /dezvoltarea de rute culturale tematice; 2.1.2. Reabilitarea/restaurarea/conservarea monumentelor istorice; 2.1.3. Identificarea și amenajarea de zone de popas, a punctelor de belvedere;
2.2. Dezvoltarea City-break-ului	2.2.1. Dezvoltarea unor pachete turistice de tip city break și promovarea acestora; 2.2.2. Dezvoltarea unui calendar local de evenimente și festivaluri; 2.2.3. Dezvoltarea de carduri turistice care să permită vizitarea atracțiilor turistice aferente circuitelor la preturi promoționale; 2.2.4. Crearea/îmbunătățirea transportului public către obiectivele turistice; 2.2.5. Introducerea în circulație a unor autobuze supraetajate pentru vizitarea obiectivelor turistice.
2.3. Dezvoltarea și consolidarea turismului activ	2.3.1. Amenajarea unor trasee montane accesibile pentru diverse categorii de turiști – rute scurte, rute lungi, cu grade diferite de dificultate; 2.3.2. Conectarea Regiunii Vest la rețeaua europeană de poteci turistice de lungă distanță și asigurarea facilităților specifice; 2.3.3. Amenajarea zonelor montane pentru practicarea sporturilor extreme – trasee mountain-bike, offroad, skate-park, via ferrata, escalada, iar pentru sezonul de iarnă – pista de sanie/bob, patinoar; 2.3.4. Amenajarea lacurilor/ râurilor pentru practicarea kaiac-canoe, ski-nautic, cu baze sportive aferente. 2.3.5. Instruirea ghizilor specializați pentru practicarea unor sporturi, precum raftingul și escalada.
2.4. Dezvoltarea și consolidarea ecoturismului	2.4.1. Dezvoltarea, încurajarea și promovarea produselor, serviciilor și a pachetelor ecoturistice; 2.4.2. Dezvoltarea ofertei de produse ecoturistice realizate de comunitățile locale din cadrul destinațiilor ecoturistice /cu potențial ecoturistic; 2.4.3. Modernizarea infrastructurii de acces către ariile naturale

	protejate (drumuri, poteci, trasee amenajate); 2.4.4. Realizarea de rute turistice pedestre și ecvestre pentru observarea florei și faunei; 2.4.5. Dezvoltarea unei rețele de cabane, refugii montane pentru susținerea ecoturismului; 2.4.6. Dezvoltarea de programe de instruire dedicate ghizilor specializați pe ecoturism; 2.4.7. Derularea de campanii de conștientizare de către turiști a măsurilor de conservare a habitatelor/ speciilor naturale.
2.5. Consolidarea acțiunilor de organizare a evenimentelor și festivalurilor	2.5.1. Construirea/modernizarea/amenajarea sălilor/spațiilor de concert și spectacole; 2.5.2. Amenajarea parcurilor în proximitatea zonelor de desfășurare a evenimentelor; 2.5.3. Identificarea, crearea și dezvoltarea de evenimente anuale în scopul extinderii sezonului turistic; 2.5.4. Promovarea calendarului de evenimente din Regiunea Vest
2.6. Dezvoltarea și consolidarea turismului de afaceri și a conferințelor	2.6.1. Creare/modernizare săli pentru târguri și expoziții comerciale, pavilioane și centre de conferințe, dotate cu tehnologii de comunicare de vârf; 2.6.2. Modernizarea structurilor hoteliere de 4 și 5 stele și a facilităților aferente, care să acomodeze participanții la diverse manifestări ale mediului de afaceri
2.7. Dezvoltarea și consolidarea turismului gastronomic	2.7.1. Promovarea structurilor de primire turistică și restaurantelor care utilizează produse și rețete tradiționale și organizarea unui tur gastronomic; 2.7.2. Organizarea unor târguri de gastronomie la nivel local și regional; 2.7.3. Promovarea gastronomiei regionale la diverse evenimente naționale și internaționale; 2.7.4. Organizarea unor ateliere de gătit pentru turiștii interesați; 2.7.5. Organizarea de vizite la producători locali de produse tradiționale în cadrul structurilor agroturistice.
Obiectivul operațional 3 : Promovarea municipiului Deva ca destinație turistică	
3.1. Diversificarea ofertei turistice și dezvoltarea mediului de afaceri în turism	3.1.1. Crearea și promovarea unor oferte de produse/programe turistice integrate; 3.1.2. promovarea ofertelor turistice prin includerea acestora în cataloagele touroperatorilor români și străini; 3.1.3. Dezvoltarea activităților de educație ecologică în raport cu

	efectele distrugerilor mediului înconjurător asupra atractivității destinațiilor turistice.
3.2. Calificarea personalului în turism	3.2.1. Îmbunătățirea nivelului de pregătire profesională al personalul implicat în activitățile de turism, inclusiv prin sprijinirea înființării unei școli de management în turism; 3.2.2. Dezvoltarea unui program de certificare a operatorilor care prestează servicii turistice. 3.2.3. Dezvoltarea de programe de instruire pentru ghizi turistici și personalul din muzee; 3.2.4. Calificarea/reconversia profesionala a populației din mediul rural în vederea dobândirii de competente specifice sectorului turistic; 3.2.5. Organizarea de cursuri pentru antreprenorii din sectorul hoteluri și restaurante, în vederea îmbunătățirii și diversificării activității și creșterii valorii adăugate a produselor și serviciilor turistice; 3.2.6. Instruirea resurselor umane din sectorul turistic în domeniul turismului accesibil.
3.3. Implementarea unui sistem de dezvoltare și promovare turistică a municipiului Deva	3.3.1. Elaborarea unui brand turistic regional și sprijinirea realizării de branduri locale pentru destinațiile turistice; 3.3.2. Sprijinirea dezvoltării de campanii de management al destinațiilor turistice; 3.3.3. Derularea de campanii de cercetare de piață și de monitorizare a fluxurilor turistice în scopul fundamentării unei strategii regionale de marketing și promovare turistica și implementării acesteia în funcție de segmentarea piețelor (piețe strategice, de dezvoltat sau de diversificat); 3.3.4. Susținerea participării la târgurile interne și internaționale de turism a actorilor regionali și locali implicați în acest domeniu; 3.3.5. Stimularea dezvoltării de proiecte de promovare a regiunii în parteneriat local, regional și european, inclusiv prin înființarea unei organizații regionale de turism; 3.3.6. Dezvoltarea platformelor on-line de promovare a destinațiilor turistice și utilizarea rețelelor sociale în promovarea turistica;
Obiectivul operațional 4: Valorificarea resurselor naturale și culturale – elemente de identitate locală și regională – pentru dezvoltare teritorială durabilă și o calitate ridicată	

a vieții	
4.1. Promovarea unei abordări integrate a intervențiilor pentru dezvoltarea teritorială, cu evidențierea turismului și a rolului culturii	4.1.1. Conectarea regională a programelor și proiectelor de intervenție culturală; 4.1.2. Reabilitarea patrimoniului din mediul rural și activarea sa prin proiecte culturale dedicate; 4.1.3. Implicarea comunităților locale (inclusiv prin acțiuni derulate în regim de voluntariat) în cadrul unor programe locale de protejare a patrimoniului cultural construit și a celui natural-peisagistic; 4.1.4. Promovarea expresiilor culturale specifice culturii urbane și celei rurale la nivelul unei anumite zone, inclusiv prin formate adaptate pentru persoanele cu dizabilități;
4.2. Susținerea unei dezvoltări durabile prin turismul cultural	4.2.1. Încurajarea dezvoltării unor relații trainice de comunicare și colaborare între proprietarii privați de monumente istorice și comunitățile locale, care să aibă acces la patrimoniul cultural din localitate; 4.2.2. Realizarea unui parteneriat cu Autoritatea Națională de Turism (ANT) în vederea creării unui sistem coerent de acordare a margaretelor, sistem bazat pe criterii Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022 care să evite promovarea actuală a kitsch-ului și care să pună în valoare elemente culturale tradiționale; 4.2.3. Realizarea în parteneriat cu ANT și cu Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației a unor ghiduri de intervenție și regulamente, ca parte a planurilor locale de peisaj, care să promoveze imaginea și estetica tradițională a peisajului românesc; 4.2.4. Promovarea cunoașterii identității și a patrimoniului cultural local și regional, material și imaterial prin campanii și evenimente dedicate; 4.2.5. Dezvoltarea de servicii și infrastructură de informare despre oferta culturală locală și regională și valorile de patrimoniu care se pot constitui în repere turistice, inclusiv a traseelor culturale accesibile persoanelor cu dizabilități;

4.3. Finanțarea produselor și serviciilor turistice	4.3.1. Finanțarea inovării și a noilor inițiative antreprenoriale din domeniul turismului cultural ; 4.3.2. Creșterea oportunităților de crowdfunding; 4.3.3. Atragerea în mai mare măsură a finanțării pe bază de capital privat; 4.3.4. Dezvoltarea instrumentelor de finanțare nebankare (finanțarea pe bază de active și sistemele alternative de datorie) 4.3.5. Atragerea de fonduri europene
---	--

Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemelor: intervenția minimală a autorităților locale ale statului pentru rezolvarea punctuală a unor probleme

Este o opțiune simplificată prin intermediul căreia obiectivele propuse sunt parțial atinse, iar măsurile vizate nu sunt puse în practică în totalitatea lor

MĂSURA	ACȚIUNI CARE POT FI ÎNTREPRINSE
Obiectivul operațional 1 : Crearea/dezvoltarea/modernizarea infrastructurii de turism pentru valorificarea resurselor naturale și creșterii calității serviciilor turistice	
1.1. Amenajarea rețelei de drumuri de acces, a parcărilor și a sistemelor de marcaj în zonele turistice	1.1.1. Individualizarea și personalizarea traseelor turistice pietonale/rutiere și montarea de indicatoare care să faciliteze accesul la principalele obiective turistice locale; 1.1.2. Construcția, modernizarea și semnalizarea parcărilor; 1.1.3. Dezvoltarea de facilități pentru persoanele cu handicap și semnalizarea acestora; 1.1.4. Realizarea unui sistem de punere în valoare a monumentelor istorice și culturale prin iluminat arhitectural și panoramic;
1.2. Dezvoltarea de programe integrate de reabilitare, modernizare și amenajare a stațiunilor turistice, a centrelor istorice și a altor zone turistice	1.2.1. Creșterea accesibilității arealelor turistice prin modernizarea/reabilitarea cailor de acces, amplasarea de panouri de informare și promovare turistică și introducerea standardelor europene de calitate în privința dotărilor existente în imediata apropiere a obiectivelor (parcări, alimentare cu apă, canalizare, grupuri sanitare, puncte de colectare a deșeurilor, puncte de prim ajutor etc); 1.2.3. Modernizarea/reabilitarea structurilor de primire turistică; 1.2.5. Amenajarea/reabilitarea zonelor de popas și camping;
1.3. Reabilitarea, conservarea, protejarea și modernizarea obiectivelor turistice ce aparțin patrimoniului cultural, istoric și ecumenic	1.3.1. Reabilitarea și conservarea Cetății Deva – simbol al orașului; 1.3.2. Reabilitarea și conservarea centrului istoric al municipiului Deva; 1.3.3. Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, precum și crearea /modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;

Obiectivul operațional 2: Relansarea sectorului turistic prin dezvoltarea turismului de nișă	
2.1. Dezvoltarea și consolidarea tururilor culturale	2.1.2. Reabilitarea/restaurarea/conservarea monumentelor istorice; 2.1.3. Identificarea și amenajarea de zone de popas, a punctelor de belvedere;
2.2. Dezvoltarea City-break-ului	2.2.2. Dezvoltarea unui calendar local de evenimente și festivaluri; 2.2.4. Crearea/îmbunătățirea transportului public către obiectivele turistice; 2.2.5. Introducerea în circulație a unor autobuze supraetajate pentru vizitarea obiectivelor turistice.
2.3. Dezvoltarea și consolidarea turismului activ	2.3.1. Amenajarea unor trasee montane accesibile pentru diverse categorii de turiști – rute scurte, rute lungi, cu grade diferite de dificultate; 2.3.3. Amenajarea zonelor montane pentru practicarea sporturilor extreme – trasee mountain-bike, offroad, skate-park, via ferrata, escalada, iar pentru sezonul de iarnă – pista de sanie/bob, patinoar; 2.3.5. Instruirea ghizilor specializați pentru practicarea unor sporturi, precum raftingul și escalada.
2.4. Dezvoltarea și consolidarea ecoturismului	2.4.1. Dezvoltarea, încurajarea și promovarea produselor, serviciilor și a pachetelor ecoturistice; 2.4.2. Dezvoltarea ofertei de produse ecoturistice realizate de comunitățile locale din cadrul destinațiilor ecoturistice /cu potențial ecoturistic; 2.4.3. Modernizarea infrastructurii de acces către ariile naturale protejate (drumuri, poteci, trasee amenajate); 2.4.7. Derularea de campanii de conștientizare de către turiști a măsurilor de conservare a habitatelor/ speciilor naturale.
2.5. Consolidarea acțiunilor de organizare a evenimentelor și festivalurilor	2.5.1. Construirea/modernizarea/amenajarea sălilor/spațiilor de concerte și spectacole; 2.5.2. Amenajarea parcarilor în proximitatea zonelor de desfășurare a evenimentelor;
2.6. Dezvoltarea și consolidarea turismului de afaceri și a conferințelor	2.6.1. Creare/modernizare săli pentru târguri și expoziții comerciale, pavilioane și centre de conferințe, dotate cu tehnologii de comunicare de vârf;
2.7. Dezvoltarea și consolidarea turismului gastronomic	2.7.1. Promovarea structurilor de primire turistică și restaurantelor care utilizează produse și rețete tradiționale și organizarea unui tur gastronomic; 2.7.2. Organizarea unor târguri de gastronomie la nivel local și regional;
Obiectivul operațional 3 : Promovarea municipiului Deva ca destinație turistică	

3.1. Diversificarea ofertei turistice și dezvoltarea mediului de afaceri în turism	3.1.1. Crearea și promovarea unor oferte de produse/programe turistice integrate; 3.1.3. Dezvoltarea activităților de educație ecologică în raport cu efectele distrugerilor mediului înconjurător asupra atractivității destinațiilor turistice.
3.2. Calificarea personalului în turism	3.2.1. Îmbunătățirea nivelului de pregătire profesională al personalul implicat în activitățile de turism, inclusiv prin sprijinirea înființării unei școli de management în turism; 3.2.2. Dezvoltarea unui program de certificare a operatorilor care prestează servicii turistice. 3.2.5. Organizarea de cursuri pentru antreprenorii din sectorul hoteluri și restaurante, în vederea îmbunătățirii și diversificării activității și creșterii valorii adăugate a produselor și serviciilor turistice; 3.2.6. Instruirea resurselor umane din sectorul turistic în domeniul turismului accesibil.
3.3. Implementarea unui sistem de dezvoltare și promovare turistică a municipiului Deva	3.3.1. Elaborarea unui brand turistic regional și sprijinirea realizării de branduri locale pentru destinațiile turistice; 3.3.2. Sprijinirea dezvoltării de campanii de management al destinațiilor turistice; 3.3.4. Susținerea participării la târgurile interne și internaționale de turism a actorilor regionali și locali implicați în acest domeniu; 3.3.5. Stimularea dezvoltării de proiecte de promovare a regiunii în parteneriat local, regional și european, inclusiv prin înființarea unei organizații regionale de turism;
Obiectivul operațional 4: Valorificarea resurselor naturale și culturale – elemente de identitate locală și regională – pentru dezvoltare teritorială durabilă și o calitate ridicată a vieții	
4.1. Promovarea unei abordări integrate a intervențiilor pentru dezvoltarea teritorială, cu evidențierea turismului și a rolului culturii	4.1.2. Reabilitarea patrimoniului din mediul rural și activarea sa prin proiecte culturale dedicate; 4.1.3. Implicarea comunităților locale (inclusiv prin acțiuni derulate în regim de voluntariat) în cadrul unor programe locale de protejare a patrimoniului cultural construit și a celui natural-peisagistic;
4.2. Susținerea unei dezvoltări durabile prin turismul cultural	4.2.1. Încurajarea dezvoltării unor relații trainice de comunicare și colaborare între proprietarii privați de monumente istorice și comunitățile locale, care să aibă acces la patrimoniul cultural din localitate; 4.2.3. Realizarea în parteneriat cu ANT și cu Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației a unor ghiduri de intervenție și regulamente, ca parte a planurilor locale de peisaj, care să promoveze imaginea și estetica tradițională a peisajului românesc; 4.2.4. Promovarea cunoașterii identității și a patrimoniului cultural local și regional, material și imaterial prin campanii și evenimente

	dedicate; 4.2.5. Dezvoltarea de servicii și infrastructură de informare despre oferta culturală locală și regională și valorile de patrimoniu care se pot constitui în reperi turistice, inclusiv a traseelor culturale accesibile persoanelor cu dizabilități;
4.3. Finanțarea produselor și serviciilor turistice	4.3.1. Creșterea finanțării publice (locale, guvernamentale și comunitare) pentru dezvoltarea atracțiilor și infrastructurii turistice ; 4.3.4. Dezvoltarea instrumentelor de finanțare nebankare (finanțarea pe bază de active și sistemele alternative de datorie) 4.3.5. Atragerea de fonduri europene

Secțiunea a 4-a. Identificarea și evaluarea impactului pentru fiecare opțiune

Opțiunea numărul 1 de soluționare a problemei: Non-acțiunea

Prima opțiune este cea în care se păstrează situația actuală care conduce inevitabil la menținerea și adâncirea problemelor existente

1.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate

- Impactul economic va fi minimal datorită incertitudinii în atragerea unui număr apreciabil de turiști;
- Valoarea adăugată creată de turismul specific zonei Deva va fi neînsemnată în lipsa dezvoltării infrastructurii și turismului de nișă, precum și a promovării în suficientă măsură a zonei în care se află amplasat municipiul Deva;
- Contribuția directă a turismului la formarea veniturilor bugetului local se vor menține la nivelul inițial, dar în condiții de creștere a inflației, în realitate, acestea vor înregistra o scădere;
- Contribuția turismului la gradul de ocupare al forței de muncă va fi limitată de lipsa unor acțiuni de dezvoltare a unor programe integrate de reabilitare, modernizare și amenajare a stațiunilor turistice, a centrelor istorice și a altor zone turistice care să contribuie la creșterea locurilor de muncă;
- Contribuția turismului din zona Deva va fi una minimală la diversificarea structurii economice a Regiunii Vest prin menținerea la un nivel scăzut a industriei agrementului, transportului pe cablu, agențiilor de voiaj, producției artizanale, serviciilor culturale;
- Menținerea turismului la nivelul actual nu își va aduce aportul la valorificarea superioară a tuturor categoriilor de resurse și în special a celor naturale: frumusețea peisajelor, calitățile curative ale apelor, condițiile de climă;
- Efectul multiplicator al turismului va fi slab prezentat. Prin urmare, efectul direct determinat de creșterea veniturilor în sectorul turistic (salarii, profituri ale hotelurilor, restaurantelor, agențiilor tour-operatorie) va fi slab ca urmare a cheltuielilor scăzute efectuate de turiști în cursul unei anumite perioade de timp, de regulă un an; în al doilea rând, avem în vedere efectul

indirect care vizează impactul creșterii cheltuielilor pentru serviciile turistice asupra ramurilor producătoare de bunuri de consum la care firmele turistice apelează în mod inevitabil pentru a-și susține oferta turistică la parametri competitivi. În fine, în al treilea rând, poate fi urmărit și un efect indus asupra întregii economii naționale, deoarece atât veniturile celor ce lucrează nemijlocit în turism, cât și cele ce revin sectorului producător de bunuri de consum sunt limitate sub aspectul reinvestirii în vederea procurării altor mărfuri și servicii de care au nevoie.

1.4.2 Impactul bugetar și financiar

Această variantă nu presupune cheltuieli suplimentare față de prevederile bugetare, activitățile fiind realizate cu eforturi minime în limita sarcinilor de serviciu. Lipsa unor resurse suplimentare de finanțare a acțiunilor necesare realizării unui turism durabil și promovării turismului în zona Deva, va avea următorul impact:

- Menținerea surselor de finanțare la nivelul actual se vor institui într-un factor restricțional al orientării activității de turism în direcțiile cele mai avantajoase ale acesteia;
- Menținerea aportului bugetar la nivelul actual nu permite eficientizarea infrastructurii turistice;
- Implicarea minimală a administrației locale și lipsa parteneriatelor realizate cu operatorii de turism conduce în mod inevitabil la lipsa proiectelor de dezvoltare a turismului în Regiunea Vest și, prin aceasta, lipsa de motivație în atragerea fondurilor europene;
- Menținerea aportului bugetar la nivelul actual nu permite promovarea municipiului Deva ca destinație turistică;
- Limitele resurselor de susținere a activităților turistice în Regiunea Vest, limitează la rândul lor șansele de amplificare și furnizare a experienței turistice, ratează ocaziile realizării de profit sau de dezvoltare a atracțiilor locale.

1.4.3 Impactul social

Impactul social va fi minimal datorită improbabilității atragerii unui număr apreciabil de turiști.

- Contribuția turismului la refacerea capacității de muncă nu va mai fi văzută ca o formă superioară de satisfacere a cerințelor celor care depun efort fizic și intelectual;
- Odihna realizată în zonele bogate în vegetație va fi limitată de lipsa dezvoltării unui turism durabil.

1.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător și sănătății oamenilor

Menținerea la nivelul actual al activităților de turism vor avea un impact negativ asupra mediului, atât prin manifestarea unor fenomene naturale nefavorabile, cât și datorate unor factori subiectivi cauzăți de activitățile umane, astfel:

- Vor avea loc schimbări în compoziția speciilor floristice și faunistice urmare distrugerii habitatului speciilor și reducerea rezervațiilor naturale;

- Se va produce poluarea aerului pe seama gazelor de eșapament ale autovehiculelor;
- Se vor înregistra pagube ca urmare a fenomenului de eroziune;
- Pot fi înregistrate riscuri ridicate pentru incendii ale pădurilor;
- Impactul vizual va fi afectat de gunoaiele și deșeurile rezultate din structurile și circulația turistică neorganizată.

Opțiunea numărul 2 de soluționare a problemei: intervenția autorităților locale ale statului pentru dezvoltarea sistemului de turism

2.4.1 Impactul economic și asupra grupurilor identificate

Impactul economic va fi considerabil datorită sporirii numărului de turiști în Municipiul Deva și care va contribui la dezvoltarea economiei locale. Impactul economic va putea fi măsurat prin:

- Sectorul turismului va avea avantaje superioare prin valoarea nou creată față de alte industrii, cheltuielile materiale fiind ne semnificative;
- Consumul intern va antrena direct sau indirect, cantități semnificative de produse industriale;
- Revigorarea turismului va conduce la dezvoltarea echilibrată a Regiunii Vest, inclusiv în acele zone în care nu regăsim resurse naturale sau culturale atractive;
- Vor apare anumite activități specifice care vor imprima noi dimensiuni unora dintre activitățile existente : agricultura, industria alimentară, construcții, transporturi, servicii culturale;
- Dezvoltarea turismului va contribui la formarea veniturilor bugetare locale;
- Dezvoltarea turismului va contribui la creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin creșterea necesarului de personal în hoteluri, restaurante, activități de agrement, agenții de turism, servicii de transport etc.;
- Contribuie la realizarea unei circulații bănești echilibrate;
- Este capabil să asigure prosperitatea unor zone defavorizate, putând fi un remediu pentru regiunile dezindustrializate. Aceasta prin dezvoltarea unor zone mai puțin bogate în resurse cu valoare economică mare, dar cu importante și atractive resurse turistice naturale și antropice;
- Asigură efectul multiplicator, direct și indirect care va fi bine reprezentat.

2.4.2 Impactul bugetar și financiar

- Realizarea tuturor măsurilor și acțiunilor de punere în aplicare a obiectivelor operaționale solicită surse financiare importante care vor fi acoperite de la buget, dar și pe seama fondurilor europene alături de sursele bugetului local;
- Identificarea tuturor resurselor de suport la nivelul comunității;
- Sprijinirea accesului la surse de finanțare alternative

2.4.3 Impactul social

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020!*



Dezvoltarea turismului va avea un impact pozitiv considerabil datorită atragerii de turiști.

- Se va produce o lărgire a orizontului cultural-științific, ridicarea sub aspect spiritual a nivelului de trai al populației și dezvoltarea personalității umane;
- Dezvoltarea turismului va avea ca impact schimbul de idei și de informații stimulând lărgirea orizontului cultural cu efect asupra formării intelectuale;
- Poate contribui la îmbunătățirea calității vieții localnicilor prin furnizarea de facilități și stiluri de viață moderne;
- Poate contribui la consolidarea comunităților – indicator al bunăstării sociale.

2.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător

- Dezvoltarea controlată a sistemului turistic va contribui la protejarea ariilor naturale reprezentative;
- Dezvoltarea controlată a sistemului turistic va contribui la îmbunătățirea calității mediului înconjurător;
- Estetica unei amenajări turistice va determina creșterea gradului de atractivitate a unei zone.

Opțiunea numărul 3 de soluționare a problemei: : intervenția limitată a autorităților locale ale statului

În acest caz, obiectivele operaționale propuse sunt parțial atinse, iar măsurile vizate nu sunt puse în practică în totalitatea lor. În ceea ce privește cadrul instituțional, Opțiunea a 3-a coincide parțial cu Opțiunea a 2-a de realizare a politicii publice propuse

3.4.1 Impactul economic și asupra mediului de afaceri

Impactul economic va fi substanțial datorită sporirii numărului de turiști în Municipiul Deva, dar nu la nivelul maxim al așteptărilor. Impactul economic va putea fi măsurat prin:

- Sectorul turismului va avea anumite avantaje prin valoarea nou creată față de alte industrii, cheltuielile materiale fiind nesemnificative;
- Consumul intern va antrena indirect, cantități sporite de produse industriale;
- Revigorarea turismului va conduce parțial la dezvoltarea echilibrată a Regiunii Vest, inclusiv în acele zone în care nu regăsim resurse naturale sau culturale atractive;
- Vor apare anumite activități specifice care vor imprima noi dimensiuni unora dintre activitățile existente : agricultura, industria alimentară, construcții, transporturi, servicii culturale;
- Dezvoltarea turismului va avea o contribuție relativă la formarea veniturilor bugetare locale;
- Dezvoltarea turismului va contribui, dar pe termen scurt, la creșterea gradului de ocupare a forței de muncă prin creșterea necesarului de personal în hoteluri, restaurante, activități de agrement, agenții de turism, servicii de transport etc.;
- Contribuie la realizarea unei circulații bănești echilibrate;
- Asigură efectul multiplicator, direct și indirect care va fi prezent într-o măsură limitată.

3.4.2 Impactul bugetar și financiar

- Programarea acțiunilor, stabilirea ordinii de succesiune a acestora în funcție de importanța și condiționările reciproce, precum și precizarea duratei de realizare a fiecărei acțiuni va fi prioritară în condițiile unor surse bugetare diminuate;
- Managementul cheltuielilor și veniturilor va fi prioritar în condițiile unor resurse diminuate;
- Efortul bugetar va fi rezonabil, costurile necesare se vor acoperi din bugetul local și, adițional din fonduri europene și guvernamentale;
- Existența surselor bugetare limitate nu va face posibilă realizarea tuturor obiectivelor politicii publice.

3.4.3 Impactul social

Dezvoltarea turismului va avea un impact pozitiv moderat concretizat în:

- Punerea în valoare a bogățiilor create de natură și de climat, sau cele datorate istoriei, folclorului și civilizației va fi una moderată datorită unui număr insuficient de turiști;
- Dezvoltarea turismului va avea ca impact schimbul de idei și de informații stimulând lărgirea orizontului cultural cu efect asupra formării intelectuale;
- Va contribui într-o anumită măsură la îmbunătățirea calității vieții localnicilor prin furnizarea de facilități și stiluri de viață moderne;
- Va contribui în mod limitat la consolidarea comunităților – indicator al bunăstării sociale.

3.4.4. Impactul asupra mediului înconjurător

Impactul activităților de turism și recreere asupra mediului înconjurător este variat și reflectă nedurabilitatea turismului practicat în absența unor acțiuni de dezvoltare și reabilitare periodică a sistemului de turism. Acțiunile întrevăzute de această variantă a politicii publice vor contribui într-o măsură moderată la protejarea mediului înconjurător, în special în următoarele direcții:

- Dezvoltarea controlată parțial a sistemului turistic nu va reuși să contribuie la protejarea integrală a ariilor naturale reprezentative;
- Dezvoltarea controlată a sistemului turistic nu va reuși să contribuie la îmbunătățirea integrală a calității mediului înconjurător;
- Intervenția neechilibrată în asigurarea unei strategii de dezvoltare a turismului poate conduce la apariția fenomenului de saturație turistică care va conduce în mod inevitabil la fenomene adverse cu efecte negative asupra mediului înconjurător.

Secțiunea a 5-a. Prezentarea opțiunii selectate

Opțiunea selectată este opțiunea de soluționare nr.2 fiind considerată a fi cea mai potrivită pentru soluționarea problemelor identificate.

Măsurile propuse în această variantă, de *Revigorare a turismului și identității istorice a municipiului Deva în contextul Strategiei de dezvoltare durabilă în perspectiva anului 2030*, ating cel mai bine neajunsurile constatate în domeniul turismului și care nu au reușit să fie remediate.

Față de prima variantă, în care lucrurile rămân neschimbate, fără a contribui într-un mod constructiv la dezvoltarea domeniului turismului și față de varianta a treia prin aplicarea căreia s-ar rezolva doar parțial problemele identificate, **opțiunea a doua** este cea preferată deoarece este mai acoperitoare, autoritatea publică locală își va concentra atenția asupra zonelor deficitare a căror corectare este de natură să genereze efecte pozitive fără a face apel la mobilizarea inechitabilă a unor resurse excesive.

Implementarea tuturor direcțiilor de acțiune ale variantei selectate depinde în mod hotărâtor de rolul pe care îl va juca autoritatea publică locală care va trebui să ofere suport agenților privați din turism pentru promovarea ofertelor turistice în cadrul municipiului Deva, fără a-și asuma rolul de jucător pe piața de publicitate și promovare. În acest context și efortul financiar al bugetului administrației locale va fi unul moderat, dar se va impune o analiză periodică și actualizarea direcțiilor de acțiune.

Plan de acțiuni

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
Obiectivul operațional 1				
1.1	1.1.5. Individualizarea și personalizarea traseelor turistice pietonale/rutiere și montarea de indicatoare care să faciliteze accesul la principalele obiective turistice locale; 1.1.6. Realizarea unui sistem de punere în valoare a monumentelor istorice și culturale prin iluminat arhitectural și panoramic; 1.1.7. Construirea de piste pentru cicloturism;	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Instituțiile culturale; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului	2020-2030	Minime – pot fi realizate în cadrul atribuțiilor curente
1.2	1.2.1. Creșterea accesibilității arealelor turistice prin modernizarea/reabilitarea cailor de acces, amplasarea de panouri de informare și promovare turistică și introducerea standardelor europene de calitate în privința	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului; • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri	2020-2030	Minime

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	dotărilor existente în imediata apropiere a obiectivelor (parcări, alimentare cu apă, canalizare, grupuri sanitare, puncte de colectare a deșeurilor, puncte de prim ajutor etc); 1.2.2. Dezvoltarea și modernizarea zonelor turistice care dețin resurse naturale cu potențial balnear; 1.2.3. Modernizarea/reabilitarea structurilor de primire turistică; 1.2.4. Dezvoltarea de baze de agrement, parcuri tematice și de aventură; 1.2.5. Amenajarea/reabilitarea zonelor de popas și camping;			
1.3	1.3.1. Reabilitarea și conservarea Cetății Deva – simbol al orașului; 1.3.2. Reabilitarea și conservarea centrului istoric al municipiului Deva; 1.3.3. Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, precum și crearea /modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Instituțiile culturale; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri	2020-2030	Minime
Obiectivul operațional 2				
2.1.	2.1.1. Crearea /dezvoltarea de rute culturale tematice; 2.1.2. Reabilitarea/restaurarea/conservarea monumentelor istorice; 2.1.3. Identificarea și amenajarea de zone de popas, a punctelor de belvedere;	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Operatorul privat de transport; • Instituțiile culturale; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului; • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri	2020-2030	Minime

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
2.2.	2.2.1. Dezvoltarea unor pachete turistice de tip city break și promovarea acestora; 2.2.2. Dezvoltarea unui calendar local de evenimente și festivaluri; 2.2.3. Dezvoltarea de carduri turistice care să permită vizitarea atracțiilor turistice aferente circuitelor la preturi promoționale; 2.2.4. Crearea/îmbunătățirea transportului public către obiectivele turistice; 2.2.5. Introducerea în circulație a unor autobuze supraetajate pentru vizitarea obiectivelor turistice.	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Operatorul privat de transport • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului; • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri	2020-2030	Moderate
2.3.	2.3.1. Amenajarea unor trasee montane accesibile pentru diverse categorii de turiști – rute scurte, rute lungi, cu grade diferite de dificultate; 2.3.2. Conectarea Regiunii Vest la rețeaua europeană de poteci turistice de lungă distanță și asigurarea facilităților specifice; 2.3.3. Amenajarea zonelor montane pentru practicarea sporturilor extreme – trasee mountain-bike, offroad, skate-park, via ferrata, escalada, iar pentru sezonul de iarnă – pista de sanie/bob, patinoar; 2.3.4. Amenajarea lacurilor/ râurilor pentru practicarea kaiac-canoe, ski-nautic, cu baze sportive aferente. 2.3.5. Instruirea ghizilor specializați pentru practicarea unor sporturi, precum raftingul și escalada.	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Operatorul privat de transport; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri	2020-2030	Moderate
2.4.	2.4.1. Dezvoltarea, încurajarea și promovarea produselor,	• Administrația publică locală - Primăria Deva ;	2020-2030	Moderate

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	serviciilor și a pachetelor ecoturistice; 2.4.2. Dezvoltarea ofertei de produse ecoturistice realizate de comunitățile locale din cadrul destinațiilor ecoturistice /cu potențial ecoturistic; 2.4.3. Modernizarea infrastructurii de acces către ariile naturale protejate (drumuri, poteci, trasee amenajate); 2.4.4. Realizarea de rute turistice pedestre și ecvestre pentru observarea florei și faunei; 2.4.5. Dezvoltarea unei rețele de cabane, refugii montane pentru susținerea ecoturismului; 2.4.6. Dezvoltarea de programe de instruire dedicate ghizilor specializati pe ecoturism; 2.4.7. Derularea de campanii de constientizare de catre turisti a masurilor de conservare a habitatelor/ speciilor naturale.	• Operatorul privat de transport; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri		
2.5.	2.5.1. Construirea/modernizarea/ amenajarea sălilor/spatiilor de concert și spectacole; 2.5.2. Amenajarea parcarilor în proximitatea zonelor de desfășurare a evenimentelor; 2.5.3. Identificarea, crearea și dezvoltarea de evenimente anuale în scopul extinderii sezonului turistic; 2.5.4. Promovarea calendarului de evenimente din Regiunea Vest	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Operatorul privat de transport; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri	2020-2030	Moderate
2.6.	2.6.1. Creare/modernizare săli pentru târguri și expoziții comerciale, pavilioane și centre de conferințe, dotate cu tehnologii de comunicare de vârf; 2.6.2. Modernizarea structurilor	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Operatorul privat de transport; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului	2020-2030	Moderate

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	hoteliere de 4 și 5 stele și a facilităților aferente, care să acomodeze participanții la diverse manifestări ale mediului de afaceri	- Cetățenii municipiului Deva; - Comunitatea locală; - Mediul de afaceri		
2.7.	2.7.1. Promovarea structurilor de primire turistică și restaurantelor care utilizează produse și rețete tradiționale și organizarea unui tur gastronomic; 2.7.2. Organizarea unor târguri de gastronomie la nivel local și regional; 2.7.3. Promovarea gastronomiei regionale la diverse evenimente naționale și internaționale; 2.7.4. Organizarea unor ateliere de gătit pentru turiștii interesați; 2.7.5. Organizarea de vizite la producători locali de produse tradiționale în cadrul structurilor agroturistice.	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport; - Agenții economici cu activitate în domeniul turismului - Cetățenii municipiului Deva; - Comunitatea locală; - Mediul de afaceri	2020-2030	Minime
Obiectivul operațional 3				
3.1.	3.1.1. Crearea și promovarea unor oferte de produse/programe turistice integrate; 3.1.2. Promovarea ofertelor turistice prin includerea acestora în cataloagele touroperatorilor romani și straini; 3.1.3. Dezvoltarea activităților de educație ecologică în raport cu efectele distrugerilor mediului înconjurător asupra atractivității destinațiilor turistice.	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport - Agenții economici cu activitate în domeniul turismului - Cetățenii municipiului Deva; - Comunitatea locală; - Mediul de afaceri	2020-2030	Minime
3.2.	3.2.1. Îmbunătățirea nivelului de pregătire profesională al personalul implicat în activitățile de turism, inclusiv prin sprijinirea înființării unei	- Administrația publică locală - Primăria Deva ; - Operatorul privat de transport; - Agenții economici cu activitate în domeniul	2020-2030	Minime

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	școli de management în turism; 3.2.2. Dezvoltarea unui program de certificare a operatorilor care prestează servicii turistice. 3.2.3. Dezvoltarea de programe de instruire pentru ghizi turistici și personalul din muzee; 3.2.4. Calificarea/reconversia profesională a populației din mediul rural în vederea dobândirii de competente specifice sectorului turistic; 3.2.5. Organizarea de cursuri pentru antreprenorii din sectorul hoteluri și restaurante, în vederea îmbunătățirii și diversificării activității și creșterii valorii adăugate a produselor și serviciilor turistice; 3.2.6. Instruirea resurselor umane din sectorul turistic în domeniul turismului accesibil.	turismului • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri		
3.3.	3.3.1. Elaborarea unui brand turistic regional și sprijinirea realizării de branduri locale pentru destinațiile turistice; 3.3.2. Sprijinirea dezvoltării de campanii de management al destinațiilor turistice; 3.3.3. Derularea de campanii de cercetare de piață și de monitorizare a fluxurilor turistice în scopul fundamentării unei strategii regionale de marketing și promovare turistică și implementării acesteia în funcție de segmentarea piețelor (piețe strategice, de dezvoltat sau de diversificat);	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului	2020-2030	Minime

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	3.3.4. Susținerea participării la târgurile interne și internaționale de turism a actorilor regionali și locali implicați în acest domeniu; 3.3.5. Stimularea dezvoltării de proiecte de promovare a regiunii în parteneriat local, regional și european, inclusiv prin înființarea unei organizații regionale de turism; 3.3.6. Dezvoltarea platformelor on-line de promovare a destinațiilor turistice și utilizarea rețelelor sociale în promovarea turistică;			
Obiectivul operațional 4				
4.1.	4.1.1. Conectarea regională a programelor și proiectelor de intervenție culturală; 4.1.2. Reabilitarea patrimoniului din mediul rural și activarea sa prin proiecte culturale dedicate; 4.1.3. Implicarea comunităților locale (inclusiv prin acțiuni derulate în regim de voluntariat) în cadrul unor programe locale de protejare a patrimoniului cultural construit și a celui natural-peisagistic; 4.1.4. Promovarea expresiilor culturale specifice culturii urbane și celei rurale la nivelul unei anumite zone, inclusiv prin formate adaptate pentru persoanele cu dizabilități;	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Instituțiile de cultură ; • Operatorul privat de transport; • Agenții economici cu activitate în domeniul turismului • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri	2020-2030	Minime
10.2.	4.2.1. Încurajarea dezvoltării unor relații trainice de comunicare și colaborare între proprietarii privați de monumente istorice și comunitățile locale, care să aibă acces la patrimoniul	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Instituțiile de cultură ; • Operatorul privat de transport; • Agenții economici cu	2020-2030	Minime

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	cultural din localitate; 4.2.2. Realizarea unui parteneriat cu Autoritatea Națională de Turism (ANT) în vederea creării unui sistem coerent de acordare a margaretelor, sistem bazat pe criterii Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022 24 care să evite promovarea actuală a kitsch-ului și care să pună în valoare elemente culturale tradiționale; 4.2.3. Realizarea în parteneriat cu ANT și cu Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației a unor ghiduri de intervenție și regulamente, ca parte a planurilor locale de peisaj, care să promoveze imaginea și estetica tradițională a peisajului românesc; 4.2.4. Promovarea cunoașterii identității și a patrimoniului cultural local și regional, material și imaterial prin campanii și evenimente dedicate; 4.2.5. Dezvoltarea de servicii și infrastructură de informare despre oferta culturală locală și regională și valorile de patrimoniu care se pot constitui în repere turistice, inclusiv a traseelor culturale accesibile persoanelor cu dizabilități;	activitate în domeniul turismului • Cetățenii municipiului Deva; • Comunitatea locală; • Mediul de afaceri		
4.3.	4.3.1. Finanțarea inovării și a noilor inițiative antreprenoriale din domeniul turismului cultural ;	• Administrația publică locală - Primăria Deva ; • Agenții economici cu activitate în domeniul	2020-2030	Minime

Măsură	Direcții de acțiune	Instituții implicate	Termen de realizare	Implicații bugetare
	4.3.2. Creșterea oportunităților de crowdfunding; 4.3.3. Atragerea în mai mare măsură a finanțării pe bază de capital privat; 4.3.4. Dezvoltarea instrumentelor de finanțare nebancare (finanțarea pe bază de active și sistemele alternative de datorie) 4.3.5. Atragerea de fonduri europene	turismului		

Secțiunea a 6-a. Procesul de consultare publică

Procesul de consultare publică și interinstituțională va respecta prevederile legale stipulate prin Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării.

În procesul de consultare publică vor fi antrenați următorii participanți:

- Reprezentanți ai Consiliului Local municipal;
- Reprezentanți ai agenților economici cu activitate (directă sau indirectă) în domeniul turismului (hoteluri, pensiuni, restaurante);
- Reprezentanți ai instituțiilor culturale (muzeu, teatru);
- Reprezentanți ai Societății civile;
- Reprezentanți ai comunității locale;
- Reprezentanți ai mediului de afaceri

Pentru realizarea unei propuneri de politică publică viabilă și benefică se recomandă cel puțin două rânduri de consultări. După consultarea publică se vor analiza propunerile făcute și se va îmbunătăți conținutul propunerii de politică publică în vederea implementării acesteia.

Secțiunea a 7-a. Procesul post-adoptare

Această secțiune are în vedere în special enunțarea indicatorilor care sunt relevanți pentru evaluarea eficienței propunerii de politică publică elaborată.

--	--	--

Măsura	Direcții de acțiune	Indicatori de rezultat propuși
Obiectivul operațional 1		
1.1	1.1.8. Individualizarea și personalizarea traseelor turistice pietonale/rutiere și montarea de indicatoare care să faciliteze accesul la principalele obiective turistice locale; 1.1.9. Realizarea unui sistem de punere în valoare a monumentelor istorice și culturale prin iluminat arhitectural și panoramic; 1.1.5. Construirea de piste pentru cicloturism;	- Număr de trasee individualizate cu ajutorul indicatoarelor; - Număr de monumente istorice și culturale pentru care s-a realizat iluminat arhitectural; - Număr Km construiți pentru piste de cicloturism
1.2	1.2.1. Creșterea accesibilității arealelor turistice prin modernizarea/reabilitarea cailor de acces, amplasarea de panouri de informare și promovare turistică și introducerea standardelor europene de calitate în privința dotărilor existente în imediata apropiere a obiectivelor (parcări, alimentare cu apă, canalizare, grupuri sanitare, puncte de colectare a deșeurilor, puncte de prim ajutor etc); 1.2.2. Dezvoltarea și modernizarea zonelor turistice care dețin resurse naturale cu potențial balnear; 1.2.3. Modernizarea/reabilitarea structurilor de primire turistică; 1.2.4. Dezvoltarea de baze de agrement, parcuri tematice și de aventură; 1.2.5. Amenajarea/reabilitarea zonelor de popas și camping;	- Număr de areale reabilite; - Număr de zone turistice modernizate; - Număr de străzi/intersecții monitorizate; - Număr de structuri turistice reabilite; - Număr de baze de agrement, parcuri tematice și de aventură amenajate; - Număr de zone de popas și camping amenajate
1.3	1.3.1. Reabilitarea și conservarea Cetății Deva – simbol al orașului; 1.3.2. Reabilitarea și conservarea centrului istoric al municipiului Deva; 1.3.3. Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, precum și crearea /modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;	- Gradul de reabilitare și conservare a Cetății Deva; - Gradul de reabilitare și conservare a centrului istoric Deva; - Gradul de realizare a infrastructurilor conexe de utilitate publică
Obiectivul operațional 2		
2.1.	2.1.1. Crearea /dezvoltarea de rute culturale tematice; 2.1.2. Reabilitarea/restaurarea/conservarea monumentelor istorice; 2.1.3. Identificarea și amenajarea de zone de	- Numărul de rute culturale tematice create; - Numărul de monumente istorice reabilite/restaurate/conservate; - Număr de zone de popas

	popas, a punctelor de belvedere;	identificate și amenajate
2.2.	2.2.1. Dezvoltarea unor pachete turistice de tip city break și promovarea acestora; 2.2.2. Dezvoltarea unui calendar local de evenimente și festivaluri; 2.2.3. Dezvoltarea de carduri turistice care sa permită vizitarea atracțiilor turistice aferente circuitelor la preturi promoționale; 2.2.4. Crearea/îmbunătățirea transportului public către obiectivele turistice; 2.2.5. Introducerea în circulație a unor autobuze supraetajate pentru vizitarea obiectivelor turistice.	• Numărul de pachete turistice de tip city-break promovate; • Gradul de realizare al calendarului local privind evenimentele și festivalurile planificate; • Numărul de carduri turistice emise; • Gradul de îmbunătățire a transportului public către obiectivele turistice; • Numărul de autobuze supraetajate introduse în circuitul turistic
2.3.	2.3.1. Amenajarea unor trasee montane accesibile pentru diverse categorii de turiști – rute scurte, rute lungi, cu grade diferite de dificultate; 2.3.2. Conectarea Regiunii Vest la rețeaua europeană de poteci turistice de lungă distanță și asigurarea facilităților specifice; 2.3.3. Amenajarea zonelor montane pentru practicarea sporturilor extreme – trasee mountain-bike, offroad, skate-park, via ferrata, escalada, iar pentru sezonul de iarnă – pista de sanie/bob, patinoar; 2.3.4. Amenajarea lacurilor/ râurilor pentru practicarea kiac-canoa, ski-nautic, cu baze sportive aferente. 2.3.5. Instruirea ghizilor specializați pentru practicarea unor sporturi, precum raftingul și escalada.	• Numărul de trasee montane accesibile pentru turiști; • Gradul de conectare a Regiunii Vest la rețeaua europeană prin intermediul turismului; • Numărul zonelor montane amenajate pentru sporturi extreme; • Suprafața lacurilor și lungimea râurilor amenajate pentru sporturi nautice; • Numărul de ghizi specializați pentru practicarea unor sporturi
2.4.	2.4.1. Dezvoltarea, încurajarea și promovarea produselor, serviciilor și a pachetelor ecoturistice; 2.4.2. Dezvoltarea ofertei de produse ecoturistice realizate de comunitățile locale din cadrul destinațiilor ecoturistice /cu potențial ecoturistic; 2.4.3. Modernizarea infrastructurii de acces către ariile naturale protejate (drumuri, poteci, trasee amenajate); 2.4.4. Realizarea de rute turistice pedestre și ecvestre pentru observarea florei și faunei; 2.4.5. Dezvoltarea unei rețele de cabane, refugii	• Numărul pachetelor ecoturistice promovate; • Numărul produselor ecoturistice realizate; • Gradul de realizare a lucrărilor de modernizare a infrastructurii de acces către ariile naturale protejate; • Numărul de rute turistice pedestre și ecvestre înființate; • Numărul de cabane și refugii montane realizate; • Numărul de programe de instruire a ghizilor specializați elaborate; • Numărul campaniilor de

	montane pentru susținerea ecoturismului; 2.4.6. Dezvoltarea de programe de instruire dedicate ghizilor specializați pe ecoturism; 2.4.7. Derularea de campanii de conștientizare de către turiști a măsurilor de conservare a habitatelor/ speciilor naturale.	conștientizare a măsurilor de conservare a mediului înconjurător
2.5.	2.5.1. Construirea/modernizarea/ amenajarea sălilor/spațiilor de concert și spectacole; 2.5.2. Amenajarea parcarilor în proximitatea zonelor de desfășurare a evenimentelor; 2.5.3. Identificarea, crearea și dezvoltarea de evenimente anuale în scopul extinderii sezonului turistic; 3.1.4. 2.5.4. Promovarea calendarului de evenimente din Regiunea Vest	• Numărul sălilor/spațiilor pentru concert și spectacole realizate; • Numărul locurilor/parcarilor organizate în scop turistic; • Numărul de evenimente organizate pentru extinderea sezonului turistic; • Stadiul de promovare a calendarului de evenimente
2.6.	2.6.1. Creare/modernizare sali pentru târguri și expoziții comerciale, pavilioane și centre de conferințe, dotate cu tehnologii de comunicare de varf; 2.6.2. Modernizarea structurilor hoteliere de 4 și 5 stele și a facilităților aferente, care sa acomodeze participanții la diverse manifestări ale mediului de afaceri	• Numărul de târguri și expoziții comerciale organizate; • Numărul de hoteluri modernizate
2.7.	2.7.1. Promovarea structurilor de primire turistică și restaurantelor care utilizează produse și rețete tradiționale și organizarea unui tur gastronomic; 2.7.2. Organizarea unor târguri de gastronomie la nivel local și regional; 2.7.3. Promovarea gastronomiei regionale la diverse evenimente naționale și internaționale; 2.7.4. Organizarea unor ateliere de gătit pentru turiștii interesați; 2.7.5. Organizarea de vizite la producători locali de produse tradiționale în cadrul structurilor agroturistice	• Numărul structurilor de primire turistică și restaurant care promovează produse și rețete tradiționale; • Numărul de târguri gastronomice organizate; • Gradul de promovare a gastronomiei regionale; • Numărul de ateliere de gătit organizate; • Numărul de vizite organizate la producătorii tradiționali
Obiectivul operațional 3		
3.1.	3.1.1. Crearea și promovarea unor oferte de produse/programe turistice integrate; 3.1.2. Promovarea ofertelor turistice prin includerea acestora în cataloagele touroperatorilor romani și străini; 3.1.3. Dezvoltarea activităților de educație	• Numărul de oferte de produse/programe turistice integrate realizate; • Numărul ofertelor integrate incluse în cataloagele touroperatorilor; • Numărul activităților de educație ecologică inițiate

	ecologica în raport cu efectele distrugerilor mediului înconjurător asupra atractivității destinațiilor turistice.	
3.2.	3.2.1. Îmbunătățirea nivelului de pregătire profesională al personalului implicat în activitățile de turism, inclusiv prin sprijinirea înființării unei școli de management în turism; 3.2.2. Dezvoltarea unui program de certificare a operatorilor care prestează servicii turistice. 3.2.3. Dezvoltarea de programe de instruire pentru ghizi turistici și personalul din muzee; 3.2.4. Calificarea/reconversia profesională a populației din mediul rural în vederea dobândirii de competențe specifice sectorului turistic; 3.2.5. Organizarea de cursuri pentru antreprenorii din sectorul hoteluri și restaurante, în vederea îmbunătățirii și diversificării activității și creșterii valorii adăugate a produselor și serviciilor turistice; 3.2.6. Instruirea resurselor umane din sectorul turistic în domeniul turismului accesibil.	• Gradul de pregătire profesională a personalului implicat în activitățile de turism; • Dinamica stadiului de certificare a operatorilor din turism; • Gradul de pregătire profesională a ghizilor și personalului din muzee; • Gradul de reconversie profesională a populației din mediul rural; • Numărul de cursuri organizate pentru antreprenorii din sectorul de hoteluri și restaurante; • Gradul de instruire a resurselor umane din sectorul turistic
3.3.	3.3.1. Elaborarea unui brand turistic regional și sprijinirea realizării de branduri locale pentru destinațiile turistice; 3.3.2. Sprijinirea dezvoltării de campanii de management al destinațiilor turistice; 3.3.3. Derularea de campanii de cercetare de piață și de monitorizare a fluxurilor turistice în scopul fundamentării unei strategii regionale de marketing și promovare turistică și implementării acesteia în funcție de segmentarea piețelor (piețe strategice, de dezvoltat sau de diversificat); 3.3.4. Susținerea participării la târgurile interne și internaționale de turism a actorilor regionali și locali implicați în acest domeniu; 3.3.5. Stimularea dezvoltării de proiecte de promovare a regiunii în parteneriat local, regional și european, inclusiv prin	• Gradul de elaborare a unui brand turistic local; • Gradul de sprijinire a campaniilor de management al destinațiilor turistice; • Gradul de monitorizare a fluxurilor turistice; • Gradul de susținere a participării la târgurile de turism; • Numărul de parteneriate organizate pentru promovarea regiunii și a zonei; • Gradul de realizare a platformei online pentru promovarea destinațiilor turistice

	înființarea unei organizații regionale de turism; 3.3.6. Dezvoltarea platformelor online de promovare a destinațiilor turistice și utilizarea rețelelor sociale în promovarea turistică;	
Obiectivul operațional 4		
4.1.	4.1.1. Conectarea regională a programelor și proiectelor de intervenție culturală; 4.1.2. Reabilitarea patrimoniului din mediul rural și activarea sa prin proiecte culturale dedicate; 4.1.3. Implicarea comunităților locale (inclusiv prin acțiuni derulate în regim de voluntariat) în cadrul unor programe locale de protejare a patrimoniului cultural construit și a celui natural-peisagistic; 4.1.4. Promovarea expresiilor culturale specifice culturii urbane și celei rurale la nivelul unei anumite zone, inclusiv prin formate adaptate pentru persoanele cu dizabilități;	• Gradul de conectare a programelor și proiectelor de intervenție culturală; • Numărul de proiecte culturale organizate în mediul rural; • Gradul de implicare al comunităților locale pentru protejarea patrimoniului cultural construit și a celui natural-peisagistic; • Numărul expresiilor culturale specifice zonei promovate
4.2.	4.2.1. Încurajarea dezvoltării unor relații trainice de comunicare și colaborare între proprietarii privați de monumente istorice și comunitățile locale, care să aibă acces la patrimoniul cultural din localitate; 4.2.2. Realizarea unui parteneriat cu Autoritatea Națională de Turism (ANT) în vederea creării unui sistem coerent de acordare a margetelor, sistem bazat pe criterii Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022 24 care să evite promovarea actuală a kitsch-ului și care să pună în valoare elemente culturale tradiționale; 4.2.3. Realizarea în parteneriat cu ANT și cu Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației a unor ghiduri de intervenție și regulamente, ca parte a planurilor locale de peisaj, care să promoveze imaginea și estetica tradițională a peisajului românesc; 4.2.4. Promovarea cunoașterii identității și a patrimoniului cultural local și regional,	• Numărul de relații construite între proprietarii private de monumente istorice și comunitățile locale; • Gradul de realizare al parteneriatului cu ANT; • Numărul ghidurilor de intervenție și regulamentelor realizate în parteneriat cu ANT și Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației; • Gradul de promovare a cunoașterii identității și a patrimoniului cultural local; • Gradul de realizare a infrastructurii de informare despre oferta culturală care se poate institui în repere turistice

	material și imaterial prin campanii și evenimente dedicate; 4.2.5. Dezvoltarea de servicii și infrastructură de informare despre oferta culturală locală și regională și valorile de patrimoniu care se pot constitui în repere turistice, inclusiv a traseelor culturale accesibile persoanelor cu dizabilități;	
4.3.	4.3.1. Finanțarea inovării și a noilor inițiative antreprenoriale din domeniul turismului cultural ; 4.3.2. Creșterea oportunităților de crowdfunding; 4.3.3. Atragerea în mai mare măsură a finanțării pe bază de capital privat; 4.3.4. Dezvoltarea instrumentelor de finanțare nebancare (finanțarea pe bază de active și sistemele alternative de datorie) 4.3.5. Atragerea de fonduri europene	• Gradul de finanțare a inițiativelor antreprenoriale din domeniul turismului; • Numărul de sponsorizări primite și ponderea acestora în total surse de finanțare; • Ponderea capitalului privat în total surse de finanțare; • Ponderea instrumentelor financiare nebancare ; • Ponderea finanțării din fonduri europene în total surse de finanțare

V. POLITICA PUBLICĂ DE MEDIU LA NIVELUL MUNICIPIULUI DEVA

Partea I. PRINCIPII GENERALE ȘI CADRUL DE BAZĂ LA NIVELUL UE

Politica de mediu europeană se bazează pe principiile precauției, prevenirii, corectării poluării la sursă și „poluatorul plătește”. Programele multianuale de acțiune pentru mediu stabilesc cadrul pentru viitoarele acțiuni în toate domeniile politicii de mediu. Acestea sunt integrate în strategiile orizontale și sunt luate în considerare în cadrul negocierilor internaționale în materie de mediu. Nu în ultimul rând, punerea în aplicare este fundamentală.

1. Temeiul juridic

Articolul 11 și articolele 191-193 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). UE are competența de a acționa în toate domeniile politicii de mediu, precum poluarea aerului și a apei, gestionarea deșeurilor și schimbările climatice. Sfera de aplicare a competenței sale este limitată de principiul subsidiarității și de cerința unanimității în Consiliu în ceea ce privește aspecte precum cele de natură fiscală, amenajarea teritoriului, utilizarea terenurilor, gestionarea cantitativă a resurselor de apă, alegerea surselor de energie și structura aprovizionării cu energie.

Din punct de vedere legal, la baza politicii de mediu a Uniunii Europene stau *Articolele 174-176* ale Tratatului Comunității Europene (TCE) și *Articolele 2, 6 și 95*. Astfel, *Articolul 174* trasează obiectivele cu privire la mediu stipulând că: “Politica comunitară în domeniul mediului va contribui la urmărirea următoarelor obiective: *conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului; protecția sănătății umane; utilizarea rațională și prudentă a resurselor naturale; promovarea de măsuri la nivel internațional care să se adreseze problemelor de mediu din lume*”.

Sub *Articolul 174* (fostul Art. 130r Paragraful 2 din TCE) protecția mediului în spațiul comunitar se bazează pe principiile precauției, prevenirii, „poluatorul plătește” și cel al reducerii poluării. În *Articolul 175* se stabilește procesul decizional cu privire la politica de mediu și se clarifică atribuțiile fiecărei instituții europene care abordează probleme legate de protecția mediului. *Articolul 176* prevede ca statele membre să adopte „măsuri de protecție mai stringente”, însă cu

condiția ca acestea să fie compatibile cu textul Tratatului și Comisia să fie avizată cu privire la acestea. *Articolul 6, paragraful 3* al Tratatului menționează explicit nevoia integrării protecției mediului în definirea și implementarea tuturor celorlalte politici comunitare. *Articolul 2* din TCE este de multe ori postulat ca un model de dezvoltare europeană, acesta susținând „dezvoltarea durabilă și non-inflaționistă, un mare grad de competitivitate și convergența performanțelor economice, un nivel mare de protecție și îmbunătățire a calității mediului”.

În ceea ce privește cadrul legal al politicii de mediu este important să reamintim *Actul Unic European* (AUE) care în 1987 introduce un nou capitol “*Mediul*” (*Titlul VII*) în Tratatul Comunității Europene. Pentru prima dată, odată cu AUE se face referire la principiul subsidiarității, de asemenea introducându-se Cooperarea Consiliului cu Parlamentul European în ceea ce privește deciziile legate de mediu¹⁷. Tratatul de la Amsterdam din 1997 consolidează politica de mediu a UE. Schimbările din *Preambul* și *Articolul 2* (fostul *Articol B* al TUE) întăresc principiul dezvoltării durabile¹⁸.

În ceea ce privește *Tratatul de la Lisabona* din 2009, acesta acordă forță legală *Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene*. Carta recunoaște drepturi, libertăți și principii care se aplică Instituțiilor Europene și Statelor Membre când implementează legislația europeană. În domeniul mediului, Carta include *Articolul 37* cu privire la Protecția Mediului care susține că „Politicile Uniunii trebuie să prevadă un nivel ridicat de protecție a mediului și de îmbunătățire a calității acestuia, care să fie asigurat în conformitate cu principiul dezvoltării durabile”¹⁹.

Tratatul de la Lisabona amendează *Articolul 174* al TUE cu privire la mediu, fără însă a-l înlocui. *Tratatul de la Lisabona* face referire și la schimbările climatice (*Articolul 191* al *TFEU*), fără a acorda Uniunii noi competențe în acea arie²⁰. Acestor reglementări legislative li se adaugă și deciziile, regulamentele sau directivele în domeniul mediului care reprezintă *legislația sectorială* și cea *orizontală*. Din anul 1972, Uniunea Europeană a adoptat numeroase acte legislative care se concentrează asupra limitării poluării prin introducerea de standarde, cu precădere pentru gestionarea deșeurilor, poluarea apelor și poluare atmosferică.

În ceea ce privește *legislația orizontală*, aceasta nu reprezintă simple acte legislative cu rol doar de a reglementa o anumită arie specifică, ci ele sunt acte legislative procedurale. Ele furnizează metodele și mecanismele prin care se poate îmbunătăți sistemul decizional dar și procesele de elaborare și implementare a legislației în domeniu. Legislația orizontală cuprinde reglementările care asigură transparența și circulația informației, accesul public la informație, facilitarea procesului decizional, dar și impulsionează procesul de evaluare strategică a protecției mediului. Câteva exemple în acest

sens: *Directiva 2003/4/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 28 Ianuarie 2003 cu privire la accesul publicului la informațiile cu privire la mediu abrogând Directiva Consiliului 90/313/EEC, Directiva 2001/42/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 27 Iunie 2001 cu privire la evaluarea efectelor anumitor planuri și programe privind mediul*²¹.

În același timp, politica de mediu este împărțită în mai multe sectoare care fac obiectul *legislației verticale (sectoriale)*. Reglementările pe sectoarele de mediu variază, astfel, putem spune că există mai multe politici în domeniul mediului: poluarea atmosferică, biotehnologie, substanțe chimice, economia mediului, industrie și tehnologie, probleme internaționale legate de mediu, exploatarea și conservarea solului, conservarea naturii și biodiversității, poluare fonică, dezvoltare durabilă, gestionarea deșeurilor, poluarea apelor și a mediului marin. Pentru fiecare dintre aceste sectoare sunt dezvoltate strategii și planuri de acțiune care au ca scop generic îmbunătățirea calității mediului și a vieții prin crearea de comunități durabile capabile de a gestiona și de a folosi resursele în mod eficient.

2.Origini și evoluție

Politica de mediu europeană a fost adoptată în cadrul Consiliului European de la Paris din 1972, unde (în urma primei conferințe ONU privind mediul) șefii de stat sau de guvern europeni au declarat că este nevoie de o politică comunitară de mediu de însoțire a expansiunii economice și au solicitat un program de acțiune. Actul Unic European din 1987 a introdus un nou titlu „Mediul”, care furniza primul temei juridic pentru o politică de mediu comună care are drept obiective conservarea calității mediului, protejarea sănătății umane și asigurarea unei utilizări raționale a resurselor naturale. Revizuirile ulterioare ale tratatului au consolidat angajamentul Uniunii față de protecția mediului și rolul Parlamentului European în dezvoltarea acesteia.

Prin intermediul Tratatului de la Maastricht (1993), mediul a devenit un domeniu oficial de politică a UE, s-a introdus procedura de codecizie, iar votul cu majoritate calificată în Consiliu a devenit regulă generală. Tratatul de la Amsterdam (1999) a stabilit obligația de integrare a protecției mediului în cadrul tuturor politicilor sectoriale ale UE, în vederea promovării dezvoltării durabile. Prin intermediul Tratatului de la Lisabona (2009), „combaterea schimbărilor climatice” și dezvoltarea durabilă în relațiile cu țările terțe au devenit obiective specifice. Personalitatea juridică i-a permis astfel UE să încheie acorduri internaționale.

3. Obiectivele politicii de mediu

Obiectivele ce stau la baza construirii politicii de mediu a Uniunii Europene au fost stabilite prin Tratatul Comunității Europene, Art. 174. Astfel, acesta prevede că obiectivele politicii europene de mediu sunt următoarele:

1. Conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului.
2. Protecția sănătății umane.
3. Utilizarea prudentă și rațională a resurselor umane.
4. Promovarea de măsuri la nivel național, în vederea tratării problemelor regionale de mediu și nu numai.

4. Principii generale

Politica de mediu europeană se bazează pe principiile precauției, prevenirii, corectării poluării la sursă și „poluatorul plătește”. Principiul precauției este un instrument de gestionare a riscurilor care poate fi invocat în cazul în care există o incertitudine științifică cu privire la un posibil risc la adresa sănătății umane sau a mediului, provenit dintr-o anumită acțiune sau politică. De exemplu, în cazul în care apar incertitudini cu privire la posibilele efecte periculoase ale unui produs și în cazul în care ele persistă în urma unei evaluări științifice obiective, pot fi furnizate instrucțiuni de interdicere a distribuției produsului sau de eliminare a sa de pe piață. Astfel de măsuri trebuie să fie nediscriminatorii și proporționale și trebuie revizuite imediat ce există informații științifice suplimentare. Principiul „poluatorul plătește” este pus în aplicare prin intermediul [*Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător*](#), care vizează prevenirea sau remedierea daunelor aduse mediului (și anume, speciilor sau habitatelor naturale protejate, apei și solului). Operatorii care desfășoară anumite activități profesionale, precum transportul de substanțe periculoase sau activități care presupun evacuări în apă, trebuie să ia măsuri preventive în cazul unei amenințări iminente la adresa mediului. Dacă s-au produs deja pagube, operatorii sunt obligați să adopte măsurile adecvate pentru remedierea acestora și să suporte cheltuielile aferente. Domeniul de aplicare al Directivei a fost extins de trei ori pentru a include gestionarea deșeurilor extractive, funcționarea siturilor geologice de stocare și, respectiv, siguranța activităților petroliere și gaziere offshore.

În plus, de când a apărut pentru prima dată în urma unei inițiative a Consiliului European de la Cardiff din 1998, integrarea preocupărilor legate de mediu în cadrul altor domenii de politică ale UE a devenit un concept important la nivelul politicilor europene. În ultimii ani, integrarea politicii de mediu a înregistrat progrese semnificative, de exemplu, în domeniul politicii energetice, astfel cum s-au reflectat în dezvoltarea în paralel a pachetului energie/climă al UE sau în Foaia de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050.

5. Cadrul de bază

A. Programele de acțiune pentru mediu

Din 1973, Comisia a inițiat programe de acțiune pentru mediu (PAM) multianuale, care stabilesc viitoarele propuneri legislative și viitoarele obiective pentru politica de mediu a UE. În 2013, Consiliul și Parlamentul au adoptat cel de-al șaptelea PAM pentru perioada până în 2020, cu titlul „O viață bună, în limitele planetei noastre.” Bazându-se pe o serie de inițiative strategice, programul stabilește nouă obiective prioritare, printre care se numără: protejarea naturii, o reziliență ecologică sporită, o creștere durabilă, eficientă din punctul de vedere al resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon și combaterea amenințărilor la adresa sănătății legate de mediu. Programul subliniază, de asemenea, nevoia unei mai bune aplicări a legislației UE în domeniul mediului, a cunoștințelor științifice de vârf, a investițiilor și a integrării aspectelor legate de mediu în cadrul altor politici.

B. Strategii orizontale

În 2001, UE a introdus Strategia sa de dezvoltare durabilă (SDD), venind astfel în completarea Strategiei de la Lisabona adoptate anterior pentru promovarea creșterii și a locurilor de muncă cu o dimensiune de mediu. Reînnoită în 2006 pentru a combina dimensiunea internă a dezvoltării durabile cu cea internațională, [SDD revizuită a UE](#) încearcă să îmbunătățească în mod constant calitatea vieții prin promovarea prosperității, a protecției mediului și a coeziunii sociale. În conformitate cu aceste obiective, [Strategia Europa 2020](#) pentru creșterea economică vizează „o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii”. Sub egida acestei strategii, [inițiativa emblematică „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”](#) pregătește terenul

pentru o creștere durabilă și sprijină trecerea la o economie eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și cu emisii scăzute de carbon. În plus, în 2011, UE s-a angajat ca, până în 2020, să combată declinul biodiversității și degradarea serviciilor ecosistemice ([*Strategia UE în domeniul biodiversității*](#)).

C. Cooperarea internațională în domeniul mediului

UE are un rol fundamental în cadrul negocierilor internaționale în domeniul mediului. UE este parte la numeroase acorduri globale, regionale sau subregionale în domeniul mediului care vizează o gamă largă de chestiuni, printre care protecția naturii și biodiversitatea, schimbările climatice și poluarea transfrontalieră a aerului sau a apei. La cea de a zecea Conferință a părților la Convenția privind diversitatea biologică, organizată la Nagoya (Japonia) în 2010, UE a adus o contribuție majoră la stabilirea unui acord privind o strategie globală pentru stoparea pierderii biodiversității până în 2020. De asemenea, Uniunea a contribuit la elaborarea mai multor acorduri internaționale majore adoptate în 2015 la nivelul ONU, cum ar fi Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă [care include cele 17 obiective globale de dezvoltare durabilă (ODD) și cele 169 de ținte aferente acestora], Acordul de la Paris privind schimbările climatice și Cadrul de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre. Totodată, în același an, Uniunea a devenit parte la Convenția privind comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție (CITES).

D. Evaluarea impactului asupra mediului și participarea publicului

Anumite proiecte (private sau publice) care ar putea avea efecte semnificative asupra mediului, de exemplu, construirea unei autostrăzi sau a unui aeroport, fac obiectul unei evaluări a impactului asupra mediului ([*EIM*](#)). De asemenea, o serie de planuri și programe publice (de exemplu, privind destinația terenurilor, transportul, energia, deșeurile sau agricultura) fac obiectul unui proces similar care poartă denumirea de evaluare strategică de mediu ([*SEA*](#)). În cazul acestora, aspectele ecologice sunt deja integrate în etapa de planificare, iar posibilele consecințe se iau în considerare înainte de aprobarea sau autorizarea unui proiect, în vederea asigurării unui nivel sporit de protecție a mediului. În ambele situații, consultarea publicului reprezintă un aspect fundamental. Acest lucru se datorează *Convenției de la Aarhus*, un acord multilateral de mediu sub auspiciile Comisiei Economice pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite (UNECE), care a intrat în vigoare în 2001 și la care UE și toate statele sale membre sunt părți. Convenția garantează publicului trei drepturi:

dreptul cetățenilor de a participa la luarea Deciziilor în probleme de mediu, dreptul de acces la informațiile referitoare la mediu deținute de autoritățile publice (de exemplu, privind starea mediului sau starea sănătății oamenilor în cazul în care aceasta este afectată de starea mediului) și *dreptul de acces la justiție* în cazul încălcării celorlalte două drepturi.

E. Punerea în aplicare, respectarea și monitorizarea Legislația UE în domeniul mediului a fost elaborată începând cu anii 1970

Punerea în aplicare, respectarea și monitorizarea Legislația UE în domeniul mediului a fost elaborată începând cu anii 1970. În prezent, există câteva sute de directive, regulamente și decizii în vigoare în acest domeniu. Totuși, eficacitatea politicii europene de mediu este determinată, în mare parte, de punerea în aplicare a acestora la nivel național, regional și local, iar punerea în aplicare și executarea defectuoasă rămân o problemă majoră. Monitorizarea - atât a stării mediului, cât și a nivelului de aplicare a legislației UE în domeniul mediului - este fundamentală.

Pentru a contracara diferențele mari dintre statele membre în ceea ce privește punerea în aplicare, Parlamentul European și Consiliul au adoptat în 2001 [criterii minime \(neobligatorii\) pentru inspecțiile de mediu](#). În vederea îmbunătățirii aplicării legislației UE în domeniul mediului, statele membre trebuie să prevadă [sancțiuni penale](#) eficace, proporționale și cu efect de descurajare pentru cele mai grave infracțiuni în domeniul mediului. Printre acestea se numără, de exemplu: evacuarea sau eliberarea ilegală de substanțe în apă, aer sau sol, comerțul ilegal cu specii ale faunei și florei sălbatice, comerțul ilegal cu substanțe care afectează stratul de ozon și transportul ilicit sau deversarea ilicită de deșeuri. Rețeaua Uniunii Europene pentru punerea în aplicare și respectarea legislației din domeniul mediului (IMPEL) este o rețea internațională a autorităților din domeniul mediului din statele membre ale UE, statele în curs de aderare și statele candidate, precum și din Norvegia, creată pentru stimularea punerii în aplicare prin furnizarea unei platforme care facilitează schimbul de idei și de bune practici între factorii de decizie, inspectorii din domeniul mediului și executorii judecătorești.

În mai 2016, Comisia a lansat [Evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu](#), un nou instrument care are rolul de a contribui la punerea în aplicare pe deplin a legislației UE în domeniul mediului, care este strâns legat de verificarea adecvării (Programul privind o reglementare adecvată și funcțională - REFIT) obligațiilor de monitorizare și raportare în domeniul politicii de mediu, în vederea simplificării sale și a reducerii costurilor. În 1990, a fost înființată Agenția Europeană de

Mediu ([AEM](#)), cu sediul în Copenhaga, pentru sprijinirea dezvoltării, punerii în aplicare și evaluării politicii de mediu și pentru informarea publicului larg cu privire la această chestiune. Această agenție a UE (deschisă statelor care nu sunt membre ale UE) este responsabilă pentru furnizarea de informații fiabile și independente cu privire la starea și la perspectivele mediului. Prin urmare, aceasta colectează, gestionează și analizează date și coordonează Rețeaua europeană de informare și observare pentru mediu ([Eionet](#)). Pentru a sprijini factorii de decizie în luarea unor decizii informate și în elaborarea legislației și politicilor de mediu, UE desfășoară, de asemenea, Programul european de monitorizare a Pământului ([Copernicus](#)), care abordează, printre altele, probleme legate de sol, mediul marin, atmosferă și schimbările climatice. În ceea ce privește poluanții eliberați în aer, apă sau sol, precum și transferurile de deșeuri în afara amplasamentului și de poluanți în apele uzate, Registrul European al Poluanților Emiși și Transferați ([E-PRTR](#)) furnizează date fundamentale referitoare la mediu de la peste 30 000 de instalații industriale din UE, precum și din Islanda, Liechtenstein, Norvegia, Serbia și Elveția. Registrul este disponibil gratuit publicului, pe internet.

6. Rolul Parlamentului European

Parlamentul European are un rol major în formularea legislației UE în domeniul mediului. În cadrul celui de al optulea mandat al său, Parlamentul se ocupă de acte legislative care decurg din planul de acțiune referitor la economia circulară (privind deșeurile, bateriile, vehiculele scoase din uz, depozitarea deșeurilor etc.), chestiuni legate de schimbările climatice (ratificarea Acordului de la Paris, partajarea eforturilor, contabilizarea exploatării terenurilor, a schimbării destinației terenurilor și a silviculturii în cadrul angajamentelor Uniunii în materie de schimbări climatice, reforma ETS etc.) și altele.

Parlamentul a recunoscut în mod repetat că este nevoie ca o mai bună punere în aplicare să devină o prioritate-cheie. Într-o rezoluție privind „optimizarea avantajelor obținute de pe urma măsurilor UE în domeniul mediului: creșterea încrederii prin ameliorarea cunoștințelor și a capacității de reacție”, Parlamentul a criticat nivelul nesatisfăcător al punerii în aplicare a legislației în domeniul mediului în statele membre și a prezentat o serie de recomandări în vederea unei puneri în aplicare mai eficiente, precum diseminarea celor mai bune practici între statele membre și între autoritățile regionale și locale. În prezentarea poziției sale privind actualul program de acțiune în domeniul mediului, Parlamentul a subliniat nevoia unei aplicări mai riguroase a legislației UE în domeniul mediului. De asemenea, Parlamentul a solicitat îmbunătățirea siguranței investițiilor care

sprijină politica de mediu și eforturile de combatere a schimbărilor climatice, precum și luarea în considerare într-o mai mare măsură a preocupărilor legate de mediu în cadrul altor politici.

7. Politica de mediu la nivelul României - Istoric

Anul 1992 marchează implementarea *Strategiei Naționale de Protecție a Mediului*, reactualizată apoi în 1996 și în 2002. Strategia cuprinde două părți și prezintă resursele naturale, elemente privind starea economică, calitatea factorilor de mediu, principii de protecție a mediului, priorități și obiective (pe termen scurt până în 2005, pe termen mediu până în anul 2010 și pe termen lung până în 2013).

În anul 1995 în România este adoptată Legea protecției mediului nr. 137 din 12/29/1995. Articolul 3 din Legea Mediului stabilește principiile de bază ale dezvoltării durabile: principiul precauției în luarea deciziei, principiul prevenirii riscurilor de mediu și a producerii daunelor, crearea unui cadru de participare a organizațiilor neguvernamentale și a populației la elaborarea și aplicarea deciziilor sau aspectelor legate de dezvoltarea colaborării internaționale pentru asigurarea calității mediului. *Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor*, adoptată în 2002 ca urmare a transpunerii legislației europene – Directiva Cadru privind Deșeurile nr 75/442/EEC în România prin Ordonanța de Urgență 78/2000 privind regimul deșeurilor aprobată prin Legea 426/2001, modificată și completată de Ordonanța de Urgență 61/2006 aprobată prin Legea 27/2007 și Hotărârea de Guvern 856/2002 privind evidența gestiunii deșeurilor și aprobarea listei cuprinzând deșeurile⁵⁸. Strategia este elaborată pentru perioada 2003-2013, se aprobă prin Hotărâre de Guvern și se revizuieste periodic.

Principiile enunțate sunt: principiul protecției resurselor primare, principiul măsurilor preliminare, principiul prevenirii, principiul poluatorul plătește, principiul substituției, principiul proximității, principiul subsidiarității și principiul integrării, iar obiectivul general al Strategiei îl reprezintă dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor eficient din punct de vedere economic și al mediului. De asemenea, deșeurile sunt clasificate formal în deșeuri municipale și asimilabile (generate din gospodării, instituții, unități comerciale și prestatoare de servicii, deșeuri stradale colectate din spații publice, străzi, parcuri, spații verzi, deșeuri din construcții și demolări, nămoluri de la epurarea apelor uzate orășenești); deșeuri de producție (generate din activitățile industriale) și deșeuri generate din activități medicale (generate în spitale, policlinici, cabinete medicale).

Pe baza Strategiei Naționale de Gestionare a Deșeurilor a fost creat *Planul Național de Gestionare a Deșeurilor*, ce cuprinde acțiunile întreprinse pentru îndeplinirea obiectivelor Strategiei, modul de desfășurare, termene și responsabilități. De asemenea, există planuri de gestionare a deșeurilor la nivel regional și județean, elaborate de Agențiile Regionale și Locale pentru Protecția Mediului, ce se revizuiesc o dată la cinci ani, iar scopul lor este crearea cadrului necesar îndeplinii obiectivelor de gestionare a deșeurilor.

România ratifică prin Legea 3 din 2001 Protocolul de la Kyoto la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, adoptat la 11 decembrie 1997.

Strategia Națională privind Schimbările Climatice (SNSC), aprobată prin Hotărârea de Guvern 645 din 7 iulie 2005, are drept obiectiv general asigurarea îndeplinirii angajamentelor și obligațiilor asumate de România la nivel internațional și, de asemenea, elaborarea și implementarea obiectivelor cu privire la adaptarea la impactul schimbărilor climatice, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră de către economia românească și utilizarea mecanismelor prevăzute în protocolul de la Kyoto. România, ratifică prin Legea 24 din 6 mai 1994 Convenția Cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, semnată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992. Obiectivul Convenției este de a stabiliza concentrațiile de gaze cu efect de seră la un nivel care să împiedice perturbarea periculoasă a sistemului climatic. *Planul Național de Acțiune privind Schimbările Climatice (PNASC)*, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1877 din 22 decembrie 2005, cuprinde măsurile concrete pentru implementarea Strategiei Naționale privind Schimbările Climatice. Aceste două documente au fost elaborate pentru perioada 2005-2007.

Rețeaua Natura 2000 reprezintă o rețea de arii naturale protejate la nivel european, ce beneficiază de măsuri și planuri de gestiune care permit menținerea lor pe termen lung. Aceasta a apărut la inițiativa Uniunii Europene în 1992 și are la bază două directive: Directiva Habitare 92/43/CEE și Directiva Păsări 79/409/CEE. România a transpus aceste directive prin Ordonanța de Urgență nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice prin care garantează în art. 1 conservarea și utilizarea durabilă a patrimoniului natural. Art. 3 din Directiva Habitare instituie rețeaua europeană de zone de conservare sub numele de Natura 2000 cu scopul de a proteja ariile care adăpostesc habitate naturale. Art. 1 din Directiva Păsări precizează că aceasta se referă la toate speciile de păsări care trăiesc în mod natural în stare de sălbăcie pe teritoriul statelor membre și se aplică păsărilor, cuiburilor și habitatelor lor, iar obiectivul Directivei este de a proteja, gestiona și reglementa acele specii și exploatarea lor. Ariile

protejate sunt de două feluri: Ariile Speciale de Conservare (SAC - Special Areas of Conservation) și Ariile de Protecție Specială Avifaunistică (SPA - Special Protection Areas). România are un număr de 273 SAC și 108 SPA desemnate, acestea reprezentând 17,84% din teritoriul țării. De asemenea, România deține 5 din cele 9 regiuni biogeografice: alpină, continentală, panonică, stepică și pontică.

În anul 2008 România a adoptat *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă* în scopul alinierii țării noastre la noua filosofie de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene. Strategia Națională a stabilit obiective strategice pe termen scurt, mediu și lung:

- Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României ca stat membru al UE.
- Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.
- Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

8. Cadrul instituțional

Principalii actori instituționali ai politicii de mediu din România sunt: *Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerul Afacerilor Europene, Parlamentul României, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Ministerul Sănătății. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor* este instituția de specialitate ce vizează gestionarea problemelor de mediu. Acest organ de specialitate intră în subordinea Guvernului României și este responsabil de realizarea politicilor specifice în domeniul protecției mediului și a pădurilor. Acesta este responsabil pentru inițierea strategiilor naționale de mediu și crearea cadrului de implementare a acestora, fiind constituit din mai multe direcții care vizează managementul apelor, controlul poluării biodiversitatea, gestionarea deșeurilor, pădurile și dezvoltarea forestieră etc. Totodată, în subordinea Guvernului intră și *Administrația Rezervației Biosferei Deltei Dunării. Ministerul Afacerilor Europene și Parlamentul României* sunt de asemenea două instituții guvernamentale și legislative ce coordonează, elaborează, corectează deciziile privind dezvoltarea și implementarea politicilor autohtone în concordanță cu cele europene. O altă instituție importantă este *Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale*, care în colaborare cu *Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor*, supraveghează buna desfășurare a programelor de mediu privind aplicarea îngrășămintelor și a pesticidelor, dar și protecția pădurilor. *Garda Națională de Mediu* își exercită autoritatea în domeniul protecției mediului și are ca principale atribuții controlul activităților

cu impact asupra mediului, aplicarea sancțiunilor contravenționale, verificarea sesizărilor cu privire la încălcarea legislației în vigoare și controlarea modului în care sunt respectate prevederile.

Dincolo de instituțiile la nivel național există și o serie de autorități locale implicate în protecția mediului. Un astfel de exemplu este dat de primării, care sunt direct responsabile pentru amenajarea, gestionarea, protejarea spațiilor verzi. La nivel național trebuie să menționăm și alte organizații precum cele non-guvernamentale și fundațiile pentru protecția mediului care au o contribuție importantă în implementarea politicii de mediu naționale, precum și stabilirea unui dialog clar al societății civile cu autoritățile guvernamentale, punând accentul pe probleme specifice, punctuale, acolo unde autoritățile locale au omis includerea acestora în agendă. Acestea au un rol important și în dezvoltarea și implementarea politicii de mediu naționale. Coroborând toate aceste aspecte, trebuie să subliniem faptul că aranjamentul instituțional românesc în ceea ce privește protecția mediului a suferit numeroase modificări și transferuri de noi competențe în ultimii ani, însă ceea ce este important de remarcat este faptul că gradul de implicare și conștientizare a necesității unui control și a protecției mediului în România din partea instituțiilor competente a crescut considerabil.

Partea a II-a. PROGRAME DE SPRIJIN A POLITICII NAȚIONALE DE MEDIU

Strategiile de dezvoltare a politicii naționale de mediu sunt conturate în funcție de prioritățile naționale și cele ale Uniunii Europene. Astfel putem aduce în discuție programele comunitare cum ar fi PHARE, ISPA, *Agenda 21* și *Programul Cadru pentru Competitivitate și Inovare*, dar și programe naționale precum *România Curată*, *Facilitatea Globală pentru Mediu*, *Programul Operațional Sectorial de Mediu* și *Programul Operațional Infrastructură Mare*, *Programul privind Promovarea achizițiilor publice ecologice*, *Programul Casa Verde*, cât și *Programul Rabla*. Aceste proiecte își au originea atât în perioada de pre-aderare a României la Uniunea Europeană, cât și în prezent. Rolul acestora este acela de a veni în sprijinul politicii de mediu naționale și de a contribui prin măsuri specifice, punctuale, la protejarea mediului din România.

Programul PHARE a fost primul instrument de pre-aderare cu finanțare nerambursabilă, înființat în 1989, având ca principal rol, sprijinirea țărilor din Europa Centrală și de Est candidate în procesul de integrare europeană. Fondurile alocate vizau domenii precum: protecția mediului, agricultură, administrație publică sau coeziunea economică și socială.

Uniunea Europeană a alocat începând cu 1991 până în 2004 o sumă de circa 1,7 miliarde Euro pentru asistență financiară nerambursabilă, iar începând cu anii 2000 gradul de absorbție a crescut. Programul PHARE are trei componente: PHARE Național, PHARE CBC (Cross Boarder Cooperation) și PHARE CES (Coeziune Economică și Socială). Programul PHARE Național finanțează proiecte de asistență tehnică, de investiții și twinning. PHARE Coeziune Economică și Socială vizează scheme de granturi și proiecte de asistență tehnică în domeniul protecției mediului, iar Phare CBC sprijină cooperarea transfrontalieră bilaterală între zonele de graniță.

Programul ISPA a fost cel de-al doilea instrument financiar nereambursabil de pre-aderare, înființat în 1999 și ale cărui surse de finanțare sunt estimate până la 270.000.000 de euro pe an. Programul se concentrează pe implementarea directivelor de mediu pe următoarele domenii: protecția calității apei, gestionarea deșeurilor, protecția calității aerului. În perioada 2000-2006 ISPA a sprijinit proiectele în domeniul infrastructurii de mediu și de transport. După aderare, ISPA a fost înlocuit de Fondul de Coeziune.

Un alt program important ce trebuie menționat este *Agenda 21*. În anul 1992, la Summitul Mondial de la Rio de Janeiro, Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare, s-a prezentat

conceptul de *dezvoltare durabilă* și un plan concret pentru punerea în aplicare numit Agenda 21. Acesta este un program de acțiune pentru secolul 21 orientat către dezvoltarea durabilă și a fost adoptat de către statele semnatare ale Declarației de la Rio.

Principalele linii de acțiune sunt lupta împotriva sărăciei și a excluderii sociale, producția de bunuri și servicii durabile și protecția mediului. În România, această strategie locală a fost implementată până în 2003 în 9 orașe pilot (Ploiești, Galați, Târgu Mureș, Baia Mare, Iași, Râmnicu Vâlcea, Giurgiu, Oradea și Miercurea Ciuc), la nivelul cărora s-au înființat secretariate permanente în cadrul primăriilor și grupuri de lucru pe domeniile economic, social și protecția mediului. Strategia a fost extinsă la peste 40 de localități până în 2007.

Un alt program cu un grad semnificativ de important este *Programul Cadru pentru Competitivitate și Inovare*. Scopul acestuia este de a identifica cele mai bune exemple de proiecte derulate în domenii precum: reciclare, achiziții publice ecologice.

Fondurile alocate sectorului de mediu din România de către Comisia Europeană, pentru perioada 2007- 2013 au provenit din două fonduri ale Uniunii Europene: Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul de Coeziune (FC). Strategia și distribuția acestor fonduri a fost realizată în cadrul *Programului Operațional Sectorial de Mediu* (POS Mediu). Programul a fost elaborat în strânsă corelație cu obiectivele naționale strategice prevăzute în Planul Național de Dezvoltare 2007- 2013. POS Mediu a avut ca punct de plecare prioritățile și obiectivele politicii de mediu a Uniunii Europene și este conturat astfel încât să contribuie la îndeplinirea angajamentelor României în cadrul Tratatului de Aderare. Obiectivele specifice POS Mediu sunt: îmbunătățirea calității și accesului la infrastructura de apă și apă uzată, dezvoltarea sistemelor durabile de gestionare a deșeurilor, reabilitarea siturilor poluate, reducerea poluării prin modernizarea sistemelor de încălzire urbană. Un alt considerent important al POS Mediu este legat de protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural. Ulterior, s-a continuat finanțarea proiectelor de mediu prin *Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020*.

Fondul global pentru mediu este un program care a luat naștere în 1991, ca un fond global pentru finanțare de programe de mediu pe termen scurt și lung. Proiectele GEF sunt implementate prin intermediul PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare), PNUM (Programul Națiunilor Unite pentru Mediu) și Banca Mondială și sunt derulate de organizații publice sau private. Acestea trebuie să îndeplinească două criterii: primul se referă la faptul că trebuie să reflecte prioritățile naționale sau regionale și să aibă sprijinul țărilor implicate, iar cel de al doilea se referă la

faptul că trebuie să contribuie la ameliorarea situației mediului pe plan global. România a implementat până în prezent 20 de proiecte GEF, 8 proiecte de țară și 12 proiecte regionale, majoritatea proiectelor vizând protecția apelor Mării Negre și ale Dunării.

Un alt program reprezentativ pentru politica de mediu a României este *Programul România Curată*, care a fost lansat în 2002 ca o inițiativă de coordonare, verificare și accelerare a adaptării României la normele europene. Obiectivul principal al acestui program este de a se ocupa de educarea populației în scopul reducerii efectelor poluării.

Obiectivele sale sunt asigurarea unui management integrat al deșeurilor, creșterea nivelului de educație și conștientizarea populației în spiritul protecției mediului și asigurarea protecției și conservării mediului natural și a mediului construit în concordanță cu cerințele dezvoltării durabile.

Un alt exemplu de proiect ce vizează îmbunătățirea și protejarea mediului din România este *Dezvoltarea piețelor ecologice emergente din România - ECOEMERGE*, care are ca scop crearea unui cadru uniform pentru dezvoltarea piețelor ecologice din România, îmbunătățirea legăturii dintre sistemele de producție și cele de consum.

Promovarea achizițiilor publice ecologice este un alt exemplu semnificativ al politicii de mediu din România. Ministerul Mediului și Pădurilor, împreună cu ANFP au derulat acest proiect în perioada aprilie 2009 - septembrie 2010, având ca obiectiv principal creșterea gradului de conștientizare a impactului favorabil asupra mediului a achizițiilor publice ecologice. În încheiere pot fi menționate două proiecte importante ale politicii de mediu a României și anume *Programul Casa Verde* și *Programul Rabla*.

Programul Casa Verde vizează instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energia regenerabilă. Scopul acestui program constă în îmbunătățirea calității aerului, apei și solului prin reducerea gradului de poluare cauzată de arderea lemnului și a combustibililor fosili utilizați pentru producerea energiei termice folosite pentru încălzire și obținerea de apă caldă menajeră.

Programul Rabla vizează casarea mașinilor vechi și oferirea unei compensații financiare în vederea achiziționării unei mașini noi. Programul a avut un real succes în 2010, au fost casate 190 de mii mașini vechi și achiziționate 63 de mii de mașini noi. Aceste două proiecte au avut un succes considerabil, marcând un progres semnificativ în cadrul politicii de mediu a României.

În concluzie, putem remarca faptul că pe fondul contextului actual al schimbărilor climatice și al globalizării, Uniunea Europeană a adoptat o serie de acte normative necesare protecției mediului și a calității vieții și dezvoltării durabile. Acestea vizează domenii precum emisiile în aer din surse

industriale sau transport, gestionarea deșeurilor, protejarea și gestionarea resurselor de apă, protejarea naturii și a biodiversității, evaluarea impactului asupra mediului și răspunderea de mediu. În același timp, Comisia Europeană, în calitate sa de „gardian al tratatului”, asigură aplicarea măsurilor care decurg din aceste acte normative. România a moștenit din perioada anilor 1970 probleme de mediu grave ca urmare a politicii industriale și de dezvoltare dusă în acea perioadă. Însă, începând cu anii 1990, la nivel decizional și instrumental, politica de mediu a suferit modificări pozitive importante. Aderarea României la Uniunea Europeană a avut drept consecință transpunerea aquis-ului comunitar, armonizarea legislației românești cu cea europeană și atragerea de fonduri structurale destinate conștientizării și protecției mediului. La nivel legislativ se remarcă o serie de noi inițiative legislative care vizează gestionarea deșeurilor, reducerea emisiilor de dioxid de carbon, protejarea biodiversității. Din punct de vedere instituțional, remarcăm înființarea unor organisme și instituții publice cu atribuții punctuale destinate protecției mediului. Pentru asigurarea sănătății și bunăstării populației este necesar un mediu curat care să se bazeze pe o utilizare rațională a resurselor naturale.

Partea a III-a. POLITICA DE MEDIU LA NIVELUL MUNICIPIULUI DEVA

Împreună cu instituțiile la nivel național există și o serie de autorități locale implicate în protecția mediului. Un astfel de exemplu este dat de primării, care vizează domenii precum emisiile în aer din surse industriale sau transport, gestionarea deșeurilor, protejarea și gestionarea resurselor de apă, gestionarea, protejarea spațiilor verzi, protejarea naturii și a biodiversității, evaluarea impactului asupra mediului și răspunderea de mediu, gestionarea deșeurilor, reducerea emisiilor de dioxid de carbon, protejarea biodiversității. La nivel național trebuie să menționăm și alte organizații precum cele non-guvernamentale și fundațiile pentru protecția mediului care au o contribuție importantă în implementarea politicii de mediu naționale, precum și stabilirea unui dialog clar al societății civile cu autoritățile guvernamentale, punând accentul pe probleme specifice, punctuale, acolo unde autoritățile locale au omis includerea acestora în agendă. Acestea au un rol important și în dezvoltarea și implementarea politicii de mediu naționale. Coroborând toate aceste aspecte, trebuie să subliniem faptul că aranjamentul instituțional românesc în ceea ce privește protecția mediului a suferit numeroase modificări și transferuri de noi competențe în ultimii ani, însă ceea ce este important de remarcat este faptul că gradul de implicare și conștientizare a necesității unui control și a protecției mediului în România din partea instituțiilor competente a crescut considerabil.

1. Aspecte generale privind politicile de mediu asupra calității aerului

Politica de mediu reprezintă totalitatea obiectivelor și priorităților de mediu, a metodelor de reglementare și a instrumentelor de implementare a acestora, concepute pentru asigurarea utilizării durabile a resurselor naturale și prevenirea degradării calității mediului. După cum se știe, Uniunea Europeană aplică unele dintre cele mai avansate standarde de protecție a mediului, elaborate de-a lungul anilor.

Politica de mediu europeană se bazează pe principiile precauției, prevenirii, corectării poluării la sursă și „poluatorul plătește”, exercitate prin instrumente de gestionare a riscului care poate fi invocat în cazul în care există o incertitudine științifică cu privire la un posibil risc la adresa sănătății umane sau a mediului, pe care îl implică o acțiune sau o politică anume.

Legislația orizontală de mediu cuprinde acele reglementări ce au în vedere transparența și circulația informației, facilitarea procesului de luare a deciziei, dezvoltarea activității și implicării societății civile în protecția mediului.

Legislația sectorială de mediu se referă la sectoarele care fac obiectul politicii de mediu: gestiunea deșeurilor, poluarea fonică, calitatea apei, calitatea aerului, controlul poluării industriale, protecția naturii, protecția solului, substanțe chimice periculoase, organisme modificate genetic și protecția civilă.

Programele multianuale de acțiune pentru mediu stabilesc cadrul pentru viitoarele acțiuni în toate domeniile politicii de mediu. Cel de-al șaptelea Program de Acțiune pentru Mediu al UE, 7 PAM, stabilește nouă obiective prioritare în domeniul mediului care vor trebui atinse până la 31 decembrie 2020:

- ✓ protecția, conservarea și consolidarea capitalului natural al UE;
- ✓ transformarea UE într-o economie competitivă cu emisii reduse de carbon, mai verde și mai eficientă din punct de vedere al resurselor;
- ✓ protecția cetățenilor UE împotriva presiunilor asupra mediului, precum și a riscurilor pentru sănătate;
- ✓ maximizarea beneficiilor legislației UE din domeniul mediului;
- ✓ îmbunătățirea informațiilor și datelor necesare definirii politicii de mediu;
- ✓ asigurarea investițiilor pentru politicile din domeniul mediului și a schimbărilor climatice la un preț corect;
- ✓ îmbunătățirea integrării aspectelor de mediu și coerența cu alte politici;
- ✓ sporirea durabilității orașelor din UE;
- ✓ creșterea eficacității UE în confruntarea provocărilor la nivel regional și global.

1.1. Integrarea politicii de mediu în elaborarea și aplicarea politicilor sectoriale și regionale

Instituțiile care au rolul de a elabora și aplica politicile de mediu sunt Agenția de Protecția Mediului Hunedoara și Garda de Mediu - Comisariatul Județean Hunedoara.

Intensificarea acțiunilor de integrare a politicilor de mediu în cele cinci sectoare prioritare cu impact semnificativ asupra mediului (industrie, energie, transport, agricultură și turism), se realizează prin:

- ✓ urmărirea aplicării standardelor comunitare privind procesele de producție și produsele în cadrul activităților economice din județ;
- ✓ întărirea dialogului cu agenții economici din industrie (S.C. Electrocentrale Deva S.A, SC Carpatcement - Sucursala Chișcădaga, SC Mittal Steel Hunedoara SA, Termocentralele Mintia și Paroșeni, Fabrica de produse refractare Bârcea, etc) și încurajarea promovării de către aceștia a schemelor voluntare de management de mediu și a altor forme de autoreglementare;
- ✓ identificarea, promovarea și implementarea proiectelor prioritare din planul Local de Acțiune pentru Protecția Mediului în județul Hunedoara;
- ✓ promovarea unei campanii privind îmbunătățirea eficienței energetice la agenții economici mari consumatori (SC Mittal Steel Hunedoara SA, C.N.C.A.F. Minvest Deva, C.N) și promovarea utilizării energiilor regenerabile;
- ✓ promovarea unei campanii publicitare pentru înnoirea parcului auto și încurajarea utilizării combustibililor mai puțin poluanți;
- ✓ urmărirea stadiului de realizare a acțiunilor de reconstrucție ecologică și a investițiilor de protecția mediului din programele de conformare la unitățile miniere închise.

Devine necesară *identificarea potențialilor beneficiari de investiții din diverse fonduri*, pentru realizarea investițiilor de mediu necesare îndeplinirii angajamentelor de mediu asumate de România, în procesul de negociere a capitolului 22 al acquis-ului comunitar, în special pentru implementarea directivelor UE, legate de controlul poluării industriale, calitatea apei, managementul deșeurilor, calitatea aerului, prin identificarea și promovarea proiectelor de finanțare pentru realizarea investițiilor de mediu utilizând diferite fonduri.

Evaluarea stării actuale a factorilor ecologici și fundamentarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung în domeniul mediului, al resurselor regenerabile și neregenerabile este realizată prin:

- ✓ elaborarea planului județean, ca parte a programului național a parametrilor de evaluare a stării factorilor ecologici la nivelul existent în prezent;
- ✓ elaborarea și aplicarea unei strategii sustenabile în domeniul calității mediului, prin monitorizarea și reactualizarea PLAM.

De asemenea, este necesară întărirea instituțională în domeniul mediului prin asigurarea resurselor financiare și umane la nivelul autorităților locale de mediu, conform obligațiilor asumate în cadrul negocierilor cu CE a Capitolului 22 - Mediu.

1.2. Ameliorarea factorilor de mediu în zonele urbane și rurale

În ceea ce privește îmbunătățirea calității aerului, aceasta se realizează prin:

- ✓ Punerea în aplicare a strategiei și a planului de acțiune pentru protecția atmosferei și sistemelor de monitorizare în sectorul calității aerului, în zone intens populate și cu activități economice.
- ✓ Realizarea inventarului instalațiilor mari de ardere și implementarea legislației privind încadrarea în plafoanele naționale de emisii pentru anumiți poluanți.
- ✓ Participarea la evaluările preliminare privind calitatea aerului la nivel regional și pe baza acestora la realizarea programelor și planurilor regionale de îmbunătățire a calității aerului.
- ✓ Implementarea măsurilor prevăzute în Programul Național de reducere a emisiilor provenite de la instalațiile mari de ardere.
- ✓ Dezvoltarea sistemului județean de monitorizare a calității aerului și a sistemului de inventariere a emisiilor de poluanți în aer.
- ✓ Operaționalizarea sistemului de monitorizare calitativă și cantitativă pentru benzină și motorină.

De asemenea, *controlul poluării industriale*, este implementat prin:

- ✓ Reactualizarea inventarelor locale ale instalațiilor care intră sub incidența, prevenirea și controlul integrat al poluării.
- ✓ Realizarea registrului de poluanți emiși la nivel local în conformitate cu cerințele UE.
- ✓ Implementarea legislației privind limitarea emisiilor de compuși organici volatili, provenite din utilizarea solvenților organici în anumite activități și instalații.
- ✓ Promovarea introducerii etichetelor ecologice și încurajarea sectorului privat privind introducerea sistemului de management de mediu și a automonitorizării emisiilor.
- ✓ Verificarea respectării recomandărilor din studiile de risc și impact asupra mediului la nivelul activității economice care intra sub incidența directivelor IPPC și SEVESO.

Managementul schimbărilor climatice este asigurat prin:

- ✓ Participarea la elaborarea Strategiei naționale și a Planului național de acțiune în domeniul schimbărilor climatice.

- ✓ Participarea la evaluarea impactului transpunerii în legislația națională a reglementărilor comunitare privind comercializarea permiselor de emisii de gaze cu efect de seră asupra sectorului industrial, în principal a celui energetic.
- ✓ Participarea la înființarea sistemului național pentru estimarea emisiilor antropice la surse și a reținerilor prin absorbție a gazelor cu efect de seră.
- ✓ Elaborarea registrului județean de emisii de gaze cu efect de seră.
- ✓ Estimarea emisiilor de gaze cu efect de seră.

1.3. Legislația privind calitatea aerului și directivele UE

Legea calității aerului are ca scop protejarea sănătății umane și a mediului, prin reglementarea măsurilor destinate menținerii calității aerului (acolo unde aceasta corespunde obiectivelor emise stabilite prin lege) și îmbunătățirea acesteia (acolo unde situația o impune).

În România, domeniul privind calitatea aerului este reglementat prin Legea nr.104/2011, cu modificările și completările ulterioare, în cadrul acesteia fiind transpuse în legislația națională prevederile Directivei 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21.05.2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa.

Calitatea slabă a aerului continuă să fie o problemă în România și implicit în municipiul Deva. Principalele surse de poluare a aerului provin din sectorul transporturilor și din cel al energiei, în special din utilizarea combustibililor fosili/solizi în gospodării. România ar putea înregistra progrese semnificative în vederea soluționării acestei probleme prin: restructurarea sistemului energetic și a sistemului de încălzire a gospodăriilor (prin favorizarea integrării surselor regenerabile și trecerea la gaze naturale, la încălzirea centralizată și la controlul poluării), măsuri de trafic și alte măsuri de control și prevenire a poluării.

România se bazează în continuare într-o măsură considerabilă pe fondurile și oportunitățile de creditare ale UE. Cu toate acestea, există un deficit de capacitate administrativă și un grad insuficient de pregătire/maturizare a proiectelor, precum și de prioritizare a diferitelor aspecte de mediu. Acest lucru afectează capacitatea de utilizare a fondurilor care sunt disponibile și foarte necesare.

Punerea în aplicare a politicii și a legislației UE în domeniul mediului este esențială pentru un mediu sănătos, oferind, totodată, noi oportunități în ceea ce privește creșterea economică durabilă, inovarea și crearea de locuri de muncă.

În ceea ce privește situația actuală în principalele domenii de politică a mediului, se constată niveluri ridicate ale emisiilor de azot (NO_x) și de asemenea este imperios necesară reducerea emisiilor de particule ($\text{PM}_{2,5}$ și PM_{10}). Având în vedere impactul poluării atmosferice asupra sănătății omului, țara noastră s-a angajat în dialogul privind aerul curat cu mai multe țări din UE, în paralel cu adoptarea unor măsuri mai bine direcționate de asigurare a respectării legislației.

Primul pachet privind evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu a fost adoptat în februarie 2017. Evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu face parte din politica Comisiei pentru o mai bună legiferare, axându-se pe îmbunătățirea punerii în aplicare a legislației și a politicilor existente. De la adoptarea acesteia, multe state membre au organizat dialoguri naționale privind evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu, având ca obiect teme prioritare identificate în rapoartele lor. În multe cazuri, au fost implicate autoritățile regionale și locale și principalele părți interesate.

Politica și legislația UE privind aerul curat impun îmbunătățirea semnificativă a calității aerului în Uniunea Europeană, astfel încât aceasta să se apropie de calitatea recomandată de Organizația Mondială a Sănătății. Poluarea aerului și impactul său asupra sănătății oamenilor, a ecosistemelor și a biodiversității trebuie reduse și mai mult, cu obiectivul pe termen lung de a nu se depăși cantitățile și nivelurile critice. Pentru aceasta este necesar să se intensifice eforturile în vederea conformării depline cu legislația UE în domeniul calității aerului și să se definească obiectivele și acțiunile strategice relevante pentru perioada de după 2020.

Uniunea Europeană, prin legislația adoptată privind calitatea aerului, stabilește standardele și obiectivele referitoare la sănătate pentru o serie de poluanți atmosferici

În România au scăzut emisiile generate de mai mulți poluanți atmosferici. Emisiile de oxizi de sulf (SO_x) au scăzut cu 41,29 %, emisiile de oxizi de azot (NO_x) au scăzut cu 3,1 %, emisiile de amoniac (NH_3) au scăzut cu 0,69 %, emisiile de particule fine în suspensie $\text{PM}_{2,5}$ au scăzut cu 4,5 %, iar emisiile de compuși organici volatili (COV) au scăzut cu 2,83 %. Deși a înregistrat o reducere în ceea ce privește emisiile, România trebuie să depună un efort suplimentar pentru a-și îndeplini angajamentele de reducere a emisiilor (comparativ cu nivelurile de emisii din 2005) prevăzute de noua Directivă privind plafoanele naționale de emisie pentru perioada 2020-2029 și pentru orice an

după 2030. Calitatea aerului din România reprezintă în continuare un motiv grav de îngrijorare. Cu toate acestea, din cauza deficiențelor de raportare și de monitorizare, gradul de conformare nu poate fi stabilit cu certitudine.

1.4. Acțiuni prioritare în 2020

✓ Adoptarea de măsuri, în contextul viitorului Program național de control al poluării atmosferice (PNCPA), pentru a se reduce principalele surse de emisii.

✓ Accelerarea reducerii emisiilor de oxid de azot (NO_x) și a concentrațiilor de dioxid de azot (NO_2). Aceasta va necesita, de exemplu, o reducere mai mare a emisiilor generate de mijloacele de transport, mai ales în zonele urbane (și pot fi necesare restricții proporționale și specifice în ceea ce privește accesul vehiculelor în zonele urbane), și/sau utilizarea de stimulente fiscale.

✓ Accelerarea reducerii emisiilor și a concentrațiilor de particule în suspensie ($\text{PM}_{2,5}$ și PM_{10}). Aceasta va consta în reducerea emisiilor generate prin producția de energie termică și electrică cu ajutorul combustibililor solizi și promovarea unor sisteme de termoficare eficiente și ecologice.

✓ Actualizarea și îmbunătățirea rețelei de monitorizare a calității aerului și asigurarea raportării prompte a datelor privind calitatea aerului.

✓ Reducerea utilizării cărbunelui pentru încălzirea locuințelor, cu scopul de a limita emisiile de poluanți atmosferici.

Sectoarele industriale identificate ca producând cele mai multe emisii atmosferice sunt:

- sectorul energiei și electricității pentru toți poluanții, exceptând compușii organici volatili nemetanici (COV_{nm}) și amoniacul (NH_3);
- producția de metale pentru cadmiu (Cd), arsen (As), crom (Cr), plumb (Pb), mercur (Hg), zinc (Zn) și policlorodibenzodioxine și policlorodibenzofurani (PCDD/F);
- „alte activități” (în mare parte creșterea intensivă a păsărilor de curte și a porcilor și tratarea suprafețelor) pentru COV_{nm} și amoniac;
- gestionarea deșeurilor de mercur.

Documentele de referință pentru cele mai bune tehnici disponibile (BAT) și concluziile BAT sunt elaborate prin intermediul schimbului de informații între state membre, asociații industriale, ONG-uri și Comisie. Acest lucru asigură buna colaborare cu părțile interesate și o aplicare mai

eficace a normelor prevăzute în DEI. Datorită eforturilor depuse de autoritățile naționale competente pentru aplicarea concluziilor BAT cu caracter juridic obligatoriu și a nivelurilor de emisii aferente BAT în acordarea autorizațiilor de mediu, poluarea a scăzut considerabil și în mod constant pe teritoriul Uniunii Europene. De exemplu, prin aplicarea nivelurilor de emisii asociate BAT recent adoptate pentru instalațiile de ardere de dimensiuni mari, emisiile de dioxid de sulf vor fi reduse la nivel UE în medie cu 25-81 %, oxidul de azot cu 8-56 %, pulberile cu 31-78 %, iar mercurul cu 19-71 %. Gradul de reducere depinde de situația individuală a instalațiilor. Provocarea specifică identificată pentru România constă în poluarea atmosferică generată de sectorul energiei - electricității.

Asigurarea faptului că toate instalațiile industriale sunt autorizate conform DEI și reevaluarea autorizațiilor pentru a se asigura conformitatea acestora cu noile concluzii BAT adoptate, vor duce la consolidarea controlului și a demersurilor de asigurare a respectării legii, și de asemenea, la combaterea poluării atmosferice generate de sectorul energiei-electricității.

1.5. Aerul atmosferic și factorii care afectează calitatea aerului

Aerul este factorul de mediu care contribuie cel mai rapid în transportul poluanților de mediu, poluarea aerului având cele mai semnificative efecte adverse asupra sănătății umane, putând provoca în egală măsură daune și asupra florei și faunei. Din aceste motive, se acordă o importantă atenție activităților de supraveghere, menținere și îmbunătățire a calității aerului.

Calitatea aerului este determinată de emisiile în aer provenite de la sursele staționare și mobile (traficul rutier), precum și de transportul pe distanțe lungi a poluanților atmosferici.

Pe baza abaterilor parametrilor de stare ai aerului ambiental față de nivelul considerat optim, se realizează determinarea calității aerului atmosferic natural, nepoluat, avându-se în vedere compoziția chimică a componentelor (azot, oxigen, argon, bioxid de carbon, și a altor elemente, precum: hidrogen, neon, krypton, heliu, ozon, xenon, metan, oxid de azot și vapori de apă), conform standardelor de referință.

În vederea respectării angajamentelor asumate de țara noastră, Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara (autoritatea locală cu competențe privind protecția mediului) a fost dotată cu echipamente de monitorizare și de laborator (4 stații automate de monitorizare a calității aerului) prin contractul nr.84/11.01.2006, în baza acordului cadru de împrumut dintre România și Banca de

Dezvoltare a Consiliului European, privind finanțarea proiectului pentru prevenirea catastrofelor naturale generate de inundații și poluarea aerului.

În cadrul județului Hunedoara au fost identificate ca principale surse de poluare: unitățile siderurgice, unitățile de producere a energiei electrice și termice, unitățile miniere, unitățile de producere a materialelor de construcție, transporturile.

În ceea ce privește activitatea unităților industriale cu impact semnificativ asupra calității aerului, la nivelul județului Hunedoara, sunt identificate anumite aspecte pe fiecare sector în parte.

Industria siderurgică este reprezentată la nivelul județului de S.C ArcelorMittal Hunedoara S.A. aceasta își desfășoară activitățile specifice, precum și valorificarea zgurii rezultate extrasă din halda de zgură Buituri.

Industria energetică este asigurată de către S.C. Complexul Energetic Hunedoara S.A., sucursala Electrocentrale Deva. Pulberile rezultate din cenușă afectează în mod negativ mediului înconjurător, emisiile de SO₂ și NO_x contribuind la formarea „ploilor acide”, în timp ce emisiile de CO₂ contribuie la creșterea „efectului de seră”. Emisiile de CO, CO₂, N₂O, NO_x afectează de asemenea, stratul de ozon.

S.C. Electrocentrale Deva S.A. este o centrală în cogenerare, cu un randament de conversie de aproximativ 32 %. Cogenerarea, ca soluție de producere combinată și simultană a energiei electrice și termice, prin avantajele energetice, economice și ecologice pe care le prezintă se încadrează în categoria tehnologiilor "curate" de producere a energiei.

Centrala Termoelectrică Mintia – Deva (C.T.E. Mintia), situată pe malul râului Mureș, la 9 km distanță de municipiul Deva, folosește ca și combustibil în principal cărbunele din bazinul minier al Văii Jiului (hulă energetică) iar combustibili auxiliari gazele naturale și păcura.

Termocentrala livrează și agent termic pentru municipiul Deva iar evacuarea gazelor de ardere se face prin trei coșuri de fum (cu înălțimea 220 m) iar evacuarea din centrală a zgurii și cenușii (~1 mil. t /an) se face în depozitul de zgură - cenușă Bejan.

Termocentrala deține autorizația integrată de mediu aplicată în cadrul tuturor activităților desfășurate pe amplasament sub controlul operatorului, de la primirea materiilor prime până la transportul și distribuția energiei electrice și termice, inclusiv managementul deșeurilor de la punctul de colectare până la punctul de recuperare sau eliminare în scopul asigurării unui nivel ridicat de protecție a mediului în întregul său, cu respectarea reglementărilor privind calitatea aerului, apei și solului.

Poluanții principali emiși în aer sunt cei proveniți din arderea combustibililor: ulei și gaz metan sau pacură. Noxele specifice arderii combustibililor în cazane, conform Ghidului Național al Emisiilor de Poluanți sunt: noxe gazoase (CO_2 , CO , NO_x , SO_x), pulberi, metale grele (As, Cd, Cr, Cu, Ni, Pb), pulberi, CH_4 , N_2O , HAP, dioxine și furani.

Evaluarea impactului poluanților atmosferici asupra mediului înconjurător este realizată prin inventarierea emisiilor, prin măsurători ale emisiilor, prin modelarea dispersiei poluanților atmosferici și prin măsurarea parametrilor de calitate ai aerului.

Principalele surse de poluare ale aerului la S.C. Electrocentrale Deva S.A sunt:

- emisiile de SO_2 , NO_x , pulberi și CO_2 ;
- praful de cărbune provenit de la gospodăria de combustibil solid (cărbune), care are o acțiune zonală;

- praful provenit de la depozitele de zgură - cenușă, prin fenomenul de deflație, când particulele solide de zgură - cenușă sunt spulberate și antrenate în atmosferă, datorită temperaturilor ridicate, umiditate redusă și vânturi foarte puternice, dacă nu se umectează suprafețele uscate.

Evacuarea gazelor arse se face prin 3 coșuri de fum (3 Instalații Mari de Ardere).

Depozitele de cărbune, mai ales cele de zgură și de cenușă, datorită spulberării particulelor acestora de către vânt, constituie surse potențiale de poluare a aerului.

Evaluarea nivelului emisiilor de poluanți în atmosferă (concentrația noxelor gazoase și de pulberi) se face la coșul de fum, pe fiecare canal de gaze arse de la electrofiltrele și cazanele energetice prin măsurare continuă (on-line), prelevări de probe și analize de laborator, calcul cantității de poluant (emisie) evacuată în atmosferă.

Monitorizarea emisiilor poluante se face printr-un sistem de monitorizare continuă existent la grupurile energetice și utilizează un echipament de condiționare și măsurare a componentilor gazoși la coș cu prelevare secvențială a probei gazoase, în scopul determinării concentrațiilor de SO_2 , NO_x și pulberi, independent măsurându-se parametri relevanți procesului de funcționare (% de O_2 , temperatură, presiune, umiditate și debitul de gaze de ardere la coșul de fum).

În vederea minimizării efectului de poluare produs, Complexul Energetic Hunedoara a luat o serie de măsuri cu scopul diminuării emisiilor atmosferice de pulberi și compuși chimici prin reabilitarea blocurilor energetice și prin lucrările de re tehnologizare. Prin programele proprii întocmite la nivelul societății și prin măsurile întreprinse s-au limitat emisiile anumitor poluanți în atmosferă, proveniți din instalațiile mari de ardere.

Managementul corect și sustenabil privind protecția mediului a fost promovat, de asemenea, de Complexul Energetic Hunedoara, prin:

- ✓ aplicarea standardelor privind automonitorizarea continuă a emisiilor;
- ✓ identificarea fondurilor necesare pentru realizarea investițiilor de mediu prevăzute în Planurile de Implementare ale Directivelor Europene;
- ✓ asigurarea stabilității și siguranței depozitelor de zgură și cenușă, precum și protecția mediului în acele zone, în conformitate cu cerințele europene;
- ✓ închiderea depozitelor de deșeuri, conform calendarului de închidere;
- ✓ monitorizarea emisiilor de gaze cu efect de seră, privind încadrarea în cotele distribuție prin Planul Național de Alocare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră.

Industria minieră este reprezentată de activitățile din cadrul unităților miniere din bazinul carbonifer Valea Jiului, de exploatările de piatră pentru construcții și roci ornamentale din cariere, exploatări de agregate minerale din albiile râurilor. De asemenea, activitatea CEPROMIN S.A vizează execuția proiectelor pentru deschiderea de exploatări miniere subterane și cariere. La nivelul societății sunt implementate, menținute și îmbunătățite toate măsurile privind sistemul managementului de mediu și prevenirea poluării prin proiectele și studiile efectuate. Cel mai recent proiect de exploatare este proiectul pentru exploatarea zăcămintelor de la Certej, a cărui beneficiar este DEVA GOLD S.A.

În perimetrele miniere există două categorii de halde: haldele inactive, care au intrat într-un program de închidere și ecologizare și haldele active, pe care se desfășoară activități de haldare a sterilului.

Impactul activităților miniere, reprezentat de extragerea cărbunelui din subteran, depozite de materiale auxiliare, echipamente și utilaje, lemn de mină, ateliere mecanice, electrice, halde de steril active, depozite pentru alimentarea cu combustibili, centrale termice asupra stării de calitate a aerului se manifestă prin emisiile de poluanți din surse fixe și surse difuze.

De menționat faptul că, toate subunitățile Companiei Naționale a Cuprului, Aurului și Fierului (C.N.C.A.F.) - Minvest S.A. Deva și o mare parte din perimetrele de exploatare miniere din Valea Jiului și-au încetat activitatea.

De asemenea, **activitățile de exploatare a resurselor minerale pentru construcții și industria cimentului** (calcar, andezit, travertin, argilă, gips, bentonită) s-au desfășurat în cariere amplasate în

perimetre miniere, în baza obținerii licențelor și a permiselor de exploatare. Impactul activităților de extragere a masei miniere se manifestă prin lucrările de pușcare în fronturile de lucru, prin activitățile de sortare în instalații de sortare, prin haldarea sterilului pe halde amplasate în afara perimetrului cu rezerve.

Traficul constituie o importantă sursă de poluare a mediului urban, atât prin numărul mare al autovehiculelor, cât și prin cantitatea de substanțe poluante evacuată. Traficul urban este răspunzător de eliminarea în atmosferă a bioxidului de sulf, oxizilor de azot, monoxidului de carbon, dioxidului de carbon, compușilor organici volatili și a unor compuși ai plumbului, care constituie un factor de poluare notabil. Odată ajunși în atmosferă, în funcție de condițiile meteorologice, acești poluanți participă la o serie de reacții fotochimice care contribuie la producerea ozonului de atmosferă joasă.

Practic transportul poluează atmosfera cu produși de ardere a combustibililor (funingine, oxid de carbon, hidrocarburi, plumb), fiind o reală amenințare asupra mediului, în mod deosebit în orașul Deva, de-a lungul principalelor artere rutiere.

Agricultura reprezintă o sursă importantă de emisii de amoniac, gaz rezultat din procesele de fermentație enterică și din dejecțiile animalelor.

1.6. Sistemul de monitorizare a calității aerului și principalii indicatori de calitate ai aerului

Autoritatea publică locală responsabilă de monitorizarea calității aerului în municipiul Deva este Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara. Aceasta, prin finanțarea proiectului pentru prevenirea catastrofelor naturale generate de inundații și poluarea aerului, a achiziționat 4 stații automate de monitorizare a calității aerului. Două dintre aceste stații au fost amplasate în municipiul Deva, una la Hunedoara și una la Călan. Ulterior, s-a primit încă o stație pentru municipiul Vulcan, ce a fost pusă în funcțiune începând cu luna martie 2010.

Stațiile de monitorizare a calității aerului sunt amplasate astfel (fig.1):

- stație fond urban - Deva str. Carpați;
- stație fond industrial 1- Deva, Calea Zarandului;
- stație fond industrial 1- Hunedoara, str. Bicicliștilor;
- stație fond industrial 1- Călan, str. Furnalistului;
- stație fond industrial 1- Vulcan, bd. Mihai Viteazul.



Fig.1. Amplasarea stațiilor de monitorizare a calității aerului în județul Hunedoara

Stația de fond urban monitorizează următorii indicatorii: NO_x/NO_2 , SO_2 , CO , O_3 , COV , PM_{10} , stația meteo, iar stațiile de fond industrial monitorizează indicatorii: NO_x/NO_2 , SO_2 , CO , O_3 , PM_{10} , stația meteo.

Sinteza datelor înregistrate de la stațiile automate de monitorizare a calității aerului, aferentă anului 2018 este prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1

Calitatea aerului în județul Hunedoara (anul 2018)

Stație	Poluant	Media aritmetică anuală	Unitate de măsură	Tip depășire	Nr. depășiri	Captura de date (%)
HD1 – Deva (fond urban)	SO_2	9,42	$\mu\text{g}/\text{mc}$			94,42
	NO_2	36,05	$\mu\text{g}/\text{mc}$			94,87
	CO	0,22	mg/mc			95,31
	O_3	36,12	$\mu\text{g}/\text{mc}$			95,09
	Benzen	2,59	$\mu\text{g}/\text{mc}$			53,73
	PM_{10} automat	18,57	$\mu\text{g}/\text{mc}$		14	95,30
	PM_{10} gravimetric	25,58	$\mu\text{g}/\text{mc}$	Limită zilnică	5	95,07
	Pb	0,021	$\mu\text{g}/\text{mc}$			71,23
	Cd	0,341	ng/mc			71,23
HD2 –	Ni	4,235	ng/mc			71,23
	SO_2	13,67	$\mu\text{g}/\text{mc}$			94,43

Deva, Calea Zarandului (fond industrial)	NO ₂	16,47	µg/mc	Valoare limită orară	1	73,12
	CO	0,15	mg/mc			95,10
	O ₃	32,82	µg/mc	Valoare țintă		95,16
	PM ₁₀ automat	14,95	µg/mc	Limită zilnică	10	94,87
	PM ₁₀ gravimetric	32,02	µg/mc	Limită zilnică	32	95,62
	Pb	0,031	µg/mc			71,51
	Cd	0,402	ng/mc			71,51
	Ni	4,848	ng/mc			71,51
HD3 – Hunedoara, Str. Parcul Industrial, DJ697, nr.2	SO ₂	11,52	µg/mc			26,64
	NO ₂	12,49	µg/mc			42,76
	CO	0,47	mg/mc			42,84
	O ₃	30,87	µg/mc			42,34
	PM ₁₀ automat	16,28	µg/mc	Limită zilnică	4	27,49
	PM ₁₀ gravimetric	22,08	µg/mc	Limită zilnică	6	39,18
	Pb	0,02	µg/mc			39,18
	Cd	0,342	ng/mc			39,18
	Ni	3,852	ng/mc			39,18
HD4 – Călan, Str. Furnalistului (fond industrial)	SO ₂	6,46	µg/mc			94,84
	NO ₂	12,13	µg/mc			86,76
	CO	0,18	mg/mc			94,81
	O ₃	37,87	µg/mc			93,34
	PM ₁₀ automat	13,27	µg/mc	Limită zilnică	1	97,61
	PM ₁₀ gravimetric	20,87	µg/mc	Limită zilnică	4	97,81
	Pb	0,019	µg/mc			65,21
	Cd	0,317	ng/mc			65,21
	Ni	3,891	ng/mc			65,21
HD5 – Vulcan, Str. Mihai Viteazu (fond industrial)	SO ₂	15,48	µg/mc			94,93
	NO ₂	11,7	µg/mc			75,24
	CO	0,5	mg/mc			94,32
	PM ₁₀ automat	18,36	µg/mc	Limită zilnică	19	82,10
	PM ₁₀ gravimetric	22,33	µg/mc	Limită zilnică	4	84,66
	Pb	0,019	µg/mc			55,62
	Cd	0,387	ng/mc			55,62
	Ni	3,877	ng/mc			55,62

Valorile măsurate de stațiile automate de monitorizare a calității aerului sunt comparate cu limitele pentru protecția sănătății umane, prevăzute de legea nr.104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, cu modificările și completările ulterioare.

Concomitent cu determinările prin stațiile automate, monitorizarea calității aerului în municipiul Deva este asigurată de 5 stații de recoltare cu tipul de terminare manual, dintre care 3 stații de tip urban, una industrial și una de tip trafic. Aceste stații acționează ca puncte de control dotate cu pompe de aspirație, respectiv un punct pentru amoniac, un punct pentru PM_{10} și 5 puncte pentru pulberile sedimentabile.

Dioxidul de azot (gaz de culoare brună, rezultat din oxidarea monoxidului de azot cu aerul) este un gaz iritant pentru mocoasa ce afectează aparatul respirator și diminuează capacitatea respiratorie. El poate proveni atât din surse naturale (ca urmare a acțiunii bacteriilor la nivelul solului), cât și din surse antropice (prin încălzirea rezidențială și traficul rutier).

În anul 2018 s-a înregistrat o depășire a valorii limită orare pentru dioxidul de azot ($200 \mu\text{g}/\text{mc}$), la stația de monitorizare a calității aerului HD2 – Deva, aceasta fiind cauzată de intensificarea traficului, staționarea autovehiculelor cu motoarele pornite în imediata vecinătate a stației de măsurare, ca urmare a unor lucrări în zonă privind reabilitarea liniei de cale ferată a coridorului IV Pan-European.

În schimb, valoarea limită anuală prevăzută de lege ($40 \mu\text{g}/\text{mc}$) nu a fost depășită la niciuna dintre stațiile automate de monitorizare din municipiul Deva, și de asemenea, nici depășirea pragului de alertă ($400 \mu\text{g}/\text{mc}$), înregistrat timp de 3 ore consecutiv.

Dioxidul de sulf rezultă în principal din sursele staționare și mobile, prin arderea combustibililor fosili iar prezența acestuia în atmosferă (peste limitele admise) are efecte negative atât asupra sănătății umane, cât și asupra florei și faunei. Dacă la plante, influențează reducerea nivelului procesului de fotosinteză, la animale și oameni, chiar și în concentrații reduse, duc la iritarea aparatului respirator iar în concentrații mari duc la apariția spasmului bronșic. Efectul toxic al dioxidului de sulf devine tot mai nociv în prezența pulberilor din atmosferă. Oxizii de sulf provin din surse naturale (fermentarea bacteriană în zonele mlăștinoase și oxidarea gazelor care conțin sulf produs prin descompunerea biomaselor) și din surse antropice (sistemele de încălzire care nu utilizează metan, instalațiile termoelectrice și într-o mai mică măsură emisia motoarelor diesel ale vehiculelor).

Practic, de obicei, la stațiile automate de monitorizare a calității aerului, din municipiul Deva, nu au fost înregistrate depășiri ale valorii limită zilnice ($125 \mu\text{g}/\text{mc}$) și nici depășiri ale pragului de alertă ($500 \mu\text{g}/\text{mc}$).

PM_{10} sunt particulele în suspensie care trec printr-un orificiu de selectare a dimensiunii cu un randament de separare de 50 % pentru un diametru aerodinamic de $10 \mu\text{m}$, așa cum este definit de metoda de referință pentru prelevarea și măsurarea PM_{10} , care este menționată prin SR EN 12341.

Particulele minerale din gazele de ardere evacuate în atmosferă, mai ales când instalațiile de epurare a gazelor funcționează defectuos sau nu funcționează deloc, reprezintă un pericol grav pentru plante, sol și aer. Prin depunerea acestora pe sol și plante, datorită sedimentării proprii sau acțiunii precipitațiilor, se constată o creștere a concentrației de metale grele. De asemenea, particulele au o acțiune iritantă asupra ochilor și a sistemului respirator.

Poluarea atmosferei cu particule în suspensie este cauzată în primul rând de procesele industriale, cantitatea cea mai importantă provenind din metalurgie și siderurgie, urmate apoi de centralele termice pe combustibili solizi, fabricile de ciment, transporturile rutiere, haldele și depozitele de steril. Caracteristice pentru județul Hunedoara privind sursele de poluare cu PM_{10} sunt în principal haldele de steril și iazurile de decantare, ale căror particule sunt antrenate de vânt pe distanțe de zeci de kilometri.

Determinarea acestui indicator în Deva a început din luna martie 2007, prin folosirea unui sistem de prelevare de particule în suspensie LVS3 și prin utilizarea metodei gravimetrice. Valoarea medie din 2012, obținută prin determinări semiautomate, a fost de $18,93 \mu\text{g}/\text{mc}$, în scădere față de anul precedent, când s-a înregistrat o valoare medie anuală de $25,67 \mu\text{g}/\text{mc}$, fără a depăși valoarea limită anuală de $40 \mu\text{g}/\text{mc}$. Pe parcursul anului 2012 nu s-au înregistrat depășiri ale valorii limită zilnice de $50 \mu\text{g}/\text{mc}$, prevăzute de Legea nr. 104/ 2011.

În anul 2018, valorile zilnice ale particulelor în suspensie sub 10 microni în aerul înconjurător, obținute la stațiile automate și măsurate gravimetric (tabelul 2), nu au depășit mai mult de 35 ori valoarea limită zilnică prevăzută de lege ($50 \mu\text{g}/\text{mc}$).

Tabelul 2

Cantitatea depășirilor în cadrul indicatorului PM_{10} , în județul Hunedoara (anul 2018)

Stație	Nr. depășiri	Justificare depășiri
HD1 – Deva, Str. Carpați (fond urban)	5	Utilizarea la încălzirea locuințelor individuale a

HD2 – Deva, Calea Zarandului (fond industrial)	32	combustibililor solizi, precum și datorită industriei locale, inclusiv producerea de energie termoelectrică, pe fondul condițiilor meteo nefavorabile unei bune dispersii a poluanților.
HD3 – Hunedoara, Str. Parcul Industrial, DJ697, nr.2	6	
HD4 – Călan, Str. Furnalistului (fond industrial)	4	
HD5 – Vulcan, Str. Mihai Viteazu (fond industrial)	4	

De asemenea, valoarea limită anuală (40 $\mu\text{g}/\text{mc}$) nu a depășit valoarea maximă admisă, prevăzută de lege, la niciuna dintre stațiile automate de monitorizare a calității aerului.

Metalele grele (mercur, plumb, cadmiu, etc.) sunt compuși care nu pot fi degradați pe cale naturală, având un timp îndelungat de remanență în mediu, iar pe termen lung sunt periculoși, deoarece se pot acumula în lanțul trofic. Acestea pot provoca la oameni afecțiuni musculare, nervoase, digestive, stări generale de apatie. De asemenea, pot afecta procesul de dezvoltare a plantelor, împiedicând desfășurarea normală a fotosintezei, respirației sau transpirației.

În urma determinărilor efectuate (prin analiza gravimetrică a filtrelor prelevate de la stațiile automate de monitorizare a calității aerului) privind nivelul de plumb, cadmiu și nichel din particulele în suspensie (PM₁₀), s-a constatat că valorile rezultate au corespuns limitelor de toleranță stabilite de lege. În anul 2018, în urma analizei gravimetrice a filtrelor prelevate de la stațiile automate de monitorizare a calității aerului (HD1 și HD2 – Deva, HD3 – Hunedoara, HD4 – Călan, HD5 – Vulcan) au fost efectuate determinări de plumb, cadmiu și nichel din particulele în suspensie (PM₁₀). În urma rezultatelor obținute s-a constatat faptul că valoarea limită anuală pentru plumb și valorile țintă pentru cadmiu și nichel, nu au depășit valorile prevăzute de lege, la niciuna dintre stațiile automate de monitorizare a calității aerului.

Monoxidul de carbon (gaz incolor, inodor, insipid) poate fi produs din surse naturale precum: incendiarea pădurilor, emisiile vulcanice și descărcările electrice, sau din surse antropice prin arderea incompletă a combustibililor fosili, producerea oțelului și a fontei, rafinarea petrolului, traficul rutier, aerian și feroviar. S-a constatat că în perioada de calm atmosferic din timpul iernii și primăverii, când arderea combustibililor fosili atinge un nivel maxim, acesta fiind mult mai stabil din punct de vedere chimic, la temperaturi scăzute, monoxidul de carbon se acumulează la cote ridicate.

În municipiul Deva, monoxidul de carbon a fost determinat prin măsurători continue, la

stațiile de monitorizare a calității aerului. În urma măsurărilor efectuate, nu au fost constatate depășiri ale valorii limită ($10 \mu\text{g}/\text{mc}$) privind cantitatea de monoxid de carbon.

Benzenul (compus aromatic cancerigen, puternic volatil și solubil în apă) provine în proporție de 90% din motoarele vehiculelor, dar și din anumite procese industriale și evaporarea combustibililor. Acesta a fost monitorizat doar la stația de fond urban din municipiul Deva (str. Carpați), iar valoarea medie anuală înregistrată nu a depășit valoarea limită anuală permisă de legea nr. 104/ 2011 ($5 \mu\text{g}/\text{mc}$).

Ozonul este un puternic oxidant cu miros caracteristic, de culoare albastruie și foarte toxic. În atmosferă, se poate forma pe cale naturală în urma descărcărilor electrice și sub acțiunea razelor solare, iar artificial ca urmare a reacțiilor unor substanțe nocive, provenite din sursele de poluare terestră. Ozonul format în partea inferioară a troposferei este principalul poluant în orașele industrializate. Ozonul troposferic se formează din oxizii de azot, compuși organici volatili – COV, monoxidul de carbon în prezența razelor solare, ca sursă de energie a reacțiilor chimice.

În timpul orelor de vârf, în zonele urbane, datorită traficului intens, concentrația atmosferică a oxizilor de azot și de hidrocarburi prezintă creșteri rapide.

Ozonul în combinație cu oxidul de azot formează un nor toxic de culoare gălbuie (denumit smog fotochimic).

Poluarea cu ozon poate: să îngreuneze respirația profundă și sănătoasă, poate provoca tuse și senzație de iritație sau durere în gât, poate inflama și deteriora căile respiratorii, poate agrava afecțiunile pulmonare (precum astmul, emfizemul și bronșita cronică) totodată putând expune plămânii la infecții.

Acest indicator a fost monitorizat la stațiile automate de monitorizare HD1 – Deva, HD2 – Deva, HD3 – Hunedoara, HD4 – Călan iar în urma rezultatelor obținute s-a constatat faptul că nu au fost înregistrate depășiri ale valorii țintă pentru sănătatea umană ($120 \mu\text{g}/\text{mc}$, maxima zilnică a mediilor pe 8 ore).

În concluzie, în urma prelucrării datelor din rețeaua automată de monitorizare a calității aerului s-a constatat faptul că la nivelul municipiului Deva nu au fost înregistrate depășiri ale indicatorilor măsurați, care să afecteze grav sănătatea oamenilor, manifestându-se tendința generală de îmbunătățire a calității aerului din ultimii ani.

La nivel național există un site (<http://www.calitateaer.ro>) dedicat informării publicului în timp real, privind parametrii de calitate a aerului, monitorizați în cele peste 100 stații de pe toată suprafața României care alcătuiesc Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA). Pentru a dispune de datele existente în cel mai scurt timp, site-ul afișează indicii de calitate și valorile măsurate, actualizate orar, aflate în curs de validare și certificare.

Asigurarea evaluării calității aerului și monitorizarea indicatorilor de calitate este reglementată prin Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, care prevede realizarea evaluării calității aerului prin măsurări în puncte fixe sau, după caz, prin modelarea matematică a dispersiei poluanților emiși în atmosferă. De asemenea, pe baza evaluării calității aerului se stabilește numărul, tipul și amplasamentul punctelor fixe de măsurare și poluanții evaluați.

Încadrarea în regimurile de evaluare A, B sau C a ariilor din zone și aglomerări s-a realizat pe baza rezultatelor obținute în urma evaluării calității aerului la nivel național care a utilizat atât măsurări în puncte fixe, realizate cu ajutorul stațiilor de măsurare care fac parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului, aflată în administrarea autorității publice centrale pentru protecția mediului, cât și pe baza rezultatelor obținute din modelarea matematică a dispersiei poluanților emiși în aer. În Ordinul nr. 36/2016 sunt prezentate listele cu unitățile administrativ-teritoriale întocmite în urma încadrării în regimurile de evaluare a ariilor din zonele și aglomerările prevăzute în anexa nr. 2 la Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător.

2. Aspecte generale privind politicile de mediu asupra calității solului

Terenurile și solurile reprezintă resurse vitale pentru Europa și stau la baza majorității premiselor de dezvoltare a continentului nostru. În ultimele decenii însă, gradul de ocupare a teritoriilor în favoarea urbanizării și a infrastructurii a crescut de peste două ori comparativ cu rata de creștere a populației, o tendință evident neviabilă pe termen lung. Impermeabilizarea solului, atunci când terenul este acoperit cu un material impermeabil precum betonul sau asfaltul, reprezintă una dintre principalele cauze ale degradării solului în UE. Impermeabilizarea solului crește riscul de inundații și de apariție a unor deficite de apă, contribuie la încălzirea globală, pune în pericol biodiversitatea și constituie un motiv special de îngrijorare în cazul în care sunt acoperite suprafețele agricole fertile. Răspândirea suprafețelor impermeabile ca urmare a urbanizării și a schimbărilor aduse utilizării terenurilor, precum și diminuarea resurselor solului care a urmat, este una dintre cele mai importante provocări de mediu cu care se confruntă Europa în prezent. În viitor, solurile vor

trebui să fie utilizate mai judicios, dacă ne dorim ca ele să își păstreze numeroasele beneficii vitale pentru generațiile viitoare. Stuttgart a dezvoltat conceptul de protecție a solului urban pentru a oferi proiectanților și factorilor de decizie strategii și obiective de exploatare durabilă a solurilor. Resursele în materie de soluri din interiorul unei municipalități sunt evaluate din punct de vedere calitativ cu ajutorul unui „indicator de sol”, pe baza unei hărți de amenajare privind calitatea solului pentru întreaga zonă urbană. Harta indică calitatea solului drept suma funcțiilor solului care trebuie protejate și a influențelor antropogene precum poluarea și impermeabilizarea. Calitatea solurilor este caracterizată cu ajutorul a șase niveluri. Principiul director este de a conserva, din punct de vedere cantitativ și calitativ starea solurilor cu cele mai ridicate niveluri de calitate prin utilizarea de „puncte index ale solului”. Conceptul se bazează pe o decizie a consiliului municipal de monitorizare strictă a fenomenului de impermeabilizare a solurilor în oraș.

Situațiile cele mai avansate prezintă o structură care aplică concomitent toate cele trei acțiuni (limitare – atenuare – compensare), într-o ierarhie încadrată între un nivel de ambiție mai ridicat sau mai scăzut.

Deoarece limitarea impermeabilizării solurilor înseamnă prevenirea conversiei zonelor verzi și a impermeabilizării ulterioare a (unei părți a) suprafeței acestora, reutilizarea zonelor deja construite, de exemplu a amplasamentelor industriale dezafectate, este inclusă în acest concept în măsura în care reutilizarea evită ocuparea de alte terenuri și impermeabilizarea zonelor verzi. Atunci când are loc totuși impermeabilizarea solurilor, sunt luate măsuri adecvate de atenuare pentru a menține o serie dintre funcțiile solurilor și pentru a reduce orice efecte negative semnificativ.

Au fost dezvoltate abordări regionale specifice luând în considerare resursele neutilizate la nivel local, de exemplu un număr deosebit de mare de clădiri nefolosite sau amplasamente industriale dezafectate. Promovarea refolosirii clădirilor existente și red dezvoltarea amplasamentelor industriale dezafectate diminuează, cel puțin parțial, necesitatea ocupării de noi terenuri și a impermeabilizării solurilor. Siturile contaminate sunt deseori bine conectate și situate în apropierea centrelor urbane, fiind astfel vizate cu ardoare de către investitori. Instrumentele adecvate de amenajare a teritoriului, procedurile administrative specifice, sprijinul financiar și ajutorul similar accelerează procesul de reabilitare și oferă încredere investitorilor.

Politicele de finanțare și stimulentele financiare au fost analizate cu atenție în vederea reducerii subvențiilor care acționează ca vectori pentru ocuparea neviabilă a terenurilor și impermeabilizarea solurilor. Acestea pot include subvențiile acordate pentru locuințe private și alte

proiecte de construcție pe terenuri neconstruite și zone verzi, bonusurile pentru navetiști care pot favoriza indirect extinderea urbană și care necesită o rețea mai mare de transport, precum și bugetele municipale care depind în principal de taxele de urbanizare în virtutea cărora un grad mai mare de impermeabilizare a solurilor înseamnă mai multe venituri pentru autoritățile locale.

Utilizarea fondurilor europene precum fondul de coeziune și fondurile structurale și a programelor de cercetare are în vedere abordarea „limitează, atenuează, compensează” în ceea ce privește impermeabilizarea solurilor. Astfel, acestea se constituie mai curând într-un set de măsuri bine echilibrate care se consolidează reciproc decât în eforturi izolate și permit o mai bună reglementare a impermeabilizării solurilor: amenajarea teritoriului (susținută de texte legislative) plus instrumente suplimentare precum indicatori ai impermeabilizării, monitorizare și registre cadastrale ale amplasamentelor industriale dezafectate și instrumente economice și fiscale.

Limitarea impermeabilizării solurilor poate lua, în esență, două forme: fie prin reducerea gradului de ocupare a terenurilor, și anume a ratei transformării spațiilor verzi, a terenurilor agricole și a zonelor naturale în zone rezidențiale – o reducere care ar necesita chiar, în funcție de circumstanțele la nivel local, stoparea totală a ocupării terenurilor, fie prin continuarea impermeabilizării solurilor, dar utilizând terenurile deja ocupate, de exemplu amplasamentele industriale dezafectate.

În cazurile celor mai bune practici, calitatea solurilor este un aspect important luat în calcul în cadrul oricărui proiect care presupune ocupare de terenuri pentru a direcționa exploatarea inevitabilă către soluri de o calitate inferioară, calitatea fiind evaluată în termeni de funcții oferite de un anumit sol și de impactul impermeabilizării solului asupra acestora. În ambele forme, stabilirea de ținte realiste privind ocuparea terenurilor la nivel național, regional și/sau municipal se dovedește benefică. În acest context, este important ca statele membre și, în special, regiunile care sunt considerabil afectate de ocuparea terenurilor și impermeabilizarea solurilor, să monitorizeze și să evalueze pierderile acestora în materie de soluri și să stabilească măsuri adecvate în funcție de cererea viitoare de terenuri. Pentru a atinge potențialul maxim, astfel de ținte ar trebui să fie obligatorii sau cel puțin să se bazeze pe o strategie pentru o politică amplu susținută, cu obiective clare; altfel, utilizarea durabilă a resurselor pedologice este deseori plasată pe locul doi în detrimentul altor interese. O astfel de strategie presupune angajamentul total al departamentelor guvernamentale relevante, nu doar al celor care se ocupă cu amenajarea spațiului și cu protecția mediului.

2.1. Utilizarea de materiale și suprafețe permeabile

Materialele și suprafețele permeabile pot contribui la conservarea unor funcții cheie ale solurilor și la atenuarea, într-o anumită măsură, a efectelor impermeabilizării solurilor. Acestea pot ajuta la menținerea conectivității dintre suprafața terenului și solurile subterane, reducând scurgerile de ape de suprafață și permițând infiltrarea unei cantități mai mari de apă pluvială prin solurile subiacente. Aceasta poate reduce costurile aferente tratării apei, precum și riscul de inundații și de eroziune a apei. Mai mult, permițând infiltrarea unei cantități mai mari de ape pluviale, materialele permeabile pot contribui la creșterea gradului de reîncărcare a corpurilor de ape subterane.

Componenta vegetală determină absorbția unei cantități mai mici de căldură comparativ cu materialele convenționale (de exemplu, asfalt), fapt care poate ajuta la reducerea temperaturii aerului din apropiere și la diminuarea cantității de energie necesară pentru răcire. Materialele permeabile permit evaporarea, factor decisiv pentru răcirea urbană și pentru evitarea efectului de insulă de căldură. De asemenea, unele produse pot menține funcțiile biologice sau peisagistice. În sfârșit, materialele permeabile pot întârzia considerabil formarea stratului de gheață în timpul iernii. Există o gamă largă de materiale și de concepte pentru suprafețele permeabile care pot fi aplicate într-o gamă largă de situații. Pe lângă beneficiile ecologice ale acestora, cele mai multe suprafețe permeabile au costuri mai mici pe durata de viață în comparație cu suprafețele impermeabile convenționale. Cu toate acestea, suprafețele permeabile nu pot fi considerate în sine o măsură completă de protecție a solurilor, deoarece toate tehnicile necesită înlăturarea unui strat superior al solului de cel puțin 30 cm.

Solul original poate fi într-o oarecare măsură înlocuit, precum în cazul gazonului cu pietriș. În general, spațiile de parcare prezintă un potențial ridicat pentru aplicarea unor suprafețe permeabile. În Europa sunt, în mod cert, mai multe locuri de parcare decât mașini, dar ambele sunt în creștere. Utilizarea de sisteme de iarbă consolidată cu pietriș sau cu grilaje pentru iarbă este ideală pentru zonele de parcare mai mari utilizate ocazional sau rareori, cum ar fi stațiunile de sporturi de iarnă, arenele sportive, terenurile de golf, atracțiile turistice și târgurile. Astfel de suprafețe contribuie la menținerea sistemului local de drenare și au un impact mai puțin important asupra peisajului.

Suprafețele permeabile de toate tipurile sunt, de asemenea, adecvate pentru străzile și spațiile de parcare private. În sfârșit, utilizarea de materiale de pavaj permeabile din beton în combinație cu canale de scurgere ar putea constitui o soluție pe termen lung care să permită traficul intens, de exemplu în cazul supermarketurilor, al centrelor comerciale etc.

2.2. Infrastructura verde

Urbanismul (la diferite niveluri) inspirat de conceptul de infrastructură verde poate contribui la reducerea efectului de insulă de căldură în zonele urbane, adaptându-se astfel la schimbările climatice și diminuând cererea de energie pentru aerul condiționat, la menținerea sau creșterea potențialului de infiltrare a terenurilor, evitând în același timp scurgerile importante de apă și încărcarea sistemelor de canalizare, la reducerea scurgerilor pluviale pe timp de furtună, care poluează de altfel căile navigabile locale, prin tratarea apei pluviale la locul căderii sale, precum și la blocarea pătrunderii scurgerilor de ape poluate în sistemele de canalizare.

Zonele dense de arbuști și copaci din zonele urbane și din jurul acestora pot absorbi cantități mari de praf și poluanți din aer, acționând în același timp, într-o oarecare măsură, și ca filtru pentru zgomote și reducerea paraziților (de exemplu, insecte). Mai mult, infrastructura verde poate furniza și alte beneficii sociale comunitare, de exemplu revitalizarea cartierelor și un spațiu recreațional mai mare.

Una dintre metodele cele mai eficiente de construire a infrastructurii verzi o reprezintă adoptarea unei abordări mai integrate în ceea ce privește gestionarea teritorială. De obicei, aceasta se realizează cel mai bine printr-o amenajare a spațiului și o planificare urbană strategică ce permit interacțiuni spațiale între diferitele exploataări ale terenurilor și o mai bună organizare a amenajării pe sectoare (infrastructură, agricultură, apă). Prin urmare, atunci când proiectele cofinanțate prin politica regională a UE au un impact asupra zonelor naturale este esențial ca elemente precum amenajarea spațiului, exploatarea terenurilor sau a pădurilor și gestionarea zonelor umede să fie luate în considerare. Acest lucru este valabil, în special, în cazul infrastructurilor utilizate intens și pe termen lung precum străzi, autostrăzi, căi ferate, noi parcuri de afaceri sau stații de epurare a apei reziduale.

Ca parte a infrastructurii verzi, acoperișurile verzi pot reduce, de asemenea, unele dintre efectele negative ale impermeabilizării solurilor, deși acestea nu compensează pierderea funcțiilor

solurilor. În special, acestea pot contribui într-o oarecare măsură la prevenirea scurgerilor de suprafață.

2.3. Sistemul natural de colectare a apei

Astfel cum s-a explicat, unul dintre impacturile impermeabilizării solurilor constă în împiedicarea absorbției apei pluviale și a purificării acesteia de către sol. Acest fapt poate genera daune considerabile în cazul precipitațiilor deosebit de bogate (ca volum și/sau durată), dar este problematică chiar și atunci când condițiile nu sunt extreme. Măsurile de atenuare în cazurile de cele mai bune practici sprijină, prin urmare, ciclul natural al apei în locul canalizării apei către o stație de epurare a apelor reziduale. Apa este păstrată cât mai mult timp posibil acolo unde a căzut pe pământ. Utilizarea de materiale și suprafețe cu un grad ridicat de porozitate poate ajuta, dar acolo unde apa nu se poate infiltra, scopul fiind de a întârzia scurgerile pentru a evita debitele de vârf și inundațiile ulterioare. Microclimatul local beneficiază, de asemenea, de procesul intensificat de evapotranspirație, fie din heleșteie, soluri umede sau vegetație în creștere. Măsurile includ crearea de bazine de suprafață care captează apele pluviale din apropiere sau care favorizează infiltrarea în sol prin intermediul conductelor, containerelor și cuvelor cu prundiș, facilități care pot fi utilizate inclusiv pentru depozitarea temporară. Bazinele de colectare a apei sau, la o scară mai mică, cisternele gospodărești constituie cel mai adesea metoda tehnică aleasă pentru colectarea apei pluviale care urmează a fi utilizată pentru irigarea grădinilor sau pentru înlocuirea apei potabile utilizate ca apă pentru toaletă.

Nu există o evaluare generală a costurilor pentru sistemele naturale de colectare a apei în raport cu sistemele de canalizare tradiționale deoarece costurile depind de condițiile locale, disponibilitatea spațiilor deschise, prețul terenurilor etc.. Cu toate acestea, se poate considera, în mod rezonabil, că o amenajare eficientă și cu viziune poate menține sub control costurile pentru infiltrarea la suprafață, să poată permite utilizarea cât mai eficientă a resurselor luând în considerare multiplele beneficii oferite, de exemplu riscuri reduse de inundații, utilizarea apei pluviale în locul celei de la robinet pentru irigarea grădinilor, reîncărcarea acviferelor, necesități reduse de epurare a apelor reziduale etc.

În așezările noi, pare realistă presupunerea potrivit căreia costurile nu ar trebui să depășească costurile aferente sistemelor de canalizare convenționale, lansarea de campanii de comunicare

privind funcțiile solului și impactul așezărilor, inclusiv informarea cetățenilor care construiesc sau renovează o locuință cu privire la avantajele și dezavantajele materialelor de pavaj alternative.

- Crearea unei „zile a porților deschise” anuale pentru oficiile publice de amenajare teritorială care să permită o mai bună cunoaștere a importanței amenajării și a consecințelor acesteia (oferind activități adecvate pentru a include și copiii).
- Promovarea expozițiilor itinerante, pe bază de imagini și fapte tipărite pe panouri, care să fie prezentate în centrele orașelor europene (de exemplu, expoziția privind viața sălbatică în Europa, organizată în Copenhaga, în septembrie 2011).
- Creșterea gradului de informare și de cunoaștere cu privire la agricultura urbană și periurbană.
- Stabilirea unei monitorizări la nivel regional a ocupării terenurilor și a impermeabilizării solurilor, având în vedere aspecte legate de calitatea solurilor și făcând publice rezultatele prin intermediul presei locale, al stațiilor radio și TV, al site-urilor internet și al anuarelor, pentru a exprima și cuantifica impactul pierderilor și degradării solurilor la nivel local.
- Promovarea sistemelor de drenare (materiale permeabile și zone de retenție), deoarece acest lucru crește gradul de sensibilizare cu privire la funcțiile de stocare a apei și de filtrare ale solului și conduce la o mai bună înțelegere a necesităților de protecție a solului.
- Furnizarea de informații specializate cu privire la măsurile tehnice pentru atenuarea sau compensarea impermeabilizării solului pentru factorii de decizie la nivel municipal, întrucât este posibil ca aceștia să nu cunoască întotdeauna soluțiile alternative de pavaj, pentru industria de construcții, care poate ulterior să-și promoveze și să-și îmbunătățească disponibilitatea în ceea ce privește materialele alternative de pavaj și pentru consilierii în construcții, care pot ulterior să ofere informații cu privire la avantajele și dezavantajele materialelor de pavaj alternative.
- Sprijinirea utilizării ghidurilor sectoriale relevante elaborate în cadrul Sistemului comunitar de management de mediu și audit (EMAS), de exemplu privind administrația publică, construcțiile și turismul.
- Estimarea impacturilor asupra mediului ale impermeabilizării solurilor în termeni de pierderi ale serviciilor ecosistemice și de vulnerabilitate la schimbările climatice (dacă este posibil, cuantificarea acestora în termeni financiari) și furnizarea de informații privind măsurile eficiente din punct de vedere al costurilor pentru a face față unor astfel de pierderi și pentru adaptarea la schimbările climatice.

- Permitearea unei participări publice reale și active în procesele de amenajare a teritoriului.
- Soluțiile găsite în mod consensual vor fi de o mai mare anvergură și amplu sprijinite de persoanele în cauză și, prin urmare, mai puțin expuse modificărilor (furnizarea de instruire de bază pentru a oferi grupurilor generale de cetățeni și de părți interesate o serie de competențe minime în vederea participării active a acestora în cadrul discuțiilor privind amenajarea).
- Sprijinirea proiectelor de cercetare și creșterea vizibilității rezultatelor acestora.
- Introducerea unor idei cu privire la amenajarea spațială, aspectele teritoriale și aspecte legate de soluri în programele școlare și consolidarea acestora în timpul studiilor universitare (sau al cursurilor echivalente) pentru viitorii profesioniști precum arhitecți, ingineri civili și urbaniști. Un exemplu pentru învățământul preuniversitar îl reprezintă materialul didactic privind exploatarea terenurilor și efectele asupra mediului.

2.4. Calitatea apelor municipiului Deva

Directiva Cadru 2000/60/EC este instrumentul legislativ cel mai important pentru protecția și managementul durabil al apelor care asigură cadrul necesar gestiunii cantitative și calitative a apelor și realizarea de ecosisteme sănătoase, având drept scop asigurarea unei stări bune a apelor pentru toți locuitorii Europei.

Unitatea naturală și fundamentală pentru formarea, utilizarea și protecția apelor, recunoscută prin Directiva Cadru este reprezentată de Bazinul Hidrografic. Măsurile de protecție și îmbunătățire a stării apelor sunt astfel înglobate în Planul de Management al Bazinului Hidrografic.

Fundamentarea politicii și strategiei de gospodărire a apelor, în vederea reducerii poluării apelor și al conservării și folosirii în mod rațional al apei, are la bază *Planurile de protecția calității apelor*.

Strategia și politica națională în domeniul gospodăririi resurselor de apă este aplicată de către Administrația Națională Apele Române. Instituția acționează în scopul cunoașterii, conservării și folosirii raționale a apelor, precum și în scopul protecției resurselor de apă împotriva epuizării și degradării, în vederea unei dezvoltări durabile, prevenirii efectelor distructive ale apelor, reconstrucției ecologice a cursurilor de apă, asigurării supravegherii hidrologice și hidrogeologice, implementării legislației armonizate cu directivele Uniunii Europene în domeniul gospodăririi durabile a resurselor de apă și conservării ecosistemelor acvatice și zonelor umede.

Calitatea apelor subterane

În municipiul Deva, calitatea apelor subterane este urmărită prin intermediul laboratoarelor din cadrul Direcției Apelor Deva (DAD) și SC ApaProd SA, pe baza datelor furnizate de probele recoltate de forajele de rețea.

Factorii care afectează indicatorii de potabilitate sunt:

- lipsei sistemelor de colectare, transport și epurare a apelor uzate menajere, în unele localități rurale;
- existența sporadică a rampelor neamenajate de deșeuri menajere;
- construirea improprie de sisteme de alimentare cu apă, în apropierea fântânilor sau a surselor de apă, nefiind protejate prin betonarea pereților;
- depozitări ilegale de deșeuri industriale sau menajere și evacuarea de ape uzate cu conținut ridicat de poluanți (materiale în suspensie, ioni de metale grele etc.) în cursurile naturale de apă;
- creșterea turbidităților peste limitele normale, în timpul ploilor torențiale, din cauza defrișărilor masive din bazinele hidrografice ale râurilor pe care sunt amplasate sursele de suprafață;
- vandalism;
- poluarea apei prin apariția de avarii pe conductele de hidrotransport, ca urmare a activităților de extracție și preparare a minereurilor sau a cărbunilor.

Apele de suprafață

Județul Hunedoara este situat pe cursul mijlociu al râului Mureș, care adună apele din partea centrală a județului, apele din partea de nord fiind colectate de bazinul Crișului Alb, iar cele din partea de sud de bazinul Jiului. Bazinul hidrografic al Mureșului ocupă partea centrală a județului și, împreună cu principalii săi afluenți (Strei, Râu Mare și Cerna), contribuie substanțial la menținerea rezervelor de apă ale aglomerărilor umane. Gestionarea unitară a râului Mureș este realizată prin Administrația Bazinală de Apă Mureș. Mureșul are cca. 109 km lungime, un bazin hidrografic de 6.591 kmp în cuprinsul județului și un debit cuprins între 93 mc/s la intrarea în județ și 142 mc/s în restul județului.

Pe bazinul hidrografic Mureș la nivelul județului Hunedoara au fost monitorizate 22 corpuri de apă, având o lungime totală de 685,03 km, dintre care: 14 corpuri de apă naturale în lungime totală de 507,33 km; 8 corpuri de apă puternic modificate din punct de vedere hidromorfologic, în lungime totală de 177,70 km; niciun corp de apă artificial.

În bazinului hidrografic Mureș numai 37,5% din numărul corpurilor de apă puternic modificate (în număr de 8) și 40,74% din lungimea totală au un potențial economic bun, conexas în mare parte cu starea ecologică bună. Restul corpurilor (62,5%), a căror lungime reprezintă 59,29%, au un potențial economic moderat.

Principala sursă de poluare în acest bazin o reprezintă industria extractivă, urmată de surse din industria prelucrărilor chimice și surse din activitatea economică privind serviciile către populație - stațiile de epurare ale gospodăriilor orașenești (jud. Hunedoara și jud. Alba). O problemă frecventă este cea legată de depozitățile necontrolate de deșeuri industriale și din construcții.

Apa potabilă

În scopul profilaxiei îmbolnăvirilor cu transmitere hidrică, Direcția de Sănătate Publică a județului Hunedoara monitorizează toate stațiile de tratare ale apei potabile. Referitor la calitatea apei potabile produsă și furnizată în anul 2012, toți indicatorii de calitate, atât cei chimici, cât și cei bacteriologici, s-au încadrat în limitele prevăzute de Legea nr. 458/2002 completată cu Legea nr.31/2004. Sistemul de alimentare cu apă, situat la nivelul bazinelor hidrografice Criș și Mureș-Strei, cuprinde următoarele elemente funcționale:

- Captarea apei din sursele: lacul hidrocentralei Hațeg pe Râul Mare; sursa Râul Bărbat - lacul Cincis, Teliuc, sursa Râul Barbat- Hobița Pui, lacul Făerag, râul Crișul Alb, dren pe malul Crișul Alb, sursa subterană, puțuri Folorit; sursa subterană, izvorul Baniu; sursa subterană, izvor Hondol, sursa subterană, izvor Bocsa, sursa subterană dren Densus, sursa pâraul Sălaș;
- Tratarea apei în stațiile de tratare: Sântămărie Orlea; Stația Sânpetru-Hunedoara; Stația de tratare Cinciș-Teliuc; Stația de tratare Hobița-Pui; Stația de tratare Certej; Stația de tratare Crișcior-Brad; Stația de pompe Folorat-Geoagiu; Stația de tratare Baniu-Roșcani; Stația de tratare Hondol-Certej; Stația de tratare Bocșa-Certej; Stația de tratare Strei-Densus, Stația de tratare Sălaș;
- Sistemul de transport al apei potabile;

- Distribuția apei în localități, organizate ca Centre Operaționale: CO Deva (cu sector Dobra, Iliă, Certej), CO Hunedoara (cu sector Teliuc), CO Hațeg (cu sector Densus), CO Călan, CO Simeria, CO Brad, CO Geoagiu, CO Pui. Stația de tratare a apei Sântămărie Orlea captează apa din lacul hidrocentralei Hațeg și o supune procesului de tratare urmărind cu strictețe fluxul tehnologic. În funcție de calitatea apei brute, se stabilesc dozele de reactivi (sulfat de aluminiu și var) și frecvența de spălare a filtrelor. Procesul tehnologic este astfel condus încât să se obțină o apă de calitate, conform Anexei nr.1 din Legea nr. 458/2002.

Apele uzate și rețelele de canalizare

Colectarea apelor uzate se face printr-un sistem mixt de colectare al acestora. Rețeaua de canalizare pluvială separativă acoperă o mică parte din suprafața municipiului Deva. Lungimea rețelilor de canalizare în municipiul Deva însumează 94,15 km. În cadrul programului ISPA a fost construit un nou colector de apă uzată. Apele uzate orășenești sunt transportate de acest colector către stația de epurare, care se află în reconstrucție, iar până la finalizarea acesteia apele uzate se evacuează prin canal direct în emisar, conform Autorizației de Gospodărire a Apelor. Până la finalizarea lucrărilor de reconstrucție a stației de epurare Deva, înainte de deversarea în emisar s-au luat măsuri temporare pentru tratarea / epurarea apelor uzate prin montarea a 5 aeratoare cu funcționare automată, permanentă. Prin programul ISPA pe unele străzi s-a introdus: un sistem divizor de colectare a apelor; două bazine de retenție și supraplin ape pluviale ROB1 și ROB2; două bazine de retenție ape pluviale RRB1 și RRB2. De asemenea, în sistemul de canalizare menajeră se află nouă stații de pompare, din care patru s-au construit prin programul ISPA. Vechea stație de epurare este dezafectată, iar noua stație este în curs de execuție conform Proiectului Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată din județul Hunedoara, aglomerarea Deva - finanțare din Fonduri de Coeziune - POS Mediu, axa prioritară 1. În urma procesului de negociere dintre Guvernul României și Uniunea Europeană a Capitolului 22 Mediu s-a preluat Directiva Consiliului Europei 91/271/CCE privind epurarea apelor uzate orășenești. S.C. APA PROD S.A. Deva este operator unic pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în aria administrativ-teritorială a municipiilor Deva, Hunedoara și Brad, a orașelor Hațeg, Călan, Simeria și Geoagiu. În anul 2016, S.C. APA PROD S.A. Deva a accesat prin fondul de coeziune pentru proiectul “Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și de apă uzată” pentru aglomerările urbane: Deva, Hunedoara, Brad, Simeria, Hațeg, Călan, proiectul având pe lângă componenta de extindere a ariilor

deservite de serviciile de alimentare cu apă și canalizare, creșterea calității și siguranței acestor servicii, și o componentă de mediu pentru colectarea și tratarea corespunzătoare a apelor uzate în cele șase aglomerări urbane vizate.

Obiectivul general al proiectului „Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Hunedoara” îl reprezintă îmbunătățirea infrastructurii în sectorul de apă și apă uzată în aglomerările Deva, Hunedoara, Brad, Calan, Hațeg și Simeria. Proiectul are ca scop realizarea de investiții în extinderea/reabilitarea infrastructurii de apă potabilă și în infrastructura de colectare și epurare a apelor uzate, după cum urmează:

- *Alimentare cu apă:* construire / reabilitare stații de tratare apă, a rezervoarelor de înmagazinare a apei, a stațiilor de clorare și a stațiilor de pompare, precum și construirea / reabilitarea conductelor principale și de distribuție apă potabilă cu toate construcțiile accesoriilor - cămine de vane și bransamente;

- *Apă uzată:* construire / reabilitare stații de epurare ape uzate și construire / reabilitare rețele de canalizare menajeră cu construcții accesorii - stații de pompare apă uzată, cămine de vizitare și racorduri.

Descrierea tehnică a investițiilor în infrastructura de apă și apă uzată:

- Reabilitare Stație Tratare Apă Potabilă Orlea și aducțiune de apă potabilă pentru Hațeg, Calan, Simeria, Deva și alte 14 localități rurale deservite de aducțiune;

- Reabilitare rezervoare de înmagazinare, extindere / reabilitare aducțiuni și rețele de distribuție, precum și extinderea / reabilitarea sistemului de colectare a apelor uzate și reconstrucția de stații de epurare a apelor uzate în aglomerările cu mai mult de 10.000 l.e. – Deva și Hunedoara;

- Construire rezervoare de înmagazinare, extindere / reabilitare aducțiuni și rețele de distribuție, precum și extinderea / reabilitarea sistemului de colectare a apelor uzate și construcție stație de epurare a apelor uzate în aglomerarea Călan cu populație echivalentă între 2.000-10.000 l.e.;

- Reabilitare sursă și Stație de Tratare Apă Potabilă Brad, reabilitare aducțiuni, extindere / reabilitare rețele distribuție, precum și extinderea / reabilitarea sistemului de colectare a apelor uzate în aglomerarea Brad cu populație echivalentă între 2.000 - 10.000 l.e.;

- Reabilitare rezervoare de înmagazinare, extindere / reabilitare aducțiuni și rețele de distribuție, precum și extinderea / reabilitarea sistemului de colectare a apelor uzate și reconstrucția de stații de epurare a apelor uzate în aglomerările cu populație echivalentă între 2.000 - 10.000 l.e.- Hațeg și Simeria.

Prin măsurile ex-ISPAs-a elaborat proiectul *Reabilitarea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă și ape uzate în [Deva și Hunedoara](#)*.

Prin accesarea Programului Operațional Infrastructură Mare (POIM), S.C. APA PROD S.A. va continua politica de regionalizare în sector, demarată prin programele SAMTID și ISPA și consolidată prin POS MEDIU 2007-2013, prin implementarea proiectelor începute în perioada 2007-2013 a căror finalizare s-a realizat după 2015 și prin dezvoltarea de noi proiecte pentru conformarea cu prevederile directivelor în ceea ce privește colectarea și epurarea apelor uzate urbane în aglomerările cu peste 2.000 l.e.

Astfel, în data de 30.03.2017 a fost semnat Contractul de finanțare, între Ministerul Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene în calitate de Autoritate de Management și S.C. APA PROD S.A. Deva în calitate de Beneficiar al finanțării având ca obiect acordarea finanțării nerambursabile de către AM POIM pentru implementarea Proiectului „*Sprîjin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire pentru proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul hunedoara, în perioada 2014-2020*”.

Managementul durabil al resurselor de apă în municipiul Deva va reprezenta unul din obiectivele prioritare vizate de strategia următoare. În acest sens, se au în vedere la nivelul structurilor responsabile o serie de presiuni semnificative asupra stării de calitate a apelor din județul Hunedoara, printre care:

- deprecierea calității apei brute prin creșterea turbidităților peste limitele normale, în timpul ploilor torențiale, din cauza defrișărilor masive din bazinele hidrografice ale râurilor pe care sunt amplasate sursele de suprafață;
- protecția minimă împotriva actelor ilegale de vandalizare;
- poluarea apei prin: evacuarea de ape uzate cu conținut ridicat de poluanți (materiale în suspensie, ioni de metale grele etc.) în cursurile naturale de apă; apariția de defecțiuni / avarii pe conductele de hidrotransport ale turburelii sterile de la uzinele de preparare către iazurile de decantare.

3. Aspecte generale privind politicile de mediu asupra spațiilor verzi

După integrarea României în Uniunea Europeană, țara noastră a fost obligată să își alinieze legislația la cea comunitară, astfel că Legea nr. 24/2007 reglementează administrarea spațiilor verzi,

obiectiv de interes public, în vederea asigurării calității factorilor de mediu și stării de sănătate a populației.

Un spațiu verde este zona verde în cadrul orașelor și municipiilor, definită ca o rețea mozaică sau un sistem de ecosisteme seminaturale, al cărei specific este determinat de vegetație (lemnoasă, arborescentă, arbustivă, floricolă și erbacee). Un parc este definit ca un spațiu verde cu suprafața de minimum un hectar, format dintr-un cadru vegetal specific și din zone construite, cuprinzând dotări și echipamente destinate activităților cultural-educative, sportive sau recreative pentru populație.

Un scuar este spațiul verde, cu suprafața mai mică de un hectar, amplasat în cadrul ansamblurilor de locuit, în jurul unor dotări publice, în incintele unităților economice, social-culturale, de învățământ, amenajări sportive, de agrement pentru copii și tineret sau în alte locații. Un aliniament plantat se definește prin plantațiile pe spațiul verde cu rol estetic, de protecție, de ameliorare a climatului și calității aerului, amplasate în jurul căilor de circulație sau al cursurilor de apă.

Spațiul verde reprezintă perimetrul cu o vegetație specifică, existentă în așezările umane și însoțit de echipări funcționale corespunzătoare odihnei, recreerii și agrementului în aer liber. Având în vedere și funcțiile lor - la care vom face referire mai târziu - spațiile verzi ne apar ca biocenoze artificiale, ce trebuie amenajate pe baze științifice. Spunem aceasta deoarece, experiența cotidiană a confirmat că spațiile verzi constituie ambianța în care viața omului se corelează în armonie cu elementele naturii, exercitând o reală influență asupra sănătății lui.

Astfel, spațiile verzi se compun din parcuri, scuaruri, alinamente plantate în lungul bulevardelor și străzilor, precum și din terenuri libere, neproductive din intravilan: mlaștini, stâncării, pante, terenuri afectate de alunecări, sărături care pot fi amenajate cu plantații. Spațiile verzi se împart, în funcție de dreptul de proprietate asupra terenurilor, în: publice: parcuri, scuaruri, spații amenajate cu dominantă vegetală și zone cu vegetație spontană ce intră în domeniul public și private: spații verzi ce sunt în proprietatea persoanelor fizice sau juridice.

Chiar dacă în județul Hunedoara există peste 300.000 de hectare de teren forestier și două arii naturale protejate, respectiv Parcul Național Retezat și Parcul Natural Grădiștea Muncelului – Cioclovina, conform legii acestea nu fac parte din spațiul verde. În aceeași situație se află zonele și fâșiile de protecție a apelor, respectiv râurilor și bazinelor de apă, perdelele de protecție amplasate pe

terenurile cu destinație agricolă, zonele de siguranță și protecție a infrastructurii de transport, precum și spațiile verzi de pe terenurile aflate în proprietate privată și care nu sunt utilizate în interes public.

De altfel, în raportările din urmă cu 5 ani, situația spațiilor verzi din intravilanul localităților, raportată pe locuitori arăta cam așa:

Spații verzi / locuitor: Hunedoara 23,9 mp; Brad 25 mp; Călan 23,32 mp; Petrila 25,2 mp; Uricani 68 mp; Petroșani 15,65 mp; Lupeni 12,4 mp; Vulcan 3,14 mp; Aninoasa 0,79 mp; Deva 3,64 mp; Orăștie 15,6 mp; Hațeg 16,6 mp; Geoagiu 17 mp; Simeria 16,5 mp.

3.1.Scurt istoric despre spațiile verzi

Amenajarea spațiilor verzi nu este o acțiune costisitoare, ci una de durată. De aceea, pentru țara noastră sunt explicabile preocupările timpuri privind amenajarea de grădini, peluze și parcuri. Ne face plăcere să precizăm că în 1567 - deci acum 435 de ani, dintr-o inițiativă de suflet, se realiza o frumoasă grădină în terase la Alba-Iulia. Este doar începutul conștientizării rolului spațiilor verzi în organizarea *altfel*, a cadrului de viață urban. La sfârșitul celui de-al doilea război mondial (1945) România avea 1482 ha spații verzi, la începutul lui 1950-1840 ha (4 mp / loc), în 1960 - 3583 ha (6,1 mp / loc), în 1970-9311 ha (11,3 mp / loc), la începutul lui 1990 - 21955 ha (17,8 mp / loc) - conform grafic 1.

Dacă în 1980 în Deva spațiile verzi ocupau 133 ha, revenind 13,3 mp/loc, în 1990 erau înregistrate 99 ha (12 mp/loc) iar în 2000 mai existau doar aprox. 8,7 ha, ceea ce înseamnă 1,9 mp/loc. - conform grafic 2.

Aceasta, atât ca rezultat al restrângerii lor drastice, cât și raportat la un număr ceva mai redus al populației totale a orașului.

Municipiul Deva dispune ca spații verzi de: ce a mai rămas ca zone verzi plantate în cartiere de Parcul Cetății și fragmente de parc în intravilan, de 2 perimetre de agrement (Bejan și Căprioara) și unul neamenajat pe Dealul Paiului, în sudul orașului - în extravilan.

Activitatea umană din zilele noastre face să crească continuu densitatea populației marilor centre urbane și a suprafețelor construite, în paralel având loc procesul îngrijorător de diminuare a terenurilor plantate și intensificare a poluării.

Municipiul Deva, situat în lunca râului Mureș, în NE Munților Poiana Ruscă. La atitudinea medie relativă de 187 m și având coordonatele geografice 45 53 N și 25 54 E are o situație aparte din

perspectiva analizei "zestrei" de spații verzi și a raporturilor acestora cu numărul total al locuitorilor și poluarea. Altitudinea reliefului are, de asemenea o anumită semnificație. Astfel, se știe că relieful crește în altitudine dinspre est (5 m în lunca Mureșului) spre vest (aproape 600 m în cuprinsul măgurilor vulcanice, trecând prin cele 4 trepte de tip terasă).

3.2. Beneficiile oferite de spațiile verzi

Beneficii ecologice

Din perspectivă ecologică, spațiile verzi urbane sunt un adevărat moderator al impactului activităților umane asupra mediului înconjurător.

Acestea au o contribuție importantă la *epurarea chimică a atmosferei*. Prin procesul de fotosinteză, plantele consumă dioxid de carbon și eliberează oxigen, constituind, astfel, alături de planctonul din oceane, principalele surse de oxigen ale planetei. Pe lângă epurarea chimică a atmosferei, ce menține bilanțul zi-noapte în favoarea producției de oxigen, vegetația realizează și o *epurare fizică* a acesteia prin reținerea prafului și pulberilor. Rezultatele cercetărilor științifice au pus în evidență faptul că „o peluză de iarbă reține de 3-6 ori mai mult praf decât o suprafață nudă, iar un arbore matur reține de 10 ori mai multe impurități decât o peluză de mărimea proiecției coroanei acestuia pe sol”. În paralel cu epurarea chimică și fizică a atmosferei, vegetația realizează și o *epurare bacteriologică* a acesteia, distrugând o bună parte din microorganisme prin procesul de degajare a oxigenului și ozonului, îndeosebi de către conifere, și nu numai (A.F. Iliescu, 2006).

Vegetația are un rol vital și în *moderarea climatului urban*. În orașe, construcțiile și suprafețele pavate sau betonate creează un climat urban specific, cu temperaturi mai ridicate și o restricție a circulației aerului, ceea ce conduce la producerea așa-numitului efect de „*insulă de căldură*”. În contrast cu acesta, vegetația, prin efectul de *umbră* și de *creștere a umidității aerului* contribuie la crearea unui mediu mai confortabil. De aici și folosirea sintagmei „*parcul - insulă răcoroasă*”, în contrast cu „*insula de căldură*” urbană (Draft Green Space Strategy, Erewash Borough Council, 2007). Studiile climatologice susțin că, în apropierea pădurilor, temperatura medie a aerului, în zilele de vară, este cu 2-3,5°C mai scăzută față de zonele libere neplantate din orașe, și cu 12-14°C mai scăzută decât temperatura construcțiilor și ariilor betonate și asfaltate. Vegetația bogată contribuie la creșterea umidității relative cu 7-14 procente în parcuri și păduri, cu efect benefic asupra zonelor limitrofe (Bernatzky A., 1966, citat de A.F. Iliescu, 2006).

Un alt beneficiu adus de vegetație îl constituie *atenuarea poluării fonice*. Spațiile verzi, în special cele compacte, constituie adevărate bariere pentru zgomote, contribuind semnificativ la reducerea nivelului acestora, în perioada de vegetație. Unele cercetări arată că zgomotele, care în mediul urban ating intensități cuprinse între 40 și 80 decibeli, pot fi reduse la jumătate în cazul existenței unor perdele arborescente cu o lățime de 200-250 m (Cook D. I. și Van Harerbeke D. F., 1971, citați de A.F. Iliescu, 2006).

Spațiile verzi, atunci când sunt și naturale, au rolul de a *păstra și perpetua vegetația naturală autohtonă* din zonele în care sunt situate orașele, prin furnizarea și conservarea habitatelor pentru diferite specii, ce pot avea, uneori, o diversitate mai mare decât în habitatele rurale.

Beneficii sociale

Ca spații publice, spațiile verzi contribuie la creșterea *incluziunii sociale*, prin crearea de oportunități pentru ca persoanele de toate vârstele să interacționeze atât prin contact social informal, cât și prin participarea la evenimentele comunității.

Spațiile verzi pot constitui locuri de desfășurare pentru diverse evenimente sociale și culturale, cum sunt festivalurile locale, celebrările civice sau desfășurarea unor activități teatrale, cinematografice etc. (T. Baycan-Levent și P. Nijkamp, 2004). Astfel, acestea „ajută la formarea identității culturale a unui areal, sunt parte a profilului său unic și dau un sens locului pentru comunitățile locale” (*Draft Green Space Strategy*, Erewash Borough Council, 2007).

Spațiile verzi bine întreținute joacă un rol semnificativ în *promovarea sănătății populației urbane*. Acestea oferă oportunități prin care încurajează un stil de viață mai activ, prin plimbări, alergare, exerciții fizice, ciclism etc., inclusiv deplasări pe rutele dintre zonele locuite și/sau dintre diferite facilități publice (magazine, piețe, școli). Unele studii arată că valoarea principală a spațiilor verzi decurge din capacitatea lor de refacere a „stării de bine” a persoanelor care le frecventează (*Greenspace Scotland*, Research report). Ele oferă cetățenilor locuri liniștite pentru relaxare și reducere a stresului, pentru evadarea din mediul construit și din trafic. Spațiile verzi răspund, așadar, în principal, nevoilor umane de *recreere și petrecere a timpului liber*. În cazul persoanelor lipsite de venituri sau de timp, parcul rămâne soluția cea mai la îndemână pentru activități recreative.

De asemenea, spațiile verzi pot deveni, în anumite condiții, locuri de joacă pentru copii, contribuind la dezvoltarea fizică, mentală și socială a acestora, facilitând un necesar comportament de socializare a copiilor.

Spațiile verzi urbane au o deosebită importanță și din punct de vedere estetic, deoarece atenuează impresia de rigiditate și ariditate a oricărui mediu construit - mediu ce domină în orașe. Prin valoarea amenajării lor peisagistice, spațiile verzi dau identitate așezărilor umane, constituind „o artă accesibilă, ușor de înțeles și apropiată tuturor, pentru că folosește elemente naturale ce exercită o atracție spontană” (A.F. Iliescu, 2006).

Beneficii economice

Impactul pozitiv al spațiilor verzi se extinde și în sfera activării vieții economice a orașelor. Un mediu plăcut ajută întotdeauna la crearea unei imagini favorabile asupra centrelor urbane și, prin aceasta, poate spori atractivitatea pentru investiții și să genereze oferte pentru crearea de noi locuri de muncă. Mai mult, prezența spațiului verde, prin aspectele benefice pe care le oferă locuitorilor (estetice, de sănătate etc.), determină creșterea în valoare a zonelor urbane (T. Baycan-Levent și P. Nijkamp, 2004) și, implicit, a valorii proprietăților localizate în vecinătatea lor (*Practical Evaluation Tools for Urban Sustainability - Green Blue*).

Existența spațiilor verzi bine întreținute contribuie, de asemenea, la creșterea calității locuirii, locuitorii acordând o valoare înaltă zonelor în care se află spații verzi de calitate. De asemenea, spațiile verzi pot juca un rol semnificativ în dezvoltarea turismului.

Toate aceste beneficii aduse de sistemul spațiilor verzi urbane prin prisma celor trei funcții (ecologică, socială și economică) sunt bine precizate și în *Recomandarea Consiliului Europei No. R (86)11* a Comitetului Ministerial al Statelor Membre asupra spațiului public urban, în sensul de spațiu verde, și anume: „Spațiul public este o parte esențială a moștenirii urbane, un element puternic în înfățișarea arhitecturală și estetică a orașului, joacă un rol educațional important, este semnificativ din punct de vedere ecologic, este important pentru interacțiunea socială, vine în sprijinul dezvoltării comunității și este încurajator pentru obiective și activități economice. Ajută la reducerea tensiunii inerente și a conflictului din zonele deprimate ale arealelor urbane; are un rol important în oferta de facilități pentru nevoile recreative și de petrecere a timpului liber a comunității și are o valoare majoră în îmbunătățirea condițiilor de mediu, ajută la renașterea economică a orașelor, nu numai prin crearea de locuri de muncă, dar și printr-o creștere a atractivității orașului, ca un loc pentru investiții și afaceri și areale rezidențiale căutate”.

3.3. Politicile și managementul spațiilor verzi din orașele europene

Indicatorii evaluării spațiilor verzi

Indicatorii utilizați în evaluarea spațiilor verzi urbane pot fi structurați în mai multe grupe (*Practical Evaluation Tools for Urban Sustainability - Green Blue*).

a) *Indicatori privind disponibilitatea spațiului verde/albastru urban*, aceștia reprezentând cantitatea totală de suprafață verde/albastră, ponderea suprafeței verzi și de apă din oraș, suprafața de spațiu verde/locuitor etc. În unele cazuri sunt utilizați indicatori mai detaliați care să furnizeze informații despre forma, tipurile de funcții ale spațiului verde.

b) *Indicatori privind accesibilitatea spațiilor verzi/albastre*, respectiv proximitatea acestora, măsurată prin procentul de populație care se află la mai puțin de 15 minute de mers pe jos de suprafețele verzi urbane sau, în alte cazuri, la 150 m de casă.

c) *Indicatori de calitate ai habitatului și de menținere a biodiversității*, prin fragmentarea spațiului verde și izolarea acestuia, calitatea vieții sălbatice urbane măsurată în numărul de specii de păsări, de specii amenințate și protejate etc.

Pentru Europa, cel mai cuprinzător set de indicatori apare în *Catalogul Interdisciplinar al Criteriilor*, elaborat în cadrul proiectului FP5 URGE (Framework Programme 5 - Urban Green Environment), prin care au fost stabilite următoarele grupe:

a) *grupa indicatorilor privind cantitatea (disponibilitatea) de spații verzi*: arealul suprafeței, fragmentarea, izolarea de alte spații verzi, conectivitatea spațiilor verzi, furnizarea de spații verzi sau oferta, accesibilitatea, sistemul integrat intern/extern;

b) *grupa indicatorilor privind calitatea spațiilor verzi*: diversitatea speciilor, diversitatea habitatului, protejarea moștenirii culturale și naturale, capacitatea de a îmbunătăți calitatea mediului, identitatea orașului, conștientizarea beneficiilor fizice și emoționale derivate din impactul spațiului verde urban;

c) *grupa indicatorilor privind utilizarea spațiilor verzi*: recreere, sport, educație, cultură, producție, locuri de muncă;

d) *grupa indicatorilor pentru planificare, dezvoltarea și managementul spațiilor verzi*: politica urbană verde și contextul ei legal, instrumente de planificare, includerea în planurile Agenda 21, responsabilități în cadrul administrației, integrarea spațiilor verzi private, buget pentru sistemul verde urban, managementul deșeurilor, implicarea cetățenilor etc.

Analizele internaționale și naționale asupra performanțelor spațiului verde urban recurg, mai ales, la utilizarea unor indicatori comparativi între țări și, respectiv, între orașe. Sunt utilizați, în special, indicatori cantitativi, cum ar fi: *suprafața totală de spațiu verde în arealele urbane, ponderea suprafeței de spațiu verde, suprafața de spațiu verde pe locuitor*.

Conform Organizației Mondiale a Sănătății, norma de spațiu verde pentru un locuitor trebuie să fie de 50 mp (minim 9 mp/locuitor).

La nivelul Uniunii Europene, unde mediul urban reprezintă habitatul pentru circa 70% din populație, standardele în ceea ce privește spațiile verzi sunt de minimum 26 mp/locuitor.

În România, situația spațiilor verzi urbane este mult sub nivelul standardelor europene, media fiind de doar 18 mp/locuitor, datorită, în special, diminuării suprafeței acestora în ultimii 15 ani (*Planul Local de Acțiune pentru Mediu București, APM București, 2005*).

Suprafețele alocate spațiilor verzi în cadrul orașelor europene depind atât de managementul actual al acestora, cât și de tradițiile existente în domeniu. În contextul presiunii la care este supus spațiul verde, suprafața acestuia și modificările survenite în totalul ei devin un indicator important în evaluarea politicilor de planificare a „verdelui urban”. Dar, pe lângă asigurarea unei suprafețe optime de spațiu verde, municipalitățile europene trebuie să aibă în vedere și necesitățile diverselor grupe de utilizatori, cererile pentru varietatea unor forme de recreere, îmbunătățirea mediului înconjurător urban, satisfacerea necesităților pentru conservarea naturii și a locurilor importante din punct de vedere cultural (Jönsson și Gustavsson, 2002, citat de S. J. Venn și J. K. Niemelä, 2004).

3.4 Politici privind administrarea spațiilor verzi la nivel european

Realizarea obiectivelor privind asigurarea necesarului de spații verzi din orașele europene diferă de la un oraș la altul. Studiul *Urban Green Space Policies: Performance and Success Conditions in European Cities* (2004), prezintă evaluarea performanței politicilor privind spațiile verzi din perspectiva autorităților municipale a 25 de orașe europene. În categoria „succes mare” se încadrează cinci orașe: Anvers, Marsilia, Montpellier, Zürich și Istanbul. „Succes moderat” a fost înregistrat în 11 orașe, între care Berna, Birmingham, Viena, Varșovia ș.a. Un număr de șase municipalități chestionate, între care Berlin, Budapesta sau Cracovia, s-au încadrat în categoria unui „succes marginal”, iar două municipalități - Lodz și Ljubliana - au apreciat nivelul lor de succes ca fiind „scăzut”.

De modul în care sunt realizate aspectele cantitative (spațiale) și calitative ale sistemului de spații verzi depinde și nivelul de satisfacție al populației urbane.

O cercetare realizată în anul 2004, *Urban Audit Perception Survey*, a urmărit percepția asupra calității vieții în 31 de orașe europene. Una dintre problemele asupra cărora respondenții din orașele respective și-au exprimat opiniile s-a referit la nivelul de satisfacție față de serviciul care se ocupă de spațiul verde, parcurile și grădinile publice, ca formă de infrastructură urbană.

Din analiza datelor au rezultat niveluri diferite de satisfacție a populației din orașele cuprinse în cercetare, față de spațiile verzi și calitatea serviciilor oferite de acestea.

Orașele cu nivel mai ridicat de satisfacție a locuitorilor (foarte mulțumiți și destul de mulțumiți) sunt: München (cu 51% dintre respondenți foarte mulțumiți și 37% destul de mulțumiți), Stockholm (43%, respectiv 47%), Viena (42%, respectiv 33%), Copenhaga (41%, respectiv 45%), Luxemburg (38%, respectiv 45%), Bruxelles (32%, respectiv 48%), Helsinki (29%, respectiv 61%) și Marsilia (16%, respectiv 43%).

Niveluri ridicate de satisfacție ale locuitorilor față de spațiul verde se înregistrează, mai ales, în orașe în care și suprafețele de spațiu verde sunt mai mari. În acest sens se pot enumera orașele Viena (cu 125,4 mp/locuitor), Helsinki (102,9 mp/locuitor) sau Marsilia (118 mp/locuitor) etc. (*Urban Green Space Policies: Performance and Success Conditions in European Cities*, 2004.)

De asemenea, există și orașe în care ponderea respondenților complet nemulțumiți și destul de nemulțumiți de serviciul responsabil cu spațiile verzi este semnificativă. Dintre orașele ce se încadrează în această categorie menționăm: Iraklion (cu 49% dintre respondenți complet nemulțumiți și 24% destul de nemulțumiți), Atena (41% și, respectiv, 24%), Lisabona (25% și, respectiv, 27%), Napoli (15% și, respectiv, 47%) și Madrid (10% și, respectiv, 32%).

3.5.Situația spațiilor verzi urbane în municipiul Deva

Serviciul public de întreținere și gospodărire municipală Deva (SPIGM Deva), este un serviciu public cu personalitate juridică, fiind organizat de către Consiliul local al municipiului Deva și în subordonarea directă a acestei autorități publice locale.

Acest serviciu realizează și finalizează toate lucrările necesare în vederea asigurării spațiilor verzi ale orașului la un nivel calitativ superior (ex: cosire mecanizată a zonelor verzi, udarea plantelor, florilor și arbuștilor din oraș, etc.).

Prin Programul Operațional Regional 2007 – 2013 (în cadrul DMI 1.1 – Poli de dezvoltare urbană) la nivelul municipiului Deva au fost finalizate o serie de proiecte cu impact pozitiv asupra dezvoltării orașului:

- Amenajarea Piața Victoriei din municipiul Deva;
- Reabilitarea Parcului Municipal Cetate;
- Amenajări urbanistice, edilitare, peisagistice în vederea punerii în valoare al potențialului turistic al zonei adiacente centrului istoric al municipiului Deva;
- Amenajări urbanistice, edilitare, peisagistice în vederea punerii în valoare al potențialului turistic al zonei istorice a municipiului Deva;
- Reabilitarea și refuncționarea spațiului public din zona Parcului I.C. Brătianu.

Reprezentanții serviciilor abilitate din cadrul Primăriei municipiului Deva, au demarat acțiunea de inventariere a arborilor și a spațiilor verzi din intravilanului orașului iar rezultatele recensământului, respectiv arborii identificați, spațiile verzi, dar și terenurile degradate, ce pot fi reabilite, vor fi inventariate în Registrul local al spațiilor verzi.

Hartă interactivă cu zonele verzi este documentul care va cuprinde numărul exact al arborilor și al zonele verzi din municipiul Deva, ce va sta la baza realizării unor hărți cu spațiile verzi de pe domeniul public, precum și popularea acestora cu vegetația existentă. După finalizarea inventarierii, pe site-ul oficial al primăriei, se va găsi o hartă navigabilă cu distribuția zonelor verzi din oraș.

În urma inventarierii pentru constituirea Registrului local al spațiilor verzi s-au identificat terenurile definite ca spații verzi conform Legii 24/2007. Suprafața totală a spațiilor verzi cuprinse în limita intravilanului municipiului Deva este de 1.553.179,88 mp. Populația municipiului Deva este de 59.457 locuitori, din care 597 locuitori ai localității componente Santuhalm, conform Recensământului din 2011, iar suprafața spațiilor verzi per locuitor este de 26,12 mp. Hotărarea Nr. 509/2016 privind aprobarea Registrului local al spațiilor verzi amplasate în intravilanul municipiului Deva, include anexele cu suprafețele și inventarul arborilor de pe teritoriul municipiului Deva. Suprafața totală a spațiilor verzi cuprinse în intravilanul municipiului Deva este defalcată astfel:

Tipologie spațiu verde	Suprafață (mp)
<i>Spații verzi publice cu acces nelimitat</i>	

Parcuri (Parc Cetate și Parc Bejan)	43.615,00
Grădini publice, piațete, scuaruri, fâșii plantate	10.181,20
Dealul Cetății (sit Natura 2000)	293.620,76
Scuaruri în cadrul zonelor de locuințe colective	467.567,90
Zone verzi în aliniament	206.366,05
<i>Spații verzi publice cu folosință specializată</i>	
Spații verzi amenajate în cadrul unităților de învățământ	105.395,80
Spații verzi amenajate în cadrul unităților medicale	9.371,30
Spații verzi amenajate în cadrul instituțiilor publice	17.440,40
Spații verzi amenajate în cadrul instituțiilor culturale	7.623,20
Spații verzi amenajate aferente sălilor de sport și bazelor sportive închise	4.084,00
Spații verzi aferente construcțiilor de cult	36.580,88
Cimitire	157.063,20
<i>Spații verzi pentru agrement</i>	
Spații verzi aferente bazelor sportive și de agrement	55.638,00
<i>Spații verzi pentru protecția lacurilor și cursurilor de apă</i>	
Zone protecție cursuri de apă	15.527,50
<i>Culoare de protecție față de infrastructura tehnică</i>	
Zone protecție infrastructură tehnică din care:	123.104,69
- Culoar protecție CFR	106.343,39
- Culoar protecție conductă magistrală de încălzire	16.761,30
TOTAL SPAȚII VERZI ÎN INTRAVILANUL MUNICIPIULUI DEVA	1.553.179,88

Sursa: Registrul local al spațiilor verzi, Municipiul Deva, 2016

BIBLIOGRAFIE

- Guvernul României, *Programul de guvernare 2018-2020*
- Guvernul României, *Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030*
- Consiliul local al municipiului Deva, *Hotărârea nr.152/2019* privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli
- Consiliul local al municipiului Deva, *Hotărârea nr.459/2019* privind rectificarea bugetului local
- Consiliul local al municipiului Deva, *Hotărârea nr.43/2020* privind aprobarea execuției bugetului local la data de 31 decembrie 2019
- European Commision, *Ghid de indicatori calitativi de monitorizare și evaluare a calității serviciilor sociale*, Livrabil 2 – Componenta 2
- EUR-Lex, *Strategia Europa 2020*, COM(2010)2020 final
- Primăria municipiului Deva, *Raport de activitate pe anul 2018*
- Primăria Deva , *Știri și evenimente – Beneficii și servicii sociale acordate de Direcția de Asistență Socială Deva în anul 2019*
- Unitatea de Politici Publice, Secretariatul General al Guvernului, *Manual pentru elaborarea propunerii de politici publice*, 2007
- <http://www.primariadeva.ro/>
- <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/>
- Consiliul Local al Municipiului Deva – *Hotărârea nr.54/2018 privind aprobarea bugetului general pe anul 2018 precum și estimările pentru anii 2019-2021*
- Consiliul Local al Municipiului Deva – *Hotărârea nr.152/2019 privind aprobarea bugetului general pe anul 2019 și estimarea bugetului de venituri și cheltuieli pentru anii 2020-2022 al municipiului Deva*
- Consiliul Local al Municipiului Deva – *Hotărârea nr.72/2020 privind aprobarea bugetului general pe anul 2018 și estimarea bugetului de venituri și cheltuieli pentru anii 2021-2023 al municipiului Deva*
- MAE, Direcția Piață Internă și Politici Sectoriale– *Politica europeană în domeniul transporturilor*, 16 februarie 2016, <https://www.mae.ro/node/12111>, accesat august 2020
- Primăria Municipiului Deva, Compartimentul Programe Dezvoltare – *Planul de dezvoltare al municipiului Deva pentru perioada 2007-2013*, Deva 2007
- Primăria Municipiului Deva, Compartimentul Programe Dezvoltare – *Strategia integrată pentru dezvoltare urbană a municipiului Deva*, 2014-2023
- Primăria Municipiului Deva - *Strategia de mobilitate urbană durabilă a Municipiului Deva 2016-2030*

- Primăria municipiului Deva - *Raport de activitate al primăriei municipiului Deva pe anul 2019* https://www.primariadeva.ro/fisiere/module_fisiere/122/RAPORT-PRIMARIE-2019-pdf
- Sigma Mobility Engineering – *Studiu de trafic privind dimensionarea structurilor rutiere, precum și traficul de calcul pentru verificarea capacității de circulație pentru o perioadă de 15 ani*, Deva 2016
- European Commision, *Ghid de indicatori calitativi de monitorizare și evaluare a calității serviciilor sociale*, Livrabil 2 – Componenta 2
- Guvernul României, *Programul de guvernare 2018-2020*
- Guvernul României, *Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030*
- Consiliul local al municipiului Deva, *Hotărârea nr.152/2019* privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli
- Consiliul local al municipiului Deva, *Hotărârea nr.459/2019* privind rectificarea bugetului local
- Consiliul local al municipiului Deva, *Hotărârea nr.43/2020* privind aprobarea execuției bugetului local la data de 31 decembrie 2019
- EUR-Lex, *Strategia Europa 2020*, COM(2010)2020 final
- Primăria municipiului Deva, *Raport de activitate pe anul 2018*
- Primăria Deva , Știri și evenimente – *Beneficii și servicii sociale acordate de Direcția de Asistență Socială Deva în anul 2019*
- Unitatea de Politici Publice, Secretariatul General al Guvernului, *Manual pentru elaborarea propunerii de politici publice*, 2007
- Annual reports Booking 2010-2019, disponibil la adresa: <https://ir.bookingholdings.com/financial-information/annual-reports>
- Harrison, D. (Ed.). (2001). *Tourism and the less developed world: Issues and case studies*. Cabi.
- International Trade Forum, *Sustainable Tourism*, 2020, disponibil la adresa: http://www.tradeforum.org/uploadedFiles/Common/Content/TradeForum/TradeForum01_2020_web2.pdf
- Master Planul pentru turismul național al României 2007–2026, http://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/05/masterplan_partea1.pdf
- McCool, S. F., & Moisey, R. N. (Eds.). (2001). *Tourism, recreation, and sustainability: Linking culture and the environment*. Cabi.
- Nistoreanu, P., Ghereș, M., & Hornoiu, R. I. (2010). *Managementul durabil al comunităților rurale și turismul*. Editura ASE.
- Postelnicu, C., & Dabija, D. C. (2016). *Challenges and development prospects for tourism în Romania*. Ecoforum, 5(1), 84-89.

- Postelnicu, C., & Dabija, D. C. (2018). Romanian tourism: Past, Present and future în the context of globalization. Ecoforum Journal, 7(1).
- Pritchard, A. (Ed.). (2007). Tourism and gender: Embodiment, sensuality and experience. Cabi.
- Primăria Municipiului Deva - Propunere de politică publică „Deva, o destinație turistică de excelență în Regiunea Vest. Stimularea turismului cultural istoric ca premisă a dezvoltării durabile a Municipiului Deva, 2012-2015”
- Primăria Municipiului Deva- Strategia pentru dezvoltarea durabilă a municipiului Deva în perioada 2014-2020, <https://www.primariadeva.ro/birou-investitori-deva-business/strategia-pentru-dezvoltare-durabila-a-municipiului-deva-2014-2020-2016-12-06-13-47>
- Primăria Municipiului Deva- Strategia integrată pentru dezvoltare urbană a municipiului Deva 2014 – 2023, <http://devabusiness.ro/wp-content/uploads/2017/12/SIDU-DEVA-REV-2017-iunie-v9-final.pdf>
- Strategia Națională a României de dezvoltare a turismului 2019-2030, <http://b2b-strategy.ro/b2b/wp-content/uploads/Strategia-na%C8%9Bional%C4%83-a-Rom%C3%A2niei-pentru-dezvoltarea-turismului-Volumul-1.pdf>
- Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România - context, viziune și obiective 2016-2020, <https://patrimoniu.gov.ro/images/turismcultural/Romania/Strategie-ecoturism.pdf>
- Strategia Națională pentru DEZVOLTAREA DURABILĂ a României 2030, <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2018/12/Strategia-na%C8%9Bional%C4%83-pentru-dezvoltarea-durabil%C4%83-a-Rom%C3%A2niei-2030.pdf>
- World Travel and Tourism Council, 2018, Cambridge Institute for Sustainability Leadership
- UNWTO, The World Tourism Organization, World Tourism Barometer, 2020, disponibil la adresa: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.5>
- UNWTO, The World Tourism Organization, 2015, Report of the Secretary-General. Part I: Current situation and activities